כ"ב סיון תשל"ז, 8.6.77 שנה 41 60 עמודים המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2075

העולם הזה

וייצמן התנגד לאריק כרמטכ"ל

בגין יזם את הפשרה:

שני שרי הביטחון

תשקיף

תחזיות נוגדות על תוצאות הבחירות להסתדרות

סקרים פנימיים שהוזמנו על־ידי המערך והליכוד, לגבי תוצאות הבחירות להסתדרות, העלו תחזיות מנוגדות לחלוטין. המעניין הוא, שכל מיפלגה מחזיקה בסקר המנבא תוצאות טובות דווקא ליריבתה.

בעוד מומחי הבחירות של הליכוד טוענים, כי בבחירות להסתדרות צפוייה נסיגה זעירה משיעור התמיכה בליכוד, כפי שהשתקף בבחירות לכנסת, הרי דווקא מומחי הבחירות של המערך מנבאים ניצחון לליכוד גם בהסתדרות. הם מסתמכים על כך שבבחירות לכנסת נשבר „מחסום הפחד" מפני הצבעה עבור הגוש הימני, והדבר יתן אותותיו גם בבחירות להסתדרות.

על כל פנים, ראשי מטה־הבחירות של המערך נדהמו לגלות כי אינם מסוגלים לגייס לעזרת המיפלגה ועדי־עובדים של מיפעלים גדולים, משום שלא קיימים עוד ועדי־עובדים כאלה המוכנים להזדהות בגלוי עם המערך.

הנשיא שוקל לבטל ביקורו בארה"ב

נשיא המדינה, הפרופסור אפריים קציר, שוקל לבטל את ביקורו המייועד בארצות־הברית בסוף השנה.

הפרופסור קציר, טען בפני אנשי מישרד־החוץ, כי איננו רואה עצמו מייצג את הממשלה החדשה שתקום בארץ, בראשות מנחם בגין, ולפיכך אינו רואה טעם בביקורו, שהיה אמור לכלול פגישות עם צמרת המימשל בוושינגטון.

יחד עם זאת אמר הנשיא, כי יסכים לצאת לארצות־הברית לביקור פרטי, שיכלול מסע בין הקהילות היהודיות ברחבי אמריקה.

יציעו את טליק להנהגת המערך

חוגים בעלי השפעה במיפלגת העבודה שוקלים להציע לאלוף (מיל.) ישראל („טליק") טל, להשתלב במנהיגות הבכירה של המערך.

במיפלגת העבודה מורגש כיום מחסור חמור במנהיגים אמינים בעלי כאריזמה, שיסייעו לשקם את המיפלגה ולהפיח בה רוח חדשה. המציעים את טליק טוענים כי בשל מישקלו המוסרי והאמון שהוא נהנה ממנו מצד חוגים רחבים, עשוי טליק להיות אחד המועמדים למנהיגות המערך. בעבר ניהל טליק מגעים עם אנשי מפ"ם בקשר לאפשרות הצבתו בראש רשימת מפ"ם לכנסת, במיקרה שתתייצב ברשימה עצמיית.

דיבורים על התארגנות ב„פלמ"ח" בקיבוצים

ביטוי פומבי ראשון לתחושה של צורך בהתארגנות של בני־הקיבוצים כדי להתייצב בגוף מאורגן מול מחנה הימין, הושמע מפי אבישי גרוסמן, מזכיר קיבוץ השומר־הצעיר עין־שמר. גרוסמן, מי שהיה בין אנשי שיח־לוחמים, שנכתב אחרי מילחמת ששת־הימים, ריאיין יחד עם חברים אחרים מקיבוצו לתגובתם על עליית הליכוד לשילטון. דבריו פורסמו בעל־המישמר.

בין השאר אמר גרוסמן, בן ה־40, את הדברים הבאים, שכבר עוררו הדים רבים בייחוד בין אנשי הליכוד: „אולי יש היום מעין תחושת חורבן, ולתחושת חורבן צריך להגיב כמו שמגיבים בתקופת חורבן. עמוס עוז ביטא את זה בצורה יוצאת מהכלל במאמרו ,מהתחלה' בדבר. הוא אמר: ,צריך לחזור לערכי יסוד, אבל בין השאר, אם גוש־אמונים ימשיך ויעשה את כל מה שהוא עושה, יקומו האצ"ל והלח"י, יקום גם הפלמ"ח, והמבין יבין."

טען גרוסמן: „צריך להתכונן לכל צורה של פעולה. להערכתי, אנחנו היחידים בארץ היום שמסוגלים להוביל פעולות מסוג זה שלא מדברים עליהן. אנחנו גוף מאורגן, חזק, שיש בתוכו איזה חינוך למשימתיות." דבריו של גרוסמן מועלים עתה בקרב אנשי הליכוד, כהוכחה לקיום סכנת התארגנות מחתרתית בקרב אנשי השמאל.

פיתרון לדולצ'ין: שר העם היהודי

בניגוד למדיניות המוצהרת של הליכוד לצמצם את מיספר השרים בממשלה, נראה כי הבעיות הפרסונאליות הכרוכות בהקמת הקואליציה יגרמו דווקא להקמת מישרדי־ממשלה חדשים שאין בהם כל צורך או תועלת, ואשר נועדו רק לפתור את הבעיות האישיות של המועמדים לשירות מטעם חטיבות הליכוד.

כך, למשל, מוצע עתה בליכוד להקים מישרד מייוחד לענייני העם היהודי, כדי לפתור את בעייתו של אריה דולצ'ין, איש הליברלים, שטען לתיק שר־החוץ או למישרת יו"ר הסוכנות היהודית, ונשאר קרח מכאן ומכאן.

מציינים, כי הקמת מישרד חדש זה תהיה כרוכה בהשקעות ובגיוס כוח־אדם מייוחד שלא יוכל לבוא מקרב מישרדי־הממשלה הקיימים.

אגב, מלבד מישרת שר־האוצר — המובטחת לאיש הליברלים שימחה ארליך — אין אנשי החטיבה הליברלית בליכוד, שהיא השותף הבכיר של תנועת החרות, יודעים אילו מישרדים מתכוון ראש־הממשלה המייועד להציע להם. בגין העלה רעיון כי יוצע למשה ניסים, בנו של מי שהיה בשעתו הרב הראשי הספרדי, יצחק ניסים, לכהן כשר־בלי־תיק, ולו רק כדי שיהיה בממשלתו ספרדי אחד.

קבר ז'בוטינסקי - אתר ממלכתי

קיברו של זאב ז'בוטינסקי עומד להפוך אתר ממלכתי, שאליו יובאו אורחיה הרישמיים של המדינה ויתבקשו להניח עליו פרחים, כמו על קיברו של חוזה המדינה בנימין זאב הרצל. אורחה הראשון של ממשלת הליכוד, שעדיין לא קמה, הסנטור האמריקאי ריצ'ארד סטון, היה גם הראשון שהובל אל קיברו של ז'בוטינסקי אחרי שעלה על קיברו של הרצל, על־פי התוכנית שערכו לו מארחיו.

מעתה ייכלל הביקור בקבר ז'בוטינסקי בתוכנית הסיורים הרישמית של כל אורחי המדינה.

תוכרז חנינה על עבירות כלכליות?

אחד הצעדים הראשונים שתנקוט ממשלת הליכוד במישור הכלכלי יהיה, ככל הנראה, הכרזת חנינה כללית על כל העבירות הכלכליות, במטרה לפתוח דף חדש במוסר תשלום המיסים במדינה.

הצעה מפורטת בנושא זה טרם גובשה, אבל על־פי הרעיונות המתגבשים והולכים אצל אנשי הליכוד האמורים לעסוק בתיקים הכלכליים בממשלה, נראה כי קיימת נטייה להכריז גם חנינה על כל ההון השחור, בתנאי שייהנו ממנה כל מי שימסרו הצהרות־הון אמיתיות.

בין השאר נשקלת גם הצעה לפנות לנשיא המדינה בבקשה שיחון עברייני־מיסים שכבר נידונו, ונאשמים שנגדם תלויות ועומדות תביעות מישפטיות.

הרמטכ"ל מצנזר כתבות אודותיו

הוראה פנימית, שהופצה באחרונה בקרב כתבי „גלי־צה"ל" ועורכי יומני החדשות ב„גלי־צה"ל", מחייבת כל כתב או עורך המסקר אירוע שבו נואם הרמטכ"ל, להקליט את דבריו בשלמות ואחרי הכנת הכתבה בתחנה הצבאית להעביר אותה לידי הרמטכ"ל, אישית.

הוראה זו הוצאה אחרי שרב־אלוף מרדכי („מוטה") גור טען באוזני מפקדי התחנה, כי דבריו בטכסים צבאיים שונים מוצאים מהקשרם ומובאים בכתבות ביומני גלי־צה"ל בצורה „בלתי הולמת," כדבריו. כתבים בתחנה הצבאית הביעו תרעומת על כך שעל־ידי צינזור אישי של הכתבות על אודותיו או על נאומיו, מגביל הרמטכ"ל את חופש־העיתונות שלהם — המוגבל, לדיבריהם, בלאו־הכי.

אחרי אנטבה: ספינת האורניום

בעיקבות ההצלחה המיסחרית שהיתה לסרטים ולספרים שהוצאו על מיבצע אנטבה, צפוי עתה גל חדש של סרטים וספרים על פרשת גניבת ספינת האורניום, שלדיברי עיתוני העולם בוצעה בידי סוכנים ישראליים. הסרט הראשון שיופק בנושא זה יהיה, ככל הנראה, סירטו של הבמאי הישראלי מנחם גולן.

אולם יקדים אותו ספר בנושא, שייצא לאור בעוד שבועיים בהוצאת „מסדה". יהיה זה סיפרו של העיתונאי אורי דן, שייקרא „קשר האורניום", והוא ייצא לאור בעוד שבועות אחדים גם בארצות־הברית.

התנצלות

פייגנבאום וארואסטי לא נחקרו במישטרה

בשל שיבושים בהעברת ידיעה למערכת, התפרסמה בשבוע שעבר במקום זה ידיעה בלתי־מדוייקת, שבה סולפו שמות המעורבים בתוכן הידיעה. באותה ידיעה נאמר כאילו חקרה המישטרה את כדורגלן הפועל תל־אביב יהושע פייגנבאום, ואת כדורסלן מכבי תל־אביב מוטי ארואסטי, בקשר לרכוש גנוב שנמצא, כביכול, בחזקתם. הנחקרים האמיתיים בפרשה היו שופט־הכדורגל ישראל פייגנבאום, ואברהם ארואטי, כדורגלן מכבי יפו.

למוטי ארואסטי וליהושע פייגנבאום לא היה כל קשר לפרשה, והם לא נעצרו ולא נחקרו אודותיה. מערכת „העולם הזה" מתנצלת בפני שני הספורטאים ובפני אגודות מכבי והפועל תל־אביב, על עוגמת־הנפש שנגרמה להם עקב פירסום הידיעה המשובשת הנ"ל.

תוכנית־טלוויזיה על „מלכת־המים"

הטלוויזיה הישראלית תשדר ביום החמישי השבוע, בשעה 22.00, סרט־טלוויזיה מיוחד על אורלי חידה, מלכת־המים של „העולם הזה" לשנת 1976. הסרט, בבימויו של גידעון גנני, הופק בידי סירטי „קסטל". צוות־ההסרטה ליווה את תחרות מלכת־המים בכל שלביה, בנשפים השנים שנערכו ברחבי הארץ, עד לטכס הבחירה הסופי ב„היכל־התרבות" בתל־אביב.

המישדר יעסוק באישיותה ובתולדות חייה של אורלי חידה, על רקע השתתפותה בתחרות מלכת־המים.

פרסום מרניק/רפאל טיראן

זה היה העולם הזה שהיה

גליון „העולם הזה”, שיצא לאור לפני 25 שנים, הביא לראשונה בעיתונות העיברית כתבת־ענק מצולמת על בעיית בתי־היתומים בכותרת „מי ידאג לשאול בעדני ?” בכתבה זו הוצג אורח־חייהם של היתומים בישראל, וכישלונה של החברה בהענקת החמימות, ויכולת ההתמודדות בחיים של קורבנות־גורל אלה.

במדור „חקירה מיוחדת” העלה צוות כתבי השבועון את שיגשוגה של תעשיית גידול־החזירים בארץ. רבבות אזרחים ישראליים ויתרו על איסור אכילת־חזיר, בתקופת־הצנע, שבה היה בשר־הבקר יקר־מציאות. בכותרת „איש החודש” הובא דיוקנו של מנהיג „השומר הצעיר” ומפ״ם, מאיר יערי, החל במקום לידתו, בגליציה, דרך חזית אלבניה במילחמת־העולם־הראשונה, ביתניה, והתייצבותו בראש תנועת־המונים פוליטית. המאמר, תחת הכותרת „אדם שלא רצה במיפלגה”, נבע מן העובדה שמפ״ם היוותה באותה עת את האופוזיציה העיקרית לממשלתו של דויד בן־גוריון. במדור „מכל העולם” תואר המתח שגורמת המילחמה הקרה *, ואפס ביטויו בין שני חלקי גרמניה.

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה” לפני 25 שנים הקדיש כתבה לניבחרת ישראל, המתאמנת לקראת צאתה לאולימפיאדת הלסינקי. האתלטים שעברו את המינימום האולימפי, ושמקומם כבר היה מובטח, היו: דויד טבק **, לאה הורביץ ואלגה ויטנברג ***. אותם שהתעתדו לעבור את המינימום־האולימפי היו: רעיה ברונשטיין, אורי גלין ****, ותמר מטל. במדור „בקולנוע” הובא דיוקן השחקנית ההוליבודית הצעירה אליזבט טיילור, שכיכבה עד לאותה את בסרטים „לאסי שובי הביתה !”, „מקום תחת השמש” ***** וסרטים נוספים.

בשער הגליון: ברכה הייבלום, אחת מאלפי המתרחצים בחוף־ים של הרצליה.

„העולם הזה 762
תאריך: 5.6.52

החמסין הגדול ★ נכי תש״ח לגולדה: „אתם מצטערים שאנו בחיים...” ★ כיצד נטלו הערבים את המוסיקה המיזרחית

העם

בעיית השעה: המיקלחת

50 יום בתקופה המחברת את חג הפסח לחג השבועות. אלה 50 הימים המיועדים לרוח השרב, והם שנתנו לה את שמה: חמישים או בערבית, חמסין ******.

אלא שהשנה הלך השרב בדרך הממשלה — הוא עבר את תקציבו. חג־השבועות בא והלך, והשרב נשאר על פני הארץ. היה זה החמסין החמור ביותר השנה.

בכל רחבי הארץ דהרו כבאים מייוזעים ממקום למקום, כיבו שריפות שהתפשטו בשדות הקוצים היבשים. גם נהגי האמבולנסים לא היו מובטלים — זקנים ונשים צנחו ארצה, והתעלפו בחום.

במשך שלושה ימים כימעט עצרה הארץ כולה את נשימתה. מקורות המרץ התייבשו. לא האיומים במילחמת־העולם, וגם לא האיום בהשבתת החיים עקב משבר הדלק ******* יכלו להסיח את דעתו של האדם משתי בעיות השעה: מיקלחת קרה וכוס גזוז.

חודת האומה

ישיבה עד הסוף

מלווים חיוכי הפקידים — ספק שביעות־רצון על ביטול מלאכה, ספק השתתפות שקטה במילחמתם — התפזרו כמה מאות בחורים בין חדריו הרבים של מישרד־העבודה בירושלים, הורידו את מעיליהם, והתכוונו לישיבה ממושכת.

לאחר סחבת של קרוב לשלוש שנים מאז הובטח להם שיכונם (העולם הזה 749) יצאו אירגוני החיילים המשוחררים בכל הארץ לפעולה. 1300 חיילים משוחררים, ענודים מדאליות מכל המינים, נכים של 70% ומעלה, אלמנות ואמהות שכולות, פשטו לתוך חדרי מישרדי־העבודה, התיישבו על השולחנות והודיעו על החלטתם: „מכאן תזיזו אותנו או בכוח, או בהבטחה שחור על גבי לבן מאת ועדת־שרים מוסמכת על מועד התחלת בניין השיכון לחיילים המשוחררים. אל תשלו את עצמכם כי תזיזו אותנו הפעם בהבטחות מתוקות, המשך הסחבת ועוד שלבי־ביניים. באנו לשבות ונשב עד הסוף.”

במטה השובתים, באחד מבתי־הקפה, סביב כוסות מיץ, ומזיעים בשרב, תיכננו חברי הוועד את אירגון חלוקת האוכל והבאת השמיכות לשובתים.

את הרגשת השובתים ביטאה כותרות כרוז, שבירך את גולדה מאירסון * בהיכנסה למישרדה: „אנו מבינים כי אתם מצטערים כי נשארנו בחיים, אבל לאחר שנשארנו אל תקפחונו.” לכרוזים בעלי תוכן דומה, שהודבקו על כל דלתות המישרדים, נותרו כל השוטרים והפקידים אדישים. לא הצליחה לעומת זאת לשמור על קור־רוחה גולדה מאירסון עצמה, שבהיכנסה למישרדה גילתה זריזות רבה בהורדת הכרוזים, קרעה את המודפסים על נייר, וגררה איתה את הכתובים על עץ, בהערימה אותם בפינת חדרה.

במישרד־הביטחון היה יותר שקט: אפילו שוטרים לא באו להתבונן במחזה, ורוב הפקידים הלכו לבתיהם על־מנת להתקלח. אמר מנחם מרגליות, מנהל מחלקת השיקום הירושלמית: „אמרו לי שתהיה שביתה. מצויין, בין כך יש לי המון עבודה בחוץ. הצלתי יום־עבודה.” את דעתו על השביתה הביע בצורה פחות מחוכמת: „אינני יודע כלום.”

עיתונות

העורך לא הופיע

המישפט היה מעניין. צעירה פגשה צעיר, והלכה עימו לשפת־הים. שם הם התרחצו ביחד, שיחקו והשתעשעו. אחרי שנפרדו, הרגישה הבחורה שהטבעת נעלמה מאצבעה. היא הזעיקה שוטר, רדפה אחרי הבחור, ערכה אצלו חיפוש ומצאה את הטבעת על גופו. הסתבר שהוא הסיר את הטבעת מאצבעה תוך כדי רחצה.

אחרי שהשופט צדקיהו הרכבי הודיע את פסק־הדין, יצא בחור צעיר מאולם בית־המישפט, ששכן בבית ישן ברחוב אלנבי, תל־אביב, מול בית־הכנסת הגדול. הצעיר היה חבר קיבוץ המעבר בפתח־תיקווה. הוא היה בחופשה, ונכנס לבית־המישפט כדי לבלות את זמנו.

בפתח בית־המישפט עצר אותו גבר, ושאל אותו מה קרה במישפט. הצעיר סיפר לו בהרחבה את הסיפור המשעשע. הגבר הסתכל בו בסקרנות ושאל: „אולי היית יכול לכתוב את זה ?”

„בוודאי,” ענה הצעיר, „בתנאי שתשלם לי עבור זה.”

כך החלה קאריירה עיתונאית. כי הגבר היה יצחק בן־דור, כתב־ראשי של דבר (שנהרג בהפגזת ירושלים, 1948) והצעיר היה שמעון סאמט **. הוא היה בן 22, והשנה היתה 1926.

הכי נחמד מכולם. העיתון שסאמט החל לעבוד בו היה קטן, אם כי היה נפוץ ביותר בישוב *. תפוצתו לא הגיעה ל־5000 גליונות. אולם חבר עובדיו היה מעניין. העורך הראשי היה אדם בשם ברל כצנלסון. העורך בפועל: איטלקי בשם משה בילינסון. עורך־הלילה היה צעיר שחרחר יפה־תואר, שבאחד הערבים זנח את עבודתו, הלך לבקר בהצגת רקדניות רוסיות שהופיעו בקפה לורנס היפואי, התחבר עימן ונזכר רק בבוקר שעבודתו ממתינה לו. שמו: משה שרתוק **. הערת הרקדניות (ברוסית): „הוא הכי נחמד מכולם.”

סאמט לא החזיק מעמד זמן רב בדבר. באחד הימים קרא לסאמט ד״ר משה גיליקסון, עורך הארץ, ששכן אז ברחוב מונטיפיורי 27. „אדוני הצעיר,” אמר לו גליקסון חגיגית, „דומני שמקומך בהארץ. אני נותן לך שאנסה גדולה. אם אתה חושב שאינך מתאים, אל־נא תקבל את ההצעה.”

סאמט חשב את עצמו מתאים, קיבל מהארץ חדר על גג המערכת, מכשיר רדיו (כדי להאזין לחדשות בלילה) *** וקומקום לתה. במקום משכורת הוא קיבל תלושי

עיתונאי סאמט
משה שרת אהב רוסיות

שוקולד של חברת ליבר, ששילמה בצורה זו עבור מודעותיה בעיתון. סאמט לקח את השוקולד, ומכר לחנויות ולמכרים, וחי מן התמורה.

המטאטא לא השתפשף. משך שנים עמד הארץ על סף פשיטת־רגל. העובדים יצרו קואופרטיב, וניסו לקיים את העיתון בעזרת נדבנים. לבסוף, ב־1936, הופיע קונה, שהביא מכונות והקים בית־דפוס, וחזר לחוץ־לארץ. היה זה המו״ל הגרמני המפורסם, שקנה במחיר 26,000 לא״י את העיתון כולו — שלמה זלמן שוקן. בארץ הוא השאיר את בנו הצעיר, גוסטאב, בן 24, פקיד בבנק אפ״ק ****.

ביום בהיר כונסו העובדים ונתבשרו כי גוסטאב שוקן הצעיר הפך עורך העיתון, אותו קיבל מאביו כנדוניה לרגל נשואיו עם שולמית פרסיץ *.

העובדים חייכו, ובטחו ש„האדון הצעיר” ישתפשף במהרה, ככל מטאטא חדש. אולם הם טעו. העורך החדש חולל מהפכה בעיתון. הוא קיצר את המאמרים הארוכים, שם את הדגש על אינפורמציה, הנהיג מישטר של דיקטטורה חמורה במערכת, ונמנע מלקיים יחסים חברותיים עם עובדיו, ועבר בעצמו בשעות הלילה על כל פסיק ועל כל נקודה בעיתון — מינהג ששמר עליו עד היום. הוא חידש חידושים נוספים. אחד מהם: מתן רשות לעובדים להשתמש במילה „פרוצה”, מילה שהיתה אסורה בימי הדוקטור גליקסון, שעה שכתבו על „נערה שירדה מדרך הישר”. תוצאת כל המהפכות: הארץ עלה מתפוצה של 5000 (1936) ל־25,000 (1952).

גוסטאב ** שוקן לא האמין כי תצמח טובה מהחלפת־תפקידים תכופה במערכת. אם עובד הוכיח את עצמו בתפקיד אחד, הוא נשאר בו לצמיתות. משנכנס סאמט למערכת הוא עבד ככתב העיריה. באותו תפקיד הוא שימש (בין השאר) גם החודש, כשחגג שני תאריכים: 20 שנה בהארץ, ו־25 שנה בעיתונות. אחד שלא הופיע למסיבת־היובל: עורך הארץ גרשום שוקן.

אנשים

להומוריסטן **אפרים** (חד גדיא) **קישון** נכונה אכזבה. ההוצאה הממלכתית ההונגרית דחתה את פירסום ספר־הסאטירה שלו, שפורסם בשיכפול בימי הכיבוש הנאצי, ובו לעג לגזע המובחר של הקרחים חסרי־השערות (רמז לאריים, חסרי הפגמים הגזעיים). הסיבה הלא־רשמית: גם מנהיג הונגריה הקומוניסטית **מתיאש ראקושי** הינו קרח.

ממלא מקום נשיא־המדינה ויושב־ראש הכנסת, **יוסף שפרינצק**, זכה למתנת חג־שבועות: פסל נחושת של ראשו, השוקל 20 ק״ג, שהגיע אליו מהפסל השבדי־היהודי **זאב גורדון**.

תיאוריה מוסיקאית הושמעה על־ידי הסופר **יהודה** (אשתו השנואה) **בורלא**, שגילה כי סיגנון המוסיקה הערבית אינו אלא בסיגנון הישראלי הקדום. קרא בורלא: הישראלים של הבית הראשון היו עם של מוסיקאים (שבט לוי). כשנפלו בשבי הבבלים, חיקו אלה את סיגנונם. מבבל עבר הסיגנון לכובשים הפרסיים, ומשם לחצר הממלכה העותומנית, ומשם לכל רחבי העולם הערבי.

אחרי הופעה כאורח־כבוד בוועידת מק״י, יצא מנהיג מפ״ם **ד״ר משה סנה** ***, למשק גן־שמואל, ותרם את תרומתו למילחמה במחסור הידיים העובדות בחקלאות, וסייע באיסוף תפוחי־אדמה במשק השומרוני.

---

* כינוי למאבק־החימוש בין שתי מעצמות־העל: ארצות־הברית וברית־המועצות — לאחר מילחמת־העולם השנייה.

** טבק הגיע בהלסינקי לחצי־הגמר, ושבר את שיא־ישראל. טבק הוא אביו של כוכב מכבי ת״א, בני טבק.

*** שעלתה ארצה מצ׳כוסלובקיה, והיתה אלופת הארץ בענפי ההטלה (כדור־ברזל, כידון ודיסקוס).

**** אורי גלין, אלוף הארץ בזריקת דיסקוס, התפרסם מאוחר יותר, כשהתרסק עם מטוס מדגם פייפר, בכנס צנחני הישוב במילחמת־העולם, שנערך בקיבוץ מעגן. בתאונה נהרגו כמה אנשים.

***** שם הגירסה הקולנועית ל„טרגדיה אמריקאית” מאת תיאודור דרייזר, שראה־אור גם בעברית.

****** מקור נוסף לשם חמסין הוא הגירסה הטוענת כי מדי שנה יש כחמישים ימי־שרב, בקירוב.

******* מדינת ישראל הגיעה באותם שבועות לדילדול מאגרי־הדלק, ולא היה בידיה מטבע זר לרכישת דלק נוסף.

---

* מאוחר יותר: גולדה מאיר. אז שרת־העבודה.

** אביו של גידעון סאמט, כיום העורך האחראי של הארץ.

---

* שני העיתונים האחרים: דואר היום הימני־קיצוני, בעריכת איתמר בן־אבי, והארץ, שהיה אז עיתון ליברלי.

** מאוחר יותר: משה שרת.

*** בתקופה בין מילחמות־העולם נהגו העיתונים בארץ לשאוב ידיעותיהם מתחנות־שידור זרות.

**** בנק אנגלו־פלשתינה, כיום בנק לאומי לישראל.

---

* בתה של חברת הכנסת הראשונה, שושנה פרסיץ, ואחותם של ימימה מילוא, רעייתו של יוסף מילוא, וריטה פרסיץ, ממנהלות קול ירושלים.

** גרשום.

*** זמן קצר לאחר מכן פרש ד״ר סנה מהנהגת מפ״ם והקים את „מיפלגת השמאל הסוציאליסטי”. מאוחר יותר הצטרף להנהגת המיפלגה הקומוניסטית, אותה פילג בין מק״י לרק״ח ב־1965.

פרסום א. טל

דור הג׳ינס שותה קווינ׳ס

הוא הגיע. הוא כאן, אצלנו, בישראל.
הלהיט המרענן מאירופה —
קווינ׳ס.
המשקה לאנשים של היום. המשקה של דור הג׳ינס. הקצב של אירופה.
קווינ׳ס.
טעם צעיר, מרגש, תוסס. ניתז על הלשון באלפי רסיסים מרווים.

מרענן אותך באורנג׳, לימון, ובעוד חמישה טעמים מרתקים.
קווינ׳ס.
מדור הג׳ינס באירופה — לדור הג׳ינס של ישראל!
קווינ׳ס.
הטעם הזה יתפוס אותך.

Queen's®

מיוצר בישראל ע״י תשלובת מפעלי טמפו בע״מ עפ״י זכיון ״קווינ׳ס״ S.A אינטרנשיונל, ציריך.

שום סיכוי לזָקָן...
perma sharp II
חדש!
1
2
perma sharp II
חדש!
פרמה שרפ II
המלה האחרונה בסכיני גילוח כפולים!
פרמה שרפ II
הופך את מלאכת הגילוח
לחלקה יותר, נעימה יותר
והרבה יותר מהנה,
פרמה שרפ II
לא משאיר שום
סיכוי לזקן!!
סופֶּר גילוח בסופֶּר סכין
פֶּרְמָה שַׁרְפּ II

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

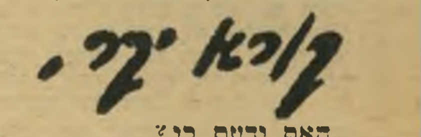

האם ידעת כי?

● **מאיר יערי** שירת במילחמת־העולם הראשונה כחייל בצבא האוסטרי, בחזית אלבאניה?

● **משה שרת** נעלם מעבודתו, ככתב דבר, כדי לפלרטט עם רקדניות רוסיות, שדיברו עימו רוסית ואמרו שהוא „הכי נחמד מכולם"?

● אביו של שחקן מכבי תל־אביב, **בני טבק**, היה האתלט **דויד טבק**, שהשתתף באולימפיאדת הלסינקי ב־1952?

● חבר אחר באותה מישלחת היה הטייס **אורי גלין**, שכעבור זמן־מה גרם לאסון לאומי, כאשר מטוס הפייפר שלו נפל לתוך קהל של חוגגים בטכס לכבוד הצנחנים היהודיים במילחמת־העולם השנייה?

● נכי־המילחמה ערכו הפגנה תחת הסיסמה „אנו מניחים שאתם מצטערים שנשארנו בחיים"?

● שרת־העבודה **גולדה מאירסון** קרעה את הכרוזים של נכי־המילחמה השובתים?

● אביו של העורך האחראי הנוכחי של הארץ, **גידעון סאמט**, הקיבוצניק **שימעון סאמט**, הגיע לעיתונות במיקרה, אחרי שסיפר לכתב דבר לפני 51 שנים על מישפט ששמע בבית־המישפט, ששכן ברחוב אלנבי, מול בית־הכנסת הגדול?

● אותו סאמט (האב) היה מקבל את משכורתו בצורת תלושי־שוקולד של בית־החרושת ליבר, ששילם בצורה זו עבור מודעותיו בעיתון?

● הבעלים הנוכחיים של הארץ, **גרשום (גוסטאב) שוקן**, קיבל את העיתון כנדוניה לרגל חתונתו מידי אביו, שקנה אותו במחיר 26 אלף לירות, וזאת בשעה שגרשום שוקן היה פקיד בבנק אנגלו־פלשתינה, הנקרא כיום בנק לאומי לישראל?

● גרשום שוקן היה הראשון שהירשה לכתבים, לפני 41 שנה, להשתמש במילה „פרוצה", במקום המונח שהיה נהוג בימי קודמו — „נערה שירדה מדרך הישר"?

● ד"ר **משה סנה** עסק, לפני פרישתו ממפ"ם, באיסוף תפוחי־אדמה בקיבוץ גן־שמואל?

מניין לקוח שלל זה של עובדות מעניינות ו/או משעשעות?

הן מופיעות, כולן, בעמוד 4 של גליון זה, במדור „זה היה העולם הזה שהיה לפני 25 שנה".

אני מזכיר זאת, מפני שנדמה לי כי מדור זה עדיין אינו זוכה, אצל חלק מן הקוראים, בתשומת־הלב שלה הוא ראוי, לדעתי.

כי אין זה מדור שיגרתי, המוקדש לנוסטאלגיה, מן הסוג המקובל בעיתונים רבים בעולם. אנחנו מקדישים לו מדי שבוע עמוד שלם — לא רק מפני שהוא מלא עובדות פיקאנטיות ומהווה חומר־קריאה משעשע בזכות עצמו.

נדמה לי שזהו מדור חשוב גם מפני שהוא משליך אור על התפתחות המדינה במשך דור. כימעט כל הבעיות הקיימות במדינה כעת, היו קיימות כבר אז. חשוב לראות איך ניסו — או לא ניסו — לפני דור לפתור את הבעיות האלה. הדבר מאפשר הסקת מסקנות לגבי המחדלים שהיו, השגיאות שנעשו, ההצלחות שהושגו, הכישלונות שננחלו.

דומה שהאדם הנהנה ביותר מן המדור הוא עורכו, דן עומר, המקדיש לו מדי שבוע זמן ניכר. הוא קורא את הגיליון, שהופיע לפני 25 שנים, במלואו. הוא בוחר מתוכו את הקטעים שהם, לדעתו, המאלפים ו/או המשעשעים ביותר לקורא של 1977. לא פעם הוא מגלה בגיליונות פנינים אנושיות ועיתונאיות, שנשכחו מכבר.

ייתכן שהקורא יסיק מסקנה נוספת מקריאת מדור זה: שבמשך 25 שנים לא השתנה העולם הזה, אף כי כימעט כל חברי המערכת התחלפו מאז. אנחנו עדיין לוחמים על אותם הדברים, ובאותה דבקות־במשימה, מתוך תיקווה שאנו ראויים לסיסמה שהתנוססה כבר אז בראש השבועון: בלי מורא, בלי משוא־פנים.

גולדה מאיר(סון) לפני 25 שנה
כרוזים קרועים

מכתבים

אין לימוד לאהבה

אולי יכול כבוד ראש־הממשלה לעתיד, מנחם בגין, להסביר לי מדוע ברצוננו ללמד יהדות בבתי־הספר? לדעתי, אהבת העם והארץ חייבת להיות מושרשת בתושבי הארץ הזאת, ואם היא אינה קיימת, אי־אפשר ללמדה.

לימוד אהבת הארץ והדגל קיימים רק במדינות טוטאליטאריות. בארץ דמוקרטית לא קיים מושג כמו לימוד לאהבה. ערך מוקנה על־ידי לימוד וכפייה רק בדיקטטורה.

לכן צר לי על דרך זו, כמו שצר לי על הכפיה הדתית שתשתולל בארץ, ועל המילחמה הקרובה שבה יפלו טובי בנינו.

יוסי קלוגמן, גבעתיים

הרפו מהשקר!

מיכתבו של שרגא מץ מטורונטו (העולם הזה 2072) על „הדתי המכוער", הוא דוגמה לחיפוש שעיר־לעזאזל. הוא זועק נגד התופעות החמורות של אפלייה, פער, חוסר נימוס, זוהמה ופשע שהציפו את הארץ, אך תחת שיסיק את המסקנות המתחייבות מכך, הוא מגיע למסקנה פשוטה: הדתיים אשמים.

הקורא מץ שוכח כי מדינתנו הוקמה ונשלטת בעיקר על־ידי עוזבי תורה, ובדגמה חילונית. החברה דחקה את חכמיה לקרן־זווית, ורוב הציבור אינו מוכן לשמוע את דיבריהם. חבריו של שרגא מץ הם שהציגו את החזון של „אור לגויים", במשמעותו המודרנית — והם שגרמו לאי־מימושו. הם ניהלו את המדינה בדרכי השחיתות, התבצרו במיגדלי־שן והתרחקו מן העם. הם שיצרו את מערכת־החינוך המקולקלת.

גם עורמה בקלקלתם. הם אינם די אמיצים להכות על ליבם ולחפש את טעויותיהם. הם מעדיפים להכות על לב אלה שהרחיקו אותם מכל עמדת־השפעה ציבורית.

אני מחייב, כמובן, את זכותו של כל יהודי לבקר את חכמיו. אם הוא סבור שאינם עושים די כדי להשליט את ערכי היהדות על שם ישראל. אך מץ אינו מעוניין כלל בערכים אלה. עניינו בחינוך ממלכתי נוסח קנדה, וב„אופי עיברי בריא" (עד כמה הוא בריא ראינו בפרשיות־השחיתות האחרונות). מכאן, שרק צביעות היא להשתמש במושגים מעולם היהדות, כגון „קדמה דרך־ארץ לתורה", כדי לנגח את חכמיה ולקבול נגד התפילה האוטומטית, כאשר אין לו כל יחס גם לתפילה הבאה מן הלב.

לדעתי, על הקורא מץ להפסיק לדבר בלשון של „אנחנו" ו„הם". עליו להוכיח את עצמו כיהודי נאמן, שציציותיו ומזוזתו אינם סמלים חיצוניים, אלא כלים לזכירה מתמדת של ערכינו הנעלים.

יובל אבי־דרור, חיפה

ב"ה עיה"ק ירושלים ת"ו.

מאז הבחירות אתם מרתיחים את דמנו יותר ויותר. מדוע הינכם כל־כך שונאים אנשים דתיים? מדוע אתם בוחלים בדת משה וישראל? מה הרע בדת? הרי עיניכם הרואות שמעשני סמים אין בקרב הנוער הדתי! מדוע אתם מתעלמים מאמת פשוטה זו? מדוע ההתקפה השחצנית שלכם על כל מה שריח דת נודף ממנו? האם יש לכם תרופה יותר בדוקה מאשר הדת נגד הידרדרות הנוער? מי שמוכן לראות את האמת — והסטטיסטיקה מוכיחה — יודע אל־נכון כי אין נוער דתי עבריין, וזה אומר דרשני.

הרפו מהשקר!

איש נטורי־קרתא, ירושלים

השלום — חלום

הדברים שנכתבו בעיתונכם (העולם הזה 2072) בקשר לסיכויי השלום שאבדו עם עליית הליכוד לשילטון, מעוררים גיחוך. הדבר מזכיר לי אותו אביון הרוכש מדי שבוע בפרוטותיו האחרונות כרטיס מיפעל־הפיס, וחי באשלייה כי הסיכוי להתעשרותו קרוב, והדבר נמשך כבר עשרות שנים.

מזה 29 שנים, שבהן חיינו תחת שילטון מפא"י, לא פסקה האש בגבולותינו. לחמנו ארבע מילחמות וקרבות־התשה ושילמנו מחיר יקר. הזהו הסיכוי לשלום, שעליו אתם שופכים דמעות כאשר חלף, כביכול?

אברהם לוי, חיפה

האם אתם באמת חושבים שהמולדת של הפליטים היא דווקא בתוכנו? האם אתם לא חושבים שבסופו של דבר, עיקר דאגתם של הפליטים היא פרנסה, וגג מעל הראש? האם אתם לא מאמינים שבקצת רצון טוב מצד הערבים היה אפשר בקלות לאכלס אותם בשטחים הענקיים והריקים אצלם? הם יכולים להיות שכנים של עשירי העולם ואחיהם־לדת. ממשלת־ישראל היתה לבטח נותנת את כל העזרה הדרושה לכך, ושנוכל סוף־סוף לחיות בשקט ובשלווה בארץ הקטנה שלנו.

האם אתם חושבים ש„אהבת המולדת" מדריכה אותם חזרה אל ארצנו, או אולי זו מדיניות מכוונת עם מטרות ברורות? האם אתם באמת חושבים שיהיה לנו אי־פעם שלום עם הערבים — שלום של

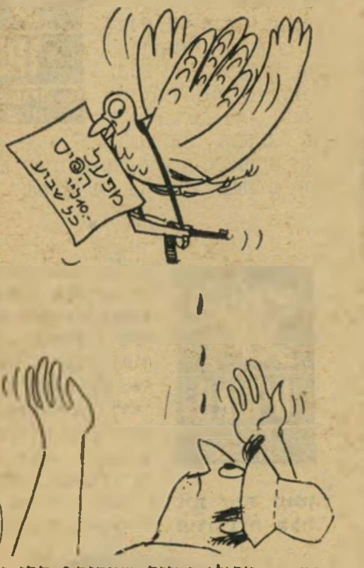

ממש — אפילו נחזיר שטחים? הרי עיקר כוונתם לגרשנו ולהשמידנו! הם מכריזים על־כך יום־יום, ובכל־זאת אתם טומנים ראשיכם בחול, ולא רוצים לראות ולשמוע.

אתם משלים את עצמכם, אם אתם חושבים שעל־ידי ויתורים נפחית את הסבל וההרג. עם הוויתורים רק יגדל תיאבונם, וזה יגביר את ההרג והסבל. הרי אז רוב המחבלים — שהם כוח החלוץ הפורץ — יהיו בקירבתנו ובתוכנו. במיקרה כזה לא יהיה קל להתגבר עליהם, אם בכלל.

כרגע, להאמין בשלום — זה רק חלום. עד שייווצרו תנאים ממשיים לשלום אמיתי — ואני חושש שזה לא יהיה בדורנו — דאגתנו העיקרית צריכה להיות: להרחיק אותם מארצנו מה שיותר. אז, אולי, נוכל לחיות חיים נורמליים — פחות או יותר.

משה רנרט, חיפה

צעד מסוכן ימינה

אם הציבור בישראל הישלה את עצמו בכך שהנה, אחרי הבחירות, תקום ממשלה חדשה ובארץ ייכון שלום, היא שגה מרות.

מסתבר שרק עכשיו מופיעות באופק הצרות האמיתיות, ולא אחד מכה על חטא על שנסחף עם הזרם הריגעי של ההמון ונתן את קולו לליכוד. מי שטען תמיד כי הליכוד יביא מילחמה לאיזור, מילחמה שעלולה להביא לשואה עולמית — הוא שצדק.

אני מאחלת לבגין בריאות ואורך־ימים, אך כדאי לו להתפכח מגישתו הקיצונית לבעיות המדיניות ולהפסיק לנגח את עמי העולם, ובכלל זה את ידידתנו היחידה עלי־אדמות, ארצות־הברית, שתודות לה אנו קיימים.

העולם אינו מעוניין במילחמה, ועדיין מלקק את פצעיו ממילחמת־העולם השנייה, ולא יועילו לבגין, לכהנא וללווינגר ההכרזות הקיצוניות נוסח „תמות נפשי עם פלישתים" ו„נעלה למצדה". אין איש מאיתנו הרוצה לעלות לשם ולשחוט עצמו במו־ידיו. בדרך זו נביא את הכלייה על עצמנו, כפי שקרה כבר פעם על פיסגת המצדה.

מפחיד לחשוב שההיסטוריה עלולה לחזור על עצמה!

מאשה פורמן־הלפרין, רמת־גן

נוכח ההיסטריה הלאומנית הריגעית שפקדה אותנו בבחירות, מול השגיאה הפאטאלית ביותר ששגה הבוחר הישראלי אי־פעם מול הכוח שניתן לימין בישראל — מול כל אלה — טוב שקמו אנשים אחדים. הזוהר המושאל שבו מתהדר הלי־

(המשך בעמוד 8)

הורוס קופ

אכזבה ניכרת תגרום לך ידידות עם אדם שהיכרת מזמן. בלה את סוף השבוע בחוג המשפחה. רסן את יצריך, והפנה את מירצך לשיגרות בונות ו־ברוכות. התשפעות ה־מרגיזות, אשר לוחצות עליך השבוע, עשויות לפוג אם רק לא תשקיעי עצמך במלח־מות בטחנות־רוח. אל תתקן את העולם.

* * *

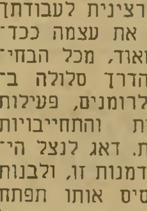

גישה רצינית לעבודתך תוכיח את עצמה ככד־אית מאוד, מכל הבחי־נות. הדרך סלולה ב־פניך לרומנים, פעילות חברתית והתחייבויות רגשיות. דאג לנצל הי־טב הזדמנות זו, ולבנות לך בסיס אותו תפתח בשבועות הבאים. אל תחשוש להיות נועז — בכל השטחים. אך הקפד לשמור על בריאותך בשבוע זה.

* * *

אם אתה נאבק עדיין עם רגשות מנוגדים או מטרות מנוגדות, ואינך מסוגל להגיע לידי החלטה, יעברו עוד חודשים רבים עד ש־יהיה באפשרותך להי־רגע מעצבנותך, לנתח בעיות ללא סיבוכים מיותרים, ו„לחתוך" ב־מקום בו היה עליך לעשות זאת מזמן. מתנה קטנה תגרום לך מורת־רוח קלה.

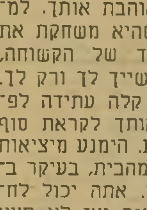

היא אוהבת אותך. למ־רות שהיא משחקת את התפקיד של הקשוחה, ליבה שייך לך ורק לך. מחלה קלה עתידה לפ־קוד אותך לקראת סוף השבוע. הימנע מיציאות רבות מהבית, בעיקר ב־ערבים. אתה יכול לח־לות שוב ואז לא תצא מזה בקלות. בת סרטן, לך מצפה השבוע הפתעה לא־נורמלית ממקור בלתי־צפוי.

* * *

מחלה קלה, בה לקית בתחילת השבוע, תע־בור בלי להשאיר אח־ריה עקבות. בחיי ה־אהבה שלך חל משבר קטן. גם עליו תתגברי. אבל רק אם תדעי איך להתנהג. פנקי אותו ותני לו להבין כי הוא האחד והיחיד בחייך. אחרת הוא עוד עלול לעזוב או־תך. לך, אריה, צפוי שבוע יבש וגרוע.

* * *

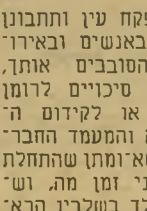

אם תפקח עין ותתבונן היטב באנשים ובאירו־עים הסובבים אותך, צפויים סיכויים לרומן נעים, או לקידום ה־קריירה והמעמד החבר־תי. משא־ומתן שהתחלת בו לפני זמן מה, וש־נראה לך בשלביו הרא־שונים כהרפתקה פזיזה, עשוי להתגלות השבוע כצעד נבון מאוד. ועוד: הוא יישא רווחים גדולים בעתיד.

פרשה מסויימת שאתה שומר בסוד תיוודע השבוע לאדם הלא נכון, ועלולה לגרום לך עוגמת נפש גדולה. אין טעם שתכחיש את העובדות כאשר האדם יטיח אותן בפניך. השתדל להיות אוהד אליו, כי אחרי הכל, הוא זה שסבל מכל העניין. השתדל לכלכל את מעשיך ביתר זהירות. השבוע טוב מאוד לעסקים. אל תהסס לפעול בביטחה ובמהירות — הצלחתך מובטחת. בת־מאזניים מישהו שאת חושבת אותו לנאמן, נוטר לך טינה על חשבון העבר — היזהרי ממנו.

* * *

נסיעה אותה תיכננת לקראת סוף ה־שבוע, תידחה בגלל סיבות שאינן תלו־יות בך. לא נורא. עוד צפויות לך נסיעות רבות. עיסקה גדולה, בה הייתם שותפים, לא תצא לפועל, באש־מתכם. לכן, אם מעונ־יינים אתם להמשיך במיקצוע בו בחרתם, עליכם יהיה להתאמץ. אחרת מצבכם הכלכלי יילך וייעשה רע מיום ליום. לעומת זאת, תהיה לך השבוע הרבה נחת־רוח מבן משפחה אהוב.

* * *

בת קשת — אל תחששי להיענות להזמנה מפתה של מכר חדש, גם אם נדמה לך שהוא מבקש להפילך בפח. כל עוד את משוכ־נעת כי רצונו הוא גם רצונך, אין כל סיבה ש־לא תלכי לקראתו יותר ממחצית הדרך. התמכרי כמיטב יכולתך למיצוי כל ההנאות שמתאפש־רות לך בזמן האחרון. אם אתה נוהג להמר — השבוע אינו מתאים ל־כך. אתה עלול לשים את כספך על קרן הצבי. הימנע השבוע מטיולים ארוכים.

* * *

אין כל סכנה שיתעלמו ממך בעת שיחה, באשר ניחנת בכוח ביטוי עז, ובקולך יש גוון החלטי ובוטח. בפני קהל גדול אתה מבריק במיוחד, אך אתה נוטה לשכוח ש־לשיחה דרושים שניים ואינך נותן לבן שי־חתך אפשרות לבטא את עצמו. אתה גם נתון יותר מדי למצבי־רוח, ואינך יודע ל־הבחין בתגובותיו של בן־זוגך. וזהו, למעשה, הגורם המכריע ביחסים תקינים ומאושרים בימינו אלה.

* * *

נושא חדש בו אתה מתעניין יעניק לך סי־פוק רב. אתה עשוי להפיק תועלת מקשרים משפחתיים. קשה להגיע השבוע להחלטות חשו־בות, מאחר ובליבך מת־רוצצות השפעות סות־רות. השתדל להתייחס רק לעובדות, ובמידה ואינך מצליח, דחה כל החלטה חשובה למועד מתאים יותר. הימנע מ־מריבות עם שותפיך ל־עסקים, וקבל את דעתו של הממונה עליך. השקע את פרוטתך ה־אחרונה בהימור — כי השבוע תצליח.

* * *

תן לאנשים הקרובים לך להחליט את ה־החלטות החשובות ב־מקומך. אם אתה עו־רך קניות או עושה עיסקות פיננסיות — אל תישא סכום גדול במזומנים. המצב ה־מביך בו אתה נתון יעבור תוך שבועיים שלושה, אך בינתיים, שתדע את אשר לפניך. עליך לעמוד על מישמר האינטר־סים שלך. אם לא תהיה עירני במידה מספקת, אתה עלול להפסיד הרבה. אל תנסי, השבוע, להתחיל ברעיונך החדש.

מכתבים

(המשך מעמוד 7)

כוד, ובכלל הכוח הימני בארץ, מסנוור ומסוכן. אסור לנו לשכוח שהבוחר הצביע כפי שהצביע לא מתוך זהות או אחדות רעיונית, אלא ברגע של שיטפון לאומני ורצון לשינוי, משהו מעין קול־מחאה נגד שילטון מושחת. אך המחאה היתה חריפה מדי, בלתי־שקולה וללא ספק בלתי־שפוייה לחלוטין. הם נתנו את הכוח בידי קבוצת קנאים לאומניים, שלדעתי מסוכנת יותר מכל רשימה בשמאל הקיצוני.

במבט לרחוק, כל זמן שהזוהר המושאל, שבו מתהדר הימין, לא יועם, העתיד נראה קודר ומפחיד: ימי שררה וצנזורה, ימי עמוס בן־גוריון, מהדורות חדשות מתו־קנות ומשופצות — ימי הדיקטטורה ש־חלפו.

מתי יבחין הבוחר הישראלי בטעותו? מתי יבין הציבור שסכנה מרחפת על ביט־חונו, פרנסתו ושלום מישפחתו?

כבר בשבועות הקרובים נבחין בסכנה המרחפת, כאשר הליכוד ילחץ ידיים על המוגמר עם המפד"ל ועם אריק שרון, תוך יצירת כוח ימני מפחיד ומדכא, מול שפיות ושיקול־דעת של המערך, ד"ש (אולי) של"י ול"ע. הם הצליחו להכניע את העם בלחץ הפסיכולוגי האדיר לשינוי, אך התוצאה היתה התפרצות של איבוד השפיות הלאומית, והרי התוצאה.

עזר וייצמן אכן מכר את הליכוד כמו שמוכרים קוקה־קולה, ומתברר לנו שזה אומנם ערכו האמיתי של הליכוד. תוך פנייה אישית לריגשות הבוחר — ולא להגיונו — תוך פריטה על יצרים אפלים, משך הליכוד את האזרחים לקלפי.

כאשר יתברר שכבר בזמן הקרוב ביותר יגרום הליכוד לצלקות שהמערך לא הצליח לגרום בשלושים שנות שילטונו, יבינו הבוחרים כי כרו את קיברם במו־ידיהם.

בנימין שמלקס, תל־אביב

מחנה־השלום. צריך להתעלם מכל חילוקי־הדיעות והסיכסוכים בפוטנציה, שעלולים לצוץ בקרב המחנה המאוכזב, ולהמשיך במאבק. הכישלון — אסור שירפה את ידינו ומוחותינו. זוהי ההזדמנות להודות לכל האנשים שנטלו חלק במערכת־הבחירות ולראשי המחנה שלא חסכו מאמץ. למעננו — המשיכו במאבק!

נאמני ישראל השפוייה

אני פונה לכל אותם המונים שתמכו במחנה של"י מבחינה רעיונית, אך חשבו כי כתרגיל פוליטי יש להצביע מערך. נכון, אחרי הבחירות נותרנו רק אנחנו ואתם זקופי־קומה, ביודענו שלא אנו העלינו את הליכוד לשילטון. אולם אתם טענתם טענה אבסורדית כאילו בגללנו חסרו קולות למערך, ולכן התאפשר רוב לליכוד (דרך אגב, מערך + של"י + ד"ש לא עוברים את ליכוד + מפד"ל + שלומציון).

כעת נגלתה לעיני כל ההוכחה הראשונה לטעותכם. מעברו של משה דיין מוכיח, כי עשרות אלפי מצביעי המערך נתנו את קולם בעצם לליכוד. אני וחברי יודעים, כי כל אדם המייצג את של"י בכנסת ירים ידו בעד ממשלת מערך ונגד ממשלת ליכוד, אפילו בלי להיות שותף באיזושהי קואליציה.

נכון, אתם יכולים לטעון כי מבחינת התרגיל הפוליטי דיין, שהיה במקום השביעי, ממילא בטוח בכנסת, אך עליכם להודות כי אם דיין + ליכוד + גוש אמונים היו זקוקים לקולותיהם, היו (ועדיין עלולים) חבריו של דיין מהמקומות הגבוליים מצטרפים לממשלת הליכוד הלאומנית.

יוסי קאופמן, גבעתיים

אני מאד שמח על שני המנדטים של מחנה של"י בכנסת התשיעית. למרות שיכולנו לזכות בשלישי, אבל לרוע־מזלנו לא הצלחנו. על המחנה להמשיך בדרכו, ואולי יבוא יום ויהיה עוד שלום.

מחג'נה חמזה מחמיד, אום־אל־פחם

גורל השפויים

הייתי נוכח בהפגנה שנערכה מול מצודת זאב בקשר לפרשת מינויו של דיין

מאיר פעיל בהפגנה נגד דיין
רק לא להתרגש

(העולם הזה 2074). ראיתי שם כיצד עדר של לבנטינים חסרי־בינה מקלל את מאיר פעיל ומכנה אותו „שונא יהודים", „תלך לרוסיה", „אתה וילנר, אתה" ועוד פנינים שכאלה. אני מציע לפעיל שלא להתרגש מדי מתופעות אלה, שאנשים שבוודאי לא שמעו על המחדל, מכנים אותו בכינויי־גנאי טפשיים, ואילו את דיין מהללים ומשבחים.

בדרך לביתי פגשתי, בשדרות בן־ציון את אורי אבנרי, והודעתי לו שהוא מועמד לקטילה־רבתי שם. אבנרי חייך והמשיך בדרכו למקום ההפגנה, ואילו אני חשבתי לעצמי בצער, מה גורלם של אנשים שפויים היום במדינת־ישראל.

י. ורטר, תל־אביב

להמשיך במאבק

בשעה קשה אנו נמצאים. המדינה זזה ימינה, והציפיות ללידתו של מחנה־שלום גדול לא התממשו. דווקא עכשיו חשוב לשמור, יותר מתמיד, על איחודו של

מי יסביר לגננת?

ממש זועזעתי לקרוא (העולם הזה 2073) על המיקרה של הילד מאשקלון, שאובחן בטעות כמפגר. זה רק מראה שלא תמיד צריך להאמין למה שגננת או מורה קובעת.

לי קרה מיקרה דומה עם בתי, ואנו לא הורים לעשרה ילדים או חסרי־השכלה, כך שהיו לנו יותר כלים וזמן להציל את בתנו. אומנם נאלצתי לנהל מילחמות עם מחלקת־החינוך עד שהצלחתי, אך כיום לומדת בתי בכיתה א' בבית־ספר רגיל.

חשוב מאד, לדעתי, שגננות יקבלו הדרכה מיקצועית מעולה לאבחנה בין ילד נורמלי לילד מפגר, ולא יחרצו את גורל הילדים ללא ידע כלשהו.

יפה שהארתם את הבעייה.

רינה כהן, חולון

חופשה מהשכל

כפי שנאמר כבר במצבים דומים, לא

(המשך בעמוד 10)

לשלם קצת יותר (22 אג'), לקבל הרבה יותר.

רק 22 אגורות יותר לתמונה, ואיזה הבדל בתוצאה. בישראל, כמו בארצות אחרות בעולם, אתה משלם קצת יותר כדי "להחזיק את קודאק בתמונה". בכל זאת מעדיפים רוב הצלמים בעולם לצלם ב"קודאק". וזוהי עובדה. לסרטי "קודאק" עליך לדרוש פיתוח ב"דלתה קולור"— המעבדות היחידות המייצגות את "קודאק" בישראל. כש"קודאק" בתמונה טוב ש"דלתה" בפיתוח.

CAMERAS
Kodak
FILM

Delta Color
דלתה קולור

טוב ש"קודאק" בתמונה

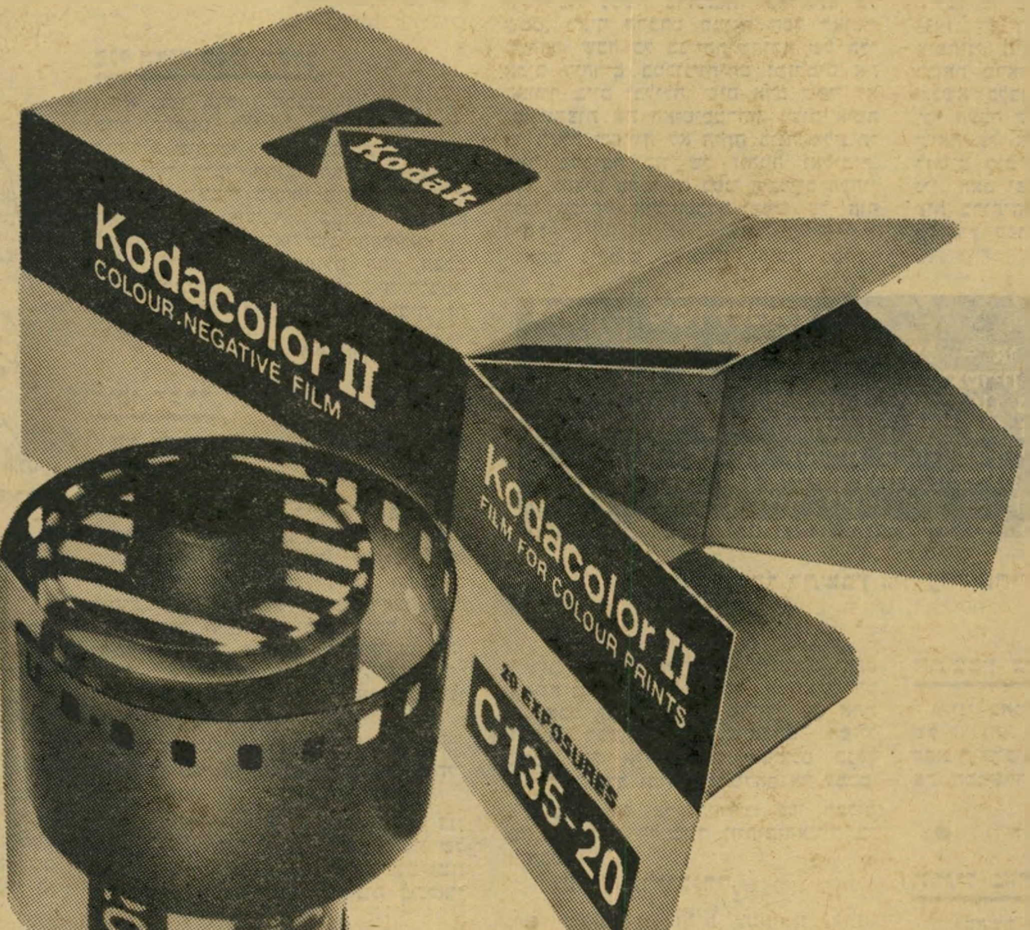

חגי לבינסון איילון עיצוב:זנדהאוז־איזנשטיין

מכתבים

(המשך מעמוד 8)

פעם ולא פעמיים: יותר מזל משכל. שהרי באמת ובתמים הם עשו כמיטב יכולתם להוסיף ולהישאר ליד ההגה הסדוק. ואם בכל־זאת הצליחו להיפטר ולהשתחרר ול־הניח ולעזוב ולהיחלץ ולנטוש ולחמוק, הלא לא באשמתם עשו, כלשון מודעת הגרושה במדור שידוכין. כל זה עלה בידם דווקא עכשיו.

אשר לעם, זה — לאחר ריפיון ממושך של המוח, לאור התנוונות הדעת, בגלל התמעטות המחשבה והצטמקות הבינה — לקח לעצמו חופשה מהשכל. אולם למשך כמה זמן ניתן לקיים מותרות מסוג זה, רחמנא ליצלן? כלום נשלח השכל לשנת־שבתון?

אני יודע שהעם לעולם „איננו אשם". אני מסכים. ובכל־זאת, מאסתי בזה. אין זכות לחולה להטיל את האשמה כולה על המנגנון הרפואי. ככלות הכל, בבריאותו־שלו המדובר.

משה פא״ר כרמי, ראשון־לציון

לקרוא ולשנן

אני מתכוון לדברים שנכתבו על־ידי אורי אבנרי במאמרו „אל תמילחמה" (העו־לם הזה 2073).

בדרך־כלל אני מסתייג מדברים רבים שלו, שאיני מסכים איתם. אולם המאמר הנ״ל הוא ניתוח מעמיק ומזהיר, המוכיח ראייה חדה ותחזית לטווח רחוק, הדורשים מהקורא לקרוא ולשנן, לקרוא ולהרהר בהם, כי הם גורליים ונוגעים לכל פרט ופרט — יהיה זה יהודי ערבי או נוצרי.

התקופה האחרונה של המאה־העשרים גדושה באסונות ובקטאסטרופות ברחבי העולם ואנו, תושבי מדינת־ישראל, עומ־דים בתור לקראת שואה שתהרוס את קיומנו ועתידנו הפיסי והרוחני. עלינו להוקיר ולכבד את האיש שהשמיע דברי־נבואה איומים ונוראים. אפילו אם שגה האיש וטעה לפעמים בדרכו — הפעם ראו אותו כמציל.

אליעזר פומרנץ, נהריה

אחרית הקואליציה

מנחם יוליך אותנו למצדה, וייגאל יחפ־

רה מחדש. אך אז כבר יפרסם „פירסום מדעי ראוי".

יצחק שביב, נתניה

דיקטטורה?

מאחר שיש כמה ציניקאים, הסוברים שעם עליית הליכוד לשילטון אבד הכלח על הדמוקרטיה, אני רוצה להרגיע אותם, ולטעון — לא נכון, ולא בהכרח. מאחר שאני בוטח במר בגין, אני מוכן להיות הראשון שיבדוק את העניין.

לדוגמה, אני אתגרה בשילטון בגין ובו אישית, והוא לא יעשה לי מאומה. למשל, אילו הייתי אומר שבגין הוא דיקטטור מאובן, הדומה למוסוליני אבל מטומטם (לא שאני חושב שהוא מטומטם, רק לשם הדוגמה), אתם חושבים שהוא יעשה לי משהו?

ואם הוא יעשה לי משהו, האם אני יכול להגיד „חרטא מרתא זרתא דרתא" (מארמית, בתירגום חופשי „שקר וכזב, נוד ותרועה", גאולה תתלהב מהארמית), האם אתם חושבים שהוא יעשה לי משהו?

ועוד אני שואל את הקורא החושש לגורל הדמוקרטיה: נאמר שלא יסלחו לי, ואקבל קנס על זה שלא הייתי מצחיק, האם בהכרח אהיה בין עשרת־אלפים המובטלים „בצורה מתונה" של ארליך, כך שלא יהיה לי גרוש על התחת ולא אוכל לשלם את הקנס?

אפשר להביא עוד אין־סוף אפשרויות ומישחקים כאלה. אז הנה אני, ללא פחד, מוכן לעשות את הניסיון, לשם הניסיון בילבד, כמובן, ואומר שבגין הוא דיקטטור מאובן, הדומה למוסוליני, אבל מטומטם. ותראו מה יקרה.

קליינמן ישראל, אוניברסיטת בר־אילן

כלב דלמטי בהפגנה נגד דיין
זה מזכיר משהו?

פני הדור כפני הכלב

לא צריך לדמיין הרבה. זה מה שנראה תחת שילטון הליכוד, וכך אנו ניראה. היחידים שיורשו לשוטט בחופשיות ברחו־בות יהיו כלבי־הרחוב. האזרחים, שבעת עוד העזו לעמוד מאחרי מחסומי־מישטרה ולמחות נגד החרפה, יצטרכו להתרגל למחסומים אלה ולשאר סוגי הסורגים.

למי שלא מומחה בעולם החי, הכלב הנראה משוטט כאן הוא כלב־ציד דלמטי, הקרוי על שם חבל־הארץ ביוגוסלביה. זה מזכיר לכם משהו?

דויד פלומין, תל־אביב

חופי הכרך

זהו העתק של מיכתב ששלחתי לנשיא המדינה:

את האינפורמציה קיבלנו ישירות מאנ־שי מישרד־התיירות הישראלי בגרמניה.

המישרד הדפיס והפיץ חוברת מהודרת בטכניקולור, במאמץ רציני להגביר את זרם התיירות מגרמניה לישראל. החוברות היפות ידעו לספר על חופי־הרחצה המ־שגעים של תל־אביב וסביבותיהם. החוף, נאמר שם, נקי להפליא, האוויר צח וה־סביבה נעימה וחביבה. בקיצור, ארץ־הקו־דש מזמינה אתכם. אשתי ואני התפתינו לתעמולה היפה, ובאנו לכאן.

המציאות טפחה על פנינו כהלם נוראי, כשחזינו במראה המגעיל של חוף תל־אביב, באיזור התיירות ובסביבתו.

אדוני הנשיא, חוף תל־אביב הוא דו־תכליתי... זוהמה ואלימות. בסביבה זו של זוהמה, טינופת ואלימות, היתה לשילטון הישראלי החוצפה לבנות מלונות בינלאו־מיים.

לכל אייביה של מדינתכם עלול להת־גלות מחזה רב־השראה של כיבוש העבודה העיברית ברחובות אלה. אינני מסוגל לה־בין את ריגשותיהם של ישראלים הגונים, הצופים בכל אותן זונות — ממין זכר וממין נקבה — המטרידים את התיירים אפילו לאור היום! שמעתי, לפני שבועות מיספר, תיירים צעירים אומרים באירוניה „איזו עבודה הולמת עבור בנותיו של העם הנבחר!"

כמו האותות בסיפרו של ג׳ורג׳ אורוול 1984 („האח הגדול צופה עליך"), סימני־ענק של גולגלות ושלדים צופים בתיירים שבאותו חוף שלכם בתל־אביב, מבשרים לעולם את בשורת החיידקים והזוהמה באותיות ענק: „סכנה! סכנה! סכנה!"

סר הרברט סמואל היה ודאי מתהפך בקיברו, וכמוהו גם הגנרל אלנבי, אילו ידעו מה נעשה ברחובות, שקראתם על שמם. רציף הרברט סמואל הפך לאוטו־סטרדה, שבה כל בני־התישחורת של תל־אביב דוהרים במכוניותיהם ומזהמים את האוויר ביום ובלילה. שום אדם שפוי לא יעז לחצות את האוטוסטרדה, ושום אומה או רשות שפוייה לא היתה בונה מלונות־פאר בסביבה כזו של זוהמה ואלימות. למה להציב מחסומים בפני השמיים הכחו־לים, על־ידי אוטוסטרדה ממש על חוף הים?

אתם נוקטים מדיניות גרועה בפיתוי תיירים לבוא לתל־אביב, ונוטעים בהם תיקוות־שווא לחזות בחוף המתאים רק ל... אבל לא לתיירים. על־ידי כך אתם נוטעים רגשות אנטי־ישראליים, אפילו בליבם של אלה שבאו לארצכם בגלל רגשות האהדה והידידות שלהם אל עמכם.

לטובתה של ארץ־הקודש, נסו לבלום את האלימות, הליכלוך וזיהום־האוויר ב־חופיכם!

פריץ פרידלנדר, ברלין, גרמניה

● מיכתב זה הגיע למערכת כתוב בשפה האנגלית.

בגין — הקלף של הרוסים

לא היה זה מיקרה כי העיתונות בברית־המועצות הגיבה תגובה מאופקת וכתבה בסיגנון מנומס על עליית הליכוד. הסובייטים לא הצליחו להסתיר את שימחתם: בגין הוא המנוף הארכימדאי, אשר יביא לקץ המאבק על ההגמוניה בין ארצות־הברית לברית־המועצות במיזרח־התיכון, ותלותה הרבה של יפאן ואירופה המערבית בנפט הבא מן המיפרץ הפרסי, ויביא את ברית־המועצות ל„ברז" ממנו זורם הנפט.

אחרי ה„מהפך" בישראל, עלולה אפילו לבוא תוצאה קוריוזית, של עלייה מוגברת של יהודים מברית־המועצות לישראל (כ־מישקל־נגד ל„בריחה" של ישראלים, שלא ירצו להשתתף בקרב האחרון!) כל גורם המתסיס את האיזור משרת את האינטרסים הסובייטיים, כל גורם המזקיק את מדי־נות־ערב לנשק הסובייטי — יבורך.

ימיו של סאדאת ספורים, ואם לא יודח, הרי אין ספק שתחול תפנית מכרעת בריי־תוקה של מצריים לקו־ההשפעה הסובייטי. ברגע שבו עלה בגין לשילטון בירושלים, אין עוד לארצות־הברית מה להציע לער־בים. אחרי ה„מהפך" ההיסטורי בישראל, תתחולל ההפיכה הפרו־סובייטית במצריים, ובשלב סופי ואחרון — המרד ה„עממי" בסעודיה, אשר ידיח את הכת השלטת הפרו־אמריקאית, והשילטון יועבר לסטו־דנטים הצעירים, ששבו מלימודיהם במערב אל מישטר המבוסס על עקרונות ימי־הביניים.

כאשר תפסיד ארצות־הברית את סעודיה, יבוא הקץ למישחק הפוליטי הגדול במיז־רח־התיכון, והמאבק להגמוניה בין שתי מעצמות־העל יסתיים לטובת ברית־המו־עצות.

כאשר בגין מזהיר מפני מדינה אש״פית, שבה תהיה לברית־המועצות השפעה מכ־רעת, יש ודאי צדק בדבריו. אולם שליטי הקרמלין ידעו לקרוא את המפה הפוליטית טוב יותר מבגין. תמורת הפסד השפעה במדינה אש״פית, יזכו ב„קופה" כולה.

זו הפעם הראשונה מאז 1948, עומד המשך קיומה של מדינת־ישראל בניגוד לאינטרסים החיוניים ביותר של מערב אירופה, יפאן וארצות־הברית. כאשר תוע־מדנה מדינות אלה לפני ברירה, לחסלה חיסול מהיר או סכנת נפילת כל המיזרח התיכון לידיים סובייטיות, תמורת הקרבת ישראל, אין ספק קל שבקלים מה תהיה ההחלטה. עדיין מובעות תיקוות כי בגין לאחר ה־17 במאי, ישנה את עמדותיו, ימתן אותן.

לכל מי שזוכר מה קרה באירופה אחרי 1933, יש רק מעט תיקוות. אידיאליסט, צימחוני, חובב ילדים וכלבים, שלא יכול לשאת מראה צלי־בשר על שולחנו, איש שנשא בלבו תשוקה לוהטת לחדש את ימי העבר של עמו וגיזעו — הוא שהמיט שואה על אירופה. מחצית אירופה נפלה לידיים סובייטיות אחרי פרשת ה„צימחו־ני". האם יפול החצי השני לאחר השתל־טות ברית־המועצות על מקורות־הנפט של המיפרץ הפרסי?

ז. בוזי, אירופה

במאוזן — מימין לשמאל:

1) בתו של שאול המלך 4) רעל — או — תרופה 6) פה 8) מנהיגו ורבו של מנחם בגין 13) איצטדיון 14) מקום התנחלות בשומרון 15) אחת החטיבות ב„ליכוד" 16) בן־צאן 17) נקי, טהור 19) קול אדיר בחלל האוויר 21) ארון 23) התייחסות על משפחה 26) צמח־בר שפרחיו עטופים מתחל צבעוני 27) מפלגתו ניצחה בבחירות לכנסת 30) אישיות דגולה במפלגת „הליכוד" 32) חצי־אי הררי בדרום־מערב אנגליה, 19343 קמ״ר 33) זרם מים טבעי ההולך אל הים 34) אחת השדרות בתל־אביב 35) מרי, פשע 37) תבלול

ההסבר לתשבץ „ידיעות אחרונות"

אישיות דגולה בליכוד

התשבץ כראש־חוץ

עיינו בהגדרות של תשבץ מיספר 894 של ידיעות אחרונות, ותבינו את שיטות־החינוך שיביא עלינו הליכוד, אחרי שיקים את הממשלה הבאה.

יחיאל כהן, רמת־גן

● הגדרות התשבץ, **ראה גלופה.**

תרגיל מזהיר

מי שחשב שרק טובת עם ישראל עומדת לפני עיניו של בגין בפרשת דיין, לא מכיר את האיש כלל וכלל.

במסווה של צעד על־מפלגתי, זרע בגין את זרע הפילוג הן במערך (תומכי דיין ו־ותיקי רפ״י), והן בד״ש. האם יש סיבה ששמואל תמיר, למשל, לא ייקח את גרוריו בד״ש ויילך להיות שר המשפטים בממשלת בגין? כבר היו דברים מעולם.

שרה משעלי, ירושלים

ריםRIM

מבצע חסכון של

קנה כחול-לבן

קנית מוצרי "כחול-לבן" חוסכת למדינה מטבע חוץ. אולם, בקניית רהיטים, אין אנו מצפים מכם כי תשקלו את הקניה מנקודת מבט של שר האוצר. אתם מבקשים לרכוש את ה"מילה האחרונה" בעיצוב בינלאומי, אחריות לאיכות מעולה, שרות אמין ובמחיר סביר. ייצר רהיטים לפי נוסחה זו, הוא שהעמיד את **"רים"** במקום הראשון בין יצרני הרהיטים במדינה והביא לכך שמוצרי **"רים"** מבוקשים ב־17 מדינות ברחבי העולם.

"רים" מאפשר לכם לרכוש אותם מוצרי איכות, בחסכון ניכר באחריות מלאה, אצל סוחרים מעולים, בחודש יוני בלבד או עד גמר המלאי.

ארון סטנדרט 4 דלתות דגם "אריזונה"	מחיר רגיל	חסכון	מחיר מבצע
(1.94 X 2.42 מ')	4,570.- ל"י	575.- ל"י	3,995.—

חדר שינה דגם "אריזונה"			
מיטה (1.40 X 1.90 מ')	1,700.-	130.-	1.570.-
שתי שידות	1,200.-	100.-	1.100.-
שידה כפולה	790.-	60.-	730.-
מראה	420.-	35.-	385.-
חדר שינה + ארון	8,680.-	900.-	7.780.-

המחירים אינם כוללים מ.ע.מ.

מערכת קיר דגם "הילה"	מחיר רגיל	חסכון	מחיר מבצע
יחידת מדפים כפולה	1,995.-	200.-	1.795.-
יחידת בר כפולה	2,460.-	245.-	2,215.-
יחידת מדפים בודדת	1,295.-	130.-	1.165.-

מערכת ריפוד דגם "מילנו" בבד קטיפה			
כורסא	2,262.-	267.-	1,995.-
ספה דו מושבית	3,306.-	331.-	2.975.-
ספה תלת מושבית	4,382.-	432.-	3,950.-
ספה תלת מושבית הנפתחת למיטה	5,832.-	842.-	4.990.-

תוויות האיכות של "רים" ★ אחריות ★ רהיטי ירושלים "רים" בע"מ

הקניה הטובה שנה 1977

רים RIM

ירושלים: רים, כורש 7; רים, שלומציון המלכה 18; ארים בע"מ, כורש 5; אחים זחובסקי, יפו 44; אחים גרין, מרכז קרית יובל; אפיריון, שלומציון המלכה 9; גאנו מוביליה, הרצוג 61; המשביר לצרכן, המלך ג'ורג'; סיוולי, שופט, דרך נווה יעקב; מאיה רהיטים, סלח־א־דין 12; רהיטי אשר, מאה שערים 21; שק"ם, דוד המלך 22; שק"ם, יפו 234.

תל-אביב: רים, בן־יהודה 108; רים, דרך פתח־תקוה 156; רים, הרצל 32; ברושי, בן־יהודה 69; המשביר לצרכן, אלנבי 115; כל־בו שלום, מגדל שלום; לובלינר, הרצל 46; מיכאל דוד, מטלון 9; רהיטי לידו, דיזנגוף 213; שק"ם, בן־יהודה 177.

חיפה: רים, הרצל 67; רים, חטיבת גולני 23; דו־עץ, במפרץ חיפה, כביש אי.פי.סי.; סטייל מוביל, הרצל 83; רהיטי נצחון, יפו 65; שק"ם, הרצליה 17; שק"ם, פרץ 2.

באר־שבע: רים, הרצל 58; רים, אזור התעשיה "נב ים" ביתן 6; הכט נפתלי, לוחמי הגיטאות 58; המשביר לצרכן, פינת קק"ל—הרצל; מכן יעיש, הפלמ"ח 53; שק"ם, יצחק בן־צבי מול תחנת אגד

אילת: הוכמן, מרכז מסחרי; שק"ם, מרכז מסחרי, שדרות התמרים.

אשקלון: אפל, ככר העצמאות 3; המשביר לצרכן, רח' הרצל; זלמן, צה"ל 27.

בת־ים: רים בת־ים, ירושלים 22; איטלרהים, רוטשילד 27; תפארת, ירושלים 16.

דימונה: רהיטי רובי, מרכז מסחרי חדש.

הרצליה: טופז הרצליה, תחנה מרכזית.

חדרה: רים, הרברט סמואל 52.

חולון: אירופה מוביל, שנקר 63; ארמון, סוקולוב 6.

טבריה: רהיטי פאר, מרכז רסקו.

ירוחם: סתימה יעיש, מרכז מסחרי.

כפר־סבא: רהיטי קולמן, ויצמן 66.

נהריה: רהיטי גיל, המייסדים 24.

נתניה: אנגל, הנוטע 10; ברמן, הרצל 29; שק"ם, הרצל 2.

עכו: רהיטי ישראל, עכו העתיקה.

עפולה: דירתי, שד' ארלוזורוב 15.

פתח־תקוה: לה־פאיט, הברון הירש 21; שק"ם, שטמפפר 37.

צפת: צמרת, ירושלים 131.

קרית־אתא: אחים שר, זבולון 5.

קרית שמונה: רהיטי קרן, מרכז מסחרי

ראשון־לציון: שק"ם, רח' תרפ"ב 32.

רחובות: סולו, הרצל 187; שק"ם, אחד העם 13.

רמת־גן: דומיסיל, ז'בוטינסקי 30; שק"ם, הרא"ה 6

רמת־השרון: רהיטי בית וגן, אוסישקין 41.

פרסום אבנת/ צילום י. רותם

„יתכן שאנחנו ניאלץ לשמוע יום־יום את דבריה של גאולה כהן כשר־חינוך. נו, אפשר לחיות גם עם זה..."

המהפכה הפוליטית שאירעה ב־17 במאי, עם עליית הליכוד לשילטון, מעניקה עניין מיוחד לדיעותיו של הפרופסור ישעיהו לייבוביץ — אחד מהוגי הדיעות המעטים במדינה שצפו תהליך כזה מראש ואף הצביעו על הגורמים העלולים להביא לכך. השבוע הסכים הפרופסור לייבוביץ להעניק ראיון ל„העולם הזה", כדי להגיב על המהפכה ולנתח את משמעותה. את הראיון ערך קובי ניב והוא מתפרסם במלואו.

„רקדניות, זונות ופרופסורים אפשר להשיג תמיד!"

● **תוצאות הבחירות הפתיעו את כולם, וביכללם אותם שניצחו ואותם שנוצחו, ואת הפרשנים ואת עושי־הסקרים. גם אתה הופתעת?**

לא, אני לא הופתעתי, מפני שהיה ברור באיזה כיוון הולך הלוך־הרוח בעם זה כמה שנים.

● **אז מדוע בכל־זאת כולם הופתעו?**

וכי אני אחראי לטיפשותם של בני־אדם?

● **זה משהו שלא רצו האנשים לראות?**

לא רצו לראות, כן.

● **ומה זה התהליך הזה של כמה שנים? מה קרה בדיוק?**

טוב, אני אענה לך על־ידי כך שאספר לך משהו.

לפני זמן לא רב, נדמה לי לפני חודשיים או שלושה, קיבלתי מיכתב מאשה לא־ידועה לי, אחד מהמון מיכתבים וגם פניות בעל־פה המגיעים אלי בזמן האחרון, בקשר לעניינים האקטואליים. האשה הזאת, שאותה אין אני מכיר כלל, אבל היא חתמה בשמה וגם בכתובתה, מציגה את עצמה כאשה כבת 50, משכילה, עובדת במיקצוע, היא גם אם לבן שהוא קצין בצבא־הקבע.

ומה הדבר הממריץ אותה לכתוב לי? היא נזכרת שלפני כשש או שבע שנים — אם לשחזר את הדבר הזה, זה בערך באמצע בין מילחמת ששת־הימים למילחמת יום־הכיפורים — לפני כשש או שבע שנים היא קראה מאמר ממני, ואין היא זכורה אם זה היה בהארץ או במעריב (וגם עלי להודות שאינני זוכר איפה כתבתי את זה — בהארץ או במעריב) ובמאמר ההוא כתבתי,

> **„אשה חשבה שאני מטורף או פושע. עכשיו ברור לה שצדקתי"**

לפי דבריה, שהניצחון במילחמת ששת־הימים, שגרר עימו את הכיבוש הגדול, הוא תחילת התהליך של שקיעת מדינת־ישראל ושל ההשחתה של העם במדינת־ישראל.

● **בגלל השליטה על עם אחר?**

זה מה שכתבתי, לפי דבריה. היא כותבת לי שבאותה שעה, כשהיא קראה את הדברים האלה, היא וידידיה, שקראו את הדברים האלה, אמרו שהמחבר הוא או מטורף או פושע. ולכן היא רואה מחובתה עכשיו לכתוב לי, משום שעכשיו ברור לה, וגם לידידיה, שאני צדקתי.

■ ■ ■

● **אבל זה בכל־זאת מיעוט קטן.**

זה מיעוט קטן, טוב. אתה שאלת אותי מדוע אני לא הופתעתי. אני מביא לך הוכחה, לא לאחר־מעשה, שלפני שש או שבע שנים אמרתי שהדבר הזה יביא קודם־כל לראשית התהליך של שקיעת מדינת־ישראל, התהליך הזה ממושך, וגם זה הוכח כאמת — זה עירער את מעמדנו במדיניות הבינלאומית, השניא אותנו על כל העולם והכניס אותנו לסיכון שהוא גדול לאין־ערוך יותר מכל הסיכונים שבהם נמצאנו ב־19 השנים שקדמו לניצחון הגדול הזה. אבל בעיקר הביא להשחתה, גם אינטלקטואלית וגם נפשית־אמוציונאלית, של העם, וזה בין השאר מתבטא באותן הבחירות.

בזה אני רחוק מאוד מלהגיד שבגין, והאנשים שמאחוריו הם מושחתים. ודאי שהם לא מושחתים יותר מן הצד שכנגד. אלא ההצבעה בעדם היא ביטוי לכך שהציבור ברובו בכלל אינו מכיר עוד קטגוריות־חשיבה אחרות מאשר אלה הקשורות בעוצמה מדינית, בשילטון, בריבונות, בכיבוש וכו' וכו'.

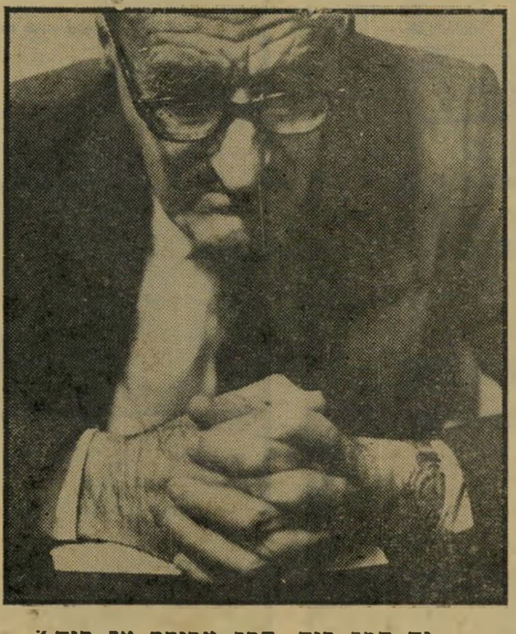

● **זה הכל כוח, הכל מבוסס על כוח?**

זהו. ויהיה הדבר ברור לגמרי. אני רוצה, אני מקפיד על הדבר הזה — שאין אני רוצה לומר שהצד המנצח כאן הוא, מבחינת מהותו האנושית, גרוע יותר מאשר הצד שנוצח.

● **אבל זוהי פעם ראשונה שמיפלגת־העבודה, תנועת־העבודה, הפסידה כל־כך הרבה. למה זה קרה דווקא עכשיו, למה לא אחרי מילחמת יום־הכיפורים?**

מפני שהליכוד הוא היום תנועת העם העובד.

● **מדוע?**

מה זאת אומרת? — זוהי עובדה. כל השכונות, המושבים וכו' וכו'. ואילו המערך הוא מיפלגת האוליגרכיה השלטת.

● **בעצם יש כאן סתירה, כאילו...**

אין כאן שום סתירה.

● **מבחינת תנועה המציגה את עצמה כס:ציאליסטית, ושבעדה מצביעים.**

מציגה את עצמה! העולם הוא כולו מורכב מאידיוטים? מיספר האידיוטים הוא גדול מאד, אבל בני־האדם מבחינים בין מה שאדם מציג את עצמו ובין מה שהוא.

■ ■ ■

● **יש גם עלייה לכל התנועות כמו המפד"ל, שהיתה תנועה דתית מתונה והיום, אחרי שהשתלטו עליה גוש־אמונים והצעירים, עליתה גם היא בבחירות. מה קרה פה?**

זה ביטוי למה שכתבתי לפני שש או שבע שנים. העניין הזה של הפיכת מדינת־ישראל לשולטת על עם אחר הוא משחית את בני־האדם. הוא מעמיד את הערכים הפאשיסטואידיים של שילטון ועוצמה מדינית במרכז החוויה, ובני־האדם נתפסים לדבר הזה.

● **היה איזה הסבר לתוצאות הבחירות, שזו לא היתה הצבעה בעד הליכוד והמפד"ל, אלא נגד המערך. שזו היתה הצבעת־מחאה. אבל לפי מה שאתה אומר, הצביעו בעד הכוח.**

בוודאי. הצביעו בעד הטרמינולוגיה הלאומית־מדינתית.

● **היתה עוד תופעה בבחירות אלו — ד"ש, התנועה הדמוקרטית לשינוי, שלפי ההצבעה בעדה די ברור מי האנשים התומכים בה.**

נו טוב. ד"ש אינה אלא מפא"י המוסווית.

● **כן, אבל אלה אנשים שגדלו בתוך מפא"י, ונהיו מבוססים בזכות מפא"י. למה, אם־כן, הם עזבו את מפא"י?**

הם עזבו את מפא"י מפני שהם שייכים לאותם אלמנטים במפא"י שדחקו אותם מן השילטון. הם מפא"יניקים במאה אחוז, והם רוצים שיצרפו אותם לשילטון.

● **בתנועה הזאת יש פרופסורים, כמו הפרופסור ידין, הפרופסור רובינשטיין...**

נו, אז מה?

● **יש כאן מעין תופעה חיובית, שקראו לה כל הזמן, שאנשים יירדו ממיגדל־השן האקדמאי שלהם.**

אז כאן שוב אספר לך משהו. זה אינו נוגע לי, אבל... בהיסטוריה הגרמנית זה מיקרה ידוע ומפורסם.

זה אירע לפני 140 שנה, ב־1837, כשעדיין לא היה הרייך הגרמני, אבל היו המדינות הגרמניות השונות, שאחת מהן היתה מדינת הנובר, ממלכת הנובר, שהתקיימה עד 1866.

שם היה מלך, מלך מבית־המלוכה האנגלי — האמת היא הפוכה: בית־המלוכה האנגלי הוא מהנובר — והמלך הזה, באותה שנה, 1837, הפר את החוקה. להנובר היתה מעין חוקה ליבראלית, מורשת מהתקופה הנאפוליונית. והוא הפר את החוקה והנהיג שילטון אבסולוטי.

ואז שיבעה פרופסורים מאוניברסיטת גטינגן, האוניברסיטה של הנובר, שהיתה אז המפוארת בכל אוניברסיטאות גרמניה, והיא גם היום אחד ממרכזי־המדע הגדולים ביותר בעולם — שיבעה פרופסורים, מגדולי אנשי־הרוח של התקופה ההיא, התפטרו לאות מחאה מן האוניברסיטה. והדבר הזה עשה רושם גדול מאד, ובהיסטוריה הגרמנית זה ידוע כפרשת ,השיבעה מגטינגן'.

> **„אנחנו נפסיד את הכל. ודאי. הקו יוביל לחיסול מדינת ישראל"**

ובאו המיניסטרים אל המלך ואמרו לו: „אדוננו המלך, ראה מה שאתה מעולל לנו, טובי אנשי־הרוח עוזבים אותנו ביגלל הדבר הזה." ואמר להם המלך: „רבותי, אל תחששו — רקדניות, זונות ופרופסורים אפשר להשיג תמיד."

■ ■ ■

● **עוד תופעה, הבולטת מאד בבחירות האלה, זה פלאטו־שרון. מצד אחד אומרים שהוא קנה קולות, אבל היו לו קולות גם בקיבוצים וגם בצבא. שמעתי אנשים אומרים שהצביעו בעדו, מפני שהוא הראה זקיפות־קומה יהודית, הראה לגויים, סידר את הגויים.**

זה הבל, הוא קנה קולות.

● **זה הכל קנייה?**

אין כל ספק. ובמה הוא נבדל בזה מאחרים?

● **אני לא יודע.**

אני יודע על הדבר הזה שמפא"י ומפד"ל היו קונים קולות. אני יודע את זה. לא מפי השמועה. אני יודע שהיו שולחים שליחים לשכונות, שליחים למושבי־העובדים, ומודיעים לראשי החמולות „אם כאן יש בקלפי כך־וכך קולות בשבילנו, אתה מקבל כך וכך," וראש החמולה היה דואג לזה שמהחמולה שלו יצביעו. כלומר, האדם הזה לא עשה שום דבר שונה ממה שעשו המנהיגים המדיניים שלנו במשך כל השנים.

● **מה שמעניין הוא שגנרל כמו אריק שרון, שיש לו הילה גדולה, קיבל פחות קולות ממנו?**

מפני שהאיש הזה אריק שרון התנהג כמוקיון. כל

החודשים האחרונים הוא התנהג כמוקיון, ואיבד את חינו אפילו בין קהל מעריציו הטיפשים.

■ ■ ■

● **חסנין הייכל אמר, בראיון, שהעם בישראל החליט לכחור בבריחה מהמציאות. אתה מקבל את הטיעון הזה?**

ישראל בורחת כבר הרבה שנים מהמציאות. תראה, הלא כל מה שבגין מכריז עליו — המערך היה עושה, מבלי להכריז עליו.

מי, בסופו של דבר, החזיק עשר שנים בשילטון על שטחים המיושבים במיליון וחצי ערבים? — ממשלת המערך, ולא ממשלת בגין. מי איפשר את קדום ואת קריית־ארבע? ממשלת המערך, ולא ממשלת בגין. מי סירב במשך עשר שנים להכיר בפלסטינים כפרטנרים למשא־ומתן? — ממשלת המערך, ולא ממשלת בגין. מי שלח את מישמר־הגבול לפתוח באש על ילדים ערביים בג׳נין ביום־האדמה? ממשלת המערך, ולא ממשלת בגין.

● **אז מהבחינה הזאת, למה היה צריך להחליף את זה? למה אנשים החליטו להחליף?**

מפני שאנשים מבינים רק את ההכרזות.

● **עכשיו, כעשרה ימים אחרי הבחירות, כבר יש סימנים למה שהולך לקרות. למשל, כל הנושא של התרגיל עם דיין.**

מה זה? שונה מכל הסחר־מכר שהיה מקובל בשלושים השנים האחרונות במדינת־ישראל?

● **אז, לפחות ניסו להסוות את זה. חיכו קצת, שבועיים, חודשיים. פה זה היה יומיים אחרי הבחירות.**

קצב החיים נעשה מהיר יותר ויותר. בכל השטחים.

■ ■ ■

● **וגם רואים בארצות־הברית, שקארטר מתחיל להכריז הכרזות קיצוניות יותר ויותר, כאילו אנטי־ישראליות.**

„אני אומר לך — הליכוד הוא כיום מיפלגת העבודה"

מדוע הן אנטי־ישראליות? הן אנטי הקו הפוליטי של מדינת־ישראל. לפי דעתי אלו הן ההכרזות הישראליות. אני ר ו צ ה בחלוקת הארץ הזאת בין שני העמים. לא שאני מ ש ל י ם עם זה, אני ר ו צ ה בזה. משום שאני רוצה במדינת העם היהודי, ואינני רוצה בצירוף של לבנון ורודזיה, תחת מסווה של שילטון יהודי.

● **כן, אבל המדיניות האמריקאית עד עכשיו דיברה על גבולות 67׳, והיום כבר מדברים על גבולות 47׳, מאז שבגין עלה לשילטון.**

אנחנו נפסיד את הכל. ודאי. הקו שלנו יוביל לחיסול מדינת־ישראל.

● **עכשיו אני רוצה לנסות לצפות מה יקרה במדיניות תחת שילטון הליכוד.**

תראה, זאת שאלה שאדם רציני לא צריך להציג אותה.

על כל פנים, אדם רציני, או המוחזק בעיני עצמו רציני, אינו צריך לענות עליה. את העתיד אין אנו יודעים. אנחנו מכירים רק את ההווה.

● **בכל־זאת יש סימנים, כמו ההכרזות של ארצות־הברית...**

אני מניח, אבל אינני אומר את זה בשמץ של ביטחון, שבעתיד קרוב מאד, שלפי דעתי נמדד בשבועות וחודשים

„דמות העם נתגלתה כאשר המונים השתוללו מפני ש־11 חוליגנים משלנו הצליחו לבעוט בכדור..."

ולא בשנים, האמריקאים יודיעו לנו בצורה ברורה ומפורשת: או שאתם מקבלים עליכם להגשים את 242, זאת אומרת נסיגה לקו הירוק עם תיקוני־גבול קלים, או שאתם מקבלים עליכם, מפני שזאת החלטת מועצת־הביטחון וזה מחייב, או שאנחנו נוטשים אתכם.

„אנחנו נוטשים אתכם," פירוש הדבר לגבינו הוא מה

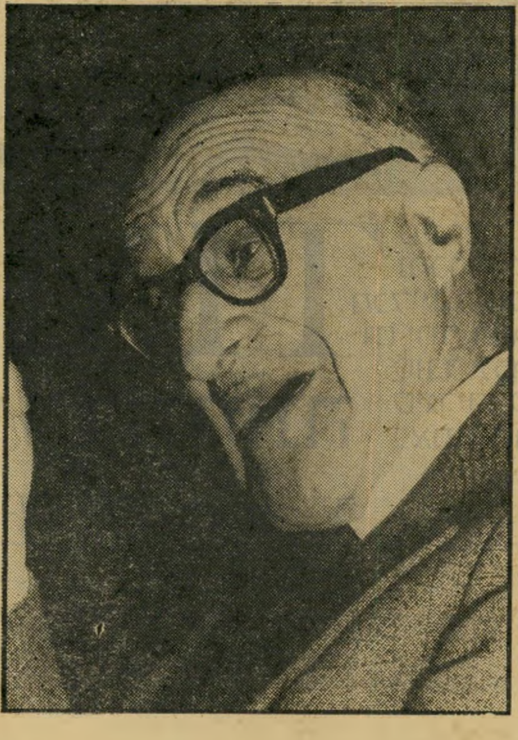

שקרה לגנרל תייה בסייגון, כשהאמריקאים התחילו לנטוש אותו. ואז, אני מניח, ראש־הממשלה מנחם בגין יופיע לפני הכנסת ויישא נאום גדול, אשר יתחיל מאברהם אבינו וברית־בין־הבתרים, שבגללה יש לנו זכות נצחית

על כל ארץ־ישראל, שאינה ניתנת לעירעור, אבל זה שלושת אלפים שנים עם ישראל סובל מרישעות הגויים, ואין בכוחו לעמוד נגד רישעות הגויים, ולכן אין לנו ברירה גם היום וכו׳ וכו׳. זה מה שיגיד.

■ ■ ■

● **אתה חושב שבגין ייסוג?**

כן, הוא ייסוג.

● **הוא יקבל את זה?**

אלא מה יעשה?

● **הוא יכול להגיד...**

הוא לא יכול. מפני שממשלת המערך, בשלושים שנות שילטונה, תימרנה אותנו למצב שבו אין אפשרות פיסית להגיד ,לא׳ לאמריקאים.

● **אפשרות פיסית אין, אבל יכולה להיות פעולת־התאבדות.**

לא, לא, לא. אפילו זה דורש כסף.

● **אבל לבגין יש תדמית של פוליטיקאי שאי־אפשר לקנות אותו.**

מה הוא יכול לעשות? הוא יכול רק לשאת אותו הנאום הפאתטי, שהוא יישא אותו, על רישעת הגויים המכריחה אותנו, גם עכשיו, לוותר לפי־שעה על הגשמת החזון המדיני והייעוד המשיחי אשר אנחנו, כמובן, בתוכנו, יודעים שהוא יקויים, אם לא על־ידינו אז בדור הבא, אבל לפי שעה רישעות הגויים מכריחה אותנו וכו׳ וכו׳.

■ ■ ■

● **בין התגובות ישנה גם תגובת מיפלגת־העבודה, ששם חושבים שהם יתארגנו קצת מחדש ויחזרו לשילטון. יש בארץ תנועת־עבודה בכלל?**

אני אומר לך — מיפלגת־העבודה היום זה הליכוד. זוהי עובדה. זו לא שאלה של אידיאולוגיה. הליכוד זה היום מיפלגת העם העובד במדינת־ישראל.

● **ומה יקרה בתוך מיפלגת העבודה? מה יקרה לשימעון פרס?**

אתה חושב שזה מדאיג אותי? זה אינו מדאיג אותי

„אם לפרס לא תהיה עבודה, אז שיירשם בלישכת מחוסרי־העבודה..."

אפילו כהוא־זה. אם לא תהיה לו עבודה ולא יקבל משכורת, אז יירשם בלישכת מחוסרי־עבודה ויקבל את מה שמגיע לפועל מובטל.

● **אבל בעצם, ממה שאתה אומר יוצאת איזושהי אופטימיות מבחינתך. אתה רוצה שיחלקו את הארץ...**

ודאי, כל השנים. נדמה לי שאני אחד האנשים המעטים האומר את זה בגלוי, בכתב ובעל־פה.

● **והנה עכשיו אתה צופה שאמריקה תעשה את זה הרבה יותר מהר.**

אולי. כל זמן שלקארטר היה עסק עם אנשים מסוגם של רבין ופרס ויגאל אלון וכו׳ וכו׳, הוא ציפה שעל־ידי מתן איומים מוסווים והבטחות חלקיות וכו׳ וכו׳ הוא

(המשך בעמוד 46)

מכתבים

כל הכבוד לסמי

מה שראינו בטלוויזיה לא היה מפתיע. אלוף העולם בבוקס ובהאבקות ובמה לא, מישתפך כמו ילד כשהוא צריך להגיד מה שיש לו באמת בלב על סמי הקטן.

זה רק מראה כשהסמי הקטן הזה איננו פראייר כלל ועיקר, והוא יכול בקלות לעשות לשלשה מיליון יהודים את מה שעשה לארבעים מיליון צרפתים. כל הכבוד לסמי, נצר מכובד לגזע היהודי שיעלה את קרננו בעולם.

משה אפרתי, חולון

הגירסה של הבוסים

כל הכבוד לכם על התיאור של הסכנות האורבות במסלולי נמל התעופה בן־גוריון (העולם הזה 2073).

כאדם הקרוב לנושא, זכיתי בפעם הראשונה לקרוא בעיתונות העברית תיאור מהימן, ולא את גירסתם של המנהלים והבוסים, שמעבירים את גירסותיהם באופן שוטף דרך עיתונאים עושי דברם, אשר מחכים בקוצר־רוח לקבל כרטיס־טיסה בהזדמנות.

שלמה דביר, לוד

הסבר מוטעה

לכותרת הקצרה לתמונת פרס ובגין, שפורסמה במדור „אנשים" (העולם הזה 2073):

(א) העימות המפורסם לא הוקלט, כ-

פרס + בגין
לא תקלה

דיבריכם, בבניין הטלוויזיה, אלא באולפני טלעד בירושלים.

(ב) התמונה של פני בגין המורכבת על פניו של פרס לא היתה — כדיבריכם — תקלה טכנית, אלא שיטה להתאמת תמונות, המקובלת והאפשרית רק בתהליך הצילום האלקטרוני (שיטת הווידיאו־טייפ).

(ג) תמונה זו לא נמחקה מהשידור, כפי שהסברתם, אלא פשוט לא הוקלטה.

עוזי פדה, מנכ"ל טלעד, ירושלים

התודעה הפוליטית

בלי להביע דעה לכאן או לכאן, יש תופעה אחת שאסור להתעלם ממנה.

אם רק 250 אנשים מוצאים לנכון לצאת לרחובות ולהפגין נגד מינויו של משה דיין, ורק 250 אנשים יוצאים לרחובות מהסיבה ההפוכה — הרי מצב התודעה הפוליטית שלנו נמצא בשפל המדרגה, ומגיע לנו, כפי הנראה שכלל לא יתייחסו אלינו.

יוסי כהן, פתח תיקווה

את חוסר הרגישות שלו לביקורת ציבורית ולדעת הקהל, הוכיח משה דיין כבר בעבר ואני מתפלא על אלה שהופתעו ממנו.

תגובתו של דיין לסידרת הכתבות בשנים האחרונות שהתפרסמה בהעולם הזה, היתה פשוט שתיקה רועמת, כאילו רצה להגיד „כלל לא מכבודי להתייחס אל מה שנכתב עלי בשבועון המסויים".

דיין לא תפס שעברו הימים האלה של התעלמות מביקורת ציבורית ואישית, וחוסר תגובתו אז היה הסימן הראשון לרוח דבריו בטלוויזיה, ניתן היה להבין בבירור שהוא לא שם עלינו קצוץ.

משה זסלבסקי, רמת־גן

TIME
תמיד בתמונה

סיגריות "טיים" נמכרות יותר מכל יתר הסגריות גם יחד, ויש סיבה טובה לכך- סיגרית "טיים" באמת טובה

דובק מייצרת סיגריות איכות למעלה מ- 40 שנה

את הסוף יכול כל אחד לתאר לעצמו

תסריטים

הפוליטיקה אינה דומה לקו ישר. היא דומה יותר לנהר. ברור היכן תהליך מסויים מתחיל, והיכן הוא צריך להיגמר. אך הדרך מכאן לשם אינה ישרה, אלא מתפתלת תדיר ימינה ושמאלה. לעיתים נדמה כאילו היא מסתובבת וחוזרת על עיקבותיה.

אך בסופו של דבר מנצח תמיד ההיגיון הפוליטי, והנהר מגיע אל הים.

המהפכה הפוליטית שהתחוללה בישראל ב־17 במאי 1977 פתחה בתהליך, שסופו נתון מראש. סופו יהיה מר למדינה ומר לאזרחיה. אבל עד שתהליך זה יגיע אל סיומו ההגיוני יכולים לחלוף חודשים ושנים.

הוא יכול לכלול שלבים שבהם יהיה נדמה כאילו העניינים משגשגים, המשק פורח והמדינה מצליחה בכל מעשיה.

אולם ההיגיון היסודי, המבוסס על יחסי־הכוחות האמיתיים ועל האינטרסים הפועלים בשטח, לא יפסיק לפעול גם בשלבים אלה. הוא יחתור אל התוצאה ההגיונית של התהליך כולו — אף־כי אין סוף לאפשרויות של ואריאציות זמניות.

הבה נבדוק כמה מן הוואריאציות האפשריות האלה, שיקבעו את חיינו בחודשים ובשנים הקרובים, אחרי הקמת ממשלתו של בגין. אלה הם תסריטים מתחלפים, שכל אחד מהם יכול להתגשם לבדו, או תוך שילובו באחר.

■ ■ ■

התסריט היסודי, הפשוט וההגיוני ביותר:

אחרי כמה שבועות של הודעות־נימוסין וביקורי־נימוסין, יבינו האמריקאים כי אין כל סיכוי לשכנע את בגין להחזיר את הגדה ו/או להכיר ביישות הפלסטינית.

יתחיל לחץ אמריקאי על ישראל, תחילה בעדינות, וכעבור זמן־מה בגסות. מישלוחי־הנשק ייפסקו. הזמנות־הנשק ייענו בסירוב או בדחייה. זרם הכסף יצטמצם, עד שייפסק.

בארץ יהיה משבר. האבטלה המבוקרת, שהליכוד גרם לה כמתוכנן, תהפוך אבטלה המונית ובלתי־מבוקרת.

ממשלת הליכוד תנסה להכניס את הציבור לאכסטאזה של התלהבות לאומנית, תחת הסיסמה „העולם כולו נגדנו". היא תקרא להידוק החגורה, לצימצום השירותים החברתיים, לייצור נשק מוגבר, ולהשעיית חופש־הביטוי.

אולם בסופו של דבר לא יהיה ניתן לעמוד מול הלחץ הזה. ממשלת־הליכוד תתפרק. כוחות אחרים יגיעו לשילטון.

■ ■ ■

אותו התסריט, בוואריאציה קצת יותר מתוחכמת:

משה דיין ועזר וייצמן ישכנעו את מנחם בגין לשחק בצורה ערמומית יותר, ולהפעיל את הטאקטיקה הדיינית הבדוקה.

בגין „ימתן" את עמדותיו. הוא לא יחזור בו, חלילה, אבל שריו ומקורביו ידליפו שזוהי עמדת־מיקוח בילבד, ושבעצם מוכן גם בגין להתפשר.

אחרי כמה חודשים תתכנס ועידת־ז'נבה. איכשהו יתגברו הצדדים על בעיית הייצוג הפלסטיני. בגין יסרב, כמובן, להסכים להשתתפות כלשהי של אש"ף. אבל תימצא נוסחה, שתדחה ההכרעה לשלב מאוחר יותר.

המישלחת הישראלית, בראשותו של בגין עצמו, תלך לז'נבה במגמה ברורה להשתמש בוועידה לצורכי תעמולה והשהייה בילבד.

בסיבוב הראשון יהיו נאומים. מנחם בגין ינאם נאום היסטורי תוצב־להבות, שבו יוכיח כי הקדוש־ברוך־הוא נתן את הארץ כולה לזרע יעקוב. הערבים ינאמו נאומים תקיפים לא־פחות. נציגי המעצמות יקראו למתינות.

לאחר־מכן יתחיל הסיבוב השני, שיהיה ארוך ומייגע. ישראל תתבע לדבר קודם־כל על מהות השלום. הערבים ידרשו לדבר תחילה על הגבולות. יחפשו נוסחות־פשרה. דיין יפתיע מדי־פעם בהמצאות חדשות, שירתקו את כלי־התיקשורת לכמה שבועות, עד שיתברר שאין בהן דבר.

כך יעברו כמה חודשים, ונגיע לאביב 1978. כל המשתתפים האחרים יידעו, כמובן, שאין כל סיכוי ש־הוועידה תישא פרי כלשהו. אבל הם יקחו חלק במישחק, כדי להסוות את פשיטת־הרגל של מדיניות קארטר, סאדאת, אסד ופאהד.

בינתיים יימשך זרם ההון האמריקאי לישראל, בארץ תשרור גיאות כלכלית, וממשלת הליכוד תהיה פופולרית יותר מכפי שהיתה אי־פעם. הכל יודו כי בגין צדק כל העת.

עד שיגיע רגע־האמת לא יהיה עוד ניתן להסוות את כישלון הוועידה. היא תתפרק.

מכאן — חזרה אל התסריט הראשון. עימות ישראלי־אמריקאי, לחץ, התמוטטות.

■ ■ ■

ואריאציה אחרת לתסריט הראשון או השני:

הנשיא קארטר יתחמק מן העימות הישיר. יועציו הפוליטיים ידווחו לו כי בניגוד למה שציפו, התייצבו יהודי ארצות־הברית לימין ממשלת־ישראל. המימסד היהודי־האמריקאי הבין שעצם קיומו תלוי בקשריו עם ממשלת־ישראל, ועל כן נאלץ לתמוך בבגין — אף כי מנהיגיו הפחדניים ידעו שזהו מישחק באש. המוני היהודים קיבלו את בגין בהתלהבות כשהם מוכנים, כמו תמיד, להילחם בערבים עד החייל הישראלי האחרון.

קארטר יגיע למסקנה שלא כדאי לו להתייצב מול הלחץ היהודי המלוכד, שיהרוס את מיפלגתו. הוא יחליט „לתת לישראלים די חבל, כדי שיתלו את עצמם."

סוכני־ביון אמריקאיים ירמזו לעמיתיהם הערביים כי כדאי להם לבצע פעולת־מילחמה מוגבלת, כדי להביא לשבירת הקיפאון.

ביום כלשהו, בסתיו 1977, או באביב 1978, יפתחו צבאות־ערב בהתקפה. הצבא הישראלי יהיה מוכן, וישיב במהלומה מוחצת. הסובייטים יקראו לצה"ל לעצור מייד, ויודיעו כי במיקרה של אי־היענות ישראלית יפציצו את ישראל בטילים. שתי המעצמות ייכנסו לדיון דחוף. כתוצאה ממנו תימסר לישראל הודעה אולטימטיבית,

נאגאסאקי 1945: מילחמת גוג ומגוג

שתכלול תוכנית־שלום מפורטת („תוכנית קארטר") — נסיגה לגבולות 1967, מדינה פלסטינית, פירוז וערובות.

מול פני האולטימטום, ואחרי שמחסני הנשק הידלדלו במילחמה, תיאלץ ממשלת־ישראל לקבל את התנאים.

■ ■ ■

ואריאציה לוואריאציה — מילחמת־מנע.

קברניטי ישראל החדשה יבינו כי הדברים מתקרבים למשבר, וכי צפוי עימות עם ארצות־הברית, שבמהלכו ייסגר ברז הנשק האמריקאי.

יועציו הצבאיים של בגין יודיעו לו כי לצה"ל עליונות מוחלטת בחימוש מכל הסוגים, וכי הוא מסוגל להנחית על העולם הערבי מכת־פתע שתעמיד בצל את הצלחת ה־5 ביוני 1967. אם ישראל לא תנצל הזדמנות זו, עלול מאזן־הכוחות להשתנות לרעתה תוך זמן־מה.

ממשלת־ישראל תחליט ליזום את הסיבוב הישראלי־הערבי החמישי. על משה דיין יוטל להסוות את ההכנות. וייצמן יכין את המילחמה.

אחת ממטרות הסיבוב החמישי תהיה ליצור את התנאים לסיפוח הגדה המערבית ורצועת־עזה, מבלי להגדיל את האוכלוסיה הערבית של המדינה היהודית. במהלך המילחמה יעברו המוני ערבים את הירדן מיזרחה, ואת הליטאני צפונה.

בשעה שגייסות צה"ל ישעטו דרומה, מיזרחה וצפונה, יתקבל אולטימטום גרעיני סובייטי, שיהיה מוגבל למיספר שעות. ארצות־הברית תוכל להצטרף לאולטימטום זה (נוסח אייזנהואר, 1956), להתנגד לו (נוסח ג'ונסון, 1967) או להתנגד לו תוך נקיטת יוזמה אמריקאית־סובייטית משותפת (נוסח ניכסון, 1973).

בסערת המילחמה, לא תהיה לשליטים הערביים כל ברירה אלא להטיל אמברגו מוחלט על מישלוחי־הנפט לעולם המערבי. האמבארגו יקומם את העולם נגד ישראל.

ההמשך — כמו בתסריטים הקודמים.

■ ■ ■

תסריט, שבמרכזו יעמוד האמבארגו בילבד:

כאשר ישתכנע העולם הערבי כי לא ייתכן משא־ומתן משמעותי להשגת הסדר שיכלול נסיגה ישראלית מהגדה והרצועה, יגבר הלחץ הפנימי להפעלת נשק הנפט.

שליטי־הנפט ינסו לעמוד מול לחץ זה, אך לא יוכלו.

באופן דרמאתי, או לאט־לאט, יתהדקו הברגים. שאיבת־הנפט תוקטן. המחירים יעלו. באירופה יגדל חוסר־העבודה ויגיע, על פי החישובים הבריטיים, ל־30 מיליון מובטלים.

האירופים יודיעו לממשלת ארצות־הברית שאם לא תנקוט צעדים מיידיים לריסון ממשלת־ישראל, יהיה כל מיבנה נאט"ו נתון בסכנה.

בארצות־הברית עצמה תביא עליית מחירי־הבנזין לגל של זעם. הזעם יופנה נגד ישראל והיהודים, „האשמים בכל". יהודי ארצות־הברית ייתפסו בין פטיש הזעם הזה לבין סדן נאמנותם לממשלת־ישראל. מחשש פן תיווצר אנטי־שמיות בממדים חסרי־תקדים, יודיע המימסד היהודי לממשלת־ישראל שיהודי אמריקה לא יוכלו לעזור לישראל במערכה נגד הנשיא.

הנשיא קארטר יחליט שיוכל עתה להסתכן בעימות עם ממשלת־ישראל, מבלי שיצטרך לחשוש מפני תגובה יהודית. העימות יתפתח כמו בתסריט הראשון.

■ ■ ■

תסריט שונה לגמרי, הקרוב יותר לתיקוותיו של בגין עצמו:

אחרי כמה חודשי קיפאון או התחכמויות דייניות, תתרחש התפוצצות בעולם הערבי.

הקציניים הצעירים במצריים יגיעו לכלל מסקנה ש־המדיניות של סאדאת ניכשלה לחלוטין, שהאמריקאים אינם מוכנים או מסוגלים להחזיר לערבים את האדמות הכבושות, וכי בינתיים נהרס כושרו של הצבא המצרי ביגלל אמבארגו־הנשק הסובייטי.

קבוצה של „צעירים חופשיים", בעלי מגמה נאצרית־שמאלית תפיל את סאדאת ותתפוס את השילטון במצריים. היא תחדש את ברית־הידידות עם הסובייטים. זרם כביר של נשק סובייטי ימלא את מחסני הצבא המצרי.

בסוריה תתחולל התפתחות דומה. חאפז אל־אסד יפול. או יחזור למגמה פרו־סובייטית קיצונית. תקום מחדש „החזית המיזרחית". באש"ף ימוגרו היסודות המתונים. והאירגון יחזור לקו הקיצוני ביותר, שיכלול את חידוש פעולות־הטרור בארץ ובעולם. כדי לשמור על כסאו, יצטרך גם המישטר הסעודי להתפשר עם הרוחות החדשות, להבטיח כסף למילחמה ולהעמיד את נשק־הנפט לרשות החזית הערבית הקיצונית.

מול פני החדירה הסובייטית המחודשת וחיסול של כימעט כל העמדות האמריקאיות כמרחב, יתגשם החלום הישן של ממשלות־ישראל. ארצות־הברית תתייצב שוב, באופן בילעדי, לצד ישראל. במקביל לזרם הנשק הסובייטי לעולם הערבי יזרום הנשק האמריקאי לישראל.

הדברים יגיעו לידי התפוצצות. הסיבוב החמישי ילבש במהרה ממדים גלובליים. בעוד צה"ל והצבאות הערביים מתנגשים ברחבי המרחב, יפעילו נשק מתוחכם ביותר בחזיתות ובעורף ויפילו רבבות קורבנות משני הצדדים, ובעוד האוכלוסיה הפלסטינית תברח בהמוניה מהארץ, יתגבש במהירות עימות גרעיני בין מעצמות־העל. העולם יתנדנד על עברי־פי־פחת של מילחמת־העולם השלישית.

את הסוף יכול כל אחד לתאר לעצמו על־פי נטייתו — מילחמת גוג־ומגוג ושואה גרעינית, או הידברות גלובלית וכפייה ברוטאלית של הסדר במרחב. הבחירה חופשית.

■ ■ ■

סיומת אפשרית כימעט לכל התסריטים הקודמים:

במהלך העימות הישראלי־אמריקאי הצפוי (שהוא, כמובן, עימות בין ישראל והעולם כולו) יגבר הסיחרור הלאומי בישראל.

העימות ישחרר את היצרים העמוקים ביותר החבויים בלב העם היהודי, שינאתו לגויים ואמונתו שהגויים זוממים לכלותנו. הוא יתלכד סביב מנהיגיו, שיהיו קיצוניים יותר ויותר. הציבור והמנהיגות יזינו זה את זה בהתלהבותם. הם יישבעו „לעמוד איתן", ב„גב זקוף" מול מזימות הגויים. הם יאיימו על העולם בנשק גרעיני. הם יידחקו לפינה שלא יהיה ממנה מוצא.

מצדה.

מדוע התארכה פגישת מישלחת המערך
עם הנשיא, והדבר השנוא על ח"כ אמנון רובינשטיין

■ כשיצאה משלחת נציגי סיעת המערך מההתייעצות אצל נשיא המדינה, הפרופסור **אפרים קציר**, נשאלה ח"כ **שושנה ארבלי־אלמוזני־נו** מדוע ארכה הפגישה זמן רב כל־כך. השיבה אלמוזנינו: „בר־לב הכתיב את הקצב."

■ על שר־המיסחר־והתעשייה **חיים בר־לב** מספרים, כי היה האחרון שהלך לישון בליל־הבחירות, כיוון שרצה להיות בטוח שנכנס לכנסת התשיעית. בר־לב היה במקום ה־11 ברשימה.

■ על הפלורליזם של מחנה של"י העידה המישלחת, שהתייצבה לפני נשיא המדינה במיסגרת ההתייעצויות שלו עם הסיעות. **לובה אליאב**, ד"ר **יעקב ארנון** ו**דויד צאדק** לבשו מיקטורנים בלי עניבות. אורי אבנרי לבש מיקטורן ועניבה. **סעדיה מרציאנו** היה לבוש בחולצת־טי, ו**מאיר פעיל** בחולצה פירחונית קיצרת־שרוולים. אולם פעיל הקפיד להודיע למזכירת לישכת הנשיא, שלכבוד המאורע נעל נעליים. „עם או בלי גרביים?" שאלה המזכירה. „עם!" הודיע פעיל. כעבור כמה דקות נכנס הנשיא ללישכה, ופנה מייד אל פעיל: „אז נעלת נעליים במיוחד בשבילי?" הסתבר כי המזכירה מיהרה לדווח לנשיא על השיחה ההיתולית. שיחת המישלחת עם הנשיא ארכה שעה והצי, והיתה הארוכה ביותר מילבד זו שניהל עם מישלחת המערך.

■ שאלו את ח"כ ד"ש, הפרופסור **אמנון רובינשטיין**, מה שנוא עליו ביותר. השיב הח"כ: „אלה שנוסעים בשבת, אחרי הים, עם סנדוויצ'ים של בשר־חזיר, לבקר בקדום." אגב, רובינשטיין אושפז השבוע בבית־החולים, לבדיקות.

■ בוויכוח סוער שהתקיים בין ח"כ המערך **ז'אק אמיר** לבין מועמד הליכוד לתפקיד מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ **דויד לוי**, צעק אמיר לעבר לוי: „אני רואה שאתה למדת טוב מאד מהמנהיג שלך, **מנחם בגין**, להשמיע ולא לשמוע!"

■ בישיבה האחרונה של מועצת עיריית תל־אביב ביקש נציג המפד"ל, **אברהם בוייאר**, להעלות לדיון את בעיית חילול־השבת בעיר. אלא שסעיף זה היה שלישי בסדר־היום, והתעורר החשש שמא לא יגיעו לכלל דיון בו. ביקש בוייאר את רשות־הדיבור וטען, כי בשל כבודה של השבת מן הראוי שידונו בסעיף זה ראשון. השיב לו ראש־העיר, **שלמה** („צ'יצ'") **להט**: „אילו היה מדובר בכיבוד השבת, היה ראוי שנקדים את הדיון בנושא זה. אבל כיוון שמדובר בחילול־השבת, לא נורא אם נדון בכך בסוף."

■ ידידים שפגשו באלוף (מיל.) **עזר וייצמן**, המיועד מטעם הליכוד לתפקיד שר־הביטחון, שאלו אותו מה יהיה אם **משה דיין** יהיה שר־החוץ: השיב עזר בביטחון: „אל תדאגו, אני תמיד אהיה בסביבה. ברגע שהוא ירים את האף, אדאג להוריד לו אותו." בימים אלה בונה עזר לו ולבני־מישפחתו וילה מפוארת בקיסריה, נוסף על הווילה שלהם בשכונת נווה־מגן שברמת־השרון.

■ שר־התחבורה, **גד יעקובי**, פגש במיסדרונות בית מפלגת העבודה שברחוב הירקון בתל־אביב בשר־המישטרה, **שלמה הילל**. שאל יעקובי את הילל: „נו, שלמה, מה העניינים?" השיב לו הילל, אגב הליכה: „אורזים, אורזים."

■ במאי־הקולנוע ההוליוודי **אוטו פרמינג'ר** נשאל, בראיון עיתונאי שנערך לרגל הופעתה של הביאוגרפיה שלו, אם יש בדעתו להציע לשחקן **פול ניומן**, מי שגילם את התפקיד הראשי בסירטו אכסודוס, לגלם גם את תפקיד משה דיין בסרט על אודותיו, שאת כתיבת התסריט שלו משלים פרמינג'ר בימים אלה. „לא," השיב פרמינג'ר. „כאשר אני מסיים סרט אני רוצה לשכוח אותו. אינני אוהב לחזור על עצמי. חוץ מזה, אכסודוס היה סירטו הגדול של ניומן, עכשיו הוא כוכב גדול." בהמשך הראיון גילה פרמינג'ר כי רעייתו של דיין, **רחל כורם**, הציעה לו להחתים את **רוברט רדפורד** כדי שיגלם את דיין. „זה אינו רעיון כה מטורף," אמר פרמינג'ר, „אם רדפורד יסכים לגלח את ראשו, לחבוש רטיה על עינו... זה ייצור לו תדמית חדשה."

■ איש מינהל־ההסברה, **שאול ביבר**, כתב לידידו המשורר, **חיים חפר**, המכהן כקונסול לענייני־תרבות בלוס־אנג'לס, מיכתב שבו הוא מסכם את תוצאות הבחירות לכנסת. סיים ביבר את מיכתבו לחפר: „בזמן שהחיילים של צבא הגנרל אנדרס הפולני הגיעו לארץ, היו אומרים להם: „רציתם פולין בלי יהודים, וקיבלתם יהודים בלי פולין. הוא הדין לגביך: רצית את **יגאל אלון** בלי משה דיין, וקיבלת את משה דיין בלי יגאל אלון."

■ על משמעות אחרת של תוצאות הבחירות עמדה הלשונאית **נתיבה בן־יהודה**. היא נסעה במכוניתה בעין־כרם בירושלים, כשלפתע עקף אותה בצורה פראית רוכב־האופנוע שכימעט הורידה מהכביש. נתיבה המבוהלת עצרה את מכוניתה ליד האופנוען, וביקשה להטיף לו מוסר. השיב לה הבחור: „תשתקי! אנחנו ניצחנו בבחירות! עכשיו נזיין את כל האשכנזיות הזקנות!"

■ הפיזמונאי **דידי מנוסי** טילפן לידיד, ומצא אותו במצב־רוח מדוכא. ביקש ממנו הידיד בטלפון: „תגיד לי משהו מנחם..." „...בגין," השיב לו מנוסי בו־במקום.

■ המערב־הפרוע הגיע השבוע למיזנון בית־סוקולוב, בית אגודת־העיתונאים בתל־אביב. המחזה שהתחולל שם לא היה מבייש שום מערבון הוליבודי. בשני קצות אולם המיזנון ישבו שני יריבים. ליד הדלפק ישב המשורר יונה בן־יהודה (**יבי**), ואילו בקצהו האחר של האולם ישב העיתונאי **אהרון בכר**. שניהם אינם רוחשים אהדה יתירה איש לרעהו. אולם הפעם הגיעו הדברים לידי תיגרה של ממש. כאשר הבחין בכר ביבי, הוא קרא לעברו: „שלום לך, מ." (הכוונה לאות מ"ם, המציינת מודעה, המופיעה בסוף שיריו של יבי המתפרסמים כמודעות

אורי צבי גרינברג היה הקשיש ביותר במיפגש חברי־הכנסת לשעבר שנערך בשבוע שעבר במישכן הכנסת. גרינברג (ראשון מימין, כשלצידו יצחק רפאל ועו"ד שלמה כהן־צידון) התחרה על התואר עם עו"ד בר־רב־האי גרינברג, שהיה ח"כ הכנסת הראשונה מטעם חרות, נולד בשנת 1894, הקדים את בר־רב־האי במיספר חודשים

חסיה מילוא בתו הבכירה של מנהיג הליכוד מנחם בגין, יצאה לחצר הבית שבו מתגוררים הוריה, כדי לנסות לרסן מעט את שלוש בנותיה אוסנת (משמאל), איילת ואורית, שהשתעשעו עם הצלמים והעיתונאים הרבים, הצרים על הבית מאז ליל הבחירות. אחד העיתונאים ניגש אל אוסנת, הבכירה, ושאל אותה: „מה שלום סבא?" הילדה הזדרזה להשיב כי מצבו מצויין, אולם אורית הקטנה שיסעה אותה ואמרה: „לא נכון, סבא מרגיש נורא לא טוב גם היום."

לאנשים הנכונים!
777
הברנדי הלאומי שהוא בינלאומי.

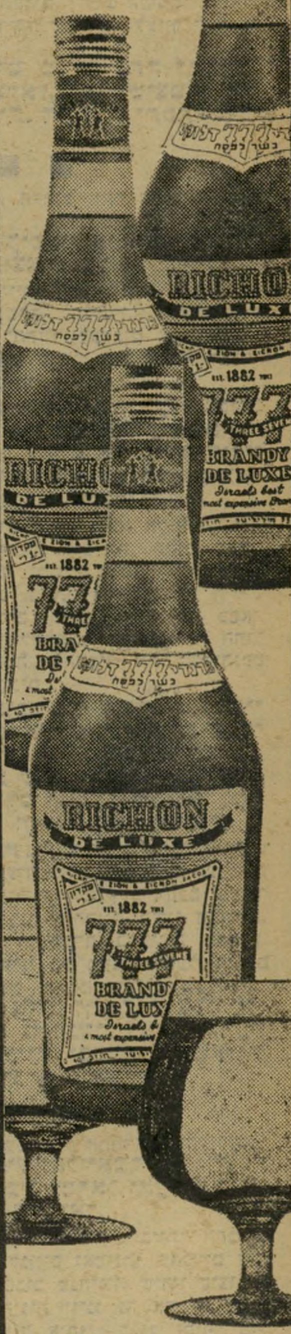

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אנשים

ביומון הארץ). יבי לא נשאר חייב, השיב לבכר כהנה וכהנה. כאשר המשיך בכר להקניטו וצעק „מ"ם, לך מפה!" השליך יבי לעברו כוס, שחלפה על־פני החדר כולו והתנפצה אל הקיר ליד בכר. בכר נטל את הכוס שעל שולחנו, והטילה לעבר יבי. גם הוא החטיא. אבל הכוס שלו ניפצה את אחת מזגוגיות דלת המיזנון.

■ איש־התיאטרון **יעקב אגמון** טוען, כי אנשי ד"ש עומדים עכשיו בתור אצל מחסנאי מכבי תל־אביב, כדי לקבל מהם מגיני־רגליים. כאשר שואלים אותו מדוע, משיב אגמון: „כדי שיהיה להם יותר קל לזחול אל הליכוד."

■ לאלוף (מיל.) **אריאל** („אריק") **שרון** דיעה ברורה וחד־משמעית לגבי מגיפת הסמים שפשטה בצה"ל. אמר אריק, משנשאל על כך: „אם היו שומעים לי ולא היו מגייסים את נוער־השוליים ובני שכונות־העוני לצה"ל, זה לא היה קורה."

■ בתוכנית־הרדיו ממני מני ריאיין **מני פאר** את מי שהיה שופט־שלום־ראשי ויצא לגימלאות לפני שנתיים, השופט **יעקב סגל**. שאל מני את סגל: „איך אתה מצליח להיות אובייקטיבי ולהתייחס במידה שווה לנאשם העומד לפניך ומקלל את המישטרה ואת בתי־המישפט, ואל חתיכה הגייצבת לפניך במחשוף?" השיב השופט־בדימוס: „כשעומדת לפני בחורה חתיכה, אני מייד חושב על אשתי ונשאר אובייקטיבי."

■ מסיבת־הפתעה ערכו חבריו של העיתונאי **יגאל לב**, לרגל הופעת סיפרו שעת הזאבים, שהוא הספר השלושה־עשר במספר שחיבר. כאשר הגיע לב לבית ידידיו, למסיבת יום־הולדת של הידידים, הופתע לגלות כי זו מסיבה לכבודו. מסמר־המסיבה היה מישלוח יינות־אורז יפאניים (סאקי), שהביא מיפאן יבואן־האלקטרוניקה **אברהם רות**. כטוב לבו ביין־הסאקי הירבה הפירסומאי **אורי סלע** בבדיחות על ממשלת הליכוד, ביניהן: „למה מנחם בגין רוצה את **ייגאל ידין** לממשלה? כי הוא מומחה למצדה!" וכן: „למה בגין עדיף על רבין? כי ראש־ממשלה באמבולנס עדיף על ראש־ממשלה בניידת." וכן: „למה בגין ויתר על מכונית־השרד? הוא מרגיש נוח באמבולנס."

■ ההתערבויות הרבות שנערכו בארץ על תוצאות הבחירות, עומדות בימים אלה בסימן פרעון הובות. אחת מהן שעדיין לא שולמה, התקיימה בין **עמוס ספיר**, בנו של שר־האוצר המנוח **פינחס ספיר**, לבין יו"ר התאחדות הסטודנטים הארצית **דובי ברגמן**. השניים התערבו כי על כל מנדט מעל ל־40 שיקבל הליכוד, יקבל ברגמן בקבוק־ויסקי, ואילו על כל מנדט מתחת ל־40 יקבל ספיר בקבוק. אלא שהאחרון עדיין לא נתן את בקבוקי־הוויסקי וברגמן, השוהה עתה בשירות־מילואים, אמר: „אני רק מקווה שהבקבוקים יגיעו עוד לפני גמר המילואים, כדי שאוכל לערוך חאפלה ליחידה שלי."

■ הידיעות האחרונות שהגיעו מאדריכלית־הפנים **מרי דנגוצקי**, השוהה בניו־יורק ועובדת שם במישרד־אדריכלים מספרות כי נראתה במיסעדה מפוארת בחברתו של שחקן־הטלוויזיה **בן גזארה**, מי ששהה בישראל בעת צילומי הסרט מישפט דיבה.

■ צילומי מישפט דיבה החדירו לעולם הסרטים ישראלי צעיר בשם **אלי כהן**, ירושלמי חובש־כיפה, שעבד בעת הצילומים כאביזרן. הוא הכיר כאן את בתו של מפיק הסרט, נשא אותה לאשה, הוכנס על־ידי אביה לעולם הסרטים, וכיום הוא מפיק את סירטו החדש של הבמאי הנודע **סם פקינפה**.

■ החקיין **טוביה צפיר** טוען, כי עומדת לקום ממשלת קפה: „או נס — או בוץ."

■ אנשי הליכוד מפיצים את הבדיחה הבאה: „כבר הזמינו בולדוזרים כדי להפוך את בית הוועד־הפועל של ההסתדרות, כך שיעמוד עם הפנים לז'בוטינסקי והאחוריים לארלוזורוב."

אורי זוהר

הפך באחרונה שומר־מיצוות ואף העניק ראיון ל„המודיע" בו סיפר איך גילה את הדת. אורי ניסה לשכנע את שחקן סירטו „המציל", גבי עמרני, להפוך דתי. גבי סירב. אמר לו אורי: אני הרים אותך." השיב לו גבי: „גם אני יכול להרים אותך," והרים אותו על שפת־הים.

כך הם אומרים

עם לא־הגיוני

המבקר בועז עברון חש, שהקרקע הרעיונית המשותפת לו ולשילטון הליכוד מצומצמת ביותר, ומשום כך נוצר אצלו מין ריחוק מן ההתרחשויות הפוליטיות, מפני שעם העם הזה אי־אפשר להתווכח:

„כן, העם. העם הזה מצפה לגדולות מהממשל הזה. שמעתי פקידה במישרד־הדואר מודיעה ללקוח שהתלונן על מחסור באיגרות־אוויר: ,אין דבר, עם קצת סבלנות, כאשר תיכנס ממשלת הליכוד לשילטון, הכל יהיה בשפע.' וכאשר הביע הלקוח פיקפוק בכך, השיבה בתקיפות: ,תראה שיהיה. עד עכשיו היה הכל רע. מעכשיו יהיה הכל טוב.' ושמעתי חנווני מרוקאי אומר בחיוך רחב ואבהי ליהודי מיזרח־אירופאי קשיש: ,שמע: גמרנו עם האידיש! עכשיו בגין בשלטון!' אתה מנסה להבין את נפתולי ההיגיון של האנשים הרואים את קץ האידיש בעלייתה של המיפלגה ,הפולנית' ביותר במדינה, ואתה מתייאש ומרשך בכתפיך. אם זה ההיגיון שלהם — בבקשה.

„וכבן, מצפים מן הממשל החדש לשפע, לשלום, לתעסוקה מלאה, להפסקת האינפלציה, להחזקה בשטחים, לקץ השילטון האשכנזי, ליחסים טובים עם אמריקה והמערב — ואתה מבין סוף־סוף מדוע משיח אינו בא. כי אפילו משיח בן־דוד בכבודו־ובעצמו לא היה מסוגל להגשים בעת־ובעונה־אחת את כל הציפיות הללו, הסותרות זו את זו (הכיצד מונעים אבטלה וכהשעה מפחיתים את שיעור האינפלציה? והכיצד משיגים שלום ובה־בשעה מחזיקים בשטחים? והכיצד יוצרים שפע תוך כדי עימות עם ארצות־הברית המחזיקה את ה„ברזים" בידיה?). אבל עם מאמינים אדוקים אין טעם להתווכח. בבקשה — שיאמינו."
(ידיעות אחרונות)

לחשוב עד הסוף

הסופרת שולמית הראבן נמנית עם הרוב הגדול של אזרחי ישראל — שישים־וחמישה אחוזים — שלא בחרו במנחם בגין לראשות הממשלה. אבל כל שגיאה של הליכוד תכשיל את עם ישראל כולו — ללא אבחנה בהשקפות פוליטיות. והליכוד כבר עשה שתי שגיאות כאלה: מינויו של משה דיין לשר־החוץ, והדיבורים הלא־מחושבים על אבטלה.

„מר דיין מוכר לנו כמי שניסה בכל עת, בכל דרך אפשרית, לעשות מדיניות פרטית משלו, הימומי־גבול פרטיים משלו, פעולות קרביות משלו, החלטות בעלות מישקל מדיני משלו, — ללא כל קשר להחלטות הצוות שבו פעל, ולעיתים תוך הפרת־מישמעת חמורה. צריך אדם להיות תמים עד מאד כדי שיאמין שמר דיין יהיה לויאלי למר בגין אישית. סביר יותר להניח שמר דיין ינהל לעצמו מדיניות־חוץ פרטית משלו, שתהיה לעתים מנוגדת להחלטות הממשלה. ואף לא יתייעץ עליה אם לא יראה צורך בכך. נשאלת השאלה אם מר בגין, כאשר הזמין את מר דיין כגורם עוזר, בתוך ממשלה שלא רבים בה האנשים המנוסים, יכול להרשות לעצמו שאין ביטחון בלויאליות שלו; שמא יסתייב, חלילה, הדבר כמו שנאמר: ,וכשל עוזר, ונפל עוזר'.

„מי שהציע אבטלה — האם חשב איזה ממדים של שירותים סוציאליים וסיפוליים, מיקצועיים, יהיו נחוצים בארץ הזאת כדי לספוג את תוצאות האבטלה — אפילו ישולמו למובטלים קיצבות? ואז, כאשר קבוצות של מתבטלים, של בלתי־מתפקדים, מתגודדות ברחובות כאפס־מעשה, נחוץ יהיה, כנראה, מישרד־מישטרה ושירות־בתי־סוהר גדול בהרבה מזה הקיים עכשיו, על־מנת לנסות להתמודד עם כל התופעות האנטי־סוציאליות שתיווצרנה — בהכרח — בשל מי שאמר אבטלה, עם הבטחות, עם קיצבות, ולא חשב עד הסוף.

„זאת ועוד: בארצו של מר מילטון פרידמן אין המובטלים ובני־ביתם נדרשים על־ידי ממשלתם לשרת בצבא ולעמוד במצבי־לחימה קשים, שבהם צריך אדם לתת כל מה שיש לו. אנשים ממורמרים ומתוסכלים, בארצו של מר מילטון פרידמן, אינם מהווים בעייה ביטחונית: ארה"ב אינה הזית, ונדמה שיש כבר בארץ כמה מחקרים על מידת המיתאם בין יכולת־הלחימה של אנשים ורצון העמידה שלהם לבין מצבם החברתי־כלכלי. יש, כנראה, גביל למה שאפשר לדרוש מאדם הסובל מחסר."
(הארץ)

הספינכס

בתי־הקברות מלאים באנשים שכביכול לא היה להם תחליף. למרות העובדה הפשוטה הזאת,

המדיניות הפרטית של משה דיין ✱ מונולוג של זונה: בושה? מה פיתאום בושה? שיתביישו להם כל אלה שצריכים אותי!

חוזר משה דיין מדי כמה שנים אל הזירה הפוליטית. המבקר יורם ברונובסקי אומר: „אכן, דלינו מאד." הוא מנסה לעמוד על פירוש החידה של דיין.

„כאמור, הדבר מקומם ברגע הראשון ואינו מתיישב עם השכל הישר. אך הנה הוא לפנינו. משה דיין. האיש ללא תחליף. גם פוליטיביולוגי הראוי למחקרם של טובי הפסיכולוגים והארכיאולוגים. אפשר לומר מעט על תופעה זו, שאין שני לה בעולם החי. הכל נוהגים לציין שיצחק בן דבר־סוד, ולהקלת התהייה כפשר הסוד הזה עלתה מן הגנזים לפני שנים אחדות מילה שהיא סוד בפני עצמה: ,כאריזמה'.

„הייתכן שהסוד הזה הוא עצם קיומו של סוד כזה, שמשה דיין היא ,ספינכס ללא חידה'? הייתכן שהעם — בהתגלמות זו או אחרת, ובממד אחרת — מחזיר אותו כל כמה שנים למרכז הבימה כדי לנסות להבין שוב וישוב את הסוד הזה, והסיכוי שהוא יובן אי־פעם שווה לו כל מחיר וכל קורבן?

„צא וראה עד היכן גבורתם מגעת, שהם מוכנים לחקור תעלומה זאת אפילו על בשרם."
(מעריב)

נאום הזונה

דיין הינו זונה פוליטית. נדמה שכל שולליו „קנו" את הדימוי הזה, שאותו טבע לראשונה ח"כ יוסי שריד. יהושע סובול כתב מונולוג של זונה, והדימיון שבינו לבין דיין אינו מקרי כלל.

„לוקחים אותי — אני נותנת את השירותים שלי. אז מה אתה שואל אותי על נאמנות?

„בושה? מה פיתאום בושה? אני צריכה להתבייש? שיתביישו אלה שצריכים אותי! למה? מפני שזה פשוט מוכיח שהם לא מוצאים מה שהם צריכים אצלם בבית, אחרת לא היו מטלפנים אלי. אבל תרשה לי להגיד לך, ככה בצד, ושיישאר בינינו: בתחום שלי אני הכי טובה. אין עוד אחת שיודעת את המיקצוע כמוני. וזה שהזמין אותי הפעם, תאמין לי, יודע איזו סחורה שהוא יקבל. הוא לא קונה חתול בשק. ואם צריך, יש לי מיכתבי־המלצה מכל אלה שזכו להיות אתי. תשאל אותם. עובדה שאחדים מהם כבר מתגעגעים אלי, ואפילו לא מתביישים לכתוב על זה בעיתונים. לא קראת? בחייך! לך תקרא את העיתון שלהם, ותבין עם מי יש לך עסק...

„מה? זה הסיפור האחרון? מה פיתאום אחרון? אדוני, אני כבר הרכתי ועברתי על הרבה אתה־יודע־מה! אני, חביבי, לא יישבת הרבה זמן שיבעה! מה שמת — מת! ואני פשוט ממשיכה! זהו! עוד שאלות? אז צ'או!"
(על המישמר)

פסוקי השבוע

● **עזר וייצמן**, בתשובה לשאלה אם צפויים מצד הליכוד תרגילים נוספים נוסח תרגיל־דיין: „מהלכים טובים אפשר לעשות רק מעט. אינני חושב שיש לנו עוד ג'וקרים כאלה בשרוול."

● **המיועד לראשות־הממשלה, מנחם בגין**: „תמיד האמריקאים הצהירו הצהרות, ואנחנו רעדנו. הגיע הזמן שזה יהיה להיפך."

● **צלם־הטלוויזיה עמנואל פרת**, איש אצ"ל לשעבר, על שמואל תמיר: „תמיר לא עבר לד"ש אלא לש"ד (ראשי תיבות של „שיינע־דרעקעס", הכינוי שהוענק לאנשי הסזון בפי אנשי האצ"ל).

● **שר־הביטחון שימעון פרס**: „כל אחד יכול לבחור לו כל מיפלגה שהוא רוצה, אבל אין הוא יכול לשאת איתו כמיטלטלין את שמו ומורשתו של בן־גוריון."

● **יעקב אגמון** בתגובה על ידיעה באחד העיתונים, כי מועמד הליכוד לתפקיד מזכ"ל ההסתדרות, דויד לוי, עשוי לסגור — אם ייבחר לתפקיד — את היומון דבר: „אבל את ,אומר' הוא בטח לא יסגור. הוא צריך עיתון אחד, כדי לדעת מה מתרחש."

הנ"ל: האם כדאי לשלם מס אמת בממשלת ליכוד? זאת שאלה."

● **יצחק בן־אהרון**: „אנשינו יישבו בבתים מפוארים. ובינתיים יגנבו ד"ש והליכוד את ההסתדרות."

● **הרב מנחם הכהן**: „ממשלת הליכוד זקוקה באופן דחוף למישרד להסברת שר־החוץ."

● **כתב „דבר", נחום ברנע**: „בעיני יישאר דיין תמיד שר־החוצפה."

המשך עלילותיו המופלאות של האביר בן־דמות־היגון

האביר זיק מוכה שנית

האביר זיק היה אביר כישרוני ומלא אמביציות. יום אחד נשק לעיזו האהובה, הכניס את אמו לבית־יתומים ויצא לנדודיו.

כאשר הגיע האביר זיק לעיר־הבירה, פנה ללישכת־העבודה לאבירים, אבל היום בלי בגרות גם אביר אי־אפשר להיות. מאוכזב ועצוב ניסה האביר זיק את כוחו בעבודת־כפיים, וגם בעבודת־ידיים שלח ידיו. וסופו שהידרדר לזנות.

●

גם ממציאיו של האביר זיק היו כישרוניים ואמ־ביציוזיים, וכיוון שכך ניעורו גם בהם שאיפות גדו־לות. יום אחד ישבו ד.ג., הצייר הכישרוני, וח.מ., הכותב האמביציוזי, והחליטו שצריך משהו חדש ומרע־נן. הם עבדו ועבדו, בשקדנות וברצינות, והוציאו ספר אשר בעיניהם, הביקורתיות למדי, נחשב כספר נחמד ומשובב־נפש, הן מבחינת התוכן והן מבחינת הקומפו־זיציה. לא הכניסו בספר שום תעלול פירסומי, שום מאניירה גראפית, שום אחיזת־עיניים פסבדו־תר־בותית, שום חיקוי. דבר אחד אפשר לומר בביטחון על האביר זיק: הוא מקורי.

אבל היום בלי מו"ל אי־אפשר. פנו ד.ג. וח.מ. אל מו"ל נודע, נ.א., וביקשו את חסותו. „אכן, ספר משעשע," אמר נ.א., „אך בארץ לא יילך. זה לא לילדים ולא למבוגרים. למה לא תוציאו זוארץ חלק ב׳ או איזה פארודיה, או איזו סאטירה נגד המצב? זה מה שהולך". נ.א. מוכן היה לתווך במכירת הזכויות לחו"ל, שמה יש אולי קהל לדברים כאלה, אבל בלי התחייבויות. הוצאה מכובדת אינה מסתכנת לשווא.

●

עצובים ומאוכזבים חזרו ד.ג., ח.מ. והאביר זיק, והחליטו להטביע עצמם בנהר. הרי הם מין יוצרים שאינם לילדים ואינם למבוגרים, ואיש לא ירצה בהם כאן. אולי בחו"ל, אולי גם שם לא.

קימטו המחברים את מיצחם ופנו לידידם הטוב י.ל., בעל „דפוס מ.", ואמרו לו: בוא נהיה מו"לים של עצמנו. אנחנו נכתוב, נצייר, נכין לדפוס, נרטש פילמים. אתם תתנו נייר ושירותי הדפסה וכריכה. מן המכירה נחזיר הוצאות ואם יהיו רווחים — נתחלק.

נישק י.ל. את המחברים על מיצחם ואמר להם: הא לכם את דפוסי לאשה.

●

בוקר אחד, בראשית ינואר, משניעורו הציפורים משנתן, יצא „האביר זיק — ספר מדליק" לאור. 2,000 עותק על נייר משובח ובביצוע מושלם. המפיץ, מר ב.ר. אמר להם: „אני לא מבין בציורים, אבל אם השמות שלכם לא מוכרים 2,000 עותק, אין לכם מה לעשות יותר במיקצוע!"

●

פירסום לספר הוא בעייה. כל אינטש בעיתונות כמוהו כפדיון עשרה ספרים. את הסיפרות, בניגוד לקפה־נמס, מפרסמים המבקרים ומדורי־האינפורמציה. לכל סופר יש חברים־מבקרים או אוייבים־פעילים אשר כותבים רצנזיות ארוכות בעד ונגד („האביר זיק — עיון ראשוני," 500 מילה. ומנגד גם „האביר זיק — דיעה אחרת", 550 מילה.)

אלא שלאביר זיק אין חברים בביקורת, הן מהיותו דמות קיצונית שמעבר לקונצנזוס המחלוקות בעיתונות, והן מאחר שאחד ממחבריו יצא לא פעם בחת־קפות פרועות נגד אחדים ממפרסמי הסופרים והמיס־עדנים.

גם למר א.ס., עורכו של מדור הספרים החדשים בעיתון הערב י.א. יש כנראה חשבונות משלו. א.ס., שהוא גם קונקורנט־למיקצוע לבד מהיותו סוקר־ספ־רים, בא בזמנו בעימות מישפטי עם אחד המחברים. על האביר זיק לא דווח במדורו, וגם הספר שנשלח אליו לא הוחזר מעולם. אולי הבעייה היא עם שירותי הדואר.

מובן כי רק עיתון זה הקדיש מקום לספר החדש. וגם ג.צ., שהיא תחנת־רדיו ידועה. אבל מי שומע סקי־רות על ספרים ברדיו באמצע מישחק־השבוע בטל־וויזיה?

●

האביר זיק, בן־דמות־היגון, היה כישלון טוטאלי. תבוסה מוחצת. רק 700 ספר נמכרו בחנויות (במחיר גבוה מזה שנקבע מראש). הנזק הכספי שנגרם לי.ל. ולדפוסו הסתכם בכ־20,000 ל"י, מתוך זה כ־13,000 ל"י לכיסוי הוצאות הנייר. נ.א. המו"ל הממולח, צדק גם הפעם. פארודיות וסאטירות מוכרות הרבה יותר.

בראשית מאי ירדו המחברים למחסן־ההפצה בת.א. והעמיסו על מכוניותיהם מדגם ר. ופ. יותר מ־1,000 ספר. המפיץ משך ידו מן הכישלון. שמות המחברים לא מכרו אפילו חצי מן הכמות שבפחות ממנה אין להם מה לעשות יותר במיקצוע. עכשיו עליהם רק להחזיר את החובות.

●

ביתם של המחברים הפך מישכן לאביר זיק על מאות עותקיו. המחברים החלו למכור ספרים לחברים, לחברים של חברים, ולכל מי שלא נעים לו לסרב. המחברים היו למפיצים־חובבים.

●

יום־הסטודנט, שחל באמצע מאי, היה המיפגש הראשון עם הקוראים האלמוניים. ימים אחדים קודם־לכן הצטיידו המחברים בכרזות ובשולחן מתקפל, ויצ־או עליזים ומלאי־ביטחון אל הקמפוס בירושלים. הערב ירד, רוח קרה נשבה לאיטה, והמחברים תלו את כרזותיהם ופיזרו את יצירתם לפני העם. מימין לאביר זיק מכרו באלונים. משמאל, תירס. ממול פיצה וצמר־גפן מתוק. השעות חלפו. סטודנטים אטומי־מבט שו־טטו בוהים בין הדוכנים. מיששו את הפיצות, לעסו את הצמר־גפן, ודיפדפו באביר זיק.

„מה ז'צריך להביע?" שאלה סטודנטית מזוגגת־עיניים ונתנה עוד ביס חושני בתירס שבידה.

„זה ספר של גנון," ענה לה סטודנט אחד ותקע גרעפס בטעם קינלי־תפוזים.

הקור ירד למינוס ארבע והשעה היתה אחרי חצות. אחרוני הסטודנטים האדישים התפזרו אחרי ההפנינג. ד.ג. וח.מ. נטלו עימם את אבירם המובס וחזרו הבי־תה. נמכר ספר אחד. הפידיון — עשרים ושלוש ל"י.

●

ד.ג. מכר להוריו 20 ספר. ח.מ. מכר 5 לחברים. ד.ג. מכר במקום־עבודתו 44 (!) ספרים עם הקדשות. ח.מ. ואשתו ע.א. מכרו 6 ספרים בהצגת סירטי יום ו׳. ספר אחד ניתן בהקפה, אבל הקונה עדיין לא שילם. צ.ב. ידידו של ח.מ., הכריח 12 איש לקנות את הספר המדליק. חודש מאי היה חודש קשה, אבל פורה. נמכרו למעלה ממאה ספרים!

●

האביר זיק אינו נכנע לעולם. חודש יוני הגיע ועימו שבוע הספר. מנוצחים, אך לא שבורים ברוחם, הגיעו המחברים אל היריד, גוררים את שולחנם המתקפל. ביום הראשון: שמונה שעות, 13 ספרים. הקונים היו באמת אנשים נחמדים, עם עיניים נוצצות יותר מן הרגיל. יש סיפוק בעבודה. אף אחד לא הכריח אותם, ובכל־זאת הם קנו.

יש גם השפלות. היתה קוראה־בכוח שרצתה לר־אות את תעודות־הזהות של המחברים, כדי לאמת את החתימות על ההקדשות. המחברים המובסים הוציאו בכבדות את ניירותיהם, אולם הם ההזדהות לא שיכ־נעה את הספקנית, והיא פסעה אל דוכני האנציק־לופדיות.

●

„מה ז'צריך להביע," שאלו עוד שלושת אלפים איש את המחברים ביום השני ליריד. המחברים הסבירו באריכות. 32 איש קנו ספרים. הצלחה מסחררת. אם הכל יילך כשורה, יש סיכוי למכור יותר ממאה־חמי־שים ספר במשך היריד, ואז יישארו רק שמונה־מאות. ההפסד הכולל יקטן ל־14,000 ל"י. ויש עוד ירידים בדרך. ויש עוד כמה חברים שעוד לא קנו.

●

האביר זיק ומחבריו למדו להכיר את קוראיהם. את אלה לא סופרים באלפים. יש רק כמה עשרות. אולי מאות בודדות. אלה יצטרכו להמתין לכותבים אחרים. בשביל כמה מאות שום מטורף לא ייכנס להשקעה. שיקנו סאטירה, זה הולך, או שייסעו לחו"ל. שם, ככה אומרים המומחים, יש אולי קהל לדברים כאלה.

אני לא יודע מה יקרה. אין לי מושג מה יהיה. אבל דבר אחד בטוח — יהיה שינוי בסיגנון. כך מבטיחה ד״ש, כך מבטיח הליכוד, כך מבטיחה המפד״ל — ואני מאמין להם.

זה אומר שמעכשיו לקרוא עיתון, או לשמוע רדיו, או לצפות בטלוויזיה, לא יהיה יותר מה שהיה פעם. יהיה סיגנון חדש.

איך זה ייראה בדיוק? הרגישים שבתיקשורנים כבר מזדרזים לשדר את ראשית המסר החדש, ואחריהם יתייצב, בקרוב מאד, כל קו החזית העיתונאית.

אז כמו שאמרתי, אין לי מושג מה יהיה ומה יקרה, אבל יש לי הרגשה שאני יודע איך יהיה מה שיקרה ואיך יקרה מה שיהיה. אז כדי להקל עליכם להתרגל, מבלי להתבלבל, הנה תסריט לדוגמה:

בגין: אין כירסום בעמדת ארה״ב

„לקארטר שיניים צחורות, אבל זאת כדי לחייך ולא כדי לכרסם, חה־חה־חה״

ראש־הממשלה מנחם בגין אמר אמש, כי אין כל כירסום בעמדת ארה״ב ובידידותה האמיצה לישראל.

מר בגין דיבר במסיבת־עיתונאים בשדה התעופה בן־גוריון, אחרי שחזר ארצה בתום ביקורו הממלכתי בארה״ב.

בתשובה לשאלה אם חש בכירסום ביחסי ישראל־ארה״ב, השיב מר בגין כי בשיחותיו עם אנשי הממשל בארה״ב, ובתוכם הנשיא קארטר עצמו, לא חש בשום כירסום בידידות האמריקאית לישראל. „אדרבא,״ הוסיף ראש־הממשלה, „זקיפות־קומתה של ממשלת הליכוד הגבירה את הידידות בין שני העמים החופשיים הללו.״

„הפעמים היחידות שבהן אני חש בכירסום,״ הוסיף ראש־הממשלה, „הן בפגישותי עם עיתונאים ישראלים.״ מר בגין אף הזהיר כי הדיבורים הרבים בארץ על כירסום כביכול, עלולים להשפיע לרעה על ידידינו בעולם, ומוטב שהדיבורים הללו ייפסקו.״

להדגשת דבריו סיפר ראש־הממשלה, כי פגישותיו עם הנשיא קארטר היו לבביות, והם אף התחבקו ארוכות והחליפו ביניהם כמה מאות פסוקי תנ״ך.

„מר קארטר הוא איש נאה, אדם מאמין וידיד של אמת. זה נכון שיש לו שיניים יפות וצחורות, אבל זה כדי שיוכל לחייך ולא כדי שיכרסם,״ סיכם מר בגין לקול צחוקם של העיתונאים.

דיין: אין כירסום במדיניות ישראל

בנושאי השלום והביטחון

שר־החוץ משה דיין אמר הבוקר בניו־יורק, כי לידיעות שהתפרסמו בעיתונות האמריקאית, שלפיהן מתחולל כירסום במדיניות השלום של ישראל, אין שום אחיזה במציאות.

מר דיין הגיב בכך על שורה של מאמרים שהתפרסמו בעת ביקורו הנוכחי בארה״ב, כנראה בהשראת הסטייט־דיפארטמנט, ובהם נכתב שישראל מוכנה עתה לוותר על שטחים מסויימים ביהודה ושומרון, תמורת חוזה־שלום סופי.

שר־החוץ, שדיבר באסיפת־המגבית השנתית, אמר כי ישראל איתנה בחתירתה לשלום בכל מחיר, אך „ישראל אינה מוכנה לוותר על התיקווה לשלום תמורת הסיכוי לשלום.״

אמש נשא מר דיין הרצאה בפני חברי ועדת־החוץ של הסנאט בוושינגטון, והודיע כי ישראל מוכנה לוותר ויתורים גדולים ומשמעותיים „אפילו תמורת הסיכוי הזעיר ביותר לשלום.״

בצהריים רואיין שר־החוץ בטלוויזיה של בופאלו ואמר כי „ישראל אינה מוכנה לוותר על שטחים החיוניים לביטחונה, תמורת הסיכוי העלוב לשלום.״

הערב ידבר מר דיין בבוסטון.

ועד הלשון: אין כירסום

הוועד הלאומי ללשון העיברית פירסם הבוקר צו, האוסר שימוש במושג „כירסום״ החל מהלילה כי חצות.

הוועד מנמק את החלטתו בכך שהמושג „כירסום״ הינו מושג גויי המתורגם מנוצרית, ומקומו לא יכירנו במדינת ישראל ובשפתה העיברית.

בצו ממליץ הוועד הלאומי ליהודים גאים להשתמש, במקום המושג „כירסום״, במושג „אינטשום״, על הטיותיו השונות. כך שמעתה יש לומר, למשל, „העכברים אינטשמו בשק הבולבוסים,״ ולא „העכברים כירסמו בשק הבולבוסים,״ כפי שהיה נהוג בטעות. כמו־כן ממליץ הצו למורי־הטבע אוהבי־עמם, לכנות מעתה את מישפחת החיות הכוללת עכברים, ארנבות, סנאים, אוגרים וכו׳, בשם „מישפחת האנטישמים.״

המפר את הצו צפוי לקנס אלף לירות, או חודש מאסר תמורתן, או שני העונשים כאחד.

ידין: אין כירסום בעקרונות ד״ש

„הצענו להחיל את החוק הישראלי ביהודה ושומרון על־מנת למנוע מהליכוד לספח את השטחים״

סגן־ראש־הממשלה ושר־הרווחה, ח״כ רב־אלוף (מיל.) פרופ׳ ייגאל ידין, ראש התנועה הדמוקרטית לשינוי (ד״ש), אמר אמש בראיון לטלוויזיה כי אין הוא רואה בהצעת ד״ש להחיל את ריבונות ישראל על יהודה ושומרון משום כירסום בעקרונות תנועתו.

מר ידין, שדיבר בתוכנית „ד״ש עם ד״ש״, אמר כי תנועת ד״ש מוסיפה לשמור בקפדנות על עקרונותיה, כפי שהתחייבה במצעה. „כך הבטחנו, כך עשינו בעבר, וכך נעשה גם בעתיד,״ אמר סגן־ראש־הממשלה.

אשר להצעת שרי ד״ש השבוע בממשלה, להחיל את החוק הישראלי ביהודה ושומרון, אמר הפרופסור ידין כי הטענות כאילו יש בעמדה הזאת משום כירסום בעקרונות ד״ש הן „הבל מרושע ורעות־רוח מטופשת.״

מנהיג ד״ש הוסיף ואמר כי „אין ולא יהיה שום כרסום בעקרונותנו,״ אלא שבמצב הפוליטי שנתהווה באחרונה, נוצרה סכנה ממשית שהליכוד יספח באופן חד־צדדי את יהודה ושומרון לישראל. „על כן, על־מנת למנוע את סיפוח השטחים, דבר שבו רואה ד״ש סכנה ואף אסון לאומי, החלטנו להציע לממשלה להחיל מייד את ריבונות ישראל על יהודה ושומרון, ובכך לשבש את כוונות הסיפוח של הליכוד,״ הסביר שר־הרווחה. מר ידין הוסיף ואמר ש„גם בחיים הדרך הטובה ביותר למנוע ממישהו לעשות מעשה רע או מסוכן, היא לעשותו בעצמך.״

עוד מסר סגן־ראש־הממשלה, כי הוא שומר על קשר־מיכתבים קבוע עם ראש־הממשלה וכי „מיכתביו של מר בגין כתובים בכתב נאה ובשפה יפה, והם מרתקים ומלבבים ומספקים אותי תמיד.״

נעצרו 3 אנטישמים

שלושה צעירים סוטים נעצרו אמש בחיפה, בעת שמרחו על הקירות סיסמות אנטישמיות במטרה לפגוע במוראל הציבור.

לכתבנו נודע, כי בין השאר כתבו שלושת התבוסתנים על הקירות „יש ״ ודיברי נאצה נוספים.

היום יובאו שלושת חברי הכנופיה לדין באשמת ניסיון לשינאה־עצמית, השחתת המוסר, פגיעה במוראל ואנטישמיות חורנית.״ הם יישפטו על־פי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם.

באווירה עליזה של הישג והצלחה

מתכנסים שרי ישראל בירושלים

הממשלה תדון באנטישמיות המדינית

הממשלה תתכנס היום לישיבה חגיגית ברחבת הכותל המערבי בירושלים. הישיבה זומנה לרגל ההצלחה הכבירה בניתוק הקשרים הדיפלומטיים עם מדינות השוק האירופי וארה״ב האנטישמיות.

ראש־הממשלה מנחם בגין, שמשקיפים תולים את ההישג המזהיר באישותו הכובשת, יפתח את הישיבה בסקירה הרגילה על שינאת ישראל במשך הדורות, ולאחר־מכן ייערך דיון באנטישמיות המדינית האקטואלית.

לכתבנו נודע כי כמה שרים, וביניהם שר־הביטחון עזר וייצמן, שר־הזקיפות אריק שרון ושר־החינוך זבולון המר, יציעו לממשלה לצאת מייד לשלום כולל בכל החזיתות.

השר וייצמן אמר הבוקר לכתבנו, כי כוחות צה״ל ערוכים לאורך הגבולות וייצאו לשלום מייד כשתינתן הפקודה. „אנחנו ננצח ניצחון אדיר,״ הוסיף וייצמן, „ונוכיח לעולם כי איומיו האנטישמיים לא מזיזים לנו שערה בתחת.״

השר שרון אמר עוד אמש, כי לדעתו יהיה זה מן התבונה המדינית, לנצל את המצב הגיאו־פוליטי־אנטי־שמי שנוצר, על־מנת לשחרר חלקים כבושים נוספים של ארץ־ישראל, כגון הגילעד והבשן.

לעומת זאת תעלה קבוצת שרים אחרת, הכוללת שרים מד״ש ושר מהמפד״ל, הצעה מתונה יותר, הקוראת לממשלה שלא להתחשב בגויים ולהתקדם מייד ובכל הכוחות מן הירדן מערבה ולהציב שם את גביל ישראל, בגאווה וללא מורא.

נראה שההצעה מדברת בהתייצבות איתנה, בשלב ראשון, בקו נצרת־שכם־חברון־באר שבע.

בסיום הישיבה יקלל הרב הראשי לישראל, הרב שלמה גורן, את הצורר קארטר ימ״ש בקיללת „תחולל מארה על ראשו,״ והשרים ירקקו שלוש פעמים כדי להעבירו מן העולם.

הטכס יועבר בטלוויזיה בשידור ישיר.

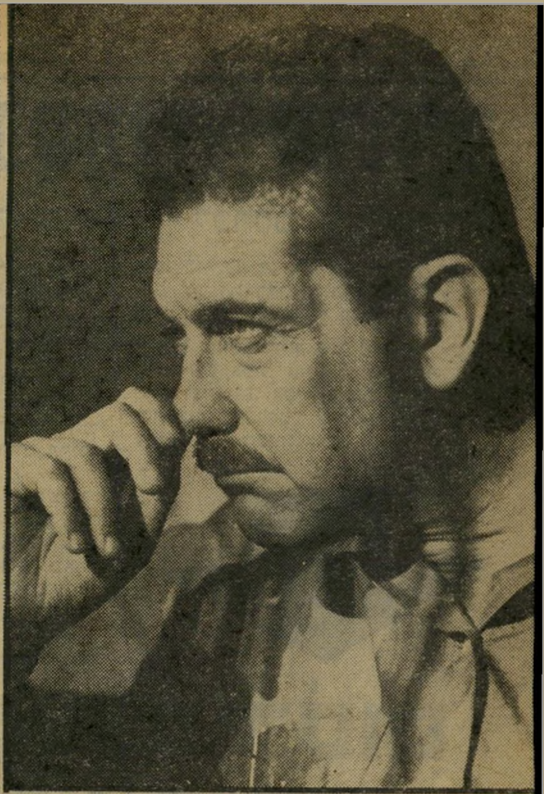

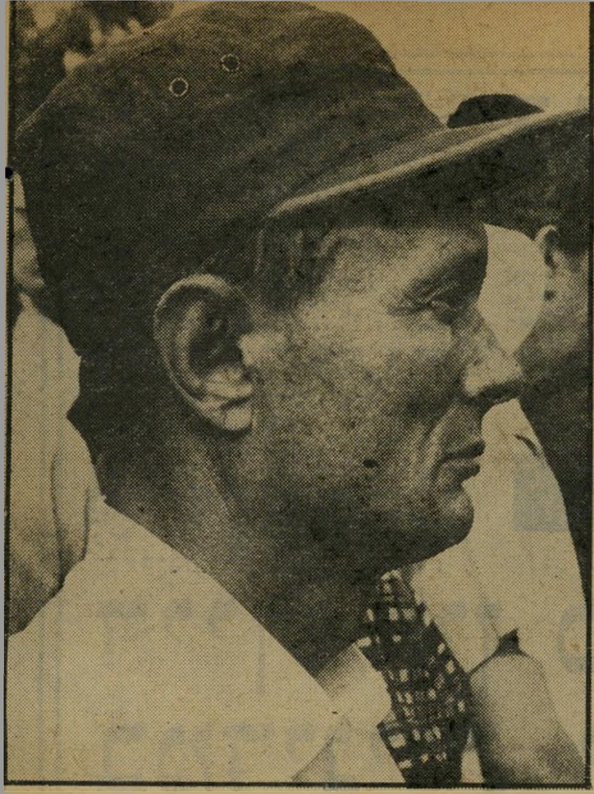

על שר־הביטחון המיועד, עזר וייצמן, לחסל את הירושה האומללה של קודמיו, מבן־גוריון ולבון ועד דיין ופרס

שר־הביטחון צריך לשלוט על צה״ל

מאת
בנימין עמידרור
הפרשן הצבאי של ה״עולם הזה״

מאז ומתמיד היה מוסכם, על דעת כל המכירים את מערכת־הביטחון — ומכירים בהכרח ליישר את עיוותיה, למלא את החסר בה ולהפכה מערכת מודרנית, הראויה־לשמה — כי הסיכוי היחידי לחולל את השינויים הנחוצים טמון במהפך פוליטי: השילטון המסורתי (של מפא״י לגילגוליה) היה כה „מחוייב״ וקשור למערכת בצורתה הנוכחית, כפי שהורישה בן־גוריון, עד שלא העז איש לומר כי מה שעשה אותו „אב־מייסד״ הוא דבר גרוע מיסודו.

תליית הסיכוי לתיקון בשינוי „חיצוני״, פוליטי, נסמכה על שתי עובדות־חיים. האחת: שמערכת כזו אי־אפשר לשנות מלמטה, אלא רק מלמעלה. השנייה: שהיחסים בין צה״ל ומישרד־הביטחון היו — ועדיין הינם — הפוכים מן המקובל ומן הנכון: תחת שהזרוע האזרחית היא שתשלוט על הצבאית ותכוון אותה, הרי מישרד־הביטחון היה והינו מאז, לכל צורך מעשי שהוא, „הזרוע האזרחית של צה״ל״.

> **„תפיסת השילטון בידי שר־הביטחון היא פעולתו הדחופה ביותר״**

היפוך־יוצרות זה מיטשטש לעין הבלתי־חודרת, מפני ששר־הביטחון הוא דמות מרכזית מאד בממשלה ולו יוקרה רבה, מעמד בכיר וגם פונקציות מדיניות וכלכליות חשובות: המימשל־הצבאי, כשעדיין שרר; המימשל בשטחים וניהול המדיניות בהם; התעשיות הצבאיות השונות, שהן מענקי־המשק ומעמודי־התווך שלו; היותו „בעל־הבית״ על הנתח הבודד הגדול ביותר — והבלתי־מבוקר ביותר — בתקציב המדינה.

שר־הביטחון נראה תדיר בטלוויזיה, נסע הרבה לארצות־הברית, ביקר בשטחים, עסק במינוי מנהלים ובקבלת החלטות בדבר ייצור אמצעים ומערכות, שחיו בעלות השלכות כלכליות וגם מדיניות מפליגות, וענה על שאילתות בכנסת.

אבל בתחום הצבאי היתה השפעתו מועטה מאד. בו היה (ועדיין הינו) לא הרבה יותר מחותמת־גומי של הרמטכ״ל.

„מחוייבות״ השילטון למערכת היתה רק אחד הגורמים למצב־עניינים זה. גורם אחר יימצא באיוש מישרד־הביטחון בממלאי־תפקידים, שרובם המכריע — ובוודאי בצמרת הוותיקה הקבועה — לא היו אנשי־צבא או מומחים בענייני־צבא, אלא פקידים אזרחיים, ומומחים טכניים בתחומים לא־צבאיים שונים, מכספים ועד פיתוחים מדעיים שונים. אנשי־הצבא הבודדים שנקלעו לעמדות בכירות — כמו רא״ל צבי צור או אלוף ישראל טל — היו מעטים מכדי לשנות את המצב מיסודו, במידה שאכן רצו וניסו לפעול בכיוון זה.

צה״ל עצמו לא יזם את תיקון היחס וחלוקת־התיפקודים בינו ובין מישרד־הביטחון. להיפך, צה״ל התאמץ, לעיתים מאד, וכמעט תמיד בהצלחה, להרחיב עוד יותר את תחום אחריותו וסמכותו — על חשבון מישרד־הביטחון. כתוצאה מכך, אחראי כיום צה״ל על נושאים ועניינים, שאף צבא אחד אחר אינו אחראי להם; ומבחינה זו, יש לראותו כאימפריה — שגדל מדי, להוותו.

שרי־הביטחון לא ניסו אף פעם לערוך בדק־בית ורפורמה של ממש במערכת, לא רק בגלל הסיבות שמנינו — ואחרות כמותן, שלא פירטנו — אלא גם (ואולי, בעיקר) מפני אי־יכולתם להבין את הבעיות המיקצועיות של ניהול מערכת־ביטחון אזרחית־צבאית, או מפני שלא מצאו בכך עניין מרכזי.

דומה כי הסיבה האחרונה יפה בעיקר למשה דיין, שגם אם — לפחות לדעתי — לא היה מימיו „חייל־מיקצועי״ ראוי־לשמו, הרי בכל זאת כיהן כרמטכ״ל ובוודאי שהיה מסוגל להתמודד עם כל רמטכ״ל אחר מיורשיו. אבל נראה שדיין ראה את עיקר עיסוקו בתחום המדיני המובהק — כלומר, כשר „הביטחון המדיני״, הרבה יותר משר „הביטחון הצבאי״, שהוא, קודם־כל, „שר הכוחות המזויינים״.

ביודעין או שלא־ביודעין, חיקה דיין כך את דויד בן־גוריון — שהיה לא רק איסטרטג גרוע מאין־כמותו, אלא לא הבין בין ימינו לשמאלו בעסקי־צבא. מזלנו היה, ששירת פעם „בקלעי־המלך״ והתרשם לטובה מן המעט שראה בצבא הבריטי, כחייל הגדודים העבריים. ונוסף לכך, הממלכתיות היתה עבורו תורת־חיים, וכך פירק את הפלמ״ח — וסילק מן הבמה את הסכנה החמורה ביותר שאיימה להכשיל את התהוותו של כוח צבאי רציונלי בארץ. בן־גוריון ניחן בכושר החלטה ונהג לפי הכלל היסודי, שהמילחמה היא המשך המדיניות, והצבא משרת את המטרות המדיניות, לא להיפך. צירוף שני אלה הטעה רבים וטובים לראות בו גם „איסטרטג״, או מנהל ראוי של „מערכת־הביטחון״.

אפילו שני השינויים העקרוניים הגדולים והחשובים מאין־כמותם שחולל דיין בצה״ל — הפיכתו לצבא התקפי

> **„עזר וייצמן יכול להיות שר־הביטחון האמיתי הראשון במדינה״**

ודבק־במטרה, ו„שריון״ כוחות ולוחמת־היבשה (תוך ביטול דעתו הקודמת מפני דעת לסקוב וזרו, שקודם נלחם נגדם) — הם מן הסוג, שבדרך כלל אינם מתחוללים בצבאות מבפנים, אלא נכפים עליהם מבחוץ, על־ידי הדרג המדיני האחראי. דיין נהג תמיד כפוליטיקאי יותר מאשר כגנראל — ואם כאלוף וכרמטכ״ל כך, בוודאי ובוודאי כשר־הביטחון.

שאר שרי־הביטחון לא היו מסוגלים אפילו למה שהיה מסוגל דיין ולא עשה. בן־גוריון יכול היה לשנות בצבא מה שרצה, אבל רק מפני סמכותיותו; וחבל שבמילחמת־העולם הראשונה היה טוראי ולא קולונל. לבון, בשעתו, עשה נסיונות אמיצים להיכנס קצת יותר לעומק, אבל בגלל חוסר הידע והנסיון האישיים, וכן מפני הנסיבות האחרות שאפפו את כניסתו לתפקיד ואת תקופת כהונתו, נדון מראש לכשלון.

לוי אשכול היה לוי אשכול; ושימעון פרס

אכן לא היה מימיו ואיננו, יותר מאשר פקיד מסור ונאמן לתפקידו, שהתחום הצבאי סתום לגמרי בפניו ואין בידיו הברירה, אלא לתת לאנשי־הצבא לפעול, בכל עניין ודבר מיקצו־עיים, כראות־עיניהם, תוך תלות מוחלטת בהם וחוסר כל יכולת להתמודד עימם, או להכתיב להם מה שיעשו, או לא.

זנב הפיל

מצב מעשי זה כבר נוצק ומוסד לא רק בנוהלים ובנוהגים, אלא אפילו בכתובים. כוונתי בעיקר למה שמכונה „פקודות הצבא", והן „הוראות פיקוד עליון" (הפ"ע) ו„פקודות מטכ"ל" (פ"מ).

כפי שניתן לצפות מכוחותינו, אין קיימת עד היום, בכל מיסמך שהוא, הגדרה של „הפיקוד העליון" או של „המטכ"ל". מי שעלה, אחרי יום־הכיפורים ובעיקבות אגרנט, על היעדר סידור חוקתי למוסד הרמטכ"ל, נאחז רק בזיז קטן ומיקרי של העניין הכללי; ואני מציע שבטרם תיעשה איזו פעולה להסדרים חוקתיים בנדון, יגשו לבחון את כל המכלול. אחרת, יעגלו פינה קטנה אחת והכל יתברכו בתיקון הרב שעשו, שעה שלא קצצו אלא את קצה הזנב ולא הבחינו שהוא מחובר לפיל ענק.

„הפ"ע" הן — לפי לקסיקון לבטחון ישראל (שהוא אוצר בלום ומיסמך חיוני ומועיל מעין־כמותו) — „פקודות צה"ל המוצאות על־ידי הרמטכ"ל, בתוקף סמכות מיוחדת שקיבל משר־הביטחון". הן מתייחסות „בעיקר לאירגון הצבא ולמיבנהו, הגדרות ייעוד ותפקידים". כן נכללים בין „צווים מייוחדים, מינויים בצה"ל והוראות המתבססות על חוקים".

„מישרד הביטחון היה מאז ומעולם „הזרוע האזרחית של צה"ל"

„פקודות מטכ"ל" הן „פקודות צה"ל, המתפרסמות בקביעות מטעם הרמטכ"ל. בניגוד להפ"ע, דנות פ"מ בנוהלים ובנוהגים המתייחסים לחיילים כפרטים, או ליחי־דות הצבא. במקביל לפקודות המטכ"ל יש פקודות דומות מטעם מיפקדות חיל־האוויר וחיל־הים".

הרי לפנינו הדברים, פשוטם כמיקראם: שר־הביטחון מוותר מראש על כל סמכות־מעשית והשפעה, בכל הנוגע ל„אירגון הצבא ולמיבנהו, הגדרות ייעוד ותפקידים". הסמכות לכל אלה אמנם מוקנית לו, אך הוא אינו עושה בה כל שימוש, אלא מאציל אותה, בשלמותה ומלכתחילה, לרמטכ"ל. כלומר: בידי רמטכ"ל צה"ל, אחד ויחיד מכל רמטכ"ל או אפילו „מפקד עלי־יון" צבאי, בכל העולם כולו, מסורת הסמכות המפורשת לקבוע כראות עיניו את אירגון הצבא, מיבנהו, הגדרת־הייעוד והגדרת־התפקי־דים בו, ועוד סמכויות אחרות, המסתתרות תחת שאר פרטי ההגדרה הכללית שמצטט „הלקסיקון".

שר־הביטחון של ישראל מצוי כך — גם הוא, יחיד במינו בין כל מרעיו בעולם הנאור — נושא ב„אחריות מיניסטריאלית" על מעשי הרמטכ"ל, העושה בפועל כראות־עיניו, על סמך „המחאה חלקה"; וזו כבר איננה נמסרת כל פעם מחדש, אלא ניתנה מוסדית אי־שם בתחילת שנות ה־50'. מאז יורש אותה, כדבר מובן מאליו, כל רמטכ"ל חדש — ונותן אותה, כמובן מאליו, כל שר־ביטחון חדש, אשר, ככל הנראה, אפילו איננו משתהה להבין מה קורה, אם בכלל מודע לדבר.

כבר ציינו, בהקשר המעבר מ„איכותיות" ל„כמותיות" כי לא רק ראש מה"ד, שהשמיע את הבשורה, אלא גם הרמטכ"ל עצמו, עדיין קטון מלהכריע בעניינים כה־יסודיים ולקבוע, לפי ראות עיניו מהפכים כה־גדולים. אי־אפשר כלל להפריז בחשיבות החלטה זו — או בצורך

צבי צור עם דדו

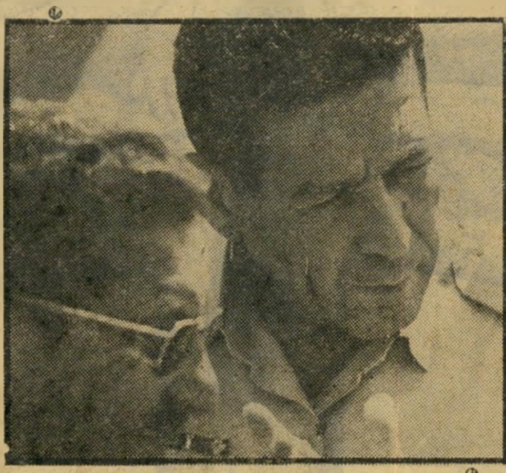

ישראל טל עם וייצמן

לדחותה כבלתי־נכונה, בלתי־מציאותית ובלתי־קבילה. כדי שנבין את משמעות הדבר נאמר, שההשפעה על יכולתו של צה"ל ועל ביטחון ישראל שיכולה להיוודע להכרעה זו, אם אמנם תיוושם, עולה בכמה דרגות־חשיבות על קבלת המטוס פ־15 — שעימו, כזכור, „נראית ישראל לגמרי אחרת", ובגללו נהפכות ממשלות.

שאפילו איוושה לא עברה בארץ למיקרא דברי ראש מה"ד, צריך להודות לבורות המוח־

„בן־גוריון היה לא רק איסטראטג גרוע מאין־כמוהו..."

לטת של הציבור, על נבחריו ומומחיו — כולל גנרלים למיניהם (הגם שכמדומני כי בצה"ל עצ־מו רגשו קצת הרוחות). אבל, איפה שר־הבי־טחון? אם החלטות כאלה נופלות בלעדיו, סימן שאין בו צורך, כממונה האזרחי על ה־צבא — או שאיננו ממלא את תפקידו (אם לא לומר, שעד כדי מעילה בו).

מובן כי אם בתפיסות־היסוד כך, בוודאי ובוודאי שבכל הנוגע ליישומן, כלומר „באירגון הצבא ומיבנהו, הגדרות־ייעוד ותפקידים", עושה הרמטכ"ל כבתוך שלו. אם ניתן לומר, לפחות מבחינה חיצונית ולצאת ידי חובה (כלומר, אי־מילוי חובה) כי הערכת היחסים בין שתי הפונקציות העיקריות של מערכת־הביטחון — צה"ל ומישרד־הביטחון — היא, ביסודה, עניין חוקתי, הרי מיבנה ואירגון צה"ל גופו, לפי ייעודיו המוגדרים (יהיו אשר יהיו) הם פונקציונליים ואינם „פוליטיים". והנה, למרות שמאז מילחמת העצמאות ועד ימינו השתנה צה"ל, מבחינת תכניו (המיקצועיים) מן הקצה אל הקצה, ושום דבר בו איננו כפי שהיה אז, בכל זאת נשאר בעינו בדיוק אותו מיבנה עקרוני, אשר נקבע לו בימיו הראשונים והפרימיטיביים.

„הנימוק האחרון"

כל צבא הוא שמרן, מעצם טיבעו. בתכונה זו יש, בדרך כלל, יותר חיוב משלילה: מחירן של שגיאות וטעויות צבאיות נמדד במיספרי חללים — חיילים, וגם אזרחים בעורף; או בגורלם של מדינות ועמים. הצבא הוא „הנימוק האחרון של המלך" ועל כן אסור להרשות שייכשל. מסיבה זו, נוטים אנשי־צבא, יותר מאחרים, לדבוק בדברים שכבר נבדקו והוכחו. הצרה היא, שתמיד, במוקדם או במאוחר, הופכת שמרנותם מ„חיובית" לשלילית; דהיינו, נעשית קפיאה על השמרים, ולובשת צורה של אי־נכונות לבחון ולבדוק רעיונות ואמצעים חדשים כ ל ש ה ם, תוך חישע־נות על העבר — אבל לא כדי ללמדו ולהפיק ממנו תועלת לעתיד, אלא לשמו ולמען הנצחתו.

צה"ל איננו רק שמרן ככל הצבאות האחרים,

„כל דבר הקשור בחשיבה נחשב בצה"ל כימעט כדבר־תועבה"

אלא יותר מן הממוצע. סיבת הדבר היא, שהוא חסר מיקצועיות, וכל דבר הקשור בחשיבה נח־שב בו כימעט־תועבה.

על כך כבר הרחבנו, ובוודאי עוד נרחיב. בנוסף לכך, החליטו כל היהודים כי צה"ל הוא „צבא מקורי". אבל האמת הלא־מחניפה היא, שבצד אי־אלה גילויים (מעטים ונדירים) של מקוריות משמעותית אמיתית, מתבטאת „המקוריות" הצה"לית הרגישה בהפרה של עקרונות וכלי־לים מוסכמים ובדוקים — לרוב מפני שהנוגעים בדבר אינם יודעים היטב ואינם מבינים כהלכה במה שהם מחווים דעה, קובעים או עושים. כיוון שעד לאחרונה היו הערבים כה גרועים, עד שנכון היה להחשיבם כ„אוייב לא־סביר", הכל הצליח — גם המחרידות שבשגיאות — ומן הטעויות עשו דוקטרינות. אם כיום עדיין זוכר מישהו את הג'יראדי, זו דוגמה לנאמר — לא היחידה, לא הרא־שונה וגם לא החשובה או העקרונית שבכולן.

לכן, אם מוסרים בידי צה"ל עצמו — כלומר, בידי הרמטכ"ל — שיבחן את עצמו, יצביע על שגיאות או אי־מספיקויות של עצמו, ויתקן את עצמו, ודאי הדבר ונחרץ מראש, שלא יחולו כל שינוי או שיפור שהם. הסיכוי לבחינה יסודית ומדוקדקת של צה"ל טמון כולו בכך, שהגורם „החיצוני" הנוגע והאחראי — משמע, שר־הביטחון — אמנם ייעשה מה שעליו להיות; כלומר, קודם וראשית כל, „שר הכוחות המזויינים".

כן, כל שר־ביטחון. אבל שר־הביטחון הצפוי, עזר וייצמן, על אחת כמה וכמה: עליו לראות את עצמו כ„שר הרפורמה".

ככזה, עליו לקבוע מהי ההתערבות הנכונה — במימ־דים ובעומק — של שר־ביטחון רגיל, ואחר־כך לרדת בעצמו הרבה יותר נמוך כדי להיכנס לעצמותיו של צה"ל, הרבה יותר מכל שר לפניו — ואחריו. אם יצליח, הרי יוכל וגם יהיה מחוייב לשוב ו„לצוף" חזרה למעלה.

(המשך בעמוד 34)

(DEPARTMENT OF THE ARMY)
משרד הצבא

הפעלת
מיתקני־עשן
בשטחים הרריים

(HEADQUARTERS,
DEP. OF THE ARMY)
המפקדה, מישרד־הצבא
(סמל מישרד־הצבא) ★
(תאריך)

מיסמך א'

בפקודת שר הצבא:

ו.ס. ווסטמורלנד
גנרל, צבא־היבשה של ארה"ב
רמטכ"ל

ק.ג'. וויקהאם
מיג'ר־ג'נרל, צבא ארה"ב
אדיוטנט־ג'נרל

מיסמך ב'

קוד יבשה (ARMY
מס' CODE-)

מיבנה וארגון
עוצבות יבשה

בפקודת מועצת ההגנה
ל.ט. דונרט
מישרד (MINISTRY
ההגנה OF DEFENCE)
כל הזכויות שמורות לכתר

מיסמך ג'

קוד יבשה
מס'
סיווג
תאירה

אימון החי"ר
החי"ר בקרב
חוברת אימון מס'
הסתערות על
בית בודד

הוכן בהנחיית
ראש המטה־הכללי
מישרד־ההגנה
(אגף צבא היבשה)
(תאריך)
כל הזכויות שמורות לכתר

מיסמך ד'

החוויה מתחילה כבר בטיסה

באיסתא
חושבים עליך,
הסטודנט.
כל מה שמציעים
לך
מותאם לגילך,
לחלומותיך,
ובעיקר לכיסך.

באיסתא
רק אחד מבני הזוג,
צריך להיות
סטודנט.
כדי ששניהם
יטוסו ביחד,
ובמחירי
סטודנטים.

הסימן שאתם צעירים –
הוא גם הסימן של הטיולים שלנו.

טיולי **איסתא־אופירטורס** באירופה, בסימן ג׳ינס ומצב־רוח.

לבחירתכם — קבוצות לשביעיות־שמיניות, קבוצות מיוחדות לצעירים וקבוצות לסטודנטים ואקדמאים, ולכולם מבחר מגוון של תאריכים. הזדרזו להרשם.

איסתא ISSTA

תל אביב - רח׳ בן־יהודה 109 (פ, שד׳ בן־גוריון) טל:247164/5 • ירושלים - רח׳ אלישר 5 (ע״י קפה אלסקה) טל: 225241
חיפה-בית הקרנות רח׳ הרצל (חדר 245) טל:669139

אתה והלירה

קרן תל־חי מכרה מיגרש לבתו של מרדכי ציפורי

„קרן תל־חי" מחזיקה בנכסים מיספר, הצריכים לממן תשלום חובות. אחד ה־נכסים הללו היה מיגרש בעל שטח של שני דונמים ברחוב הרצפלד בקריית־אונו. המיגרש נמצא בשטח שנועד לבניית יחי־דות מישפחתיות, מה שקרוי קוטג'. הוא ניתן, בשעתו, כתרומה ל„קרן תל־חי" על־ידי בני מישפחת **ליטווינסקי**, שהיו

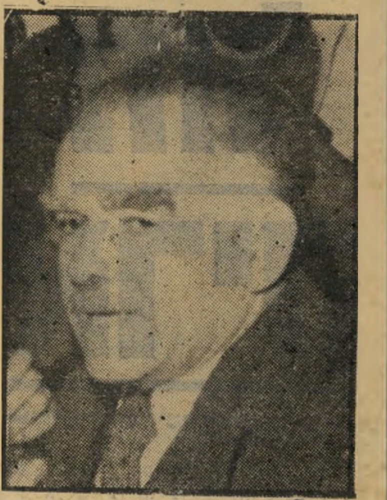

ח"כ שמיר
תרומה לקרן —

בעלי נחלאות גדולות באיזור קריית־אונו — תל־ליטווינסקי. התרומה ניתנה עוד לפני קום המדינה לקרן, שהיתה הזרוע הכספית המרכזית של האצ"ל.

כאשר התמנו הח"כים **איתן ליבני** ו**יצחק שמיר** מטעם תנועת החרות ל־טפל בענייני „קרן תל־חי" וחובותיה, הם נתקלו במיגרש שבקריית־אונו. באותה עת הצטרף לתנועת החרות, אחרי פרישה מצה"ל, תת־אלוף **מרדכי ציפורי**. ליבני ושמיר החליטו למכור את המגרש, וצי־פורי רצה לקנותו עבור בתו, **יהודית ארליך** (לא קרובה של שימחה ארליך)

ח"כ ליבני
— פה אחד

הגרת בקריית־אונו. המשא־והמתן התנהל בחשאי, ונכתב הסכם סודי על המכירה. החשאיות נועדה להבטיח את המכירה לציפורי, וכן למנוע משאר הנושים כל ידיעה על הכסף שייכנס, כדי שלא יוכלו להטיל עליו עיקול.

תוך כדי המשא־והמתן על המכירה הסתבכו ענייני הקרן, ומטעם בית־המיש־פט מונתה ועדת־נאמנים בראשות עורך־הדין **דן אבי־יצחק**. בהחלטת בית־המישפט מיום 12.12.76 נאמר, כי כל החלטה של הוועדה המתקבלת פה־אחד אינה טעונה אישור בית־המישפט.

ועדת־הנאמנים ביקשה משמאי חוות־דעת לגבי שווי הקרקע. השמאי קבע, כי ניתן לבנות על המיגרש שתי יחידות, ובהן ארבע דירות. הוא מצא כי השטח־נטו של המיגרש הוא כ־1500 מטר, שכן השאר הופקע לצורכי איזור־תעשייה וכביש סמוך. השמאי מצא כי שווי המגרש לצורכי הקמת שתי יחידות דו־מישפחתיות הוא 600 אלף לירות.

הוועדה החליטה למכור את המיגרש במחיר שקבע השמאי לבתו של ציפורי, ולשלוש מישפחות נוספות. כן החליטה הוועדה כי מסכום המכירה ינוכו המיסים כמקובל. הקונים מסרו מיקדמה של 450 אלף לירות, והיתרה הופקדה למשמרת כדי לנכות מסכום הפיקדון את המיסים שיש לשלם.

לפי תוכנית החלוקה והבנייה הקיימת, מותר לבנות על החלקה רק יחידה אחת, בת שתי דירות. כדי לבנות שתי יחידות, יש להגיש תוכנית־בנייה חדשה. הקונים עשו כן, אולם הוועדה המקומית לבניין־ערים החליטה, כי תאשר את השינוי רק תמורת תשלום מס־השבחה, ומינתה שמאי לבדוק את גובה המס. במיכתב ל־וועדה טען חתנו של ציפורי, כי כשקנו את המיגרש לא ידעו שמשיטחו הופקעו 500 מטרים, וביקש להתחשב בכך בעת קביעת המס.

למרות שאבי החתן הוא חבר הנהלת

ח"כ ציפורי
— מכירה לבת —

המועצה בקריית־אונו דרש ראש־המועצה, **אביגדור ורשה**, כי על הקונים יוטל מס ללא כל התחשבות בתפקידו של האב.

בניגוד למיכתב של החתן, קבע השמאי את הערכת המחיר, שלפיה ניקנה המיג־רש, ואמר במפורש כי הופקע ממנו שטח של כ־500 מטרים. הקונים ידעו היטב כי יהיה עליהם לשלם מס־השבחה, שיהיה כנראה 150 אלף לירות. עורך־הדין של הקונים אישר כי ישלמו את המס, וכי לא ינכו את המס מהסכום ששילמו ל־„קרן תל־חי".

בדיקה של הפרשה העלתה, כי הנהלת „קרן תל־חי" היתה צריכה להוציא את המיגרש למכרז או לפחות לנסות לקבל הצעות־מחירים גם מאחרים, ולא להסת־פק במכירה לפי הערכת שמאי.

העובדה שהקונה היה בן־מישפחה של אישיות בכירה בתנועת החרות, מוסיפה לחיזוק הטענה שהיה צריך להוציא את המיגרש למכירה במיכרז, כחוק, ולא לנהוג כפי שנהגו.

רכטר יועץ ל„שופרסל"

צבי רכטר, לשעבר מנכ"ל „סולל־בונה", המפעיל חברת לתיאום־בנייה, התמנה יועץ בילעדי לרשת ה„שופרסל" לקניית שטחים לחנויות חדשות שלה, וכן לתיפר־מרקט החדש שבכוונתה להקים באיזור הרצליה.

הבורסה

מה לקנות?

הגדלת הקצבת המט"ח לנוסעים לחו"ל תצמצם את הפעילות של ההון השחור בדולרים, והכסף יזרום לבורסה. הוא לא יזרום לצמודים, בגלל החששות לעתידם ומרצון המשקיעים לרווחים מהירים. קבוצות הספקולטיבים מתכוננות בימים הקרובים להסתערות על מנייה חדשה, „אמפ"ל". זוהי מנייה בקבוצת „בנק הפועלים", המחזיקה 2.25 מיליון מניות בבורסה. אלה הן מניות־בכורה נושאות 8% דיווידנד לשנה. „אמפ"ל" הרוויח השנה 35 אגורות ללירה, לעומת 16 אגורות אשתקד. הוא מנוהל עתה ע"י „בנק הפועלים" בצורה דינמית, ואין ספק שהשווי הנכסי של המנייה גבוה ממחירה כיום, הנע סביב 380 נקודות.

הקבוצות הספקולטיביות רכשו כבר כמיליון מניות של „בית־הרכב", שהן רבע ממניות החברה. הרוכשים ידרשו עתה נציגות במועצת המנהלים, ובדיקת חשבונות החברה.

הקבוצות ממשיכות להעלות את מניות „אתא־מישנה". התנודות במחירים נובעות ממכירה של מניות שהיו בידי „בנק דיסקונט". לבנק כמות מוגבלת של מניות, וברגע שיאזלו יעלו המשקיעים את מחירי המנייה שוב.

„בנק הפועלים" קונה שליש ב„בנק תל־אביב"

„בנק הפועלים" קונה מעיריית תל־אביב את השליש שבבעלותה ב„בנק תל־אביב למשכנתאות", אחרי שהחזיק עד כה בשני־שלישים ממניותיו. בכוונת „בנק הפועלים" למזג את הבנק עם „בנק משכנתאות לשיכון", הנמצא בבעלותו.

נראה כי כתוצאה מן העיסקה גאתה תסיסה בין העובדים, וצפויות תגובות־שרשרת אם לא יגיע הבנק להסדר עימם.

טיסות למבוגרים במחירי נוער

חברות־התעופה „לופטליידר איסלנדיק" ו„אייר בהאמה", הטסות מאירופה לאר־צות־הברית ובהאמה, החליטו על מכירת כרטיסים מוזלים במחירי־נוער מוזלים, לכל מי שעדיין לא מלאו לו 26 שנים, וכן לכל מי שעבר את גיל ה־55. שאר חברות־התעופה מוכרות כרטיסים כאלה לצעירים עד גיל 24 בלבד.

הפקות „אינטרקונטיננטאל" 7.2 מיליון דולאר

חברת „הפקות אינטרקונטיננטאל", ה־רשומה באיי קאימאן, מבצעת עתה הפ־קות־סרטים בהיקף של 7.2 מיליון דולאר. נשיא החברה הוא **אלכס מסיס** וסגן־הנשיא **מישה קרקובסקי**. לחברה מישרדים בניו־יורק, לוס־אנג'לס, לונדון וישראל.

הסרטים המופקים על־ידה כיום הם:

● „מאד־מאן", השקעה של 600 אלף דולאר, הפקה משותפת של „אמריקן מו־שן פיקצ'רס" עם חברת „ישראפילם" ה־ישראלית וחברה גרמנית. ההפקה הסתיי־מה בימים אלה.

● „סאלטי", סידרה בת 32 המשכים לילדים, בהשקעה של 2.2 מיליון דולאר, הממומנת כולה על־ידי רשת אנ־בי־סי שקנתה את הסידרה לשידור. זכויות ה־הפצה בשאר חלקי העולם נרכשו על־ידי „פוקס".

● „צוות־חיסול", סידרה בת שש שעות לפי סיפרו של **דיוויד טינין** על פרשת לילהאמר. הסידרה נרכשה על־ידי סי־בי־אס בסכום של 2.7 מיליון דולאר, ל־הקרנה בשעות השיא. כן נמכרה הסידרה לטלוויזיה הגרמנית ב־1.3 מיליון דולאר. משני ההמשכים הראשונים יורכב סרט־קולנוע רגיל, שיופץ ברחבי העולם.

● „חתול־בר", סרט באורך מלא ש־נכתב ויבויים על־ידי **קן פרידמן** ו־**יונתן קפלן**, שעשו את הסרט המצליח „קדחת הקו הלבן". סרט זה נמצא עתה בהכנות־הפקה ראשונות.

● „אדם בן־כלב", עתה כותב הסופר **יורם קניוק** את התסריט בלוס־אנג'לס, יחד עם **יאן קאדור**. הסרט יופק ב־השקעה של 3 מיליון דולר, והצילומים יחלו בשנה הבאה.

● „החליל השקט", בכיכובו של **דיוויד קאראדין** ובהפקת **סאנדי הווארד**, יופק בהשקעה של 4.5 מיליון לירות בישראל. ההפקה בקרוב.

נשיא החברה, אלכס מסיס, מביא את הצלחתו כדוגמה לאפשרויות להפקת סר־טים בצוות של שני אנשים ומזכירה בניו־יורק, ועוד נציג ומזכירה בישראל. מרבית הסרטים יצולמו בישראל, שבה הוצאות־ההפקה זולות ביותר לעומת יתר האר־צות. הוצאות־ההפקה הזולות הן הכוח המוכר כיום את ישראל להפקות. התנאי להצלחה הוא הבטחת שירותי־הפקה יעי־לים למפיקים האמריקאיים, ואי־התער־בות הממשלה, שניסתה בעבר לקבוע מי יפיק ומי לא.

מסיס הוא מבעלי ומנהלי חברת־ההפ־קות הישראלית „ישראפילם", יחד עם **צבי שפילמן** ו**שלמה מוגרבי**. בשנת 1974 חל שפל בעיסקי החברה בישראל, ומסיס פתח לה נציגות בניו־יורק. באו־גוסט 1976 החלו הפעולות שעשה כל העת נושאות פרי והצעות להפקה הגיעו בקצב מהיר. הסרטים שנימנו לעיל הם חוץ מהפקות ש„ישראפילם" עושה עבור מפי־

מפיק מסיס
צוות קטן

קים אחרים, בהיקף שיגיע השנה למיליון דולאר. הגידול בפעילות בחו"ל הביא את מסיס לעבור בקרוב למישרדים גדולים יו־תר, ולפתוח מישרדים גם בחוף המערבי של אמריקה.

עסק חדש לצורכי־ספורט

מאמן־הכדורגל **יוסף מירמוביץ** ו־שחקני־הכדורסל **טל ברודי** ו**מיקי ברקוביץ** פתחו עסק סיטונאי לשיווק צורכי־ספורט בשם „סטאר", ברחוב ה־חשמונאים בתל־אביב.

העסק מורכב משותפות מסובכת, בין חברת „יונייטד ספורט" שבה שותפים כל השלושה, לבין חברת „בי.בי. ספורט", בה שותפים רק הכדורסלנים. שתי ה־חברות מפעילות את „סטאר". „בי.בי. ספורט" עוסקת גם בייבוא של צורכי־ספורט, בעוד „יונייטד ספורט" עוסקת בשיווק בלבד.

במדינה

העם

נוסחה לכל דורש

איך לקנות זמן במטבעות של מילים ריקות

מנחם בגין עומד בים הפוליטי כמו צוק גיברלטאר. אין הוא יכול לזוז ימינה או שמאלה.

אך כמו כל מנהיג מהפכני במצב כזה, עליו להתחשב במערכת של אילוצים. עליו לנסות למנוע, עד כמה שאפשר, משבר מיידי עם ממשלת ארצות־הברית (ראה הנדון). עליו למצוא גם שותפים לקואליציה, לפחות בשלב הראשון, עד שיהיה די חזק כדי להסתדר בילעדיהם. בקיצור: עליו לקנות את הזמן הדרוש להתבססות. ולשלם בעדו במטבע של מילים.

לכן פועלים עתה כמה מוחות, ובראשם מוחו של בגין עצמו, במגמה למצוא נוסחות שתיראינה כפשרות, אך שתהיינה ריקות מכל תוכן.

מילים ריקות. השבוע הופצו כמה נוסחות כאלה, הן כדי לעזור לד"ש להיכנע בכבוד, הן כדי לעורר את הרושם הבינלאומי שחל "מיתון" בעמדות בגין. למשל:

● "ממשלת בגין מוכנה ללכת לז'נבה על סמך החלטות מועצת־הביטחון 242 ו־338." לנוסחה זו מתלווית תמיד התוספת: "לפי הגירסה הישראלית".

242, לפי הגירסה הישראלית, אינה אומרת דבר. מדובר בה על נסיגה "משטחים שנכבשו במילחמת יוני 1967" — מבלי לומר אם השטחים הם קילומטר מרובע אחד, או אלף קילומטרים מרובעים. ממשלת־ישראל הכחישה תמיד את הגירסה, המקובלת בעולם כולו, וגם בממשלת ארצות־הברית, שהכוונה היא לנסיגה מ כ ל השטחים שנכבשו, עם תיקוני־גבול "בלתי־מהותיים."

גם ממשלת הליכוד מוכנה להיסוג משטחים מסויימים בסיני ובגולן, תמורת ויתור ערבי סופי על הגדה והרצועה. לכן יכול הליכוד לקבל את 242 על פי גירסתו, מבלי לוותר במאומה על עמדתו הנוקשה ביותר.

● "הליכוד מסכים שבוועידת ז'נבה יוכלו הערבים להעלות כל נושא, וביכלל זה את עניין יהודה ושומרון."

"להעלות נושא" הן מילים ריקות. הערבים יכולים להעלות גם את נושא חוסר־המים במידבר סהרה. השאלה היא מה תהיה תגובת המישלחת הישראלית, בהנהגת בגין. כל עוד לא ייאמר ההיפך, ברור לחלוטין כי התשובה הישראלית תתמצה במילה אחת: "לא!"

● "הליכוד לא יחיל את הריבונות הישראלית על יהודה ושומרון כל עוד נמשך המשא־והמתן."

ניסחה זו אינה סותרת את מגמת הליכוד, להחזיק בשטחים הכבושים לעולם ועד, ולראות בהם שטחים ישראליים. השאלה היא רק טאקטית: אם ומתי להחיל את הריבונות גם להלכה.

גם בחוגי הליכוד יש המתנגדים להחלה מיידית של החוק הישראלי בשטחים אלה, כי הדבר כרוך בהוצאה עצומה, כגון הענקת זכויות הביטוח הלאומי לאוכלוסיה של מיליון ורבע ערבים נוספים. יתר על כן, משה דיין מעדיף את קיום הסטאטוס קוו, המונע בינתיים התקוממות בגדה, והפוטר את ישראל מן השאלה המטרידה בדבר זכויות הערבים בשטחים, מעמדם האזרחי, ועוד.

"ייתכן כי בגין עצמו היה מעדיף בכל זאת להחיל את הריבונות הישראלית מייד — דבר ששמואל תמיר ובנימין הלוי, כיום מראשי ד"ש, תבעו אותו בעבר פעמים ללא־ספור. אך קרוב לוודאי שלא איכפת לבגין לוותר על כך לכמה חודשים ולהפכו, בבוא העת, לאקט דרמאתי.

● "לא תהיינה התנחלויות בלי אישור הממשלה."

זוהי נוסחה ריקה עוד יותר. בממשלת הליכוד, שבה יהיה ייצוג מלא לגוש־אמונים, יינתן אישור לכל התנחלות שיהיו לה מתנחלים, ולא יהיה כל צורך בהתנחלות בלתי־חוקית.

במלוא הקיטור. אין ספק כי חרושת הנוסחות תמשיך לפעול במלוא הקיטור, ועוד תייצר כהנה וכהנה.

אין גם ספק שלא תחול שום תזוזה בעמדתו של מנחם בגין.

השאלה היא רק אם שליטי וושינגטון ואלופי ד"ש מוכנים להסתפק בנוסחות כאלה, כדי לאחז את עיני עצמם וזולתם.

מנחם בגין במישרד ד"ש
מערכת של אילוצים

מיפלגות

המערבון נגמר, החיים התחילו

חודש אחרי הבחירות מוצאת ד"ש את עצמה במצבה של כל מיפלגה שיגרתית

פעם היה העולם פשוט, כמו מערבון אמריקאי.

היו בו אנשים רעים — עסקני מיפלגות, מנהיגי המערך והליכוד, ציניקאים ומושחתים.

מולם עמדו האנשים הטובים, בהנהגת השריף ייגאל ידין, והם עמדו לבצע שינוי גדול בעיירה. הטובים עמדו, כמובן, לנצח בסוף הסרט.

זה היה לפני הרבה־הרבה זמן — לפני כימעט חודש.

מאחרי המחרשה. בינתיים היו הבחירות, ותנועת־הטובים מצאה את עצמה בדיוק באותו מצב שבו נמצאת כל מיפלגה ישנה ומסואבת, אחרי שזכתה ב־15 כסאות בכנסת.

השאלה האחת והמכרעת היא: האם לקבל נתח מעוגת השילטון?

הדחיפה בכיוון זה היא עצומה. רוב רובם של מנהיגי התנועה הצטרפו אליה מלכתחילה בתיקווה לזכות במישרות של שרים. לגבי רבים מהם לא היתה הקמת ד"ש אלא מיבצע פוליטי מוצלח לקיצור הדרך אל השילטון, שהיתה ארוכה ועקלקלה במיפלגות הישנות.

איש כמו ייגאל ידין לא נטש את המחרשה הארכיאולוגית כדי לנאום נאומים אופוזיציוניים בכנסת. שמואל תמיר לא עזב את הליכוד כדי לחזור לתפקיד של אופוזיציונר בכנסת, והפעם כנואם מס' 4 מטעם מיפלגה בינונית. רוב המנהיגים של ד"ש הם אנשים בעלי נטייה מיבצעית, ללא כושר פרלמנטרי מינימלי.

הניסיון הישראלי מוכיח כי מיפלגה כזאת נשחקת באופוזיציה. מיפלגת רפ"י, שהיתה דומה לד"ש במידה רבה, נשחקה וכימעט נהרסה במהלך 18 החודשים שבילתה באופוזיציה, לפני שנגאלה על־ידי מילחמת־ששת־הימים. היסודות המאחדים את ד"ש רופפים ומעורפלים, ואין בהם כדי להחזיקה באופוזיציה ככוח מאוחד.

כל זה מוביל אל הקואליציה. שום כלה לא יכלה לרצות יותר להגיד "כן".

ארבעה על שלושה. אולם גם הנימוקים ההפוכים חזקים מאד.

קודם כל: הגורם האישי.

לד"ש מוצעים רק שלושה כסאות ליד שולחן הממשלה. אין היא יכולה להילחם על מושבים רבים יותר, כי היא עצמה תבעה בקולניות, עוד בימי המישחק במערבון, לצמצם את מיספר השרים והמישרדים.

מי יהיו השלושה?

לד"ש יש לפחות ארבעה מועמדים בכירים: ידין עצמו, אמנון רובינשטיין, מאיר עמית ושמואל תמיר. אם יזכה רובינשטיין בתיק המישפטים, יישאר תמיר בחוץ. תמיר בוודאי מעלה על דעתו שאילו נשאר בליכוד, היה זוכה עתה בכסא של שר. מנוי וגמור עימו לזכות בכסא כזה מטעם ד"ש. אם לא יינתן לו הדבר, הוא עלול לפוצץ כל משא־ומתן.

אולם מילבד ארבעה אלה, יש עוד הרבה טוענים בד"ש לתפקידי שרים. סטף ורטהיימר בא בחשבון כשר כלכלי, הד"ר כץ הוא מועמד טיבעי לתפקיד שר לענייני רווחה.

מוסדות ד"ש מורכבים מאנשים שאין להם סיכוי להגיע לשולחן הממשלה, ודעתם על הצטרפות לקואליציה עשוייה להיות מושפעת משיקולים שונים לגמרי. הם עלולים להיזכר, למשל, בעקרונות.

שחפת או עגבת. ה"עקרונות" משבשים את המצב עוד יותר.

גם עיוור יכול לראות שלא תיתכן שום פשרה בין עקרונות ד"ש ועקרונות הליכוד והמפד"ל, לפחות בענייני השלום והשטחים ובענייני שיטת־הבחירות. בין הצדדים רובצת תהום.

פירוש הדבר הוא שכל "פשרה", אם תושג, לא תהיה אלא אחיזת־עיניים ביודעין — קנוניה של כל הצדדים לזרות חול בעיני הבריות, ובעיקר בעיני בוחריה של ד"ש. ה"כירסום" שחל בעמדותיו של מנחם בגין הוא חסר משמעות של ממש, כי בגין לא זז אף במילימטר אחד מעמדותיו. הוא מוכן רק לטייח על הניגודים במילים (ראה לעיל). אם מוכנה ד"ש להסתפק במילים אלה, לא תהיה זאת אלא כניעה מוסווית.

כל זה היה ברור לגמרי למשתתפי המשא־ומתן משני הצדדים. לכן כלל לא היה ויכוח אמיתי בין הליכוד והמפד"ל ובין ד"ש. הוויכוח היה בתוך ליבם של אנשי ד"ש עצמם. הם היו צריכים לבחור בין שתי רעות חולות — בין השחפת האופוזיציונית לבין העגבת הקואליציונית.

כל זה לא היה כלול בתסריט המערבון.

מנחם בגין נאלץ להכריע בין שני האלופים בחבורתו

עזר מול אריק

החלטתו של מנהיג הליכוד, מנחם בגין, נחושה: עד ה־15 בחודש זה הוא יציג את ממשלתו לפני הכנסת, עם ד"ש או בילעדיה. עדיין לא סוכם סופית כמה שרים יהיו בממשלה, ומי יאיישו את תיקיה. אולם כשם שמנוי־וגמור עם מנחם בגין כי משה דיין יהיה שר־החוץ בממשלתו, כך החליט כבר סופית גם על שני מינויים בכירים אחרים — אלה הנוגעים לענייני־הביטחון.

כאשר יציג בגין את ממשלתו הוא יצביע על אלוף (מיל.) עזר וייצמן כעל שר־הביטחון שלו. אלא שבאותה ממשלה יהיה, למעשה, שר־ביטחון נוסף, שיישא את התואר שר בלי־תיק. יהיה זה האלוף (מיל.) אריאל ("אריק") שרון.

אילו היה הדבר תלוי אך־ורק במנחם בגין, יש להניח כי הוא היה מעדיף לראות באריק שרון את שר־הביטחון של ממשלתו. אולם עזר וייצמן נחשב כאדריכל־הניצחון של הליכוד. איש לא העז לערער על זכותו ליטול לעצמו את תיק־הביטחון. אפילו לא אריק.

אריק, שהבין כי חוסר־סבלנותו הוא שטרף את כל קלפיו, המתין להצעה מצידו של בגין. ואומנם, ימים מיספר אחרי הבחירות זימן מנחם בגין את שרון אליו, והציע לו להצטרף לממשלתו כשר, למרות שכוחה של מיפלגתו אינו מזכה אותו בתיק בממשלה.

נראה כי לבגין היתה כבר תוכנית מוגדרת וברורה. הוא הציע לאריק תפקיד של שר־בלי־תיק במיסגרת מישרד ראש־הממשלה. חשוב לציין, כי היוזמה והרעיון של התפקיד שנועד לאריק, היו כולם של בגין עצמו. הוא דיווח על תוכניתו זו גם לחבריו בצמרת הליכוד.

בגין הבהיר בצורה ברורה, שהוא מתכוון שאריק יסייע לו בעומס המוטל על כיתפי ראש־הממשלה, וייטול ממנו את כל התפקידים הביטחוניים הנמצאים כיום בסמכותו של ראש־הממשלה. אריק יעבוד עימו בכפיפה אחת ובתיאום הדוק ויהיה ממונה ישירות, בשם ראש־הממשלה ומכוחו, על שורה של תפקידים המשתייכים בעיקר לנושאי מודיעין וביטחון־פנים.

בין התפקידים העתידים להיכלל בתחום סמכויותיו של השר החדש: הקמתה וניהולה של המועצה־לביטחון־לאומי, שבה יהיו חברים שרי־הממשלה החשובים ומומחיהם; ההתיישבות הביטחונית; המימשל הצבאי; המוסד לביטחון ולמודיעין; שירות הביטחון הכללי; ניהול ותיאום המילחמה בטרור, ושורה ארוכה של נושאים ביטחוניים מישניים אחרים.

פירושה המעשי של תוכנית זו הוא מינוי שר־ביטחון נוסף לצד עזר וייצמן.

■ ■ ■

אין ספק שתוכניתו זו של בגין נועדה לשתף את אריק באופן פעיל בתחום הביטחון. באמצעות שרון, שיישא ככל הנראה את התואר "השר האחראי לנושאי ההגנה הלאומית והמילחמה ב־

בגין עם וייצמן
פרס לאדריכל־הניצחון

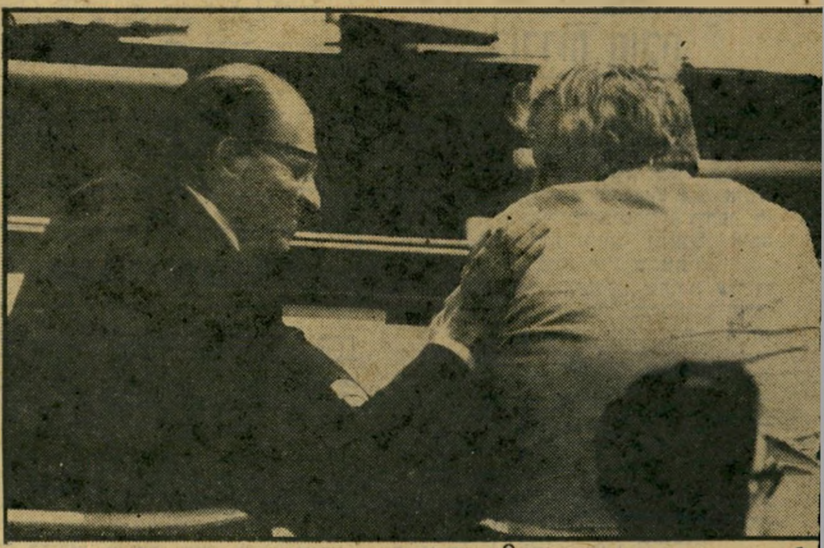

בגין עם אריק
בתיאום הדוק

דיין עם וייצמן ואריק
נגד האוייב המשותף

טרור". מבקש בגין להסיר מעל עצמו את העימס העצים של נושאים אלה, המוטל כיום על כתפי ראש־הממשלה, ולהתפנות יותר לעניינים מדיניים.

קשה לומר ששני הצדדים, אריק ועזר גם־יחד, היו מאושרים ביותר מהצעתו זו של בגין. אריק, שהבין כי אין לו זכות לטעון לתפקיד שר־הביטחון, היה מעדיף להתפטר מהכנסת, לפרוש מפעילות פוליטית ולהתמנות כרמטכ"ל תחת שר־הביטחון עזר וייצמן. רמזים על כוונתו זו של אריק נשלחו לעברו של וייצמן מייד אחרי הבחירות. עזר דחה את הרעיון מכל־וכל. „על גופתי המתה יתמנה אריק כרמטכ"ל," אמר עזר.

יתר־על־כן: עזר וייצמן היה מעדיף ש־אריק יורחק לחלוטין מכל עיסוק בענייני ביטחון. היה זה הוא שהציע להעניק ל־אריק את תפקיד שר־החקלאות. בגין דחה את הרעיון על הסף. הוא הבהיר שהוא רוצה לראות את אריק קשור בענייני הביטחון ולאור הנסיבות שנוצרו, במיסגרת מוגדרת, הרחק ממשרד־הביטחון, בתוך מישרד ראש־הממשלה.

למרות חששותיו העמוקים של וייצמן משרון, הוא לא יכול להתנגד בגלוי ליוזמה זו של בגין.

שנים רבות שירתו עזר ואריק יחדיו ב־מטכ"ל של צה"ל. בתקופה זו, ובחיים ה־פוליטיים שאליהם קפצו שניהם, לאחריה, נוצרו ביניהם יריבות ומתיחות לא קטנות. עזר נהג להגדיר את אריק כ„חומצה, שבכל מקום שמניחים אותה היא תצרוב ותשרוף את מה שמונח מתחתיה." אריק, לעומת זאת, נהג לזלזל בהבנתו של וייצמן בנושאים צבאיים החורגים מתחומו של חיל־האוויר.

לשיאה הגיעה היריבות ביניהם לפני שלוש שנים, בעת שיצחק רבין עמד להתמנות כראש־הממשלה. עזר פירסם אז את „מיסמך וייצמן" המפורסם, שהטיל ספק בכושרו הבריאותי והפסיכולוגי של יצחק רבין לתפקד כראש־ממשלה. אריק נחלץ אז לתמוך ברבין, הפריך בפומבי ובגלוי את טענותיו של וייצמן נגד רבין.

„האחים־האוייבים" — או „האלופים ה־יריבים" — כפי שכינו אותם בעת ששירתו במטה הכללי, היו מעורבים תמיד באורח פעיל ב„מילחמות הגנראלים" בצה"ל. עתה, עם מינויים כשני שרי־ביטחון צמודים ב־ממשלתו של בגין, נוצרת סכנה שהם יפתחו ב„מילחמת שרים", במיסגרת הדראמה הבלתי־פוסקת של מילחמות היהודים.

הפתרון האידיאלי הנראה לעין, היה אילו הסכים וייצמן למינויו של שרון כ־רמטכ"ל, הכפוף לו.

■ ■ ■

אריק שרון אינו מסתיר את נכונותו לוותר על התפקיד המוצע לו בממשלה, לטובת תפקיד הרמטכ"ל. הוא טוען, כי לא שינה את עמדתו בעניין זה. „אני צריך להיות בצבא," טען באחרונה באוזני מקורביו. „אני טוען זאת מאז מילחמת יום־הכיפורים, משום שביכולתי — כך אני מרגיש — לתרום להרתעה מפני סכנת מילחמה, ולקצץ בשומן הצבא המאיים לחנוק את שריריו. השאלה איננה אם אני רוצה לחזור. אני צריך לחזור, ומהר!"

אריק אפילו מוכן להמתין, כך הבהיר, עד ששאלת החלפתו של מוטה גור תעלה, תוך חודשים ספורים, על הפרק.

שר־הביטחון הנוכחי, שימעון פרס, ה־ממורמר ומדוכדך מאז תבוסתו בבחירות, העיר השבוע בליגלוג, כאשר שמע על התנגדותו הנמרצת והבלתי־מתפשרת של וייצמן למינוי של אריק כרמטכ"ל: „מעניין, שלא פעם בעבר ביקר אותי עזר על שאיני ממנה את אריק כרמטכ"ל ועל שאיני מחזירו לצבא. עכשיו, כשבסמכותו לעשות זאת — הוא נוהג ממש כמוני."

אלא שוייצמן לא הסתפק בכך. אחרי ש־נעל את הדלת לפני שובו של אריק ל־צה"ל, נראה שהוא עושה מאמצים להצר את צעדיו העתידים של שרון במיסגרת תפקידיו במישרד ראש־הממשלה.

היו אלה אנשיו של וייצמן שדאגו ל־הפיץ ולהדליף כאילו בגין „מקים מישרד־ביטחון נוסף", או כאילו תפקידו המייועד של אריק ריק מתוכן. הם הסבירו שהדבר יביא לכפילויות ולהתנגשויות בלתי־פוסקות בין מישרד־הביטחון לבין מישרד ראש הממשלה. במקביל מתח עזר, עוד לפני שהתמנה רישמית כשר־הביטחון, ביקורת על אריק שרון באוזני קצינים בכירים ב־צה"ל ואנשי שירותי־הביטחון, ועודד או־תם להפגין „מורת רוח" מן המינוי שהוצע לו על־ידי בגין.

במצב זה לא נותר לאריק אלא להסתפק בתפקיד שהציע לו בגין, אשר בו יוכל למצוא כר נרחב לפעילות. קרוב לוודאי שייווצרו חיכוכים בין שני שרי־הביטחון, למרות ההפרדה הכימעט־מוחלטת והמוגדרת שינסה ראש־הממשלה להציב בתחומי פעילותם. שכן לאריק שרון, כך מסתבר, יש תוכניות מרחיקות־לכת לגבי נושאים שהוא עומד לקבל לידיו.

חרדים כבר היום מפני הזעזועים שעלול לגרום ה„ניעור" אותו מתכנן אריק.

אבל אנשי הליכוד מתנחמים בעובדה אחת, שלעזר ולאריק עלול לקום בממשלה יריב משותף — משה דיין. כבר בעבר הוכיחו עזר ואריק לא־פעם, שהיריבות ביניהם נפסקת ברגע שקם מולם אוייב משותף. הם מסוגלים אז לשכוח את ה־מחלוקות ביניהם, ולכרות ברית כנגד ה־יריב ההדדי.

לא עזר, ולא אריק, מוכנים לראות את משה דיין כראש ממשלת־ישראל — ה־מטרה שלשמה הובא, למעשה, למישרד־החוץ. לוייצמן יש סיבה טובה מאד לכך. הוא רואה את עצמו, כיום, כמיספר שניים בליכוד, וכמיועד לרשת את מקומו של בגין בראש הממשלה אם זה לא יוכל להמשיך למלא את תפקידו. וייצמן לא יהיה מוכן להניח לדיין לכהן בתפקיד זה, ולהגיש לו את ראשות הממשלה על טס של כסף.

„אני אזרע והוא יקצור?!" התבטא ה־שבוע וייצמן, כשסיפר כיצד הופתע בעצמו כאשר נודע לו על התפקיד שהציע בגין לדיין.

ייתכן שהאיום שמהווה דיין בתוך ממשלת מנחם בגין, הן לגבי וייצמן והן לגבי שרון, הוא שימנע פריצת מאבק ביניהם, ויביא אותם לכרות ברית של שיתוף־פעולה נגדו.

הדמוקרטיה האיטלקית לא נרצחה - היא התאבדה

מהפכה בקרון-שינה

ד'אנונציו בפיומה

לפי האגדה, נשברה הדמוקרטיה האיטלקית במהפכה אלימה. מאות־אלפי פאשיסטים חמושים צלו על רומא ב־28 באוקטובר 1922 והפילו את המישטר. מנהיגם, בניטו מוסוליני, נכנס אל הבירה בראש־גייסותיו, כבש את השילטון והכריז על דיקטטורה.

שום תיאור אינו רחוק יותר מן האמת. האגדה מופרכת מיסודה.

היו בהיסטוריה מישטרים, שהגיעו לשילטון במהפכה אלימה, אך ניסו להעמיד פנים כאילו תפסו את ההגה בדרכים חוקיות. אצל מוסוליני קרה ההיפך: הוא הגיע לשילטון בדרך חוקית, אך ניסה להעמיד פנים כאילו עלה לגדולה במהפכה של דם ואש, שזיעזעה את העולם.

האמת הפשוטה היא שמוסוליני הגיע לרומא בקרון־שינה, אחרי שהמתין לבאות ליד הגבול השווייצי, על כל מיקרה. הוא הוזמן על־ידי המלך, זכה בהצבעה חופשית בפרלמנט והקים ממשלה קואליציונית. עד סוף ימיו בוש בחוקיות הבאנאלית שבה הגיע לשילטון.

מוסוליני לא יכול לקעקע את בניין הדמוקרטיה, מפני שכבר לא היה מה לקעקע. הוא לא יכול להפיל את הממשלה ולכבוש את השילטון, כי באוקטובר 1922 כבר לא תיפקדה באיטליה שום ממשלה, והשילטון היה במצב של התפוררות.

הוא לא רצח את הדמוקרטיה האיטלקית. הוא דמה לנשר שניזון מן הפגר, אחרי שהדמוקרטיה נפחה את נשמתה.

לישראלי של 1977, המהרהר במותם של מישטרים דמוקרטיים, יש מה ללמוד מגסיסת הדמוקרטיה האיטלקית של ראשית שנות ה־20' — אולי אף יותר מאשר מגסיסת הרפובליקה הווימארית בגרמניה, עשר שנים לאחר־מכן.

סיפוח ואנטי־סיפוח

איטליה ניצחה במילחמת־העולם הראשונה, אך היא חשה את עצמה כמנוצחת.

במרכז התודעה עמד המחדל.

המחדל הגדול אירע באוקטובר 1917 בקאפורטו והוא הונצח, בין השאר, באחד מספריו הגדולים של ארנסט המינגוויי, שנזדמן לו לשרת באותה חזית. הצבא האוסטרי־גרמני תקף והפתיע את הכוחות האיטלקיים, כבש בקלות מדהימה את הקו האיטלקי, וגרם לתבוסה איטלקית חסרת־תקדים. במשך ימים אחדים נידמה כאילו כל איטליה הצפונית חשופה לאוייב, וכי צפוייה לאיטליה שואה.

שואה זו לא התממשה. במיבצע, הנחשב כהצלחה מזהירה מבחינה צבאית, הצליח הפיקוד האיטלקי לעצור את התקדמות האוייב בשערי ונציה. אולם ההלם והעלבון הצורב של המפלה הטילו את צילם על הבאות.

בתום המילחמה היתה איטליה השותפת הזוטרת במחנה המנצחים. שותפיה בזו לה בגלוי. היא ביקשה לספח שטחים עצומים של אוסטריה, יוגוסלביה, אלבאניה, אפריקה ואפילו תורכיה. שאיפות אלה נתקלו בהתנגדותו הנמרצת של הנשיא האמריקאי וילסון, שדגל בזכות העמים להגדרה עצמית והתנגד לשילטונו של עם אחד על בני עם אחר.

במשך כמה שנים הרות־גורל התחלקה איטליה כולה לשני מחנות — סיפוחיסטים ואנטי־סיפוחיסטים.

הסיפוחיסטים דגלו בזכותה הקדושה של איטליה, הסתמכו על חזון האימפריה הרומאית מימי־קדם, תבעו „גבולות ביטחון", השמיצו את הנשיא האמריקאי בסיגנון הקיצוני ביותר. האנטי־סיפוחיסטים, שנקראו „רינונשאטורי" („ותרנים"), הזהירו מפני חלומות אלה. הם טענו כי מוטב לחתור ליחסים טובים עם המדינות השכנות, יוגוסלביה ואוסטריה, תחת להתעקש על גבולות־ביטחון שיגרמו למילחמות נוספות. הם התריעו נגד סיפוח שטחים מאוכלסים שיושבים בהם מאות אלפי בני עמים אחרים, הדוברים שפות אחרות. הם ביקשו לשלב את איטליה בסדר העולמי החדש.

מחלוקת זו חצתה את רוב המיפלגות, ומנעה שילטון דמוקרטי יציב. הסיפוחיסטים והאנטי־סיפוחיסטים התכתשו בכל מוסד, ואפילו בקרב המישלחת האיטלקית בוועידת־השלום. אי־אפשר היה לגבש מדיניות כלשהי.

אילו נמצא אז לדמוקרטיה האיטלקית מנהיג חזק, שהיה שם קץ לוויכוח ומחליט החלטה אנטי־סיפוחיסטית אמיצה, קרוב לוודאי שהדמוקרטיה האיטלקית היתה ניצלת בסופו של דבר, והסיוט הארוך של הפאשיזם היה נמנע. אולם לא נמצא מנהיג כזה.

ראש־הממשלה, ויטוריו עמנואלה אורלאנדו, פסח על שתי הסעיפים, ניסה לתמרן בין המחנות ולפייס את הסיפוחיסטים, ותוך כדי כך כרה את הקבר למישטר הליברלי.

בלי־משים הוא הזמין בעצמו את הקברן.

גוש אמונים

גבריאלה ד'אנונציו כבר התקרב אז לגיל ה־60. הוא היה משורר, סופר, מחזאי, איש האסתטיקה המנוונת. במילחמת־העולם תפס טרמפ על פולחן האלימות, התגייס לצבא, הפך בזה אחר זה חייל קרבי ביבשה, ימאי בחיל־הים וטייס בחיל־האוויר, ערך כמה מיבצעי־ראווה רביי־רושם. הוא דמה לאחד הגיבורים במחזה.

למחרת המילחמה הפך מטיף ראשי לחזון הסיפוח, גיבור מחנה איטליה השלמה, מנהיג גוש הנאמנים הלאומניים, אלוף מיבצעי ההתנחלות.

שיטתו של ד'אנונציו היתה ליצור עובדות בשטח באמצעות מיבצעים בלתי־חוקיים, להתגרות לא רק במדינות השכנות אלא גם בממשלה החוקית של איטליה, להוכיח את אפסותה וחוסר־הישע שלה, ולהכשיר את הקרקע למהפכה. כל זה, בליוויית נאומים אינסופיים.

בספטמבר 1919, בעוד המעצמות דנות בגורל שיטחי־המריבה, פלש ד'אנונציו לעיר־הנמל היוגוסלבית פיומה (ריאקה), בחוף הדאלמאטי, לא הרחק מטריאסטה. כוחותיו היו מורכבים ממתנדבים וחיילים, שהצטרפו אליו. הוא הקים בעיר שילטון איטלקי מורד, מינה את עצמו לשליט ולמפקד.

במשך 15 חודשים התגרה ד'אנונציו בממשלת איטליה, ובעולם כולו. ההתנחלות הבלתי־חוקית שלו הפכה מוקד של רומנטיקה לאומנית, ומשם הקרינה את המיסטיקה הלאומנית האלימה לכל חלקי איטליה.

מאת

אורי אבנרי

הממשלה הדמוקרטית לא ידעה כיצד לנהוג במרד זה. היא לא העזה לסלק את ד'אנונציו. להיפך, לראש־הממשלה נדמה היה כי יוכל להשתמש במרד זה לצרכיו, כדי להוכיח לעולם שיש לו אופוזיציה לאומנית חזקה ושעל כן אינו יכול לוותר על שטחים. הוא הישלה את עצמו שהוא מנצל את ד'אנונציו, ולא הבין שבינתיים הוא מטפח גולם שיקום עליו ועל הדמוקרטיה.

ההרפתקה של פיומה נסתיימה בצורה טראגי־קומית. הממשלה הדמוקרטית נאלצה לבסוף, תחת לחץ המעצמות, לסלק את ההתנחלות. ד'אנונציו נשבע להילחם עד טיפת־הדם האחרונה. אך כאשר שלחה הממשלה האיטלקית כוח צבאי קטן לסלקו נטש את המקום, יחד עם מעריציו.

אולם היה זה ניצחון מדומה. הזרע של ד'אנונציו נבט. הוכח כי ניתן להפר את החוק ולפרוק את עול המרות הממשלתית. תורת האלימות והמיסטיקה הלאומנית פשטה ברחבי איטליה והפכה מכשיר פוליטי קטלני בידיו של עיתונאי רדיקלי, חייל קרבי, סוציאליסט־לשעבר, בשם בניטו מוסוליני, שהקים במארס 1919 גוף שנקרא „פאשיו די קומבאטימנטו" („ברית המאבק"), ששמו הפך מאז למושג בכל לשונות העולם — התנועה הפאשיסטית.

ד'אנונציו היה אחד המצטרפים הראשונים לתנועה זו. יחד עימו נהרו אל דיגלו של מוסוליני משתתפי הפלישה לפיומה, האנשים שכבר הוכיחו שאפשר למרוד בממשלה מבלי להיענש.

בוררות חובה

בהסדר־השלום ניתן לאיטליה לספח שטחים נרחבים — בין השאר את טירול הדרומית (שתושביה עוסקים כעת — כימעט 60 שנים לאחר־מכן — במילחמת־שיחרור טרוריסטית נגד איטליה.) למען „גבולות־הביטחון" צורפו לאיטליה אוכלוסיות זרות, ונוצרה איבה כימעט־ניצחית בינה ובין שכנותיה.

אולם הציבור האיטלקי, שהוסת על־ידי הלאומנים, לא הסתפק בכיבושים אלה. הוא התאכזב. אי־שביעות־הרצון היתה כללית. הפוליטיקאים הדמוקרטיים המתונים (אז עוד לא היה קיים המושג „יונים"), שהפגינו קשיחות במשא־ומתן הבינלאומי, נפלו קורבן לדמגוגיה הפחדנית של עצמם.

הם לא השיגו את הסיפוחים שביקשו, ולא פייסו את הלאומנים, שהפיצו את האגדה ש„ניצחנו במילחמה והפסדנו את השלום".

גם עם כינון הסדר־השלום לא חזרה המדינה אל המנוחה ואל הנחלה. הבעיות הכלכליות היו חמורות. הממשלה הדמוקרטית הוכיחה גם בשטח זה אי־יכולת נוראה לתפקד, לקבל החלטות בלתי־פופולריות, להכריע לכאן או לכאן. רפורמות חיוניות לא בוצעו. מימין ומשמאל גברו כוחות קיצוניים. הממשלה ביטלה את הסובסידיות על מיצרכים חיוניים, אך לא יכלה להחליט בעניין כמו רישום מחזיקי איגרות־החוב והמילחמה בהון השחור.

את המשק, ובעיקר את השירותים הציבוריים, הציפו גלים של שביתות. אלה הבהילו את אילי־ההון, בעלי־הקרקעות הגדולים, התעשיינים והבורגנות הזעירה. בעלי־הרכוש חיפשו כוח שיוכל להתייצב מול הסוציאליסטים ולשבור אותם בכוח.

מוסוליני תפס את ההזדמנות. הוא זנח את הדמגוגיה הסוציאלית הראדיקלית, שבה משך אחרים רבים בקרב המקופחים, והעמיד את עצמו לרשות אילי־ההון.

הוא הבטיח לבעלי־ההון מישטר של חוק וסדר, בוררות־חובה ואיסור־שביתות. הם

מיצעד הבירונים: „החולצות השחורות" ברומא

הזרימו אליו סכומי־כסף עצומים, כדי שיוכל להקים צבא פרטי של פאשיסטים, לובשי חולצות שחורות, שהציפו את איטליה במעשי־אלימות, שברו שביתות, הרסו ושרפו את מישרדי המיפלגה הסוציאליסטית, הפעילו טרור נגד רשויות מקומיות נבחרות שהיו בידי השמאל, התנקשו בעסקני העובדים. זרועות־השילטון העלימו עין ממעשיהם ואף סייעו להם. בפקודת הממשלה הדמוקרטית, שמרה המישטרה על „נייטרליות”, ונתנה יד חופשית לבריונים.

כך, בעידוד ממשלה דמוקרטית אובדת־עצות וחסרת־ישע, גדלו הפאשיסטים והפכו הכוח החזק והיעיל ביותר במדינה.

בגידת הליברלים

בתהליך ארוך של גסיסה ואנארכיה, התמוטט המישטר הדמוקרטי לעיני כל. הממשלה לא היתה מסוגלת לתפקד. הכוחות הליברליים לא היו מסוגלים להתאחד למען ההגנה על הדמוקרטיה. הסוציאליסטים לא היו מסוגלים להיאבק ברצינות. האגודות המיקצועיות היו מסואבות ומנוונות, ונשברו בזו אחר זו, כימעט ללא קרב.

את התפקיד העיקרי בהריסת הדמוקרטיה מילאו, כרגיל, הליברלים. בצורה פושעת הם הגישו את איטליה לפאשיסטים על מגש.

בבחירות של 1919 לא השיגו הפאשיסטים אפילו מנדאט אחד בפרלמנט. בבחירות של מאי 1921 ביצעו הליברלים מעשה־בגידה הרה־תוצאות. הם הקימו את הליכוד — גוש־בחירות משותף של הליברלים עם הפאשיסטים. תודות לכך זכו הפאשיסטים ב־35 מנדאטים בפרלמנט, והפכו לראשונה כוח פרלמנטרי מכובד. למחרת היום הם השיבו לליברלים כגמולם: הם נפרדו מהם ויצרו אופוזיציה נגד הממשלה הליברלית. זו נפלה.

מוסוליני בפוזה אופיינית

השנה האחרונה של הדמוקרטיה עברה בזעזועים אינסופיים. ממשלות קמו ונפלו. הפאשיסטים השתלטו על הרחוב. מעשי־הטרור שלהם קיעקעו את שילטון החוק.

במאמץ נואש אחרון הכריזו הסוציאליסטים על שביתה כללית, במטרה מוצהרת לחזק את שילטון החוק נגד הבריונות הפאשיסטית. אך השביתה התמוטטה בצורה מגוחכת, הוכח ששוב אין כוח דמוקרטי במדינה המסוגל לעמוד מול הפאשיסטים.

איש אינו יודע מה היה כוחם האמיתי של הפאשיסטים באותם הימים. קרוב לוודאי שהם היו מיעוט קטן בציבור. אך זה היה מיעוט קנאי, ממושמע ובוטח בעצמו, ומולו עמד רוב מפורר ומפולג.

באוקטובר 1922 נעשה נסיון אחרון לבלום את כוחות־ההרס. הפאשיסטים התכנסו בנאפולי. מוסוליני תבע את השילטון. הצבא הודיע למלך שהוא מוכן לדכא את מפירי־החוק, ראש־הממשלה הציע למלך לחתום על הכרזה לכינון מצב־חירום. המלך עמד לחתום, אך חזר בו ברגע האחרון. מוסוליני תבע מן המלך למסור לו את ראשות־הממשלה, והמלך נענה לו. המנהיג הפאשיסטי הוזמן לרומא ונסע לשם בקרון־שינה ברכבת.

למחרת היום הוזעקו לרומא כמה חבורות של חולצות־שחורות מן העיירות הסמוכות, כדי לביים את „המיצעד על רומא” וליצור רושם של כיבוש אלים.

הממשלה הראשונה של מוסוליני היתה קואליציה רחבה — מעין ממשלת־ליכוד־לאומי. היו בה, לצד הפאשיסטים, כמה גנרלים משומשים, כמה ליברלים, סוציאל־דמוקרט אחד וכמה מאנשי המיפלגה הדתית הלאומית.

העיתונות האיטלקית קיבלה את כינון הממשלה הזאת באנחה של הקלה. האנארכיה נסתיימה. מוסוליני השיב את הסדר על כנו בן־לילה — משימה קלה מאד, מאחר שמפירי־הסדר היו אנשיו שלו. הוא ביקש מן הפרלמנט, שבו היו אנשיו מיעוט קטן, סמכות דיקטטורית לשנה, ונענה. הפרלמנט העניק את כל הסמכויות לבריונים, שהטיפו במשך שנים להפרת החוק.

וייצמן וז'בוטינסקי

המשך היה כמעט מובן־מאליו. זכות־השביתה בוטלה. שבוע־העבודה הוארך, השכר הורד. השירותים הסוציאליים קוצצו. לעשירים ניתנו זכויות־יתר חדשות. הממשלה הפאשיסטית הקטינה תחילה את המעורבות הממלכתית במשק, והמעמד הבינוני היה מרוצה.

המישטר שיגשג. המעצמות נתנו לאיטליה הפאשיסטית מה שלא הסכימו לתת לאיטליה הדמוקרטית. השכנות המפוחדות נכנעו לאיטליה. יוגוסלביה ויתרה על פיומה, עיר־ההרפתקות של ד'אנונציו.

הצעד הבא של מוסוליני היה לשנות את שיטת־הבחירות. המטרה של השיטה החדשה — כמו של כל שיטה המבטלת את הבחירות היחסיות — היתה לתת למיעוט מעמד של רוב. מוסוליני השיג זאת באמצעות חוק ברוטלי וציני. הוא קבע בפשטות כי המיפלגה הגדולה ביותר זוכה — אוטומטית — בשני שלישים של המנדאטים בפרלמנט, וכי שאר המנדטים מתחלקים באופן יחסי בין המיפלגות האחרות. אולם מוסוליני לא היה אף זקוק לשינוי זה, כי בבחירות הבאות, בעזרת הטרור והיוקרה החדשה שלו, השיג 65% מן הקולות. המיפלגות הדמוקרטיות, תחת להתאחד בחזית אחת מול הפאשיזם, הוסיפו לריב זו עם זו עד לרגע האחרון.

אחרי ניצחון זה, רצחו בירינים פאשיסטיים את ז'אקומו מאטאוטי, חבר־פרלמנט סוציאליסטי אמיץ, שהעז לגנות את המישטר החדש. לרגע קט נידמה כאילו תתקומם הארץ נגד הפאשיזם. אבל המשבר חלף, והדוצ'ה („הדוכס”, המנהיג), כונן סוף־סוף דיקטטורה גלויה. כל המיפלגות האחרות פוזרו.

הליברלים ואנשי־המרכז, שעזרו לו לעלות לשילטון ונתנו לו יד בממשלתו הראשונה, הספיקו להתחרט על בגידתם בדמוקרטיה. רבים מהם נפלו קורבן לפאשיזם.

הביורוקרטיה הפאשיסטית השתלטה על המדינה. המשק אורגן בשלוש „קורפורציות” — אירגוני המעסיקים, המעבידים והממשלה — כשכל חטיבה נשלטת על־ידי הפאשיסטים, והשלוש ביחד היו אמורות לקבל את ההחלטות. במישטר ה„קורפורטיבי” הזה חוסלה זכות־השביתה, בוטלו כל חרויות־האדם, ובמקום באו „עשר הדיברות של הפאשיזם”. הדיבר העשירי והקובע: „מוסוליני צודק תמיד.”

באותן שנים היה הפאשיזם האיטלקי פופולרי גם ברחבי העולם. דמוקרטים רבים מצאו לעצמם תירוצים לתמיכה בדיקטטורה האלימה: „מוסוליני ייבש את הביצות.” „הוא החזיר את הסדר על כנו.” „בפעם הראשונה מגיעות הרכבות באיטליה בדייקנות.”

מוסוליני לא היה גזען, האידיאולוגיה הרישמית שלו היתה חזון של תחייה לאומנית, ושיבה אל האימפריה הרומאית המפוארת. יהודים ויהודים־למחצה השתלבו במישטר שלו. גם יהודים נאורים מחוץ־לארץ העריכו אותו. הסופר היהודי־הגרמני אמיל לודוויג כתב עליו ביוגרפיה מעריצה.

חיים וייצמן נפגש עימו והתרשם לטובה. זאב ז'בוטינסקי, שלמד בנעוריו באיטליה (הפסבדונים שלו, „אלטלינה”, הוא איטלקי, ופירושו נדנדה), התרשם ממנו עמוקות. יש הטוענים כי שירי ז'בוטינסקי מושפעים לא רק מהשפה האיטלקית, אלא גם מהרומנטיקה הלאומנית של ד'אנונציו.

בשנות ה־30 ניראה סיפורו של מוסוליני כסיפור־הצלחה. הוא הצליח בכל, מבית ומחוץ. רק מעטים הבינו כי דרך זו של הרפתקנות לאומנית אלימה סופה להוביל, בתהליך הכרחי בלתי־נמנע, אל השואה.

בימי השיא: בניטו מוסוליני כשליט יחיד

מוות במילאנו

העם האיטלקי הספיק להתחרט על מעשיו. הפאשיזם עלה לו ביוקר.

במשך כמה שנים הלך המישטר החדש מחיל אל חיל, הקים אימפריה רומאית חדשה, סיפח את אלבאניה ואתיופיה. אולם מוסוליני איבד יותר ויותר את הקשר עם המציאות. הוא השתכר מנאומיו, המציא לעצמו מציאות דימיונית ופעל לפיה.

כך נגרר לתוך מילחמת־העולם השנייה ונשחק בין המעצמות הגבירות. איטליה הפכה שדה־קרב, נחרבה בין הגרמנים והאנגלו־אמריקאים. מיליוני איטלקים נהרגו, נפצעו ונפלו בשבי.

כאשר התקרבו האמריקאים לאיטליה הפילו המלך והגנרלים את מישטרו של מוסוליני. הדוצ'ה עצמו נעצר, והוחזק בכפר הררי נידח. הוא שוחרר במיבצע־קומנדו נועז של קצין הס"ס הגרמני אוטו סקורצני, הוטס אל היטלר, הקים „רפובליקה” פאשיסטית בצפון איטליה, תחת הכיבוש הגרמני. בסוף ימיו לא היה אלא עוד קוויזלינג בזוי בשירות השילטון הגרמני, שעזר לדכא ולהחריב את ארצו.

בעת ההתמוטטות הסופית נלכד בשעת בריחה, בחברת המאהבת שלו, על־ידי פרטיזנים איטלקיים. ב־28 באפריל 1945, כמה ימים לפני התאבדותו של היטלר, נורה מוסוליני יחד עם אהובתו. הוא מת כפחדן, כשהוא מתחנן על חייו. הגוויות ניתלו במהופך בתחנת דלק במילאנו.

בקרב מיליוני האיטלקים שהצביעו בעדו ושהריעו לו בימי זוהרו, לא היה כימעט איש שהצטער על מותו.

רגע האמת: בניטו מוסוליני לפני הוצאתו־להורג

שערוריות

בילעם והחמור

מה מאחרי פרשת בילעם החדשה שהציג המתאבק רפאל הלפרין בטלוויזיה?

מחזה האבסורד הגיע לשיאו.

אחרי הכנה של שבוע ימים, כשהוא מכניס את הציבור למתח בסיפורים ובידיעות יומיומיות בדבר הגילויים שהוא עומד לחשוף, כביכול, אודות צורת בחירתו של שמואל פלאטו־שרון לכנסת — קיבל אלוף ההיאבקות בשיטת „תפוס כפי יכולתך," רפאל הלפרין, את רשות־הדיבור בטלוויזיה.

זה היה צריך להיות הרגע הגדול שלו, רגע החרטה של אדם היודע על פשעים שבוצעו ועל עיוות הבחירות הדמוקרטיות במדינה, הקם ומתוודה בפני עם ועדה ומכה על חטא. המדינה כולה עצרה את נשימתה לקראת רגע זה.

התייעצויות מישפטיות קדחתניות קדמו להסכמתה של רשות־השידור להניח לירון לונדון לראיין את רפאל הלפרין בתוכנית הטלוויזיה שלו, עלי כותרת, ולאפשר לו שם להשמיע בפעם הראשונה, את תוכן התצהיר שמסר שבוע קודם לכן בפני עורך־הדין אמנון זכרוני. בתצהיר זה היו כלולים, לדבריו, גילויים חמורים שהיה בהם כדי לסכן את בחירתו של מי שהוכרז בצרפת כנוכל־מבוקש לכנסת.

היועצים המישפטיים של רשות־השידור בדקו את תוכן התצהיר של הלפרין, חזרו

עיניים. שכן מה שתבע הלפרין באיומיו על פלאטו היתה התחייבות מוצהרת במודעת־ענק בעיתונים בה יבטיח לממש עשר מ־ההבטחות שפיזר לבוחריו ערב הבחירות. תחת זאת פירסם פלאטו רק את תוכן ראיון הרדיו שהיה לו עם גדעון לב־ארי, ששודר כבר פעמיים קודם לכן ותוכנו היה ידוע להלפרין ולא סיפק אותו.

לשווא התאמץ ירון לונדון המופתע לל־חוץ על הלפרין לקרוא את תצהירו. כ־שניסה לחטוף מידי הלפרין את התצהיר ולקרוא אותו בעצמו, בניגוד לעצת היו־עצים המישפטיים, מנע זאת ממנו המתאבק.

כתב מבקר הטלוויזיה אהרון בכר על החיזיון שהדהים את המדינה: „מעט מאד אנשים הצליחו לנפץ את בבואתם העצמית בצורה כה אגרסיבית ונטולת מעצורים, כפי שעשה זאת השריראי רפאל הלפרין... התוכנית עלי־כותרת הושיטה לו חבל ארוך — ומר הלפרין תלה עליו ללא היסוס ובמרץ רב את הדימוי שעליו שקד במשך שנים, תוך חתירה בלתי פוסקת אל זרקורי הפירסום והתהילה... עכשיו ברור מאד מיהו הלפרין זה, מה טיבו, מה הוא רוצה מעצמו ואחרים, איזה מישקל סגולי יש לדבריו על עצמו ועל אחרים ובאיזו מידה אפשר לקחת אותו ברצינות... הלפרין חשף לא רק את פרצופו שלו, את דיוקנו המוסרי, אלא גם את רמתו האישית."

רודף כבוד ופירסומת. השאלה שנותרה פתוחה בפני מאות אלפי הצופים שחזו בקירקס הלפרין היתה: מדוע הוא עשה זאת?

דבר אחד ברור: לא מהסיבה שהוא עצמו השמיע בטלוויזיה. אם היה אדם אחד שלא היה מתוח כלל לקראת הופעתו של רפאל הלפרין בטלוויזיה, היה זה סמי פלא־

הלפרין מתפלל למען פלאטו (מאחור) ליד הכותל המערבי*

קירקס של בילעם וחמורו

ובדקו אותו שוב ושוב כדי למנוע כל אפשרות של הגשת תביעת־דיבה נגד ה־טלוויזיה בעיקבות השידור. ירון לונדון עצמו ערך חזרות עם הלפרין לפני השידור החי, כדי שלא יתרחשו בו אירועים בלתי צפויים. הוסכם כי רק הלפרין יכול להקריא את תוכן תצהירו, וזה גם מה שהצהיר שהוא מתכוון לעשות.

ואז, כאשר החל השידור, התרחש ההפ־נינג האמיתי. מאות אלפי צופים היו עדים לחיזיון מבדח בו שיחק רפאל הלפרין את תפקיד בילעם הרכוב על החמור. האיש שאמור היה לקלל את פלאטו־שרון יצא במיזמור תהילה של „מה טובו אוהליך סמי פלאטו."

אחיזת־עיניים. תחילה עוד החזיק הלפרין את הצופים במתח, כאשר חזר, כמו תוכי, על הדיקלום שלמד מראש, ש־נועד להסביר מדוע החליט לתמוך ב־פלאטו ערב הבחירות לכנסת, מדוע סייע לו באסיפות־הבחירות שלו, בתפילות ליד הכותל המערבי וכיצד התחולל המהפך והוא החליט לאיים על פלאטו בפירסום מידע שיש לו אודותיו אם לא יתפטר מר־צונו מהכנסת.

ואז, אחרי כעשר דקות של פיתפותי־ביצים, כשאמור היה הלפרין להקריא את התצהיר, הוא שלף מכובעו את השפן. הוא נאחז במודעה קטנה שפורסמה באותו יום באחד מעיתוני הערב כראייה לכך ש־פלאטו שרון הנורא אומנם נבהל מאיומיו ומילא את מישאלתו.

היתה זו כמובן שטות גמורה ואחיזת־

טו עצמו. הוא ידע עוד באותו בוקר, אחרי שרפאל הלפרין ישב עם פרקליטו ערב קודם לכן, שהלפרין יהלל וישבח אותו במקום לחשוף את מעלליו, כפי שהב־טיח לעשות. גם אנשיו של פלאטו ידעו מראש על העומד להתרחש.

לא היתה זו הפעם הראשונה בה שינה הלפרין את דעתו על פלאטו במרוצת ה־שבועיים האחרונים, מאז החליט לאיים עליו לפרסם „מידע מרשיע" אודותיו. מבול־בל וחסר יציבות, נע הלפרין בין נכונות לסייע לפלאטו לבין התנגדות עזה כלפיו. יום אחד טילפן לשלושה עורכי עיתונים יומיים, קבע עמהם פגישות כדי לסנגר על פלאטו ולמחרת ערך מסיבת־עיתונאים נגד פלאטו. כעבור יומיים שוחח עם פלאטו במתק שפתיים, שוכנע כי הוא רציני ואמין ולמחרת היה מוכן להישבע כי הוא מחלק־הבטחות שווא.

הרושם שעלול היה להתעורר למראה מחזה בילעם שהציג הלפרין בטלוויזיה כאילו הצליח פלאטו לקנות את שתיקתו של הלפרין ערב הופעתו, בדרך כלשהיא, אין לו על מה להתבסס. הרי הלפרין עצמו הוא שהצהיר שאינו מבקש מהמולטי־מיליונר כסף או כל טובת־הנאה אחרת. הלפרין, שהוא איש אמיד בעצמו, היכול

* במרכז, המתאגרף היהודי הצרפתי מקס כהן, שהיה בשעתו אלוף־העולם, ש־הוזמן על־ידי פלאטו־שרון להתלוות למסע־הבחירות שלו. כך הופיע פלאטו כשלצידו מתאבק ומתאגרף.

מפעל טוטו

טוטו

1 X 2

השבוע

משחקי הליגות האוסטראליות

מינימום הפרס הראשון

250,000 ל"י

*

מינימום לכל הפרסים

500,000 ל"י

*

יום ה' — המועד האחרון

למסירת הטפסים

עשה לך מנהג קבוע — מלא טוטו בכל שבוע!

המועצה להסדר הימורים בספורט

משרד החקלאות

להלן לוח המחירים המוסכם

ל־5.6.77 - 10.6.77

במסגרת ההוזלות בחנויות השרשרת של השופרסל והסופרמרקט וחנויות פרטיות שהצטרפו למיבצע.

	לצרכן לק"ג בל"י	
ירקות		
עגבניות	6.60	
עגבניות באריזה של 2 ק"ג	7.00	
גזר	4.15	
פלפל מזן קליפורניה	3.00	
בצל יבש	1.90	
בצל יבש ארוז בשקיות	2.30	
תפו"אד מיבול אביב	3.95	
תפו"אד ארוזים בשקיות של 2 ק"ג	4.35	
פירות		
תפוחים זהוב גודל 5.5	7.00	
תפוחים זהוב גודל 6	8.40	
בננות	6.90	
הדרים		
אשכוליות בתפזורת וארוזות	3.20	
תפוזים בתפזורת וארוזים	3.40	
לימונים	5.25	
עופות פטמים קפואים בשקיות		מ.ע.מ.
מיני (עד 1.1 ק"ג העוף)	12.96	+ 1.04 ל"י
גודל 1 (עד 1.450 ק"ג העוף)	12.13	+ 97 אג'
גודל 2 (עד 1.6 ק"ג העוף)	11.39	+ 91 אג'
גודל 3 (מעל 1.6 ק"ג העוף)	10.32	+ 83 אג'
בשר הודו ללא עור וגידים	22.22	+ 1.78 ל"י
דגים		
כסיף „מבצע מיוחד"	8.20	+ 65 אג'
כסיף בפרוסות קפוא ½ ק"ג	21.70	+ 1.73 ל"י
קרפיונים חיים	16.11	+ 1.29 ל"י

שינויים אפשריים במשך השבוע

להרשות לעצמו לחיות ולפרנס את מישפחתו ברווחה גם מבלי שיעבוד, אינו רודף־בצע. לעומת זאת הוא רודף כבוד ופירסומת. לא מן הנמנע שהוא בישל את כל הפרשה במודע רק כדי לזכות בכותרות העיתונים, להופיע שוב בשער העולם הזה (2074) ולהתראיין ברדיו ובטלוויזיה.

שכן, המידע שהיה כלול בתצהירו כלל בסך הכל מידע ששמע מפי פלאטו־שרון עצמו, לטענתו. לא היו בו כל פרטים ספציפיים על קניית קולות בכסף ועל שיטות פליליות אחרות באמצעותם שוכנעו, כביכול, בוחרים להצביע בעד פלאטו.

מלבד העובדה שהלפרין הוכיח בהופעתו הטלוויזיונית שאין כמוהו מתאים לשמש לצד פלאטו ולהיות מליץ־יושר שלו, היתה ההופעה שיעור מאלף באזרחות שהוכיח לכל מי שלא הבין זאת, כיצד יכלו 35 אלף בוחרים להצביע ללא בושה בעד פלאטו־שרון.

סטודנטים

מכת־מוות ליתוש

עורכי עיתון־הסטודנטים פוטרו בעיקבות קנוניה פוליטית בין בוחרי יו״ר האגודה

„זהו מקרה מביש וברור, שבו קנאים דתיים שלחו את ידם הארוכה נגד חופש־הביטוי, והוכיחו בכך את מגמתם לעתיד־לבוא.” טוען סער אביגור (25), סטודנט שנה ראשונה לקולנוע ולהיסטוריה באוניברסיטת תל־אביב. סער היה, עד לפני שבוע, העורך הראשי של יתוש, עיתון־הסטודנטים של האוניברסיטה.

דקות אחדות אחרי שנפלה ההחלטה על פיטוריו של סער ועל סגירת עיתון־הסטודנטים, עוד שררה דממה כבדה באולם ההרצאות, שם התכנסו חברי מועצת אגודת־הסטודנטים של אוניברסיטת תל־אביב. „זוהי השלטת ,הסיגנון החדש׳ של הליכוד במדינה,” מילמל מישהו.

רק שעות ספורות לפני שנתקבלה ההחלטה הוחל בהפצתו של הגיליון החדש של יתוש, בפיתחי בנייני הפקולטות בקמפוס התל־אביבי. תוך שעות אלה נחטפו מאות הגיליונות, והפכו לשיחת־היום בפי הסטודנטים.

תצלומי פורנו. בשער יתוש התנוסס ציור מן המאה ה־18, תחת הכותרת: „יום של שיגרה באינקוויזיציה. מיוחד ליתוש. באדיבות החזית הדתית המאוחדת.” אולם מה שעורר סערה עזה עוד יותר היו שני תצלומים פירנוגרפיים קטנים, שמשכו מייד את עיני המעיינים בעיתון. בתצלום האחד, במיסגרת מדור הסאטירה ובמיסגרת מאמר על עליית הליכוד לשילטון, ניראו אבריםין זכריים של יהודים ושל נוצרים, מעוטרים בכותרת: „אלטרנטיבה של ארכים.” (על מישקל „אלטרנטיבה של ערכים,” סיסמת הליכוד בבחירות לכנסת.)

על מאמר אחר בעיתון, אף הוא במיסגרת מדור הסאטירה הומור duck, היה חתום: „יורם יהיה.” וזה מה שהסעיר את הסטודנטים הדתיים באוניברסיטה יותר מכל. לטענתם, זוהי הפעם הראשונה שבה מוזכר שם השם במפורש בעיתונות הישראלית.

„יתוש,” אומר עורכו־לשעבר, סער אביגור, „נתון מזה שנים במלקחי שילטון העסקנה הפוליטית בקמפוס. עורכיו חייבים להתמודד מדי־יום בגורמים הפוסלים מראש כל אפשרות של הידברות עם כל הזרמים הסטודנטיאליים, שפירושה בראש ובראשונה הוא מתן חופש־הביטוי לכלל.”

ייתכן שכל הפרשה לא היתה מגיעה לכדי פיצוץ אילמלא בדיוק באותו היום, יום השלישי בשבוע שעבר, עמדה להתכנס מועצת אגודת־הסטודנטים כדי לבחור ביושב־ראש חדש לאגודה, תחת צבי רון שהתפטר.

עיסקה חתומה. אנשי הליכוד מהווים את הכוח הגדול ביותר באגודה, שהיא המוציאה־לאור של יתוש. עורכי העיתון חייבים להיות אנשי הליכוד. ואכן, סער והעורך, אהרון אל־אור, הם מאנשי־שלומם של חברי האגודה מן הליכוד.

אולם ביום השלישי שעבר נוצר מצב מוזר. הסטודנטים הדתיים, המהווים לשון־מאזניים במועצה, הביעו התנגדות מפורשת למינויו של ישראל רובין, סגן־יושב־ראש האגודה, איש הליכוד, אשר הציע את עצמו לתפקיד היו״ר החדש. ללא הסטודנטים הדתיים לא היה רובין זוכה ברוב הנחוץ לו.

(המשך בעמוד 32)

השמועה פשטה כמו אש בשדה־קוצים.

תוך ימים ספורים, פחות משבועיים, היא הפכה לאחד הנושאים המדוברים ביותר במדינה. היא סופרה מפה לאוזן ובפומבי, הפכה לנושא מרכזי במפגשי יום־שישי, בבתי־הקפה אך גם במרכזי המיפלגות, בייחוד אלה שהיו נתונות עדיין בקדחת הרכבת הקואליציה.

„שמעת? מה אתה אומר על זה?” היא השאלה הנפיצה כיום ביותר במפגשי הרעים.

והתשובה היא אחידה, כמעט כמו השאלה: „על גירושי הזוג רבין? בטח ששמעתי. לפניך.”

בימים האחרונים חדלה השמועה מלהיות בגדר רכילות מרושעת בלבד. היא הפכה כבר ל„ידיעה”, שיודעי־דבר ידעו לספר כי רק בגלל מערכת הלחצים המופעלת על אמצעי־התיקשורת במדינה הם נמנעים מלפרסמה, בשלב זה. אך עוד מעט, אוטוטו, רק יתחלפו הממשלות בישראל, יוכלו העיתונים לפרסם את הידיעה המרעישה המסודרת כבר בדפוס וממתינה רק לאור

איך נולד מסע השמועות על הגירושין במישפחת רבין

בדיחה או פרובוקציה?

הירוק כדי שתודפס שחור על גבי לבן.

לאה ויצחק רבין עומדים בפני גירושין, אמרה השמועה. והמומחים, אלה הבקיאים מאז ומתמיד בכל המתרחש בחדרי החדרים של ראש־הממשלה ורעייתו, ידעו אף להוסיף פרטים שהעניקו נופך „אוטנטי” לידיעה: המשבר בחיי הנשואין של הזוג רבין נגרם על רקע פרשת חשבון הדולארים שהחזיקה לאה רבין בארצות־הברית.

לא היתה זו התוצרת היחידה של תעשיית־השמועות שפרחה במדינה מאז המהפכה שהתחוללה בליל ספירת הקולות של הבחירות לכנסת. שמועה סנסציונית אחרת, מדהימה לא פחות מזו על גירושי הזוג רבין, התייחסה למצב בריאותה של גולדה מאיר, עוד בטרם אושפזה לפני שבוע בבית־החולים הדסה בירושלים, בעקבות קילקול קיבה.

אלא שבעוד שאת השמועה על מצב בריאותה של גולדה ניתן היה להפריך בקלות, לא כך היה באשר לשמועה בדבר גירושי לאה ויצחק רבין. בשבוע שעבר לא עבר כמעט יום מבלי שעיתונאים, ישראליים וזרים, יתקשרו למישרד ראש־הממשלה, ויבקשו לאשר או להכחיש את הידיעה בדבר הגירושין הצפויים.

מובן שהשמועה הזדונית הגיעה תוך זמן קצר גם לידיעת ראש־הממשלה ורעייתו. הם יכלו רק לחייך במרירות לשימעה. בחודשים האחרונים הם עמדו במיבחנים חמורים וקשים יותר מאשר חרושת שמועות זו.

■ ■ ■

במקרה מעין זה יכול רק פירסום השמועה והכחשתה בפומבי לשים קץ להתפשטותה. אלא שדוברי ראש־הממשלה לא יכלו לפרסם הכחשה מעין זו. כל מה שהיה לעיל ידם לעשות הוא להרגיע את הפונים אליהם ולספר להם כי לא היו דברים מעולם, אין כל שחר לשמועה.

פרשת חשבון הדולארים שגרמה להסתלקותו של יצחק רבין, לא רק שלא חידדה את היחסים בין ראש־הממשלה ורעייתו, אלא להיפך. ידידיהם של בני הזוג יודעים לספר, כי דווקא הצרה שניחתה על ראשם והמיבחנים החמורים שהיה עליהם לעבור יחד, חיזקו את היחסים ביניהם. תחושת הגורל המשותף איחדה אותם עוד יותר מאשר בעבר.

השאלה המסקרנת שנותרה מכל הפרשה היתה: איך נולדת שמועת־כזב מעין זו וכיצד היא מתפשטת גם בחוגי הפוליטיקאים והעיתונאים מבלי שאיש כמעט יטיל ספק באמיתותה?

במיקרה של השמועה אודות גולדה מאיר, ניתן לנחש כיצד יכולה שמועה מעין זו להיווצר. שתיקתה הרועמת של גולדה בעיקבות תוצאות הבחירות עוררה גל של ניחושים. היה זה רק טבעי שמישהו יקשור את שתיקתה ואת היעלמה מעל הזירה הפוליטית במצב בריאותה, כדי שהדבר יתקבל כהסבר הגיוני.

מצב של אי־ודאות ואי־ביטחון הנוצר בחברה כלשהיא בתקופה של חילופי־שילטון הוא קרקע פוריה לקליטת שמועות מכל סוג שהוא. אף על פי כן מסקרן לעקוב כיצד יכלה שמועת־הכזב על גירושי הזוג רבין להיקלט בחוגים כה רחבים. אין שום דרך מוסמכת לעקוב אחרי לידתה של שמועה. אולם ניסיונות שנעשו השבוע העלו שתי השערות מנוגדות.

האחת מהן טענה כי כל העניין לא נולד אלא כבדיחה. לידת השמועה על גירושי הזוג רבין מקבילה בערך לפירסומים הראשונים בעיתונות על גירושיהם של ראש־ממשלת קנדה, פייר אליוט טרודו ואשתו מרגרט. ידיעה זו הפכה לאחד הסיפורים המדוברים ביותר בשבועיים האחרונים כשהעיתונות עוסקת בהרחבה מדי יום בכל היבטיה.

האסוציאציה הראשונה המתבקשת בארץ למקרא ידיעה כזו היא בנוסח: „האם זה היה ייתכן גם כאן?” או „תארו לעצמכם מה היה קורה אם ראש־ממשלת ישראל היה מחליט לפתע להתגרש?” המרחק משאלה אסוציאטיבית מעין זו ועד להפצת שמועה, תחילה כבדיחה ואחר־כך ברצינות, הוא קצר ביותר.

סברה אחרת טוענת כי השמועה לא נולדה במיקרה אלא הופצה במתכוון. המחזיקים בסברה זו טוענים כי יש בידיהם עדויות והוכחות כי מפיצי השמועה הראשונים היו מקורביו של שר־הביטחון שמעון פרס, שיש ביניהם כאלה המוכנים גם כיום להישבע שאין מדובר בשמועה אלא בידיעה מוסמכת ומבוססת.

אלה, טוענים בעלי הסברה, החלו להפיץ את השמועה יום אחד אחרי שיצחק רבין החליט לחזור מהחופשה שנטל לעצמו וסילק בכך את פרס מתפקיד היושב־ראש בישיבות הממשלה. צעדו זה של רבין עורר בקרב אנשי פרס את החשש שהוא עומד לחזור ולהתמודד עם פרס על מנהיגות המיפלגה. כדי להתגונן מפני כוונה מעין זו הומצאה השמועה שנועדה לפגוע שוב בתדמיתו הציבורית של רבין ולנעוץ מסמר אחרון בארון־המתים הפוליטי שלו.

כך או כך, מקורה של השמועה לא היה מושתת על שום עובדה או אפילו רמז מחיי המישפחה של לאה ויצחק רבין. יהיה זה אולי סארקסטי לומר שהם מאושרים ממה שאירע להם בחודשים האחרונים, אבל באופן המוחלט והברור ביותר הם אינם מתכוונים לתת לדברים להשפיע על חיי הנישואים שלהם.

טרודו, אשתו וילדיהם
הדוגמה הקנדית

חשופות חזה מחוללות בנות הלהקה משך כל ההופעה. הן אינן מבינות על מה ולמה הרעש סביב הופעתן בלבוש מינימלי. כולן בנות־כפר משבט הזולו, וזהו לבושן היומיומי באפריקה. הן תמהות על כך שהכל כאן נועצים בהן עיניים. מאחור נראה מכשף־השבט, הרודה בהן ביד קשה.

אם ובת, הזמרת טנדי והרקדנית לורן

הכושיות

„מצחיק אותי שאנשים בכל מקום נועצים עיניים בחזה שלי. אז מה אם אני עירומה? זה טיבעי." אומרת לורין קלסן בת ה־20, כוכבת המחזמר סולה סולה, שהובא ארצה מדרום־אפריקה. היא מככבת במחזמר יחד עם אמה, שגם בהצגה מגלמת את תפקידה בחיים. האם, טנדי, והבת, קשורות מאד זו לזו.

בעלה של טנדי, אביה של לורין עזב אותן כשלורין היתה בת שמונה בלבד. האב, שהביא את מישפחתו מאחד מכפרי שבט הזולו בדרום־אפריקה אל פרברי ה־כושים ביוהנסבורג, לא ראה בעין יפה את דרישתה של אשתו להיות כוכבת. הוא סירב לאפשר לאם, שהיתה זמרת פופולרית בדרום־אפריקה, להופיע לפני קהל.

„אני מבינה את אבא, שחשש שאחדות המישפחה תיפגע בגלל הפעילות של אמא. אבל גם את אמא אני מבינה, שרצתה בקאריירה מיקצועית," אומרת לורין. „חבל שהם נפרדו. אמא משמשת לי עכשיו גם בתפקיד אבא." מאז היתה בת שמונה לא ראתה את אביה.

לורין הצעירה חופשית לעשות ככל העולה על דעתה. האם אינה מתערבת בחייה הפרטיים. מדי פעם היא מעבירה ביקורת על דרך הופעתה של הבת, אך שוב — רק בתחומי המיקצוע. במחזמר הנוכחי, סולה סולה, הן מופיעות לראשונה בצוותא.

לורין התחילה לשיר ולרקוד עוד כש־היתה בת תשע. בגיל 17 ערכה את הופעתה המיקצועית הראשונה בדרום־אפריקה. אז כיכבה במחזמר מקומי, המיקדו השחור, שאיתו יצאה לסיבוב־הופעות גדול ברחבי אירופה. כשביקרה בגרמניה מצאה לה מחזר גרמני, בעל בתי־חרושת. המיליונר הבלונדי ויפה־התואר לא ויתר על הפנינה השחורה שגילה. הוא רדף אחריה בכל אירופה. אך למרות כל הפיתויים, ועל אף הלחץ העצום מצד האם שתיענה לו בחיוב, סירבה לורין להתייחס אליו. „הוא לא היה בשבילי," היא מספרת. „רציתי לחזור ליוהנסבורג, שם מקומי. ידעתי שהוא לא יסכים, ולכן לא נתתי לזה שום סיכוי."

יופי שחור כוכבת ההצגה, לורין קלסן, שהיא היפה בבנות הלהקה, מופיעה משך כל ההצגה כשהיא גורבת גרבי ניילון. לפני שלוש שנים ניסתה זמרת מתחרה להצית את אמה, טנדי, שהיא זמרת פופולרית בדרום־אפריקה. לורן הצילה אותה, ונכוותה קשה ברגליה. האם והבת קשורות מאד זו לזו.

בהצגה שיזמה ישראלית החיה באפריקה

של שרית

בתום סיבוב־ההופעות החליטה לורין להישאר באנגליה, שם החלה מופיעה כ־זמרת במועדוני־לילה. לדבריה, מחניפות לה מאד היציאות התכופות אל מחוץ ל־יבשת השחורה. היא זמרת, וזהו אישור מובהק לכך שהיא אמנית טובה. אך אין לה כל תוכניות לעזוב את ארץ־מולדתה. היא תמיד חוזרת הביתה. לפני בן הלהקה לישראל היה ללורין חבר בדרום־אפריקה, שאיתו יצאה כשנה, לזלי, רקדן כמוה. אלא שגם הפעם קרה מה שקרה בין אביה ואמה. לזלי לא היה מוכן לשמוע על קאריירה מיקצועית של האשה. „אבל אני צעירה מדי רק בשביל נישואין ואהבה," צוחקת לורין. „אני מאמינה שאפשר לשלב את זה עם הופעה על במה. לכן אני מעדיפה בינתיים להיות חופשיה."

להציל ✶ את אמא

בשנת 1974 אירעה תאונה שהעי־בה על האידיליה המישפחתית שלה ושל אמה, טנדי, שהיא זמרת פופולרית בדרום־אפריקה, ואף זכתה בתקליטי־זהב בתחרויות מקומיות. האם נסעה אז לסי־בוב־הופעות ביפאן ולתחרות בטוקיו, יחד עם זמרת נוספת מארצה. כיוון שטנדי היא שזכתה בתחרות, בערה הקינאה במת־חרתה וזו החליטה לנקום בה. היא שכרה אדם שיפגע בה.

האיש שקיבל כסף טוב תמורת „החוזה" שפך על טנדי חומר דליק והצית אותה.

אהבה בשחור

כך מתחיל ריקוד־האהבה של בני־שבט הזולו. כשהם עירומים־למחצה סובבים הגברים החמושים סביב בנות הכפר. זהו מעין ריקוד־חיזור, שאחריו מניחים הגברים את כלי־הנשק ונצמדים אל הנערות בריקוד סוער. האווירה מתלהטת, וכל לוחם מוצא לו את אהובתו מבין המחוללות.

היא נפגעה באורח אנוש, ונאלצה לעבור סידרת ניתוחים בכל הגוף, במשך שנתיים, עד שהוחזר לה צלם־אנוש. בתה, לורין, קפצה אז להצילה מן האש, ונפגעה אף היא, בידיה וברגליה. זו גם הסיבה לכך שלורין מופיעה על הבמה כשהיא גורבת גרבי־ניילון, המכסים על הצלקות.

המחזמר סולה סולה מספר על התרחשות מסויימת בכפר של שבט זולו בדרום־אפריקה. לורין, ששמה בהצגה הוא לייזי, חיה עם שאר אנשי השבט בכפר הנידח.

(המשך בעמוד 32)

אפריקה ברמלה

לורין קלסן, כוכבת המחזמר, השתלטה על רחבת הריקוד בדיסקוטק ברמלה שאליו יצאה הלהקה לבלות. הישראלים בדיסקוטק נדהמו כשנכנסה חבורת הכושים העליזה למקום. במהרה סחפו איתם חברי־הלהקה את הרמלאים הרדומים. הערב ההוא ייזכר ברמלה עוד זמן רב.

ביום שישי — 10.6
בשעה 9 בערב
באולם התיאטרון הקאמרי בת״א

עצרת עם
על הנושא:

לעצור את הימין
בשערי ההסתדרות!

בהשתתפות:

לובה אליאב **יהושוע סובול**
אורי אבנרי **אבנר עמיאל**
רות דיין **יאיר צבן**

וחברי יעדי־עובדים
ינחה: רן כהן

יום ד' 8.6

● ירושלים — ב־20.30, ב„בית־העם”, ח״כ לובה אליאב, יאיר צבן, ד״ר נעמי קיס, סעדיה מרציאנו. הפותח: אפרים אושנים.

יום ה' 9.6

● רמת־אביב — ב־22.00, רב־שיח אל תוך הלילה עם אנשי המערך, ב„בית־ההסתדרות”, רח' רידינג 38, בהשתתפות יאיר צבן.

● לוד — ב־20.00, במטה של״י, רח' הרצל 16, פגישה על כוס קפה, אברהם הס, דן דרין, שמעון אברג׳יל, עו״ד שמואל סגל, אמיל טייב, ציון אד־מוזנינו, חנניה ביטון.

שבת 11.6

● נצרת — ב־16.00, במועדון, כביש נצרת־חיפה (ליד סיבוב כפר החורש), יאליד צאדק, רן כהן.

יום ב' 13.6

● בחדרה — ב־20.30, ב„בית־ההסתדרות”, רח' רוטשילד, (פינת הנשיא), ח״כ לובה אליאב, יאיר צבן.

יום ג' 14.6

● רמת־גן, גבעתיים — ב־20.00, ב„בית ראשונים” בגבעתיים, רח' גזית, פינת וייצמן 5, יונתן שטרן, לובה אליאב, יאיר צבן, אמנון זכרוני.

● ירושלים — ב־20.00, באוניברסיטה, באולם מייזר, מאיר פעיל, אבנר עמיאל, חיים ברעם, ד״ר נעמי קיס.

יום ד' 15.6

● תל־אביב, ביד־אליהו — ב־20.30, במועדון ההסתדרות, בית־אורן 9, ח״כ מאיר פעיל.

● מוסמוס — ב־21.00, פגישה אצל פתחי עקבריה, עמוס קינן.

יום ה' 16.6

● רמת־השרון, אצל משפחת קנטור, רח' מרדכי 6, דירה 5, מול סניף הדואר, אורי אבנרי.

שלי

ביום ה' - 9.6
על הדשא של
אוניברסיטת תל־אביב
עצרת נגד עליית הימין
בהשתתפות:
אורי אבנרי **מאיר פעיל**

הכושיות של שרית

(המשך מעמוד 31)

המכשף רודה בהם, ומשליט עליהם את רצונו בכוח הכישוף. צעירים אחדים עוזבים את הכפר ויוצאים ליוהנסבורג, העיר הגדולה. אחד מהם שב לכפר, ומפתה את לייזי במילים חלקלקות לבוא עימו העירה. הוא מבטיח לה חיים נפלאים שלא הכירה, בגדים ואביזרים שלא ראתה מימיה. הוא מצליח לסחרר אותה.

הוריה מתנגדים לכך. החבר שלה, בכפר, שלו הבטיחה להינשא, מתחנן שלא תעזוב אותו, אך החלטתה נחושה. האב מסרב להכיר בה עוד כבתו, והיא עוזבת. בבואה לעיר היא מנסה להשתלב בחברה הכושית ברובע. הבחור שהביאה לשם משסה בה את חבריו, והללו אונסים אותה בזה אחר זה. הנערה האומללה חוזרת לכפר. המכשף מסרב לקבל אותה כיוון שהמיטה קלון על השבט. אולם הוריה סולחים לה, ועורכים חגיגה גדולה. היא שבה אל אהובה משכבר ומתקבלת חזרה לחיק השבט.

רק ביוהנסבורג

את המחזמר הביא ארצה אמרגן ישראלי החי בדרום אפריקה, יהודה שיפמן. הוא ואשתו, שרית, הגו את הרעיון להביא תרבות כושית אל במות ישראל.

אמרגן שיפמן
„מישפחה אחת גדולה”

„בניגוד לדרום־אפריקאי הממוצע, יש לנו קשרים נפלאים איתם,” אומרת שרית. „אחד מחברי הלהקה הנוכחית הוא חבר טוב שלי, ישבנו יחד ופיטפטנו, וכך נולד הרעיון. ישבתי עד הבוקר, וכתבתי את המחזה. למדתי דראמה וסיפרות באוניברסיטה, וידעתי מה לעשות. סיפרתי ליהודה בעלי, והוא התלהב. חלק מהאמנים היו אז במיקרה בסטודיו שלו, וככה התחלנו בחזרות. היתה התלהבות.

„אנחנו מישפחה אחת גדולה,” אומרת שרית. „תמיד יחד. ישנים יחד, אוכלים יחד, וכימעט שלא נפרדים.” בארץ מתגוררת הלהקה בווילה בת עשרה חדרים ברעננה. הם מבלים את מרבית הזמן ביחד, וגם לבלות יוצאים בצוותא.

בחבורה המונה, כעשרים איש ואשה, שוררים יחסי־חברות מיוחדים־במינם. „זה לא כמו איפי־טומבי, ששם כולם אכלו את כולם,” מסבירה שרית. „אצלנו יש הבנה. אני מתעבת כאלה ששונאים אנשים ללא סיבה, רק בגלל צבע־העור שלהם.”

לורין, הכוכבת, נהנית מאד מביקורה בישראל, ואומרת: „האנשים כאן פתוחים מאד ולבביים. אני מתלהבת מן הגברים בארץ, יש להם חן מיוחד. הם נורא ידידותיים. מי יודע, אולי אמצא כאן אהבה חדשה. הבעייה, אם זה יקרה, תהיה איך לשכנע את הבחור לבוא איתי ליוהנסבורג. אני לא רוצה לחיות במקום אחר.

„סולה סולה” אומרת לורין קלסן, שפירושו: „מצטערת, מצטערת.”

(המשך מעמוד 29)

מאחרי־הקלעים נחתמה העיסקה: הדתיים יתמכו במועמד הליכוד לתפקיד היו״ר, וזה החדש יבטיח את החלפת עורכי העיתון, שלטענת הסטודנטים הדתיים, פגע בריגשותיהם, היה אנטי־דתי ושערורייתי.”

ההצבעה נערכה. ישראל רובין, סטודנט לפילוסופיה ולהיסטוריה יהודית, נתמנה כיושב־הראש החדש, ואז פרשו רבים מ־63 חברי המועצה. עד שעת אחר־צהריים מאוחרת נמשכו הדיונים בגורלו של יתוש. עצה אחת, שהועלתה על־ידי מגדה מלי (נכדתו של רחמים כלנתר, שמשמו נגזר הביטוי כלנתריזם), הציעה להקים ועדת־צנזורה, שתעמוד מעל למערכת העיתון.

מנחם שיזף וגדעון קלוגמן, שניהם מהפקולטה למישפטים, תבעו את סגירת העיתון ופיטורי עורכיו. „הסיבה העיקרית היא לאו־דווקא תצלומי־העירום והמאמרים האנטי־דתיים,” אומר שיזף (22), ממושקף וארוך־שיער. „הרמה הנמוכה של העיתון היא ממש בושה לסטודנטים באוניברסיטה. אני אינני דתי, ולמרות זאת אני חושב שעורכיו הגזימו.”

עיתון חופשי. הסטודנטים אנשי הליכוד, נמצאו במצב הקשה ביותר. עורכי העיתון הם מאנשיהם, אולם לדיבריהם „הם הימרו את פי המיפלגה בזמן האחרון.” ומה שקורה לממרי פי המיפלגה לבסוף, הוא פיטורין. 24 מתוך 63 חברי המועצה, שלא פרשו עקב החום הלוהט בחוץ, ונשארו עד לשעת ההצבעה לפנות־ערב, הצביעו בעד הפסקת הוצאת העיתון, פיטורי העורכים, והתנצלות של העורכים לפני כל הסטודנטים באוניברסיטה.

אולם, תחת התנצלות יצאה ביום המחרת מהדורה שנייה של יתוש, שאליה צורף דף בו נאמר, בין השאר: „מערכת העיתון רואה בהחלטת האגודה ביזיון לרוח האדם, הפעלת כפייה דתית, צרות־עין, שימוש צר־אופק בסמכויות... מערכת העיתון אינה מכירה בהחלטה, ושוקלת הינתקות מאגודת הסטודנטים כמו״ל העיתון, והוצאת עיתון־סטודנטים חופשי באוניברסיטת תל־אביב.”

בימים אלה הוחל בהחתמת עצומה בין הסטודנטים והמרצים המתנגדים לסגירת העיתון, וכן הועלה רעיון למקם במידשאה המרכזית שבקמפוס אוהל־מערכת מאולתר, שבו תיעשה עבודת המערכת באופן עצמאי, לא ממישרדי האגודה.

סער אביגור, העורך המפוטר, רואה בעניין גם מפלה אישית שלו. הוא, שהיה ידוע כאיש הליכוד, נבגד על־ידי חבריו.

ומה בעתיד? האם יהיה עיתון־סטודנטים באוניברסיטת תל־אביב?

אופטימיות ופסימיות. אומר מנחם שיזף, חבר המועצה: „בשנים האחרונות עורכים וכותבים את יתוש אנשים קבועים, כולם מיפלגתיים או מזדהים עם הליכוד. אולי הגיע הזמן שיתנו לעיתונאי עם ידע, ולאו־דווקא עם שיוך מיפלגתי, לערוך את העיתון. הרמה עשויה לעלות, ובמקום סנסציות מסוג ,מכת הכינמת באוניברסיטה,' ודברים דומים, יהיה זה עיתון שיעסוק בענייני סטודנטים ללא מין, או הפרזות, ובצורה רצינית.”

אהרון אל־אור, העורך המפוטר, סטודנט שנה ראשונה לקולנוע ולתיאטרון, מזהיר, לעומתו: „עסקני הסטודנטים עלולים להיות מחר מנהיגי המדינה. הם יוכלו לדרוש סגירת עיתונים, פיטורי עורכים ומה־לא. אין לנו ספק לגבי מה שיהיה מחר. אנחנו פסימיים.”

תחבורה

מי כתב את המיכתב?

מנהל נמל־התעופה מיהר לשלוח את המיכתב למישרד־התחבורה וזה מיהר להדליפו לעיתונות. אך המיכתב היה מזוייף

בעיצומה של שביתת פקחי־הטיסה בנמל התעופה בן־גוריון בלוד, נתבשרה ברבים תגלית מרעישה של מישרד־התחבורה.

תחת הלחץ הציבורי הכבד, מצד כלי־התיקשורת ומישרד־התחבורה שבחשו יחדיו בקלחת הרוגשת, היו פקחי־הטיסה לכודים במלכודת. גד יעקובי, שמיבצעו המזהיר לכיבוש מיגדל־הפיקוח בידי הצבא זכה בהד רב, היה כשיכור־ניצחון. הוא שהחלוט והניע את תרגיל־ההטעייה — החלפת פקחי־הטיסה האזרחיים בצבאיים.

אולם, בעוד המדינה כולה נרעשת מעצם ה„מיבצע,” הראשון מסוגו בארץ, הזדרז מישרד־התחבורה להביא לידיעת כלי־התיקשורת סיפור־הצלחה נוסף. המטה הפסוודו־צבאי של גד יעקובי פעל כהלכה. הוא סיפר כי נפל לידיו מיכתב מסויים שנכתב בידי חיים דובב (27), חבר ועד־הפעולה של פקחי־הטיסה. היה זה, כביכול, מיכתב ששלח דובב לחבר־ועד אחר, שבו כתוב בפירוש כי עיקר מילחמתם של הפקחים אינו בתחום הבטיחות בנמל־התעופה ובעיית ייצוגם באופן עצמאי, אלא בנושא תביעות־שכר.

„לא כתבתי!” המיכתב נועד להאיר את פקחי־הטיסה כרודפי־בצע בלבד.

ידיעה זו נחתה על הפקחים כרעם ביום בהיר. אך יותר מכולם נרעש חיים דובב עצמו. „לא היה ולא נברא! זה בלוף ממדרגה ראשונה!” הגיב בתדהמה. לדבריו, מעולם לא כתב את המיכתב האמור.

אחרי פירסום המיכתב ביקש דובב להיבדק במכונת־האמת כדי להוכיח את חפותו. אך איש לא התייחס לבקשתו. בתוכנית־הטלוויזיה על־כותרת לפני שבוע נבדק כתב־ידו על־ידי גרפולוג מומחה, וזה אישר כי אכן אין כל דימיון בין כתב־היד שבו נכתב המיכתב המרשיע, לבין זה של דובב. המיכתב נתגלה כזיוף. „אין לי חשדות, העניין נודע לי מהעיתונים,” הגיב דובב. „אני בולע את זה כמו את שאר ההשמצות והאיומים.”

הוא שוקל עתה פנייה לערכאות, על הוצאת־דיבה וזיוף כתב־ידו וחתימתו.

כלי־נשק. פקיד בכיר במישרד־התחבורה אישר את קביעתו של הגרפולוג שהמיכתב מזוייף. „אין ספק שדובב לא כתב אותו,” אמר הפקיד השבוע. „הגרפולוג אובייקטיבי, ואני סומך עליו.” הוא גם אישר שהמיכתב הגיע לידיעת העיתונות ביוזמת מישרד־התחבורה. „זה מישהו מהמישרד שמסר אותו לעיתונות, באופן לא־רישמי,” אמר הפקיד, שסירב להזדהות. „המיכתב הזה הוא חלק מהמדיניות האינטרסנטית של המישרד,” הוסיף. „זהו כלי־נשק מצויין בידי השר גד יעקובי. הוא הודלף על־ידי מישהו מבפנים.”

פקיד אחר במישרד, עוזרו של דובר מישרד־התחבורה, נחום נבו, אמר, כי אין ספק שאין זה כתב־ידו של חיים דובב, וכי ייתכן שהמיכתב הודלף ממישרד־התחבורה על־ידי אלמוני, שלא בידיעת הדובר. הוא אף העלה סברה מוזרה, שכנראה אחד מחבריו של דובב, או פקידה כלשהי העובדת עימו, הם שכתבו את המיכתב וחתמו עליו בשמו. על השאלה לאיזו מטרה עשו זאת, לא ידע נבו מה לומר.

הסרט נשרף. מספר צבי פרנק, יושב־ראש ועד פקחי־הטיסה: „כל העניין התחיל כשבא אלי חנן עזרן, כתב־הטלוויזיה, והראה לי את תצלום המיכתב. הסתכלתי. לא זכרתי שמישהו מאיתנו כתב אי־פעם מיכתב בעל תוכן כזה. כל מיכתב שלנו יצא תמיד במכונת־כתיבה, אף פעם לא בכתב־יד. זה הרי חומר רישמי, שמופץ בין המוסדות, אז מה פיתאום בכתב־יד?

„אני מכיר את כתב־היד של דובב. יש לו כתב מפוזר מאד, והנה כאן אני רואה כתב מעוגל, מסודר, תאווה־לעיניים.”

צבי פרנק ביקש להתראיין על־ידי חנן עזרן בו־במקום, כדי להוכיח שהמיכתב מזוייף. הראיון אמנם נערך, אולם מאוחר יותר הודיע לו עזרן, כי הסרט שעליו הוקלט הראיון, נשרף בדרך בלתי־ברורה.

עזרא בלס, מנהל נמל־התעופה בן־גוריון, מאשר, כי הוא האיש שהעביר את המיכתב למישרד־התחבורה. „אמת,” הוא אומר, „אנחנו שלחנו את המיכתב הזה למישרד־התחבורה, והם מסרו אותו לעיתונות.” לדבריו נכתב המיסמך על־ידי אחד הפקחים האחרים, לא דובב אלא מי מחבריו, ומשום כך העבירו בלס לבדיקת מומחה, כדי לזהות מן מהפקחים הוא שכתב אותו. תוצאות הבדיקה עדיין מתעכבות.

הפצצה והחיפוי. אומר צבי פרנק: „בשבילי, עזרא בלס ומישרד־התחבורה זה היינו־הך. זוהי קנוניה ביניהם, אבל עדיין אינני מאשים איש.”

צבי פרנק מעלה סברה, שייתכן כי ועד עובדי התעופה האזרחית, שפקחי־הטיסה חברים בו ואשר ממנו הם רוצים להינתק ולהיות לגוף עצמאי, הוא שדאג לגלגל את המיכתב אל מנהל־הנמל, וזה שלח אותו למישרד־התחבורה הנלחם בפקחים.

„הם פיברקו את העסק ככה ששום אשם לא יימצא,” טוען פרנק. „זו שיטה קבועה אצלו, לפוצץ פצצה ולחפות אחר־כך על אלה שעשו זאת.”

אריאנה מוס טוענת:

"בעלי ריגל בגלל אהבתו לגבר ישראלי!"

"מדוע עברת את הגבול לירדן?"

"כי משה אמר לי שנברח."

"אתה חבר של משה?"

"אני אוהב אותו!"

דו־שיח (משוחזר) זה התנהל בערב יום ה־20 במארס השנה, באחד מבתי־הכלא ה־צבאיים בדרום הארץ. קצין־מודיעין בכיר שוחח שעות ארוכות, עד עלות השחר, עם גבר מוזר, קצוץ־שיער.

"אתה אדריכל?" שאל אותו הקצין.

"כן, הייתי אדריכל," השיב הגבר, שב־דיבורו האיטי בלט המיבטא האנגלו־סכסי. קינן מוס, בן ה־31, היה אדריכל מצליח, איש חברה, טיפוס מקובל. לפחות עד לשנת 1975.

איש ממכריו של קינן מוס, שהשבוע נתגלה כי הוא נאשם בריגול לטובת ירדן אחרי שערק מצה"ל, אינו מוכן לומר עליו מילה רעה אחת. אשתו, אריאנה בת ה־28, טענה בלונדון כי בעלה חף־מפשע, כי בישראל הפכו אותו למטורף, כי הוא לא היה מרגל. חקירת העולם הזה חשפה פרטים מעניינים על אודות האיש, על מניעיו האפשריים לריגול ועל מהלך חייו.

נקודת־משבר בחייו של מוס אירעה בחודש נובמבר 1975. הגבר בחליפה האפורה, האשה הנאה ושני הילדים, שאחד מהם נישא בזרועות הגבר, לא משכו תשומת־לב מיוחדת בנמל־התעופה בן־גוריון בלוד. את ביקורת הדרכונים הראשונה במסלול היציאה מן הארץ הם עברו במהירות. בדרכונו של הגבר הופיע השם קינן מוס, בעל אזרחות ישראלית ודרום־אפריקנית. בדרכונה של אשתו צויינה אזרחות נוספת — אנגלית. לפתע, תוך כדי בדיקה ביטחונית שיגרתית, פלט הרמקול את שמו של קינן מוס והוא נתבקש לגשת למישרד הצבאי בנמל־התעופה, שם התבשר כי לא יוכל לצאת את הארץ. מוס השמיט את מיזוודותיו מידיו ופתח במניסה. משנתפס, נכלא במישרד הצבאי, תחת השגחת שוטר צבאי.

תיקו האישי של קינן מוס גילה את הפרטים הנותרים. שלוש שנים קודם־לכן, בסוף 1972 קיבל האדריכל העולה־החדש אזרחות ישראלית. באותה עת לערך, נקרא לראשונה ללישכת־הגיוס בירושלים. הוא התייצב, עבר בדיקות רפואיות וקיבל זימון נוסף, לתחילת שנת 1973. באותה תקופה השתלב בעבודה במישרד אדריכלים בירושלים שעסק, גם, בתוכניות לפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה.

"מוס היה אדריכל בינוני פלוס. אפשר היה לסמוך עליו," אמר עליו השבוע אחד מעמיתיו־לשעבר, שביקש שלא לפרסם את שמו. "שמעתי שהיו לו בעיות עם הצבא. הוא הצהיר שהוא פאציפיסט וביקש להשתחרר מן השירות הצבאי. נראה לי שפשוט פחד לאבד את העבודה."

הדרמה הקטנה, שהתחוללה בסמוך לבית־הנתיבות בנמל־התעופה בלוד, גרמה למוס להגיע להחלטה הגורלית. הוא הורה לאשתו לטוס עם הילדים לאנגליה. "אני אגיע אחריכם," אמר לאריאנה הנאה, נשק לילדיו ופנה בעיקבות השוטרים הצבאיים.

■ ■ ■

הוא נכלא לימים אחדים, אחרי שנשפט על ניסיון לצאת את הארץ מבלי למלא את חובת השירות בצה"ל. כעבור תקופה קצרה חוייל, בניגוד לרצונו, ונשלח ליחידת־שיריון לאימונים. החייל הבעייתי הגיע לכלא פעמים אחדות.

הוא החליט לנסות להימלט מן הארץ בדרך לא־חוקית. אז יצר קשר עם צעיר אחר, שחוייל גם הוא בניגוד לרצונו. היה זה משה עובדיה, אפסנאי בבסיס שיריון, בן 22, בחור שראה עצמו מקופח מאז־ומתמיד. "הוא היה איש רק"ח," אומרים עליו בכפר־מולדתו, גיבעת־יערים, שבמעלה הדרך לירושלים.

ההיכרות בין קינן ועובדיה, שחור־השיער וגבה־הקומה, נולדה בכלא, כשמוס נכלא על עבירת מישמעת ועובדיה בשל איום על מפקדיו.

הם נפגשו שוב, מחוץ לכותלי הכלא, ותיכננו בריחה משותפת לירדן. עובדיה, כפי שעלה מחקירת המישטרה, קיווה להגיע בעזרת מוס לאנגליה. לדעת חוקרי המישטרה נוצרו היחסים ביניהם כתוצאה מתלות של מוס בעובדיה, על רקע יחסים הומוסכסואליים. הבריחה תוכננה לפירטי־פרטים: הם יקחו סירה קטנה באילת, באישון־לילה יעברו לעקבה הסמוכה, יסתתרו שם, ויפליגו כנוסעים סמויים באחת האוניות.

מוס היה היוזם, עובדיה היה המבצע. רעש משוטי הסירה הבהיל אליהם ספינה של חיל־הים, שהפתיעה אותם במרחק קילומטרים אחדים מנמל עקבה. שניהם היו במעמד של עריקים מהצבא, והושלכו לכלא.

מצבו של מוס הידרדר והלך. בתיקווה לצאת מן הכלא החל מבקר לעיתים תכופות אצל הפסיכיאטר. הוא הודה בפניו שהוא הומוסכסואל, פאראנואיד, היה מוכן לומר על עצמו הכול, ובילבד שישוחרר מן הכלא, ומן הצבא, וייצא את הארץ אל בני־מישפחתו שבאנגליה.

קשר־המיכתבים עם אשתו נותק לאט־לאט. מוס התבייש לכתוב על תלאותיו. מייד אחרי ששוחרר מן הכלא, ניסה לברוח לירדן שוב, הפעם דרומית לכינרת, אולם נכשל. הוא נלכד שוב, והפעם על־ידי חוליה רגלית. שוב נשפט, ושוב נכלא.

■ ■ ■

בפעם השלישית, בעזרת עובדיה, הוא הצליח. בליל ה־2 בנובמבר חצו השניים בשחייה מייגעת את ים־המלח, מול הר־מצדה. על הכביש המוליך לרבת־עמון נעצרו בידי סיור צבאי ירדני.

במיכתבים המעטים שהגיעו אל אשתו באנגליה סיפר מוס, כי נכלא בכלא זרקא שליד רבת־עמון.

"הוא כתב," סיפרה אשתו אריאנה, בראיונות שהעניקה לכתבים בלונדון, "כי עבר חקירות קשות, למרות שכימעט לא ידע דבר על צה"ל או על המדינה. הוא שבת רעב בכלא הירדני. אם ריגל, עשה זאת בגלל מניעים לא ברורים לי. אולי בגלל יחסיו עם חבר מהצבא, ישראלי."

לארץ הוחזר מוס ב־20 במארס השנה, אחרי ארבעה חודשים בכלא הירדני, יחד עם עובדיה, ונכלא בכלא באר־שבע לאסירים ביטחוניים.

בתיקי הצבא היה רשום כעריק במשך ארבעה חודשים. איש לא ידע שמוס הצליח לממש את חלומו לברוח לירדן. ייתכן שהוא נשבר שם. בכתב־התביעה הסודי שהוגש לבית־המישפט־המחוזי בבאר־שבע, טוענת עורכת־הדין רות אבידע, סגנית בכירה לפרקליט מחוז הדרום, כי מוס מסר לירדנים מידע על תצפיות צה"ל, על מיבנהו, על הליכי גיוס, על הפעולות הנעשות ברובע היהודי בעיר העתיקה, על אימונים ועוד.

פרקליטו הראשון, עורך־הדין עמירם ביאור מבאר־שבע, סירב לטפל בהגנה עליו. "הוא לא משוגע, הוא פשוט מיסכן שנגרר אחרי פושע הומוסכסואל," אמר לאנשי הפרקליטות. הפרקליט השני, עורך־הדין משה בר־טל, הסכים, לבקשת שילטונות הצבא, לשלוח את מוס לבדיקה פסיכיאטרית בבית־חולים לחולי־נפש במרכז הארץ. הבדיקה מתארכת, ולא נראה כלל שסופה קרב.

(המשך מעמוד 21)
עד למידת המעורבות הנכונה והרגילה של שר־הביטחון בענייני הצבא; וזו תהיה, מאז ולהבא, הנורמה.

תפקיד וייצמן

איך ייעשה הדבר? ההתחלה המהירה, הבטוחה, הפשוטה והניתנת ביותר לביצוע היא איבחון האמצעים הפורמליים שכבר מצויים בשטח, וניצולם.

קודם לכל יכול שר־הביטחון הבא (וחייב) ליטול מן הרמטכ"ל את „ההמחאה החלקה", העוברת לו בירושה מדור לדור. טכנית יתממש צעד זה בכך, ש„פקודות הצבא" ייהפכו ל„פקודות משרד הביטחון" ומכאן ואילך, לא יוציא הרמטכ"ל אף אחת מ„פקודות הצבא" בשמו.

הוא יוכל להמשיך ולהיות מקורן־בפועל, אבל יוציאן בשם שר־הביטחון — לפי הנחיית השר, או בהסכמתו, אבל תמיד באישורו.

כבר אמרנו שרמטכ"ל הוא „ראש מטה". כל קצין־מטה, בהגדרה, הוא מחוסר סמכויות משל עצמו, מ„כוח המישרה". בזה הוא נבדל מ„מפקד". סמכויותיו־למעשה של קצין־המטה, ניתנות לו כולן בדרך של האצלה מן המפקד. אבל לא האצלה מסוג „המחאה חלקה", ובוודאי לא האצלה לעיצוב המדיניות; שהרי, מה אז נותר למפקד לעשותו? אלא, את המדיניות תמיד קובע המפקד, ורק המפקד, וקצין־המטה מקבל ממנו את הסמכויות הנחוצות, להבטיח כי ייעשה כל הדרוש להגשמת אותה מדיניות. לעניין הרמטכ"ל כ„קצין־מטה" (וכ„ראש־מטה", הוא כזה) „המפקד" הוא הממונה האזרחי עליו, כלומר שר־הביטחון.

בפועל, צריך שיקבל הרמטכ"ל סמכויות נרחבות ביותר, יחסית לכל ראש־מטה אחר, מהיותו לובש־המדים הבכיר וגם ראשו המיקצועי של הצבא. במילחמה יתפקד, למעשה, גם כמפקד המיבצעי העליון. אבל את כל סמכויותיו הוא יכול וחייב לקבל בדרך האחת והיחידה, של האצלה מן הממונה עליו.

בכך אין מתמצית שאלת הקשר בין הרמטכ"ל והדרגים המדיניים. למשל, הכרחי הדבר, שיהיה קשר ישיר (של ייעוץ) בין הרמטכ"ל לראש־הממשלה ולממשלה בכלל; ויש עוד פנים רבות לכל מערכת־היחסים בין ממלאי־התפקידים שהזכרנו.

אבל מכל אלה, בנסיבות השוררות, „תפיסת השילטון" בידי שר־הביטחון היא הפעולה החיונית והדחופה ביותר.

ירושת לסקוב

בחזור לפורמליסטיקה — אותו מכשיר נפלא, שבמיקרים רבים כל־כך, ובוודאי בזה שלפנינו, מאפשר פיתרונות מהותיים באמצעים מיסגרתיים־טכניים, והכל שבעי־רצון, או לפחות מנועים מתלונות ליגליסטיות.

„הוראות פיקוד עליון" נוצרו, לפי מיטב ידיעתי, על־ידי רא"ל (מיל.) חיים לסקוב, ש„המציא" את רוב צה"ל. אולם לא הייתי מתפלא אילו שמעתי שלסקוב לוקה בהתקפי־לב יומיומיים, בראותו איזה שימוש עושה צה"ל במה שהיקנה לו.

זהו איש־המיקצוע, שפרי עמלו נופל לידי מי שאינם כאלה.

ככל שניתן להבין, „הפ"ע" הוא „תירגום" של „תקנות המלך" הבריטיות; ועל כל פנים, אין ספק שבמקורן נועדו לתפקד כך — כלומר, כתקנות (או „פקודות־הקבע") הצבאיות העליונות, המוצאות על־ידי, או בשם, הדרג האזרחי הממונה שהוא הדרג הגבוה ביותר בהירארכיה הצבאית.

זהו הנוהג בכל צבאות העולם המתוקן, בלא חריג אחד ויחיד מן הכלל — להוציא, כמובן, את צה"ל.

„סיבת־הגג" להבטחת השליטה והבקרה האזרחיות על הצבא ויישומה הלכה־למעשה, מקורה (במדינות מתוקנות שבהן הצבא איננו מאיים על השלטון) בתפיסה הגורסת והמקובלת, כי „המילחמה היא עניין רציני מדי מכדי שיושאר בידי הגנרלים לבדם." אם כך בקשר לניהול המלחמה, מן ההכרח שיתרחב הכיסוי המעשי גם לכל הנוגע לבניית הצבא, אירגונו והכנתו למילחמה. הסיבה השנייה התועלתנית, היא, שאין דרך אחרת להוציא „פקודות" כאלה, אלא על־ידי הדרג הגבוה ביותר, או בשמו.

ראינו בהגדרת „פקודות מטכ"ל", (שהם כנראה, „תקנות הצבא" אשר לסקוב שאל מן הבריטים), אותה הבאנו קודם מן „הלקסיקון", כי „ב מ ק ב י ל לפקודות־מטכ"ל יש פקודות דומות מטעם מפקדות חיל־האוויר וחיל־הים". המשמעות היא, כי לפחות לצרכי קביעת „נוהלים ונוהגים" שווה מעמד ראשי שתי הזרועות הללו למעמד הרמטכ"ל — והדבר כתוב שחור על לבן! בכך הופך מעמדם בפועל, בתוך זרועותיהם, ע ד י ף על מעמד הרמטכ"ל. מותר להניח כי „אי־בהירות" דומה שוררת בכל המערכת, שיש בה עוד מקורות לפקודות־קבע, בעיקר בתחומים מיקצועיים ספציפיים, כמו „קציני־חיל ראשיים" למיניהם וכיו"ב.

אצל הגויים אין בעיות וסיבוכים כאלה קיימים, או מוכרים. „פקודות הצבא" הן, כאמור, „פקודות־קבע" כלליות הנבדלות מ„פקידה רגילה". בעוד האחרונה נמסרת דרך שרשרת־הפיקוד — כלומר ממונה לכפופיו הישירים, ומאלה לכפופיהם הישירים שלהם וכן הלאה — הרי „פקודת הקבע" הכל־צבאית מחייבת, בבת־אחת ובו־זמנית, את כל הדרגים, מן הרמטכ"ל עד אחרון החיילים.

מכאן ברור, שאין דרך אחרת, אלא שמקור־הסמכות מוציא־הפקודה יהיה הגבוה ביותר האפשרי — ולא הרמטכ"ל.

4 מיסמכים

איך נראים הדברים במעשה? מיסמך (א') מראה דוגמת כריכה של פירסום צבאי אמריקאי. זוהי הצורה הסטנדרטית הקבועה — אצל האמריקאים אין איש מוציא פירסומים בכל צורה העולה באותו רגע על דעתו. הכותרת העליונה מורה שהפירסום הוא של „מיניסטריון הצבא". התחתונה מעניינת יותר. כיוון שמדובר בפירסום צבאי, גוף־המישנה הספציפי המוציא אותו הוא „המיפקדה", או המטכ"ל. אבל המטכ"ל, או „המיפקדה", אינם גוף אוטונומי. הם שייכים למיניסטריון־הצבא, כפופים לשר־הצבא ומהווים חלק ממישרד־הצבא. רמטכ"ל הצבא הוא „ראש־המטה" — של השר האזרחי הממונה; והמטכ"ל היא המטה הצפוי של המישרד האזרחי.

מיסמך (ב') מציג את הסיומת הסטנדרטית של כל „תקנה" בצבא ארצות־הברית: חתום על הפירסום הדרג־הצבאי הגבוה ביותר — כלומר, הרמטכ"ל, שהוא הראש המיקצועי של הצבא.

אבל כקצין־מטה, אין לו סמכות כלשהי מעצמו, ועל כן הוא פועל „כפקודת" (אפילו לא „בשם", אלא „כפקודה"!) של הממונה האזרחי הישיר. הפונקציונר משמאל הוא זה, אשר לפי תורת־המטה האמריקאית נושא באחריות־המטה המוגדרת להוצאת פירסומים — כך שאפילו בעניין טכני זה לא יוכל לטעון, אמיתי לרה"ש שלי, והוא שטעה".

אצל הבריטים, שמהם ינקנו, ואחר־כך כל־כך עיוותנו — המצב חד־משמעי וברור עוד יותר. מיסמך (ג') מתאר את התוכן הרגיל המודפס על כריכת פירסום־יסוד תורתי. המוציא הוא מישרד־הביטחון („ההגנה") בעקד „יבשה". החתימה על המיסמך — שאיננה מופיעה בשם מודפס בילבד, אלא כדוגמת־חתימה ממש — איננה של הרמטכ"ל או של איש־צבא אחר. מר דונרט (זה אמור להיות שמו האמיתי) היה, בשעתו, „תת־השר הקבוע" במישרד הבטחון; כלומר, הפקיד הממונה הבכיר ביותר (תת־השר הלא־קבוע הוא מינוי פוליטי). „מועצת ההגנה" היא הפורום הכללי הגבוה ביותר של מישרד־ההגנה.

מיסמך (ד') מראה כריכה של „תזכיר אימון" בריטי. זהו פירסום מיקצועי שוטף, „נמוך" יותר מספר־יסוד תורתי. כאן כבר נזכר הרמטכ"ל — אבל לא, חלילה, בשם עצמו.

הדוגמות הללו משקפות את הכלל, שאין יוצא ממנו, ותועלתו מובנת מאליה: הדרג האזרחי אכן אחראי באופן ישיר לנעשה בצבא, מבקר אותו ומעורב אורגנית בו: הדרג הצבאי פועל בשם הממונה האזרחי — סידור שתורם לאילוץ האחרון שיעסוק בכל נושאי הצבא ואיננו מאפשר לו להתחמק מאחריות. בעיית חזות „התקנות" הללו כלל אינה באה לעולם: הדרג האזרחי נמצא מעל לכל דרג צבאי. אחידות המקור גם מבטיחה, כי לא איש הישר בעיניו יעשה, אלא יד

(המשך בעמוד 41)

טיולים
מודרכים
במחירים הסבירים ביותר!
אירופה
ארה"ב, ושייט לאיים
קנדה הקריבאיים
המזרח
הרחוק
30 יום
במחיר של:
15.195 ל"י + 450$
חוברת חינם והרשמה
בכל משרדי הנסיעות.
הטיול
הטוב ביותר זה
אירופה טורס בע"מ
EUROPA TOURS LTD

קורסי צלילה
בתל־אביב ובים־סוף
צלצל: 03-295529.

רובקס
המתנה היפה ביותר

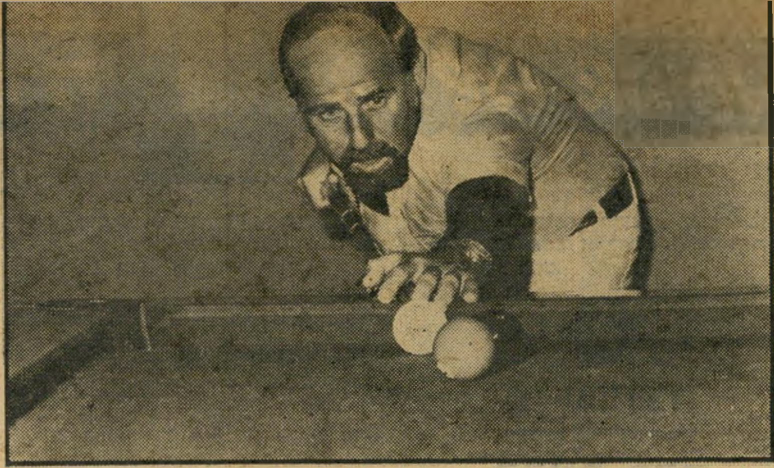

החתונה המהירה בעולם

שלושה דברים בלתי־אפשריים התרחשו בחודש האחרון: הליכוד עלה לשילטון, משה דיין הוצא מהמקרר וההתרחשות השלישית, המפתיעה ביותר — וזה הרגע לעצור את הנשימה — מייק סטולוביצקי התחתן.

כן. על באמת. עם טבעת ותעודה וכל השאר — לא בדיוק. אבל כמעט. ואם זה קרה אז אי־אפשר להאמין שקיים משהו שלא יוכל להתרחש.

יש כאלה הסבורים שמייק הוא המצאה של מדורי־הרכילות ואין דבר כזה במציאות. כי לא ייתכן שכל־כך הרבה סיפורים במשך כל־כך הרבה שנים יסופרו על איש אחד, שאינו אמן וגם לא פוליטיקאי ומסתפק בכרטיס־ביקור צנוע של איש יחסי־ציבור של מישרד־נסיעות. והסיפורים שאין מסיבה בעיר שהוא לא נמצא בה, ואין חתיכה בעיר שהוא לא רשום בספר הטלפונים שלה, הם בטח רק אגדות שממציאים הרכילאים.

אבל מייק אינו המצאה, למרות שאילו לא היה קיים בנוף התל־אביבי היו צריכים להמציא אחד כמוהו — פלייבוי כחול־לבן, שאימרות־כנף ומחמאות נשפכות לו מהשרוול, המשחק את הרווק הנצחי — שהוא, כמו שכמה מידידיו הטובים (ויש לו רק כאלה) נוהגים להקניטו: „פוקה הירש לעניים.”

כמו שרואים אותו, אי־אפשר לנחש שמאחורי הבחור העליז הזה, הנראה תמיד כמי שהולך למסיבה או חוזר ממנה, מסתתר סיפור־חיים מטרף, שאילו אוטו פרמינג'ר היה שומע אותו, היה מזמן מפיק ממנו סרט.

נער־הזוהר הזה, המכונה כך משום שהוא נזהר מטבעות־נשואין, אינו אלא ניצול שואה, שהוריו ניספו במחנות והוא עצמו ניצל אחרי שהוסתר אצל נוצריה קתולית בכנסייה בווילנה. הוא עלה לארץ על סיפון אקסודוס, האמיתית, לא זו שבסרט, ועבר את כל הגילגולים שעברו על מעפיליה.

הסוד הכי כמוס שלו, המסביר אולי מדוע אינו שש כל כך לחתונות, היא העובדה שהיה כבר נשוי פעם אחת בחיים שלו. כששירת בחיל־הים. בכינרת. זה החזיק לו מעמד מגיל 18 עד גיל 23. ומאז ועד יום הולדתו ה־41 הוא חוגג כל יום את הרווקות, אבל תמיד בחברת מישהי אחרת.

קל לשער מה אירע כאשר נחת מייק השבוע בלוד, אחרי היעדרות בת כמה שבועות מהארץ — שרק בגלל סערת הבחירות לא הרגישו בה — ובפיו הבשורה כי איבד את רווקותו. עוצמת הזעזוע היתה אדירה. המהפך של ה־17 במאי היה כאין וכאפס לעומתה. „זה לא יכול להיות!” ספקו אנשים את כפותיהם. „סוף העולם!” יללו מרה כמה שנתונים של חתיכות, „מי היה מאמין שדבר כזה יכול לקרות?!”

אפילו לא מייק עצמו. עובדה, כשיצא מהארץ באותה טיסה גורלית, ידעה כל הארץ שמהנסיעה הזאת תצא חתונה. חוץ ממייק עצמו.

הדבר היחיד שאפשר לומר לזכותו שהוא עשה זאת בכבוד, כפי שרק רווק מושבע ומוצהר יכול להתחתן.

שבוע משגע

„זה הכל עניין של גורל,” אומר מייק כמי שאינו מאמין עוד שזה קרה לו. „נגד הגורל אין מה לעשות.”

זה התחיל כשחבר לעבודה צילצל לו יום אחד מההילטון בתל־אביב וביקש ממנו למלא את מקומו ולארח סוכנת־נסיעות מלוס־אנג'לס, שהגיעה לביקור של שבוע בארץ. אותו ערב פגש מייק לראשונה את העלמה קרן סו בירמה בת ה־29, גבוהת הקומה ואדומת־השיער, הנראית כמו דוגמנית מהווג או הקוסמופוליטן מפני שהיא באמת כזו.

נוסף להיותה סוכנת ודוגמנית היא גם

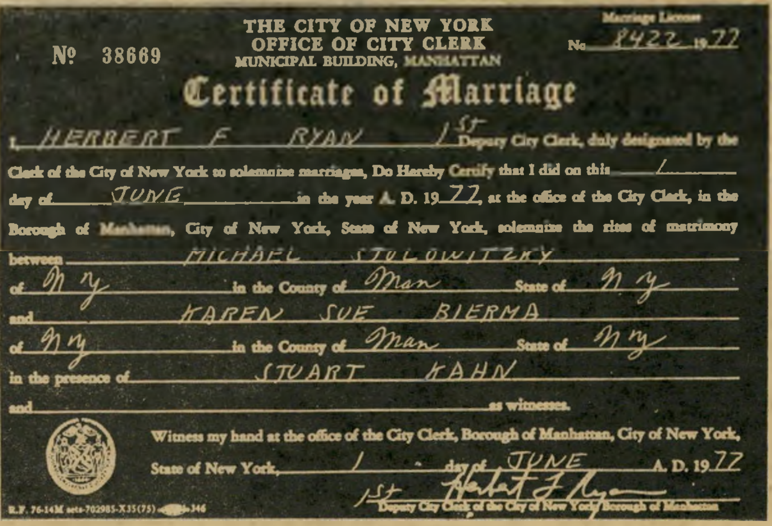
THE CITY OF NEW YORK
OFFICE OF CITY CLERK
MUNICIPAL BUILDING, MANHATTAN

№ 38669

Marriage License No. 8422 1977

Certificate of Marriage

I, HERBERT F RYAN 1st Deputy City Clerk, duly designated by the Clerk of the City of New York to solemnize marriages, Do Hereby Certify that I did on this 1 day of JUNE in the year A. D. 1977, at the office of the City Clerk, in the Borough of Manhattan, City of New York, State of New York, solemnize the rites of matrimony between MICHAEL STOLOWITZKY of N.Y. in the County of Man State of N.Y. and KAREN SUE BIERMA of N.Y. in the County of Man State of N.Y. in the presence of STUART KAHN and as witnesses.

Witness my hand at the office of the City Clerk, Borough of Manhattan, City of New York, State of New York, 1 day of JUNE A. D. 1977

1st Deputy City Clerk of the City of New York Borough of Manhattan

R.F. 76-14M sets-702985-X35(75) 346

תעודת הנישואין האזרחיים
היא בלוס־אנג'לס —

מייק וקארן סטולוביצקי
— הוא בישראל

עובדת בכירה בחברת התעופה האמריקאית, אמריקן אייר־ליין, צלמת ופרוטסטנטית אדוקה. מייק לקח אותה למסיבה אצל אייבי נתן ושם־לב שכולם שם מנסים להוציא אותה ממנו, כאילו כבר היה נשוי לה. זה הכניס אותו כנראה לאמביציה ועוד באותו ערב הם התאהבו.

היה להם שבוע משוגע, עם טיולים בארץ ובאילת, כשברור היה לשניהם שזה בסך־הכל עניין לשבוע. כשעמד השבוע להיגמר חיפשה קרן דרכים איך להאריך את שהותה בארץ לעוד יום יומיים. זה לא הלך. היא היתה מוכרחה לחזור לעבודה. וכאן נכנס הגורל לתמונה.

ערב לפני שהיתה צריכה לעזוב נתקפה בהתקפת מעי־עיוור. מייק הבהיל אותה להדסה, שם ניתחו אותה. והרופא נתן לה אישור שהיא חייבת להישאר בארץ עוד שישה שבועות. שישה שבועות זה הרבה זמן. בייחוד עבור מייק, שאינו רגיל לבלות כל־כך הרבה עם נערה אחת. לא פלא שהחברים הריחו שמשהו קורה וכמה מהם אפילו ערכו לכבוד מייק וקרן חגיגות אירוסין, התחייבו לסדר אותם בחיים אם יתחתנו. אלה היו התחייבויות בטוחות, מפני שברור היה שאצל מייק זה לא יכול לקרות.

גם השישה שבועות חלפו והעסק עמד להיחתך. אבל שוב הגורל, ימח שמו. יומיים לפני שקרן סו עוזבת, מקבל מייק הוראה ממישרד־הנסיעות שלו לטוס מהר לארצות־הברית כדי להכשיר את הקרקע לקונגרס הסתדרות ציוני־אמריקה, העומד להיערך בחודש יולי בארץ.

הוא שלח את קרן יום אחד לפניו, כדי שיהיה מי שיקבל אותו כשיגיע לניו־יורק.

למרות מה שאפשר לחשוב על מייק זאת היתה הפעם הראשונה שלו שהוא מגיע לאמריקה.

מייק הסתובב ברחבי ארצות־הברית, לצורך עבודה, כמובן. אבל גם מהנאות החיים לא משך ידו. כי קרן סו היא הרי עובדת בכירה של חברת התעופה אמריקן אייר ליין. ובתור שכזו יכלה לטוס אליו לכל מקום בו היה ולבלות עימו מיספר ימים. „שיגעון,” מסכם מייק, „בחיים שלי לא היה לי כל־כך טוב עם בחורה.” אמר ולא ידע איזו צרה הביא על ראשו. הפגנות המחאה של הנעלבות מתארגנות כבר ברגע זה.

טוב, מה שהיה היה, וקרן סו ליוותה את מייק לניו־יורק כדי שימריא בחזרה לארץ. הם נפרדו, אולי לתמיד. ושוב התערב הגורל. המטוס בו עמד מייק לחזור לארץ היה מלא וכסוכן־נסיעות ביקשו ממנו לדחות את טיסתו למחרת. את הערב הנוסף שהרוויח בחברת קרן בילה מייק אצל ידידים ישראליים בניו־יורק. וכאן, סוף־סוף, מתחיל סיפור־המתח הבלתי־רגיל.

רשות הדיבור למייק.

הבלתי אפשרי

„הוזמננו לבית ידידים ישראליים, נירה ועודד בן־ארי. היא עובדת בכירה באו"ם, שסידרה לי פגישה אישית על כוס קפה עם ג'מיל ברודי, נציג סעודיה והוא בעל חברת־תובלה של משאיות כבדות. עודד לא ברודי. בשעת ארוחת־הערב הם התאהבו בקרן. פתאום, באמצע הלילה הם אומרים לי: 'שמוק שכמוך, הרי אתם אוהבים זה את זה, אתם עובדים באותו מיקצוע, טוב לכם ביחד, אז למה לעזאזל אתם לא מתחתנים?'

„הרגעתי אותם: 'אין לכם מה לדאוג, אנחנו נתחתן. פעם.'

„'מה פעם?!' צעק עלי עודד, 'עכשיו!'

„'איך עכשיו,' אני אומר לו, 'הרי מחר בערב אני טס בחזרה לארץ.'

„'לא יעזור לכם,' אומר עודד, 'אנחנו נחתן אתכם הערב.'

„עכשיו צריך להבין שהאפשרות היחידה באמריקה להתחתן צ'יק צ'אק על המקום זה בלאס־וואגאס. בניו־יורק זה לוקח לפחות שבוע ימים, עד שעושים את הבדיקות הרפואיות המראות ששני בני־הזוג בריאים ועד שמקבלים את הרשיון. אבל עודד התעקש. הוא הודיע שיסדר לנו מטוס פרטי שיטיס אותנו ללאס־וואגאס להתחתן. 'עזוב שטויות,' אמרתי לו, 'אני לא טס ללאס וואגאס באמצע הלילה אפילו בשביל להתחתן.'

„אמרנו להם תודה־רבה על ההצעה והלכנו לישון. בבוקר, זה היה הראשון ביוני, בשעה שבע בבוקר, אני מקבל טלפון. מצלצל אלי אחד שמציג את עצמו בתור סטיוארט קהאן, עורך־דין ידוע בניו־יורק ומדקלם לי: 'אני מצטער שאני מעיר אתכם בשעה כל כך מוקדמת, אבל התבקשתי על־ידי מר בן־ארי לעשות את הבלתי אפשרי ולהביא אתכם בברית־הנשואין.'

„לא הספקנו להתעורר ומצאנו את עצמנו במכונית של המיסטר קהאן הזה, שלקח אותנו לקליניקה, שם לקחו מאיתנו מנות דם לבדיקה ונתנו לנו במקום תעודות שאנחנו כשרים, מבחינה בריאותית, לנשואין. משם סחב אותנו הפרקליט הזה בטיסה אל השופט העירוני העליון של ניו־יורק, כדי שזה יוציא היתר מייוחד לנשואין מיידיים.

„'הבחור עומד לטוס בעוד כמה שעות לישראל,' הסביר לו העורך־דין, 'הוא מוכרח להתחתן.' השופט לא האמין והייתי מוכרח להראות לו את כרטיס־הטיסה שלי. הוא התבונן בתעודת־הבריאות שהוצאה באותו בוקר ופרץ לפתע בצחוק מתגלגל. 'מצטער,' אמר השופט־העירוני־העליון, 'אבל אתם לא יכולים להתחתן?'

„'למה?' תמהני.

„'מפני שבתעודה הזאת כתוב ששניכם

(המשך בעמוד 36)

תיבת פנדורה מאת שוש אביגל

ממשלת הגב הישר

מול המתקפלים

שמואל כץ עובד קשה בארצות־הברית. לא קל למכור שם, כיום, את חזון נחלת־האבות. מאמצי ההסברה שלו נתקלים בקשיים מרובים אצל העיתונות המקומית, המקשיבה לו באימה כבושה. ראשי הקהילה היהודית יוצאים חרדים ושותקים מן הפגישה עימו אצל השגריר שימחה דיניץ. יש, כנראה, רק מקום אחד שבו מצליח איש הסברת־היצוא של הליכוד להישמע „כמו בבית" — וזה בבית. כאן תמיד אהבו מוצרי־יבוא, והרדיו והטלוויזיה הגישו השבוע את מדיניותו של הליכוד כקול בוקע ממרחקים — קול של יבוא.

יפה עשתה הטלוויזיה, כאשר איזנה את המצב והביאה ביום החמישי (מבט) את תגובתו של עורך השבועון ניוזוויק, ואת תחזיתו המודאגת ביחס לתוכנית המדינית ששמע מפיו של כץ (קיפאון, צימצום הסיוע האמריקאי לישראל, אולי מילחמה).

בהשבוע יומן ארועים ביום השישי ביקשה הטלוויזיה לאזן את האיזון של היום החמישי. שמואל כץ נתבקש להסביר את ההסברה שלו. והוא הסביר שהמצב בכלל לא נורא, שבדרך־כלל הוא מצליח לשכנע את שומעיו ש„צריך לתת צ'אנס" לליכוד, ששומעיו מעדיפים את „ממשלת הגב הישר" על ממשלת „המתקפלים". קשיים מתגלים רק כאשר הוא נתקל ב„פרו־ערביות, בעויינות ובשמאלנות ריקנית."

מה לעשות ורבים משומעיו, החל בעורכי העיתונות וכלה, בעקיפין, בנשיא ארצות־הברית עצמו, מגלים הפרעות קלות מן הסוג הנ"ל! גם את אנשי הקהילה היהודית קשה לסווג כ„פרו־ערבים". אלא ששמואל כץ הוא, כנראה, טיפוס אופטימי.

המיתוס של עזה

מתנפץ

רצועת־עזה זה מיתוס: המצרים ניצלו את הפליטים, אריק שרון הציל אותנו מן הפליטים, ישראל הצילה את הפליטים כאשר בנתה להם בתים קטנים ויפים ומצאה להם מקורות־תעסוקה.

תוכניתה של נירה הלפרין („רצועת עזה" — עשר שנים למילחמת ששת־הימים, רשת א', שבת), הוכיחה כי רצועת־עזה זה לא רק אריק שרון. עשרות יהודים טובים עושים שם עבודה קשה ויאפורה מזה עשר שנים, ומבפנים הדברים נראים קצת אחרת.

למשל, בעיניו של אותו פליט ש„קיבל" בית ב־35,000 ל"י, זה לא נראה בכלל כ„נס כלכלי" או כל נס אחר. היו לו ולמישפחתו הרבה קרקעות במסמיה, והיום „יוק." הבית הקטן נראה לו כפיצוי טיבעי, שאינו דורש הסבר מיוחד.

יהודי העובד שם מזה זמן רב אף הוא

שמואל כץ
כולם אנטי־שמים

אינו מתפעל מן הנס הכלכלי של רצועת־עזה. לדעתו, לא נפתרו הבעיות העקרוניות: החברתיות והפוליטיות.

לדבריו, אין זה נכון שאנשי עזה היו אזרחים מדרגה שנייה תחת השילטון המצרי. להיפך. הם העריכו מאד את המצרים, שהתגברו על יצר־השילטון שלהם והשאירו את הרצועה בחזקת אופציה פתוחה למדינה פלסטינית. העזתים ראו עצמם תמיד עליונים על בני הגדה שסופחה לירדן, סלדו מחוסיין וחתמו „פלסטין" על בולי־הדואר שלהם.

את הפליטים קיפחו דווקא אותם עזתים אמידים שסלדו מן הפליטים, שהגיעו לעיר ב־1948, הסריי־כל. נוצר פער חברתי שלא גושר עד היום, ושום בית ב־35,000 ל"י לא יפתור אותו.

התוכנית היתה אומנם ארוכה מאד, איטית למדי, לא משופעת בהברקות רדיופוניות או בשאלות דרמאיות, אך היא הוקדשה לעיון רציני, אובייקטיבי ומעמיק, בנושא שאין מרבים לדון בו. תחת תוכנית נוסטלגית על מילחמת־ששת־הימים — נתקבל מישדר חי ומעניין שעסק בתוצאותיה של אותה מילחמה — לאור המציאות של היום.

מי שרוצה

להיות מלך

יעקב אגמון ממשיך בהתקפת־המחץ שלו על נושא חופש־הביטוי, בתוכניתו בירה ומצב־הרוח. המישדר הוקדש השבוע להיבטים החוקיים הקשורים לבעייה. בצוות: עורך־הדין רם כספי נגד עורך־הדין אמנון זיכרוני, הפרופסור אסא כשר (פילוסוף, דתי ושמאלני רחמנא־ליצלן), וד"ר יהודה מלצר (גם כן פילוסוף, וחייל־מילואים לעת מצוא).

כספי הצליח להטות את הקהל לצידו, שעה שפרט על נימים רגישים ולא־עקרוניים בליבו של כל אזרח קטן, החושש מפני העיתונות הגדולה, הכבירה והאימתנית. דבריו על חוסר־הישע של האיש הקטן זיכוהו במחיאות־כפיים, ודרישתו ליתר „איזון" בין זכויות־הפרט לזכויותיה של העיתונות זיכתה אותו בפרץ נוסף.

יהודה מלצר ניסה להחזיר את הדיון לנתיב עקרוני יותר. על מי כותבים? על המנהיגים, בעיקר. מטבע הדברים, שהם חושפים את עצמם. „אתה רוצה להיות מלך — נכתוב עליך." על סתם יהודי המשרת במילואים (תסביך ישן של מלצר), אין כותבים. אז שיידעו, אישי־ציבור למיניהם, שהם לוקחים את הסיכון.

בחלקה השני של התכנית רואיין צבי רימון, כתב גלי־צה"ל לענייני מיפלגות, שדיבר על האובייקטיביות שבדיווח העיתונאי.

זה היה המשך עקיף, והדגמה לדיון הקודם. בקשר לבעיית הכתבים לענייני מיפלגות, המזוהים עם מיפלגה זו או אחרת — השיב צביקה שזוהי באמת בעייה. בעיית המיכתבים־למערכת, אף היא בעייה — אבל לא שלו, למזלו. (אגמון ביקש לוודא את התרשמותו בדבר ציגזורם וסיווגם של מיכתבי־הקוראים למערכות העיתונים; צנזורה פנימית כזאת יוצרת תדמית מעוותת של דעת־הקהל, ותופרת אותה לפי דעת־היחיד של עורך־המדור).

צבי רימון הוא כתב לענייני מיפלגות של תחנה צבאית. כל העניין הזה חדש — בן מיספר חדשים בסך הכל. גלי־צה"ל אמורה להיות תחנה על־פוליטית.

איך מסתדר כל זה עם הצהרתו הכנה של הכתב, כי לא תיתכן אובייקטיביות גמורה בדיווח עיונאי?

שידור

על הגל

אולפן חדש לגל"צ בת"א

מה שמתרחש היום בתחנת־השידור הצבאית אופייני, כנראה, לכל מה שקורה במערכת־הביטחון. יד אחת אינה יודעת מה עושה השנייה.

בעוד שר־הביטחון יצא בהכרזה, כי אולפני גלי־צה"ל יעברו תוך זמן קצר לירושלים, מבוצעות השבוע בקדחתנות עבודות בניית אולפן חדש וגדול, שיהיה האולפן החמישי של התחנה בתל־אביב. ההשקעה בהקמת האולפן, שיהיה המשוכלל ביותר בתחנה, תהיה יותר ממיליון לירות.

היות שההוראות לביצוע העבודות, הגיעו ישירות ממישרד־הביטחון, מקווים עובדי התחנה, שיש בכך משום רמז לביטול או לדחיית המעבר לירושלים. כך או כך, הצורך בהקמת אולפן נוסף מורגש כבר זמן רב, עקב עומס־העבודה הגדול בתחנה. בנוסף, בצמרת התחנה הצבאית משוכנעים, כי עד שתיפול ההכרעה על המעבר לבירה, יוכלו עובדי גלי־צה"ל ליהנות מ־האולפן המשוכלל תקופה ארוכה למדי.

מיבנה אירגוני חדש

סוף־סוף החליטו בגלי־צה"ל לשנות את המיבנה האירגוני המיושן של התחנה, ו־לעשותו כמקובל ברשות־השידור. עד היום, כל פעולה שהתבצעה בתחנה היתה זקוקה לאישורו של מפקד התחנה, **מרדכי נואר**, או של סגנו **צבי שפירא**. עם הגידול ב־כוח־האדם שמעסיקה התחנה־כיום, נוכחו הכל לדעת ששיטת הניהול הקיימת צנטרליסטית מדי, ומאלצת את מפקד־התחנה להכריע לעיתים בבעיות שוליות כגון רכב, או בפיתרון בעיות טכניות. מעתה תחולק העבודה לפי מחלקות ומדורים, תהיה האצלת סמכויות־יתר לעובדים, וכמובן יוענקו תארים חדשים.

מאחרי־הקלעים בתחנה מתנהל עתה מאבק על המישרות החדשות, אם־כי למנהלי־המחלקות שייבחרו לא הובטח קידום בו־זמני בדרגה ובשכר. עובדי־התחנה מאמינים, שאחרי שייקבעו השינויים החדשים, יוכלו לפתוח במאבק לתוספת־שכר לשינויי־דרגה, בהתאם לתפקיד החדש.

המועמדים לתפקידים החדשים הם: **מולי שפירא** כמנהל מחלקת הבידור הקל; **יצחק בן־נר**, כמנהל מחלקת־תרבות־ואמנות, ו**אהוד גרף** כמנהל מחלקת־האומר.

יש לציין שמחלקת הבידור הקל פועלת במתכונתה החדשה כבר חודשים אחדים, דבר שתרם באופן ממשי מאד להעלאת רמת תוכניות־הבידור. על ההפקה האחרונה שביצעו, שירי נתן יהונתן, התחרו שלוש חברות־תקליטים, להפקת תקליט המופע שאותו ערכו **אליעזר דר** ומולי שפירא.

אייבי יבקש רישיון

הכרזותיהם של ראשי הליכוד בזכות הקמת תחנות־שידור פרטיות בארץ וביטול המונופול של רשות השידור, יועמדו בקרוב במיבחן המציאות.

ספן־השלום **אייבי נתן**, מתכוון להיות הראשון שיגיש בקשה לרישיון להקמת תחנת־רדיו ותחנת־טלוויזיה פרטית. במידה שבקשתו תאושר, מתכוונים כמה אנשי־עסקים להגיש בקשה להקמת תחנת־טלוויזיה מיסחרית נוספת.

בחוגי רשות השידור מצפים עתה לחידוש המאבק על התרת פירסום מיסחרי בטלוויזיה, היות שלדיבריהם, זהו הזמן לחתום חוזי־פירסום שנתיים עם חברות־הפירסום הגדולות, לפני שיקדימו אותם התחנות הפרטיות שיקומו.

החתונה המהירה

(המשך מעמוד 35)

נגועים במחלת־מין!' צהל השופט.

„הסתבר שבמעבדה, מרוב מהירות מילאו את המישבצת הלא נכונה. צחקנו. גם השופט צחק. אבל היה צורך לשלוח את התעודה לתיקון ורק אחרי זה הסכים השופט לדון בבקשה. העורך־דין הזה נתן את נאום חייו. הוא סיפר שמאז רומיאו ויוליה לא היה סיפור אהבה כזה כמו זה שלנו ושאנחנו מוכרחים להתחתן. דמעות עמדו בעיני השופט כאשר חתם לנו על האישור לנשואי הבזק."

הטכס במכונית

„עם האישור של השופט ביד רצנו אל בית־העירייה," מוסיף מייק סטולוביצקי ומספר. „היו שם מאות אנשים בתור לנשואין אזרחיים. נכנסנו מחוץ לתור אל אולם החתונות. היו שם גם כן עשרות זוגות. כמה מהם הביאו אפילו את הילדים לראות אותם מתחתנים.

„ואז אמרתי לקרן: ,המזל שלי שכאן לא מכיר אותי אף אחד!' לא הספקתי לגמור את המישפט ואני שומע צעקה אדירה: „מייק סטולוביצקי! מה אתה עושה כאן?!'

„הפניתי את הראש ואת מי אני רואה אם לא את נתן עמיר, בעל סוכנות הנסיעות סברה־טורס, שבא באותו יום לעירייה כדי להתחתן גם כן. אבל עם בחורה ישראלית.

„הוא החזיק ביד גיליון של העולם הזה ושאל: ,כמה אתה משלם שלא אצלצל להם מייד ואודיע על מה שאתה עושה?' צחקנו ואז קרא לנו פקיד־העירייה לבוא להתחתן. היינו צריכים למהר כדי שלא אחמיץ את הטיסה שלי. עמדנו שם לפני הפקיד שניצב על דוכן גבוה, עם דגלי ארצות־הברית משני הצדדים, כמו בסרטים.

„פתאום נזכרנו שאין לנו טבעת. מי שהציל את המצב היה עורך־הדין. מסתבר שבאותו בוקר, כשיצא מהבית, אמרה לו בתו בת החמש: ,אבא, אתה הולך לחתן זוג. בטח אין להם טבעת. קח את הטבעת הזאת.' זאת היתה טבעת זהב מפלסטיק. היא הוציא את הטבעת מכיסו ובטבעת זו התחתנתי עם קרן. אה, שכחתי לציין, שאת חוזה הנשואין בינינו ערכנו במכונית, בדרך לבית־העירייה.

הסבר לאמא קאתולית

„זה היה בדיוק ככל החתונות שראיתי תמיד בקולנוע. אחרי שנגמר הטכס ביקשה קרן מהפקיד לחזור עליו שנית כדי שתוכל לצלם אותו. וככה יצאנו מבית העירייה נשואים. ,הכל טוב ויפה,' אמרה לי אשתי החדשה, ,אבל תסביר לי איך אבוא אל האמא שלי ואומר לה ששם המישפחה שלי עכשיו זה סטולוביצקי?'

„לי עצמי היתה בעייה דומה: איך להסביר לאמא שלי שהתחתנתי עם פרוטסטנטית? האמא המאמצת שלי, שהצילה אותי מהנאצים, באה איתי לארץ, נשארה כאן וזכתה בתואר „חסידת אומות־העולם". היא כיום אשה בת 73, השומרת על אמונתה הקאתולית.

„הספקנו עוד לאכול ארוחה במסעדה צרפתית וטסנו משם ישר לשדה־התעופה. זה היה מחזה לא־נורמלי. אנשים התאספו מסביבנו לראות אותנו מתחבקים ומתנשקים כשעודד בן־ארי מכריז: ,רבותי, הזוג הזה רק עכשיו התחתן ותראו באיזו צורה נפלאה הם הולכים לבלות את ירח־הדבש שלהם: היא בלוס־אנג'לס והוא בישראל.'

„אז זהו. כעבור כמה דקות הייתי במטוס בדרך לישראל. קרן, אשתי, היתה במטוס בדרך ללוס־אנג'לס. אנחנו אפילו לא יודעים איך יהיו חיי הנשואין שלנו. לא הספקנו לדבר על זה. אבל מה שאני יודע שזאת הדרך היחידה בה יכולתי להתחתן. לא הייתי מוכן לשום פשרות. קרן היא האשה היחידה שכאשר אני נמצא עימה סגור לבד בחדר, אני לא מרגיש צורך לצאת לבלות בחברת אנשים, כמו שהייתי עושה תמיד, וזה גם לא חסר לי."

אם תרצו, גם זוהי הגדרה לאהבה.

וכאשר שואלים את מייק כמה זמן, לדעתו, יחזיקו נשואיו אלה מעמד, הוא משיב: „עוד לא חשבתי על העניין הזה. אני עוד בשוק. אבל בצורה הזאת, כשהיא שם ואני פה, אני חושב שזה יכול להימשך לנצח!"

רחל מרחלת על כל העולם

גאון - תאריך אחרון!

אורנה גולדפרב ויהורם גאון
תכשיטים ופרווה

לכל מי שחשב שהופ, ברגע האחרון שוב יקרה פנצ'ר, נכונה אכזבה. **יהורם גאון** וחברתו היפה, **אורנה גולדפרב**, יתחתנו — בלי נדר — בטכס דתי מלא, והמועד החדש והסופי שנקבע לחתונה הוא ה־30 ביוני.

הפעם כבר לא יעשו להם בעיות, כיוון שאורנה כבר גדולה. מלאו לה 17, והיא הגיעה לפירקה ב־27 במאי. וכדי שתיווכחו עד כמה הוא אוהב אותה, עליכם לדעת, שהוא הביא לה במתנה מערכת של תכשיטי־זהב עם אבני־חן ירוקות, הכוללת טבעת, ענק לצוואר, עגילים וצמיד. ואם לא די בכך, הוא הביא לה גם מעיל־פרווה אלגנטי, שמתחמם בינתיים בארון.

את כל המתנות היפות האלה הביא יהורם איתו מהסיור האחרון שערך בטורקיה. אז רק תארו לכם מה היא תקבל כשהוא ישוב, באמצע החודש, מסיבוב־ההופעות הנוכחי שלו בוונצואלה. אחרי הכל, אם היא יושבת בבית ומחכה לו כל־כך יפה, תסכימו איתי שמגיע לה.

אבל לפי מה שסיפרו לי, כל הזוטות האלה הן עוד כלום לעומת המתנה שהיא תקבל לנישואין. זה לא אומר שהוא מסתובב ומחלק מתנות על ימין ועל שמאל, אבל הבנאדם לא מתחתן כל יום, גם לא כל יומיים, וכשהוא כבר מחליט לעשות את זה, אפשר להבין מכך שהוא יודע להעריך את אוצרו.

טכס־הנישואין שלהם ייערך, כמתוכנן, בבית־הכנסת הספרדי שבירושלים העתיקה, עיר־אהבתו של יהורם, והבטיח לערוך אותו הרב הראשי, הראשון־לציון **עובדיה יוסף**.

אורנה המקסימה נרגשת מאד לקראת המאורע החשוב בחייה, ולפי מה שראיתי, היא מרגישה שעם יהורם זה בטוח. למרות שהיא הספיקה להכיר קצת את החברים שלו, ואת עולם הבוהמה התל־אביבי, הבחורה פשוט לא מוצאת בזה עניין, ומעדיפה בדרך־כלל לשבת בבית עם בעלה־לעתיד, או לצאת איתו לבלות בין החברים הפרטיים שלו.

„הבוהמה פשוט לא מעניינת אותי," אמרה לי הקטנה בחיוך כובש. „יש לי זמר אחד בבית, ואותו אני אוהבת."

ומה צריך יותר מזה הבן־אדם? אז שיהיה להם במזל טוב, ואנא בלי התקהלויות. כי טכס כזה הוא, כידוע, מסוג האירועים שבהם עודף אוהדים יכול רק להפריע.

הלם וארוחת־בוקר

מי שחזר מפסטיבל־קאן כשהוא המום לחלוטין, היה במאי־הקולנוע **ויקטור נורד**, שהוא עולה־חדש מברית־המועצות. כי מה שעבר עליו בקאן, עובר בעצם על כל מי שמגיע לשם. אבל לא כל אחד הוא עולה־חדש מברית־המועצות, כך שאפשר להבין אותו.

תארו לכם שיום אחד הוא יושב לו בלובי של מלון מרטינז, לבוש פראנג'י סטייל בנאדם חשוב, ופתאום נעצרת לפני המלון מכונית רולס־רויס לבנה, עם שמשות ירוקות. ופיתאום, כמו בסרטים, נפתחת הדלת ומהמכונית נשפכת החוצה פצצה לא־רגילה, שחוץ מזה שהיא בלונדית משגעת, אז מנצנץ עליה עדי־יהלומים מסנוור בשיער, ועל צווארה תלויה פרוות מינק כחול, שרק מי שבא מרוסיה יודע להעריך כמה היא שווה.

ויקטור נורד ומלאני גריפית
עיתונאיות וזונות

„בקיצור," מספר לי ויקטור, „תארי לך שהפצצה הזאת נכנסת למלון, עוברת לידי וקורצת לי בעין, סימן כזה שפירושו אחד: ,בוא אחרי.' הייתי כל־כך מבסוט, שכבר קמתי והתחלתי ללכת בעיקבותיה. הייתי משוכנע שהיא מינימום נסיכה או משהו כזה. עד שפיתאום ראה אותי מישהו מהמישלחת שלנו, לא חשוב מי, ואמר לי שרצוי להכין אלף פרנק. קיבלתי שוק. איך אפשר להאמין שיפהפיה כזאת נותנת תמורת הכסף רק 40 דקות גוד־טיים על השעון, כמו שעור־נהיגה?"

אבל זה היה רק שוק ראשון בסידרה. אחרי ההקרנה החגיגית של סירטו, הגן, בכיכובם של **שייקה אופיר** ו**מלאני גריפית**, ניגשה אל ויקטור בחורה זרוקה ומלוכלכת, ההיפך הגמור מהפצצה הבלונדית, חצי שיער ג'ינג'י וחצי שחור, משהו מיפלצתי, והדבר הזה התחיל לדבר איתו.

„תפסתי ממנה מרחק," הוא מספר. „כי לא רציתי שיצלמו אותנו ביחד, אבל היא דווקא צעקה לצלמים שיצלמו. טוב, אחרי זה כבר לא היתה לי ברירה אלא להקשיב לה. והנה, היא אומרת לי שהיא רוצה לראות אותי ולראיין אותי. היתה לי ברירה? הסכמתי. וכבר סיפרה סיפור חדש.

„ ,אני לא מסוגלת לראיין אותך,' אמרה לי, ,אני פשוט רעבה. אבל אל תדאג, אני אקח אותך למיסעדה זולה. הלכתי איתה למיסעדה, והיא אמרה לי: ,אני מזמינה סלט שעולה 25 פרנק, בסדר?' הסכמתי, אלא מה? היא אכלה ואכלה, וכשגמרה לאכול, אמרה לי שהיא פשוט כבר עייפה, כי נורא מאוחר, והיא תצלצל אלי מחר. הייתי משוכנע שזאת סתם פראיירית שחיפשה פראייר להוציא ממנו ארוחה.

„פתאום היא מצלצלת אלי למחרת בבוקר, ומודיעה לי שהיא מחכה לי בלובי של המלון. לראות אחת כזאת בבוקר, זה מוריד את המוראל לכל היום. מובן שזה עלה לי גם ארוחת־בוקר, אבל השוק האמיתי שלי, התרחש כשהיא פיתאום שלפה לי עיתונים כמו הניו־יורק טיימס וכל מיני חשובים כאלה, והראתה לי את הכתבות שלה שם. נו, אז מה אני צריך לחשוב עכשיו? כשזונות נראות כמו מלכות־יופי, ועיתונאיות כמו זונות?"

מה שבטוח - ביטוח

לפני שנים אחדות הוא היה אחד השדרנים הפופולריים של גלי־צה"ל. מה זה פופולרי? תארו לכם שיום אחד אנשים אפילו התבלבלו ושאלו את מי שהיה אז מפקד־התחנה, **יצחק ליבני**, אם הוא **גדי ליבנה**. אבל מאז השתחרר גדי מצה"ל, והיום הוא הפך סתם מר ליבנה — סוכן־ביטוח.

שרה וגדי ליבנה
בידור ומישמעת

אלא שאני, מצידי, זוכרת לבחור את חסד נעוריו, לכתי אחריו על גלי־האתר והשבוע שמחתי לפגוש אותו באחת המסיבות, ולהכיר באותה הזדמנות גם את רעייתו הטרייה, **שרה לבית זליש**, שהיא מורה לחינוך מיוחד במיקצועה.

נו, נראה שמומחית לחינוך מיוחד זה בדיוק מה שהיה חסר לסוכן־הביטוח החדש. כי בדיוק בחצות־הלילה פנתה האשה לסינדרלה שלה, ואמרה לו: „גדי, מחר אנחנו צריכים לקום מוקדם." וגדי, שהיה בשעתו אחד מפרפרי־הלילה הרחפניים ביותר בשטח, פשוט גמר את הדרינק, אמר יפה לילה־טוב ונסע הביתה.

זה כבר הפתיע אותי לגמרי. למה? כי אשתו הראשונה של גדי, **אתי**, היתה ההיפך הגמור. לא זו בילבד שהיא אהבה להישאר במסיבות עד הסוף המר, היא גם דאגה לגרור אותו איתה לכל מקום. אבל הנישואים האלה באמת לא החזיקו מעמד זמן רב. כי בדיוק אחרי שנה וחצי הם החליטו שזה לא זה, והתגרשו. לא נעים, אבל לא נורא.

מאז חלפו שש שנים תמימות, שבמהלכן חיפש גדי בין עדרי הגדיות. חיפש וחיפש, ופה ושם גם מצא, אלא שחתונה מחודשת פשוט לא היתה בראש שלו. עד שיום אחד, בצורה מיקרית לגמרי כמו בספרים, מצא את שרתו, ותוך צ'יק־צ'ק החליטו השניים להינשא ולפתוח דף חדש.

ואם דף חדש — אז עד הסוף. גדי הפך סוכן מוסמך לביטוחים, וזאת הפרנסה. וכדי שלא לנטוש לחלוטין את ענייני הבידור, הוא חוזר לשדר לאומה בתחנה הצבאית. אבל הפעם הוא מבטיח חגיגית לא להתקלקל שוב, ותמיד־תמיד לחזור הביתה מוקדם. לי, לפחות, נראים השניים מאושרים מאד, ואולי באמת כדאי לנסות את התרגיל הזה.

ממשבר לזהות

אם אתם רוצים לדעת מה קורה לישראלי שיושב בחו"ל בערך עשרים שנה, ואפילו די מצליח, אז התשובה היא: משבר זהות. זה מה שקרה גם לאמרגן **עדי סמל**, שחזר לפני שבוע ארצה והפעם בתור תושב־חוזר — ולתמיד.

למי שלא יודע, אז עדי היה האמרגן שהוציא לאור העולם את צמד העופרים, והשפיע על הקאריירה שלהם מאז לידתם האמנותית. אחר־כך הוא עבר לטפל בכל מיני להקות־זמר אמריקאיות ובמלחינים של מוסיקה לסרטים, והוציא לאור כל מיני מוסיקות וקופרודוקציות, עד שביום בהיר אחד הוא הרגיש שזהו זה, יש משבר זהות.

ועכשיו אתם ודאי רוצים לדעת מה זה משבר־זהות. בבקשה: „אתה פשוט יושב וחושב מה אתה עושה, ובשביל מי. אנשים פשוט חוזרים אל השורשים, וסוגרים את מעגל־החיים שלהם, במקום ששם הם נולדו." כך חושב האמרגן סמל, וכדאי רק שתדעו שהקש ששבר את הזהות שלו היה דווקא הצלחה כבירה עם הווקר בראדרס בלונדון. „אבל רק מתוך הצלחה אפשר לוותר על דברים," אומר עדי.

„רק כשמצליחים מאד, אפשר לשבור את הזהות, לעזוב את הכל ולחזור ארצה."

נו, את זה דווקא לא ידעתי, אבל הרי ההוכחה. עובדה שהוא חזר, אבל לא לפני שהוא קפץ קודם לגישוש. גישש פה, גישש שם, עד שבחר לו מישרה ציבורית שתתאים לכישוריו. כי הרי לא חוכמה לחזור ארצה כדי לעשות כאן מה שהוא עשה שם, אבל בקטן.

אם כבר מתרחש משבר־הזהות הנ"ל, מוכרחים לעסוק במינימום איזה תפקיד ציבורי או משהו. „החוכמה היא לעשות דברים שישפיעו על תרבות של עם," כך הוא מרגיש. ומעכשיו הוא מתכוון להתחיל להשפיע על תרבות עמנו, ויהי־מה.

בתור התחלה, הוא התמנה כמנהל התוכניות במוזיאון תל־אביב, והוא מאיים להתחיל לפעול למען עמו, ובמרץ. אגב, זה רעיון בכלל לא רע: לקחת אנשים, לשבור להם את הזהות בחו"ל, ולהחזיר אותם ארצה עם המון רצון לפעול למען העם.

עדי סמל
חזרה ותשובה

אני רק לא יודעת מה יעשו כל הישראלים שתישבר להם הזהות עוד בישראל. אלה בטח ירוצו לחו"ל לעשות משהו למען העולם. נו, דיה לצרה בשעתה.

דו"ח-ביניים של חקירת המישטרה בעניין ראש־עיריית רחובות הועבר לפרקליטות המדינה

בעיצומה של חקירת פרשת ידלין, הבחינו חלק מחוקריו של ניצב־מישנה בנימין זיגל, ששקדו על אין־סוף ההסתעפויות, כי שמו של ראש־עיריית רחובות, שמואל רכטמן, חוזר מדי־פעם ומופיע בעיסקות שונות. שמו הוזכר במפורש גם בפי כמה מתווכים, שעסקו בעיסקי שוחד ותיווך־קרקעות בין ידלין לשימעון ערבליך.

ערבליך היה יהלומן מבלגיה, שקנה את מיפעל־הגלידה ארטיק בארץ, ונכנס לעיסקי־קרקעות שונים. לפי העדויות של חווה ארליכמן, יעקוב פאר וירמיהו שפירא, עשה ערבליך שתי עיסקות־קרקע ברחובות. באחת, קנה שטח־קרקע חקלאי ליד בית־החולים קפלן, כדי להקים עליו שיכונים לרופאים. בשנייה רכש מקופת־חולים בית־יולדות ישן שנסגר, בלב העיר, על־מנת להרסו ולבנות במקומו בתי־דירות. העדויות מסרו כי ערבליך שילם לאנשי ידלין שוחד של מאה אלף דולאר, בתיווכו של

האם שימחה רכטמן
חלוקה בחיים

ראש־העירייה רכטמן
גמילות־חסדים

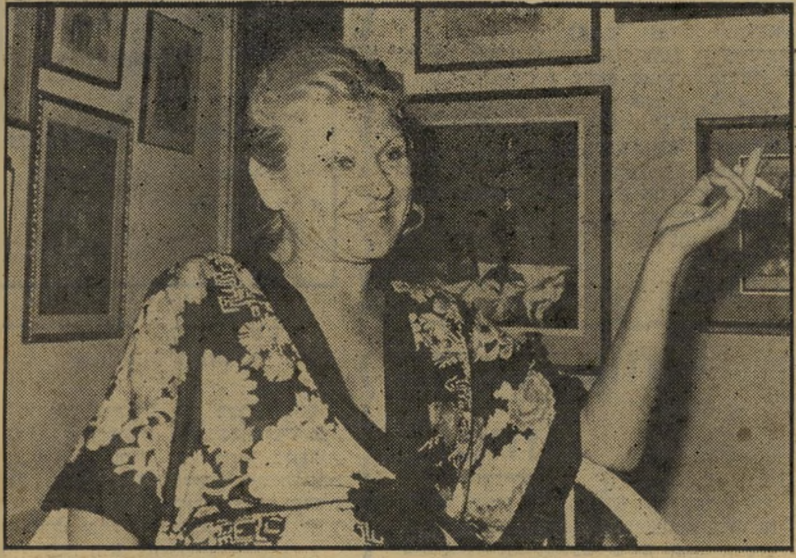

מזכירה־לשעבר מלכה הרצברג
בריחה לאבו־רודס

עורך־הדין חיים גושן, כדי שעיסקות אלה תבוצענה.

החוקרים שבדקו את העדויות הגיעו חיש־מהרה לשמו של ראש־עיריית רחובות שמואל רכטמן, שלפי העדויות היה צריך להפוך את ייעוד הקרקעות שליד בית־החולים קפלן מקרקע חקלאית לקרקע לבנייה, וכן להסכים כי תחת בית־החולים ליולדות ייבנו בתי־מגורים. לפי העדויות דאג ערבליך שרכטמן אכן ירצה לעזור לו, קנה לו כרטיס־טיסה לאירופה, ויחד נסעו לבילוי בהמבורג.

כל עוד לא הסתיימה פרשת ידלין, נמנעו החוקרים מחקירה בכל מה שהיה קשור ברכטמן. אולם עם קבלת הודאתו של ידלין בבית־המישפט, התפנו לבדוק את פרשת רכטמן. מה שניראה בתחילה כבדיקה מהירה וקלה, הפך חיש־קל לסיוט לחוקרים, הכורעים מול הזרם האדיר של עדויות והודעות על דרך ניהולה של העירייה. כיום עומדים החוקרים תשושים, אחרי שסיימו בדיקה של אחדים מעשרות התיקים שפתחו, ועדיין לא הגיעו לידי בדיקה יסודית של החומר שגילה מבקר־המדינה, בדין־וחשבון שפירסם על עיריית רחובות לפני חודשים אחדים. התיקים שבדיקתם נסתיימה הועברו עתה לפרקליטות המדינה, שתחליט אם יש לפתוח בהליכים מישפטיים נגד ראש העירייה, שהפך בינתיים חבר־כנסת, או לדחות את ההחלטה עד לסיום החקירה בכל הפרשיות כולן, עניין של חצי־שנה עד שנה לפחות.

כרטיס לחו"ל

ראש העירייה שמואל רכטמן עצמו אינו מכחיש שטס לחו"ל על חשבון ערבליך. בהודעות לחוקרי המשטרה, וכן בשיחה עימי, אישר את הדבר, אולם טען כי ערבליך החזיר לו כסף שלווה ממנו בשעתו. לדבריו, למרות שערבליך הוא אחד מעשירי בלגיה, הוא נזקק אז להלוואה ורכטמן, כידיד, הילווה לו את הכסף. לאחר זמן החליט, תחת לקחת כסף חזרה, לקבל במקומו כרטיס־טיסה לאירופה. אין כל קשר, לדיברי רכטמן, בין הכרטיס לבין ציפיותיו של ערבליך בדבר שינוי ייעודה של הקרקע שקנה ליד בית־החולים קפלן.

מכיוון שערבליך עצמו מסרב לבוא ארצה כדי לתת עדות, והוא מבוקש לעדות גם בנושאים אחרים, הקשורים בפרשיות ידלין, אין לחוקרים ברירה אלא להשאיר את

תיקי רכטמן

התיק פתוח עד שיהיה ביכולתם לגבות ממנו עדות, ולראות אם נכונה טענתו של רכטמן.

אגב, לערבליך לא צמחה טובה מעיסקי רחובות. הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית סירבה בתוקף לאשר את שינוי ייעוד הקרקע שליד בית־החולים קפלן. אשר לשטח בית־החולים ליולדות, מסתבר כי המישפחה, שנתנה בשעתו את בית־החולים כתרומה לקופת־חולים, התנתה את תרומתה באי־מכירת ובאי־העברה של השטח.

כיצד הגיעו שמעון ערבליך — או אשר ידלין — אל שמואל רכטמן? החוליה המקשרת בין ראש־העירייה לאחרים היא אחת הנשים המפורסמות מפרשת ידלין, מלכה הרצברג.

הרצברג היתה ידידתו האישית של אשר ידלין, קיוותה להינשא לו. כאשר יצר ידלין קשרים קבועים עם עורכת־הדין טליה ליבני עברה מלכה משבר, עקרה לתקופה ממושכת לעיר־הגברים אבו־רודס. (ידידה אחרת של ידלין, חווה ארליכמן, שעברה משבר דומה, נסעה לזמן רב לאמריקה.) משישבה לתל־אביב, הפכה שוב ידידה מקורבת של ידלין ואחותו, וכן של חווה ארליכמן.

לפני פרשיית ידלין היתה מלכה מזכירתו וידידתו הנאמנה של שמואל רכטמן, שעה שהיה האיש החזק בסיעת העובדים של המיפלגה הליברלית. היא הוסיפה לשמור על קשרים הדוקים עימו גם אחרי שהפסיקה את עבודתה במיפלגה הליברלית, והוא נבחר כראש־העירייה.

מלכה הרצברג שימשה חוליה מקשרת אידיאלית בין רכטמן לידלין ולערבליך. אולם, משניסו החוקרים לגבות ממנה עדויות בנושא, נתקלו באי־שיתוף־פעולה.

מיגרש עירוני

פרישיה אחרת, הנראית חמורה עוד יותר, היא פרשת המיגרשים של מישפחת רכטמן ברחוב עזרא 43 ברחובות. מיגרשים אלה היו רכושה של אמו של ראש־העירייה, שימחה, שתעבירה אותם על שם ילדיה כדי להימנע מתשלום מס־ירושה, כך שראש העירייה הוא בעל־המיגרשים החוקי. על המיגרשים מצויות שתי דירות צמודות, שבאחת מהן מתגוררת אמו של רכטמן. מאחרי הדירות ניצב מיבנה מאורך, המחולק לשורה של חנויות ומחסנים. בחצר המיבנה המאורך עמד פעם מיבנה־שירותים, שהיום הוא הרוס.

לעירייה יש מחסנים בסוף רחוב דניאלי, ליד רחוב יפו. מחסנים אלה אינם מלאים, וניתן לאחסן בהם דברים נוספים. למרות זאת העביר ראש העירייה החלטה בעירייה, שלפיה העירייה תשכור מאמו את המיבנה המאורך, לצורך איחסון דברים שונים. העירייה משלמת עבור השכירות 840 לירות לחודש. גם לחוקרי־המישטרה אמר תחילה כי דברים אלה שייכים לאמו. רק הבדיקה היסודית של החוקרים העלתה כי הרכוש הועבר על שמו.

לפני כשנתיים פנה אל רכטמן תושב רחובות בשם יפתח פתחי, ביקש ממנו להקצות לו שטח להקמת מסגרייה. פתחי סיפר, בתלונה שהגיש לא־מכבר למישטרה, כי רכטמן הציע לו להקים את המסגרייה על המיגרש של אמו, במקום שבו מצוי מיבנה־השירותים ההרוס. השניים סיכמו כי פתחי ישלם לאמו של רכטמן 300 לירות לחודש. פתחי החל מקים את המסגרייה שלו, אולם השכן הגובל במיגרש, אפרים מסעוד, התנגד לבנייה זו והחל מוחה. רכטמן הורה לפתחי להרוס את מה שבנה, והציע לו לבנות את מסגרייתו בצמוד לקיר של מחסני העירייה.

הטעייה בשימוש

המסגרייה פעלה באופן שוטף, ובמשך שנה וחצי שילם פתחי מדי חודש 300 לירות. משהוכרזה הרפורמה במיסוי ביקש פתחי קבלות על דמי־השכירות שכבר שילם, נדהם לשמוע סירוב מוחלט. הוא החל תובע את הקבלות, והתגלע סיכסוך בינו לבין רכטמן, שבמהלכו דרש ממנו רכטמן לפנות את המסגרייה. משסירב פתחי, פתח נגדו ראש העירייה בהליכים להוצאת צו הריסה.

פתחי החל בודק את רישום הבעלות בשטחים, כאשר לפתע ראה כי עיריית רחובות החלה בונה גן־ילדים על השטח שעליו בנה את המסגרייה שלו. הוא גילה, לתדהמתו, כי רכטמן השכיר לו שטח שהיה שייך לעירייה.

עוד גילה, כי השתמש כל העת במים, בחשמל ובקרקע שהיו רכוש עירוני. פתחי מיהר להתלונן על כך במישטרה.

רכטמן עצמו אמר, בתגובה על כך למישטרה, וגם לי, כי ריחם על פתחי והציע לו להקים את המסגרייה על המיגרש במקום, שהיה שייך לאמו, וכי לא ידע כלל כי פתחי העביר את המסגרייה למקום החדש, על המיגרש של העירייה. הוא גם מכחיש נמרצות כי אמו קיבלה כסף כלשהו תמורת עשיית החסד לפתחי. רכטמן הוסיף עוד, כי כאשר נתן לפתחי רשות להקים את המסגרייה, היתנה זאת בהגשת בקשה לשימוש חורג במקום.

הפרשה כולה עתידה להתברר עוד לפני החלטת הפרקליטות על הגשת — או אי־הגשת — כתב־אישום. התביעה שהגישה העירייה נגד פתחי, להריסת המסגרייה, צריכה היתה כבר להתברר, אלא שנציג העירייה דוחה, משום־מה, את הדיונים כל פעם. העד המרכזי מטעם פתחי יהיה ראש־העירייה רכטמן ושם, בחקירה של עורך־הדין של פתחי, עשוייה להתברר האמת בפרשה זו.

(כתבה ראשונה מתוך שתיים)

יגאל לביב ■

נופש אמיתי אי אפשר להכניס לקופסא. בואו אל הנופש האמיתי.

כפר הנופש נוה אטי"ב בחרמון

חיים יפים, אהבה, אביב בלב, אויר פסגות,

מנוחה, בילוי ובידור מקסימים!

- ★ הנוף היפה בארץ
- ★ אויר פסגות צלול
- ★ מגרש טניס (כולל הדרכה)
- ★ סוסי רכיבה (כולל הדרכה)
- ★ רכבל החרמון
- ★ בריכת שחיה (מ־10.7.77)
- ★ פעילויות מגוונות
- ★ בידור בשפע
- ★ דיסקוטק ובאר

- ★ חדרים נוחים (עם שרותים צמודים)
- ★ חדר־אוכל מקסים
- ★ מטבח ארופאי מעולה
- ★ יין בלי הגבלה (בערב)
- ★ מזנון
- ★ קפיטריה בפסגת החרמון
- ★ הפתעות נעימות

ועוד הרבה הרבה...
מצפים לכם אצלנו!

משרדי און: ת"א: אלנבי 113, טל. 612567; ככר דיזנגוף (ריינס 4), טל. 248306; ירושלים: שמאי 8, טל. 224624; חיפה: הרצל 22, טל. 3־645404; שד' הנשיא 126, טל. 82277; נתניה: הרצל 4, טל. 22947; באר־שבע: הרצל 31, טל. 73308.

און
ארוח ונופש בע"מ

כפר הנופש נוה־אטי"ב:
טלפונים: 067־41744, 067־41669, 067־41185
משרדנו בת"א: ככר אתרים, טל. 288665
ובכל משרדי הנסיעות.

קל
שרותי נופש

משרדי קל:
ת"א: גורדון 28, טל. 222042 (24 שעות ביממה)
אבן גבירול 140, טל. 450359
ירושלים: המלך ג'ורג' 23, טל. 228258
רמת־גן: ביאליק 56, טל. 731773

כפר הנופש נוה־אטי"ב - כל הקיץ אביב!

לעצור את הימין

רבים רוצים לעצור את הימין, למנוע את המלחמה הבאה, למנוע את הרס ההסתדרות, למנוע אבטלה המונית וחוקים אנטי־דמוקרטיים נגד פועלים, אנשי רוח והמוני העם, יהודים וערבים.

כיצד אפשר לעצור את הימין? רק על־ידי מאבק מלוכד של כל כוחות השלום והדמוקרטיה.

הצענו לפני הבחירות לכנסת ללכד את כל מחנה השלום סביב מצע ענייני משותף:

למען הבטחת שלומה, בטחונה, עצמאותה, עתידה ורווחתה של ישראל — מדיניות שלום והכרה בזכויות הפלסתינים, נסיגה לקווי ה־4 ביוני, הגנת ענייני העובדים, ביטול האפלייה והדיכוי הלאומי של האוכלוסייה הערבית בישראל, ביטול האפלייה העדתית והגנה על האינטרסים של תושבי שכונות העוני, הגנת הדמוקרטיה, שוויון־זכויות לאשה הלכה למעשה.

לצערנו היו בקרב כוחות השלום והדמוקרטיה אישים שבשל שיקול כביכול אלקטוראלי מנעו אפשרות של הופעה אחידה בבחירות לכנסת. חזית כזאת, אילו קמה יכולה היתה להגיע להישגים חשובים. מה היו התוצאות של ההליכה הנפרדת?

של"י השיגה 27,765 קולות. בחמשת אלפים קולות פחות מהקולות של „מוקד" והעולם־הזה בבחירות 1973.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון השיגה יותר מ־80,000 קולות, לעומת 53,000 שהשיגה רק"ח בבחירות הקודמות. העלייה של החזית היתה ניכרת בסקטור הערבי, בו השגנו למעלה ממחצית הקולות, אולם גם בסקטור היהודי עלתה החזית ב־40%.

האם אנשי השלום והדמוקרטיה יכולים להתכחש לעובדות הללו?

האם יכולים להתכחש לעובדה שבעקבות הבחירות האחרונות הפכנו לגורם חזק במאבק נגד הימין?

אנחנו מברכים את הגוש שהקימו המערך ו„קמפוס" בבחירות באוניברסיטת ירושלים. הסטודנטים שוחרי־השלום התלכדו סביב „קמפוס" שהגיע להסכם הצבעה הדדית עם אנשי המערך.

„קמפוס" כולל את אנשי החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, אנשי של"י, סטודנטים ערביים והרבה סטודנטים בלתי־מפלגתיים.

כלום היה הנושא האידאולוגי מחסום לחזית המשותפת הזאת? לא.

כלום שיתוף־הפעולה עם הסטודנטים הקומוניסטים וחברי שס"י היה לרועץ? לא. להיפך.

ההצלחה העצומה של „קמפוס" יחד עם המערך שהעבירו מספר צירים שווה למיספר צירי הליכוד, היא עוד הוכחה שרק אחדות של כוחות השלום סביב מצע פוליטי־חברתי משותף ולא סביב נקודות מחלוקת אידאולוגיות יכולה לחסום את הדרך לימין.

הצענו לשל"י להגיע להסכם בדבר הגשת רשימות במועצות הפועלים השונות, בהן יש לנו או להם (עפ"י תוצאות הבחירות לכנסת) סיכויים להעביר נציגים — כדי לא להפריע — רשימה לרעותה. של"י סירבה למעשה. מאבק בין שתי הרשימות יביא תועלת רק לליכוד.
אל תבזבז את קולך.

יש לעצור את הימין! הצבע בעד הנאבקים בעקביות לאחדות עובדים יהודית־ערבית, לבלימת הימין!

לאחדות כל כוחות השלום והקידמה — הצבע בעד

ו חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (רק"ח), פנתרים שחורים וחוגי ציבור יהודים וערבים

הצבעו

ת.ד. 4885, תל-אביב

גזור ושלח — — — — — גזור ושלח — — — — — — — גזור ושלח — — — — — גזור ושלח — —

אל מטה הבחירות
ת.ד. 4885 תל-אביב

☐ אני מעוניין בחומר הסברה.　☐ אני מעוניין בקשר.

☐ אני מעוניין במרצה.　☐ אני מוכן לפעול למען החזית.

שם ______ כתובת ______ טלפון ______

שר־הביטחון

(המשך מעמוד 34)

אחת מרכזות את כל העניינים, אשר לפי טיבם ומהותם צריך שי־ייצאו מאותו מקום.

והחשוב ביותר לענייננו — כלומר, לצורך עריכת רפורמות והפעלת השפעה „אזרחית" חריגה בתוך הצבא: אין קיימת כל הפרדה בין שני מרכיבי מערכת־הבי־טחון. הצבא ומישרד־הביטחון חד־הם. הם מישולבים וממוזגים, כאשר הרמטכ"ל הוא ראש־המטה של השר, והמטכ"ל הוא מטהו של השר. באופן עקרוני — ואדגיש, רק באופן עקרוני — רשאי שר־הביטחון לפ־נות ישירות אל כל ראש־אגף במטכ"ל, כמו שמפקד אוגדה רשאי, ואפילו חייב, לקיים קשר וגישה ישירים לראשי־האגפים במטה שלו: כלל גדול וראשוני בכל תו־רת־מטה הוא, שקציני־המטה כפופים ישי־רות למפקד, ואין ראש־המטה חוצץ ביני־הם, כדרג־פיקוד (לכל היותר יש לו סמ־כויות פיקודיות־מישמעתיות כלפיהם).

שר־הביטחון הראשון

מכל הדברים האלה — אשר, כמו־בן, הועלו פה בשירטוט שיטחי ועק־רוני בלבד — עולה בבירור, כי אין כל מניעה חוקתית בפני שר־הביטחון הבא, שיהפוך, סוף־סוף („אחרי 2029 שנה") לשר־הביטחון האמיתי הראשון של יש־ראל. ודאי הדבר שהמטכ"ל קצת יסער, ואולי גם יהיו קצת אולטימטומים ופניות לא־רשמיות לאישים, לעיתונות וכיו"ב. אבל יכול אני להבטיח, ודאית והחלטית, כי זהו לא רק המצב הנכון וההגיוני, אלא שכל תקדים או דוגמה, מכל מדינה ומערכת־ביטחון שהן, רק יאשרו ויחזקו את האמור.

גם אין נראה כל מכשול, במצב החוקתי הנוכחי בארץ. רק המסו־רת והמינהג־המקובל מעכבים — ואלה אינם צריכים להיחשב הפ־ריעה.

הדרך הטובה והבטוחה ביותר לערער כל התנגדות ולהוכיח שהיא מישוללת בסיס,

„על שר־הביטחון להיות קודם־כל שר הכוחות המזויינים"

שחר או צידוק של ממש, היא, פשוטה בתכלית: לחקור את הנושא ולבדקו. אם מחקר זה לא יתחיל ב„ההגנה", יסתיים בצה"ל של היום ויכיל אך ורק מה שביני־הם, מן הנמנע הדבר, שמסקנותיו לא יעלו בקנה־אחד עם אלה שהועלו כאן — ואילי אף ירחיקו לכת.

אולם לא בכך צריך העניין להסתיים — או להתחיל. מטרת כל הרפורמות הללו היא אחת: להגביר את יעילות הצבא ואת עוצמתו. אין קיימת בארץ סכנה של הפי־כה, ולכן אין כל צורך מעשי או דחוף להבטיח את עליונות הדרג האזרחי מסי־בות חוקתיות או מישטרתיות. מותר לתקן ולהפוך ולבנות־מחדש, אך ורק בתנאי שמכוונים לתכלית הנזכרת. שינוי־לשמו של היחס בין צה"ל ומישרד־הביטחון ובין ה־רמטכ"ל לשר־הביטחון יהיה חסר ערך ובלתי־נחוץ. החזרת הסמכויות, להלכה ול־מעשה, מן הדרג הצבאי אל האזרחי מיו־עדת לחזק את הראשון, על־ידי שיח־רורו מנושאים שאינם צבאיים־מובהקים. אם שר־הביטחון ולא הרמטכ"ל יחתום על „תקנות הצבא", לא יחליש הדבר את מעמד הרמטכ"ל בתוך הצבא, אלא יחזקו. גם מלאכתו תוקל בהרבה, מפני שמעו־רבות הדרג האזרחי תוסיף לו גיבוי רחב, קבוע ואיתן, שלא תמיד יש לו עתה.

כי זאת יש לדעת, שמישרד־הביטחון הוא אמנם הממונה על הצבא — אבל הצבא וחיזוקו הם העילות העיקריות והכראשתיות של עצם קיום מישרד־הביטחון. שר־הביטחון צריך להיות אדון ה־צבא — רק כדי שיוכל לשרתו ביתר יעילות. אם אמיתויות אלו ייעלמו מן העין, יהיה כל שינוי שיחולל שר־הביטחון החדש, וכל תוספת־כוח שתיווסף לו, בגדר ברי־כה לבטלה, שצפויה להזיק, לא להועיל.

תשבץ העולם הזה 2075

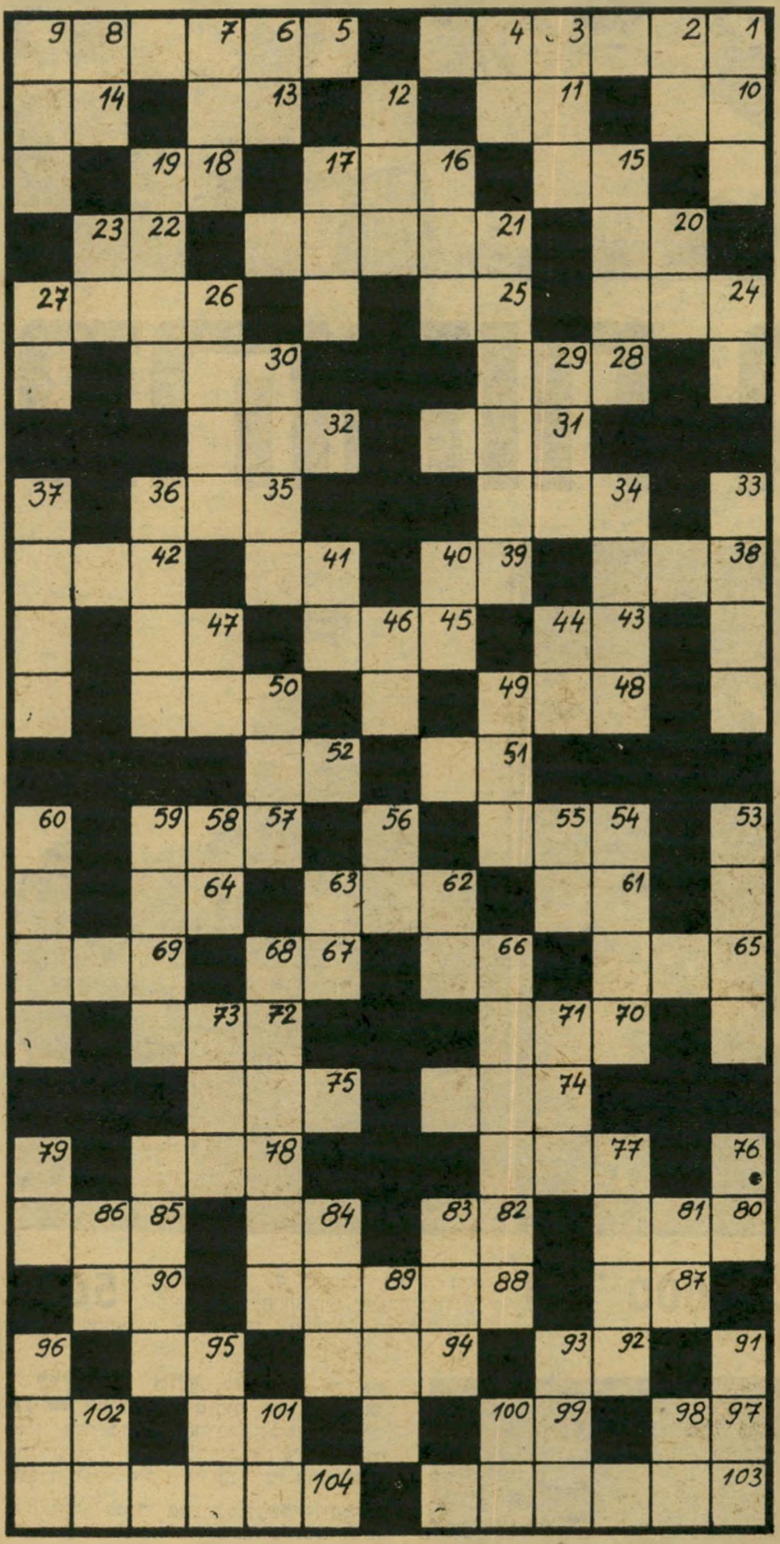

מאוזן:

1. מין סופה עזה; 5. היא שארם א־שייך; 10. בילבד; 11. רך בצאן; 13. מידת־לח; 14. דורון; 15. מן הסכו"ם; 16. לא־אמת; 18. קוסם; 20. לא־חם; 21. סכין־קצבים; 22. צאצא; 24. פעלו; 25. מונח בתורת החשמל; 26. קרעפל; 28. מכסה את השלד; 30. קרקע; 31. תנודה; 32. מחצית; 34. שמלאכתו הריפוד; 35. חלק הרגל; 38. צמד; 39. בת־קול; 41. שביב; 42. ירק־גינה; 43. מנעול פטנטי; 45. חתיכה; 47. רימס בעקבו; 48. מין אבן־חן. 50. צבע אדום עז. 51. מגש; 52. אסקופה. 54. יישוב חקלאי; 57. עיר גדולה; 61. רמת־גן (ר"ת); 62. עוף־טרף מלכותי; 64. מסולם הצלילים; 65. עצם; 66. מזל; 67. שותת; 69. מטע גפנים; 70. אבי האב; 72. שקר; 74. חברת־תמרו־קים ישראלית; 75. קריאת־כאב; 77. מ־ראשונות האיפנה הפריסאית; 78. רעדה; 80. נשיבה; 82. מצבת־זיכרון; 84. קידומת שמשמעה שניים; 85. פרי גינה ועץ; 87. מילת־שאלה לזיהוי; 88. מסורת, ירו־שה; 90. מזמר; 92. צאצאה; 94. יביא; 95. מפרנס; 97. מספיק! 99. גדול בתורה; 101. כינוי; 102. בוא הלום! 103. מביאה תועלת; 104. ג'ינג'י.

מאונך:

1. לא כשר; 2. סופו של שוק; 3. מאוחר בלילה; 4. קידומת צרפתית; 6. נהר באפריקה; 7. ליקוי; 8. אביון; 9. מידת־יבש; 12. הקדש מוסלמי; 15. ירק־גינה; 16. פלצור; 17. מגן על העין; 19. עשיר העיירה; 20. גבבה; 21. מילחמת־שוורים; 23. דגל; 24. מזיק לבגדים; 26. גור־אריה; 27. בורח; 29. וניל; 30. משמש לאחזקת צמח־בית; 33. רפואה; 34. שיגרתי, נדוש; 36. ביחס ל־; 37. בעל טעם טוב ונעים; 40. שופט; 41. מגיח; 44. מעבד את הבצק; 46. גיבעה קטנה; 47. עצם בפה; 49. גשם; 50. דלתת הנהר; 53. במזיד, בלי כוונה; 54. ירק־גינה; 55. עובר שנולד קודם זמנו; 56. „מזומנים"; 58. בוא מלמעלה למטה! 59. מזר; 62. חומת־מים; 63. סוד; 66. מושב של עולי תימן; 68. המכה האחרונה; 71. עובד בית־המרחץ; 73. פרי עץ; 76. בנוסף, ועוד; 77. רשף; 79. אחוריים; 81. במקום הוא; 83. כאב; 84. עשב תר־בותי; 86. קידומת הולנדית; 89. כינוי לחכם התורה; 91. אולם; 93. שניים, ב־ארמית; 95. מחסום לפי החיה; 96. מין ארג דק ויקר; 98. בתוכו; 100. מילת־שלילה; 101. רוח רעה; 102. בוסתן.

קשקשת 2075

הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת", ת.ד. 136, תל־אביב.

בין הזוכים יוגרלו פרסים: שתי מנות בשווי —.50 ל"י (חמישים לי־רות) כל אחת, באחד מסניפי רשת הפיצריות רימיני בתל־אביב.

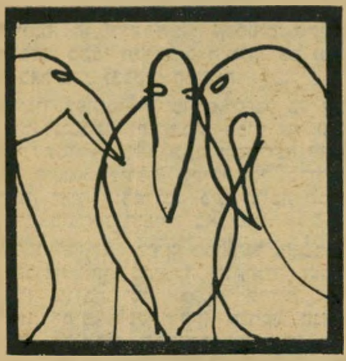

קשקשת 2073

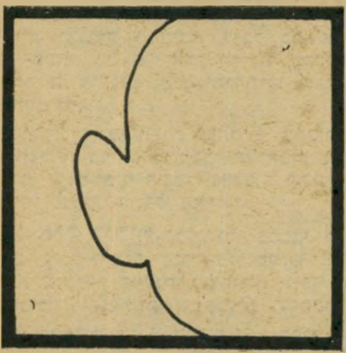

- יהושע רבינוביץ: אוזניים לכותל.
מירב הרשקוביץ, רח' גורדון 13, רחובות
- צחוק־צחוק, חצי מוישה בפנים!
ת. גדיש, התמר 1, נווה־עוז, פתח־תיקווה
- הצ'ופצ'יק של הקומקום בפרופיל.
נטע אבידור, רח' מרדכי 8, רמת־השרון
- רבינוביץ החוויר אחרי ששמע את תוצאות הבחירות.
יחיאל כהן, רח' עוזיאל 64, רמת־גן
- ואיפה החצי השני?
ריבי רז, רח' וייצמן 29, תל־אביב

PIZZERIA RIMINI

מסעדות איטלקיות

תל־אביב, ככר אתרים טל. 288800
תל־אביב, ככר מלכי ישראל 4, טל. 263987
תל־אביב, רח' אבן־גבירול 24, טל. 266177
תל־אביב, דיזנגוף 93 טל. 221681
חיפה, רח' הנביאים 20, טל. 640201
חיפה, דרך רופין טל. 252654
ירושלים, רח' יפו 43 כשר
ירושלים, המלך ג'ורג' 15 כשר
רמלה, רח' הרצל 102
אילת, מרכז התיירות החדש

PIZZERIA RIMINI 1977 המוצר הנבחר

ספורט

כדורגל

הכסף ענה את הגול

השיא האמיתי של מכבי תל־אביב נשבר מאחרי־הקלעים, ויש בשיא זה כדי להסביר את זריזותם של בני טבק, ויקי פרץ וחבריהם. התמריץ היה: הכספים שקיבלו כדורגלני מכבי תל־אביב העונה, עם זכייתם באליפות ובגביע־המדינה.

בניגוד לפירסומים שונים, קיבל כל אחד מכדורגלני מכבי תל־אביב סכום של 5000 לירות עבור הזכייה בגביע־המדינה. זאת, נוסף ל־5000 לירות שקיבל כל כדורגלן ארבעה ימים קודם־לכן, כשהקבוצה הבטיחה לעצמה את הזכייה באליפות.

עד היום לא זכורה בכדורגל הישראלי אף קבוצה אחת שחילקה לשחקניה מענקי־ניצחון בגובה של 10,000 לירות, תוך ארבעה ימים, לכל שחקן ושחקן. הנהלת בית״ר תל־אביב הבטיחה לשחקניה, ערב מישחק־הגמר, סכום של 4000 לירות עבור הזכייה בגביע.

מלבד עשרת אלפי הלירות שקיבל כל שחקן במכבי תל־אביב תמורת הזכייה באליפות ובגביע המדינה, קיבל כל אחד מהם סכום של 20 אלף לירות בקירוב, תמורת הניצחונות ותוצאות־התיקו שהשיגה הקבוצה.

כדורגלנים מקבוצות אחרות מסבירים את הצלחת כדורגלני מכבי תל־אביב בכך שקיים קשר בין השטרות לבין השערים שכבשו שחקניה של האלופה.

30 אלף לירות. כדורגלן במכבי תל־אביב, קיבל העונה, בסך־הכל, סך 30 אלף לירות שהוגדר כמענקי־ניצחונות, נוסף על המשכורות הגבוהות שמקבלים השחקנים.

עד למחזור ה־14 העונה — סמוך לאמצעה — קיבל כל שחקן בקבוצה סכום של 9600 לירות, כמענקי־ניצחון. ויש לזכור שעד אז לא נוצחה הקבוצה אף במישחק אחד. מאזנה היה חסר־תקדים: אחד־עשר ניצחונות, ושלוש תוצאות־תיקו.

עד לאמצע העונה הונהגה שיטת המענקים המצטברים. עבור ניצחון ראשון היה כל כדורגלן זוכה ב־500 לירות. ניצחון שני ברציפות מעלה את המענק לסכום של 650 לירות. ניצחון שלישי רצוף — 700 לירות, וניצחון רביעי רצוף — 800 לירות. זהו גם סכום־המענק המירבי ששולם עד לאמצע העונה לערך.

במחצית השניה בעונה זו, חלה נסיגה ברמת הקבוצה. היא החלה מפסידה נקודות, וכדורגלני מכבי יפו לטשו את עיניהם באיום על כתר־האליפות. אז החליטה הנהלת הקבוצה להגדיל את מענקי הניצחונות בצורה משמעותית.

אם להשוות את צבירת הנקודות למענקי־הניצחונות — ניתן להיווכח שאכן, במחצית השנייה בליגה זכו כדורגלני מכבי תל־אביב בהעלאה דראסטית במענקי הניצחונות.

גם קרן אוהדים. עד למחזור ה־14 קיבלו כדורגלני הקבוצה, כאמור, 9600 לירות עבור 11 ניצחונות ושלוש תוצאות תיקו, היינו 9600 לירות עבור 25 נקודות ליגה. בתום העונה, אחרי 30 מחזורים, זכתה מכבי תל־אביב באליפות — עם 42 נקודות. תמורת צבירת 42 הנקודות קיבל כל שחקן בקבוצה 20 אלף לירות, נוסף לעשרת אלפים לירות שהיו בגדר מענקים מיוחדים עבור הזכיה בדאבל (אליפות וגביע המדינה).

במילים אחרות: כדורגלן במכבי תל־אביב קיבל עשרת־אלפים לירות בקירוב — במחצית השנייה של הליגה — עבור 17 נקודות בילבד שהשיגה קבוצתו.

נוסף על 30 אלף הלירות שקיבל כל כדורגלן במכבי תל־אביב — מן הראוי להביא בחשבון את קרן האוהדים, שהזרימה אף היא לכדורגלנים סכומים בלתי־מבוטלים. יאין מדובר באוהדיה ההיסטריים של הקבוצה, שלעיתים רק מבזים אותה בהתנהגותם, אלא באוהדים אמידים התומכים בקרן שמנה, המשמשת את הקבוצה כדי להמריץ את שחקניה.

הצלחתה הגדולה של מכבי תל־אביב העונה עשוייה עוד לגרור אחריה ניתוחים וחקירות על מידת הקשר שבין הכסף לבין ההצלחה. רק לגבי שאלת קיומו של קשר זה אין עוד ספקות — הוא אכן קיים.

הסיפור שלא סופר - על מה שהתרחש בתום המישחק שבו זכתה מכבי ת״א בגביע המדינה

מהומות הגביע

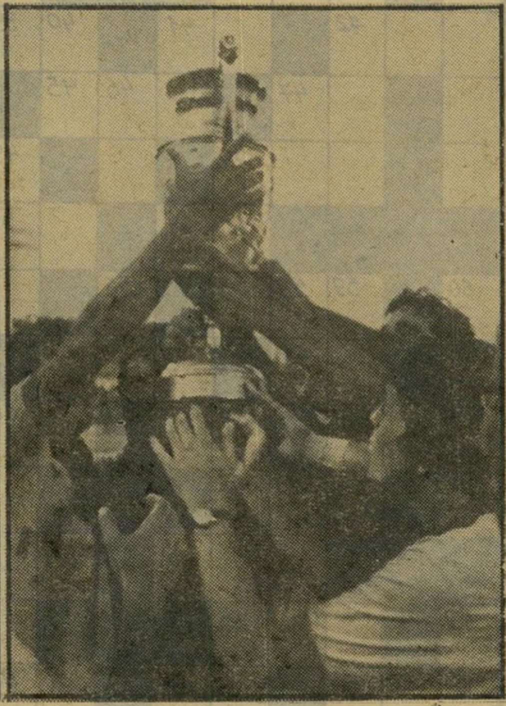

5000 לירות קיבל כל כדורגלן במכבי תל־אביב עם זכיית הקבוצה בגביע־המדינה בכדורגל. באמצע אלון קפלן, ומשמאלו המגן לינקר.

ועוד 5000 לירות עבור הזכייה באליפות קיבל כל כדורגלן בקבוצת מכבי תל־אביב. בתמונה: בני טבק, בחדר־ההלבשה, כשהוא מוזג לחבריו לקבוצה, שמפניה לתוך גביע הניצחון.

„**שוטר, אתה** לא תגיד לי אם להיכנס לאוטובוס של מכבי או לא!" צעק בזעם אוהד מכבי לשוטר בדרגת רב־סמל שניסה לחסום את דרכו. „אני מוכרח לנשק את ויקי, בני וכל החבר'ה!"

האוהד, כגבר בשנות העשרים המוקדמות שלו, המשיך להתעקש, כשהוא מנסה שוב ושוב להיכנס לאוטובוס של קבוצת מכבי תל־אביב, שזכתה זה־עתה בגביע המדינה בפעם ה־13.

תוך דקות ספורות, כשאלפי אוהדים בצעיפים כחולים־צהובים נדחסים אל תוך רהבת שער המשתתפים באיצטדיון הלאומי ברמת־גן, פרצו תיגרות־ידיים בין שוטרים לבין אוהדים אחדים, שניסו להיכנס בכל מחיר לאוטובוס, כדי לפחות לגעת באליליהם.

ברחבת השער נתגלתה תמונה קודרת. רבים מאלפי האוהדים, שבאו להודות לכדורגלני מכבי תל־אביב על זכייתם באליפות ובגביע המדינה תוך ארבעה ימים, מצאו עצמם נדחפים על־ידי תיגבורות של שוטרים, שהוזעקו למקום מכל השערים האחרים באיצטדיון.

אמבולנסים, שהובאו למקום למטרות אחרות שימשו את שני אוהדיה של מכבי תל־אביב, שנחבלו כתוצאה מקרב המהלומות שניהלו עם השוטרים. אחד הפצועים צעק, כשדם ניגר מפיו: „שוטרים! מה אתם רוצים ממני. אתם לא נותנים לבן־אדם אפילו לשמוח במדינה הזאת! אני, שנתתי חצי מהחיים שלי למכבי — ככה אתם עושים לי?! איך אתם מתנהגים? תתביישו!" בעודו מובל — על גבי אלונקה

מוכנים להידרס! זהו אוטובוס **דן**, שהסיע את כדורגלני מכבי תל־אביב למישחק־הגמר בשבוע שעבר. בתמונה נראים אוהדים המנסים לחסום את דרכו, במטרת לשהות בסביבתם של האלילים. האוהדים נראים כאילו אומרים: „אנחנו מוכנים להידרס, רק שהאוטובוס לא יזוז מפה."

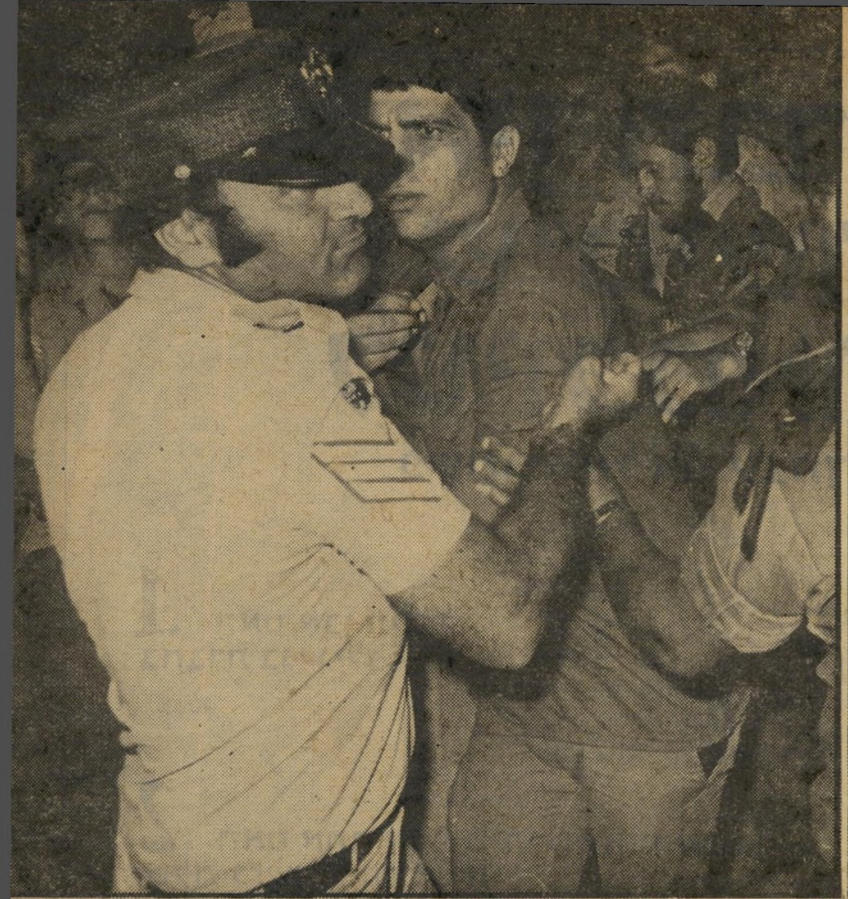

סחף חושים

מאות מאוהדיה של מכבי תל־אביב יצאו מכליהם דקות אחדות אחרי זכייתה של הקבוצה בגביע המדינה בפעם ה־15. מאוחר יותר, כשיצאו כדורגלני מכבי תל־אביב לעבר האוטובוס שהסיעם למלון **רמת־אביב**, פרצו תיגרות בין שוטרים לאוהדים, שסירבו לעזוב את המקום וניסו לעצור בכל מחיר את האוטובוס.

הקרב האמיתי

במישחק הגמר בין מכבי תל־אביב לבית״ר תל־אביב התנהל בסיומו, בין עשרות שוטרים לאלפים מאוהדי מכבי תל־אביב, שניסו להידחס אל תוך חדר־ההלבשה של השחקנים, ומאוחר יותר אף לתוך האוטובוס שהסיע את הכדורגלנים למלון **רמת־אביב**.

המעריצות נדחקות

בין אלפי האוהדים של מכבי תל־אביב, שבאו להריע לאליליהם עם הזכייה בגביע המדינה, היו נערות רבות. בתמונה, שתי נערות נהדפות על־ידי שוטרים שנמצאו במקום.

— על־ידי שני חובשים, הזהירו אחד השוטרים: „סתום את הפה שלך! אני עוד אעצור אותך בבית־החולים.״

מישחק רדום ורדוד

מי שעבר, בתום מישחק הגביע, ליד שער המשתתפים באיצטדיון הלאומי ברמת־גן, נזכר בנקל בקבלות־הפנים שנערכו באחרונה לכדורסלניה של מכבי תל־אביב. הדראמה שהתחוללה אחרי מישחק הגביע היתה מרתקת הרבה יותר מן המישחק עצמו, שהציג לפני הצופים בו תצוגה של כדורגל רדום ורדוד, שלא הלם כלל את המעמד המיוחד.

יותר ממחצית השעה נאלץ להמתין נהגו של האוטובוס עד שיכול לצאת בדרכו למלון רמת־אביב, שם עמדו כדורגלני הקבוצה להיפגש עם נשותיהם וידידותיהם.

בני־הנוער נתנו את הטון ברחבת שער המשתתפים. לבושים ב„תילבושות אחידות״, הם נראו מטפסים על חלונות האוטובוס, רק כדי לזכות ולגעת באחד מאליליהם בקבוצה.

אריה מזרחי, נמוך־הקומה, התגלית של מכבי תל־אביב בעונה זו, ישב בתוך האוטובוס, ולטש עיניים נדהמות באוהדים המשתוללים. „תמיד ידעתי שיש משוגעים לכדורגל,״ אמר לבסוף, „אבל עד־כדי־כך? לא הייתי מאמין!״

ויקי פרץ ובני טבק, שהבקיע את השער הבודד במישחק־הגמר, היו שני הכדורגלנים המבוקשים ביותר בין אלפי האוהדים שהקיפו את אוטובוס הכדורגלנים. אחד הילדים בהמון טיפס על החלון, לפת את ויקי פרץ בידו, ולתדהמת האלפים סירב להניח לו. רק בדרך נס לא נחבלה ידו של פרץ.

ילדים על האוטובוס

נהג האוטובוס התניע את המנוע, כשעשרות השוטרים מתאמצים לפלס לו דרך. לא חלפו עשר דקות כשהאוטובוס הגיע לקצהו האחר של האיצטדיון, ואותה התמונה חזרה על עצמה. מאות בני־נוער טיפסו מייד על האוטובוס, תוך סיכון־עצמי ממשי.

עברה חצי־שעה נוספת, והאוטובוס הצליח סוף־סוף לצאת מאיזור החנייה של האיצטדיון. שני ילדים ניראו לפתע רודפים אחריו, בכל כוח רגליהם. בעצירה הראשונה שלו ניתלו עליו מאחור, והחלו הולמים על החלון האחורי. אחד השוטרים, שנקלע למקום עט עליהם וצעק: „תקפצו מהאוטובוס! מה אתם, משוגעים?!״

השוטר לא הספיק להדביק את האוטובוס ולהוריד את הילדים. האוטובוס התרחק, ושני הילדים, התלויים עליו, נשמעו צועקים לעבר השוטר: „הו־הא, מה קרה, גם השוטר אכל אותה!״

אוהד

שרוף של מכבי תל־אביב. חייל, נראה כשהוא נלקח על־ידי השוטרים, אחרי שסירב לעזוב את שער המשתתפים באיצטדיון רמת־גן.

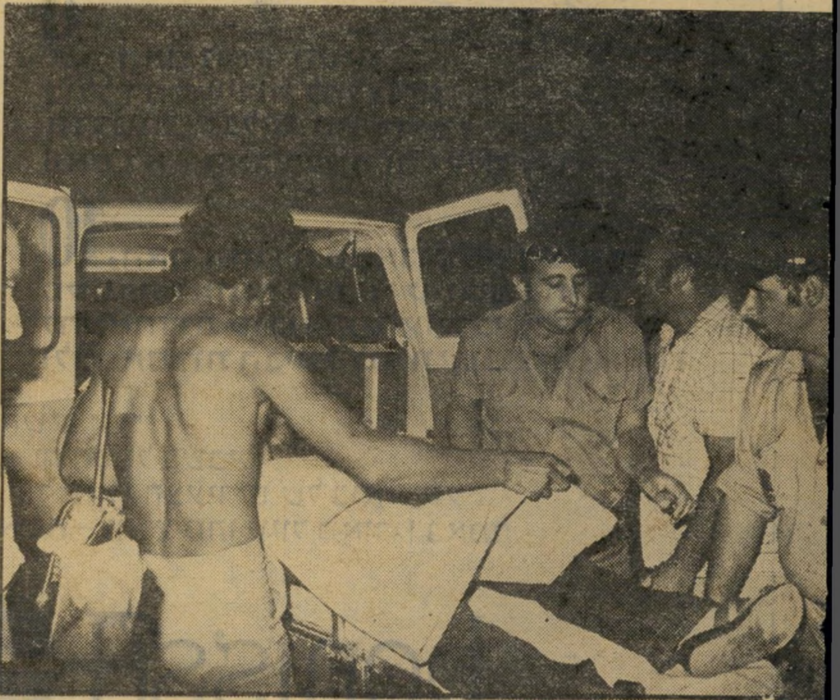

הפצועים

האמבולנסים שהובאו לאיצטדיון הלאומי ברמת־גן לרגל מישחק־הגמר בין מכבי תל־אביב לבית״ר, שימשו את שני האוהדים שנלקחו לבית־החולים אחרי שפרצו תיגרות בין שוטרים לאוהדי מכבי, שהשוטרים מנעו בעדם להתקרב אל הכדורגלנים, דקות ספורות אחרי סיום משחק הגמר על גביע המדינה.

איך תבדיל בין טיול ש״מישהו מארגן״ לטיול מאורגן באמת?

פשוט, שאל את עצמך את 10 השאלות הבאות:

טיולי צעירים לאירופה

1. האם אכן תטייל בחברת בני גילך?

2. האם אתה יודע מיהו מלווה־הקבוצה שלך, כישוריו והכשרתו?

3. האם כוללת התכנית בילוי ובידור בערבים או שמא תיעזב לנפשך בשעות הערב?

4. האם הטיול משולב בסיורים רגליים להיכרות יסודית של אתרי התיירות?

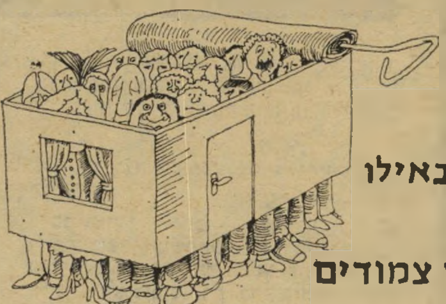

5. האם ידוע לך באילו בתי־מלון תשוכן? כמה בחדר? האם יהיו שירותים צמודים לחדרים?

6. האם וידאת שמסלולך אינו כולל ימי נסיעה רצופים ומעייפים?

7. האם טיולך מתוכנן כך שלא תחמיץ את טכס חילופי־המשמרות בלונדון, את שוק הספרים המסורתי על גדות הסינה או את שוק הציפורים בפריז? (כולם מתקיימים רק ביום א׳).

8. האם יעמוד לרשותך אוטובוס צמוד במשך רוב ימי הטיול?

9. האם מחיר הטיול כולל דמי־שירות למלצרים, חדרניות, סבלים, מורי־דרך? (ואם לא - התדע כמה זה יעלה לך)?

10. האם החברה המארגנת את טיולך מסונפת לאיגוד מארגני טיולים לחו״ל, להתאחדות סוכני הנסיעות בישראל ולהתאחדות הבינ״ל למלווי קבוצות (IATM)?

אם אתה יכול להשיב ״כן״
על כל 10 השאלות האלה - זה הטיול בשבילך.
פרטים נוספים עליו תוכל למצוא בחוברת ״כל טיולי הצעירים של בוא־ניסע״.
בקש אותה במשרד הנסיעות הקרוב אליך, קרא בה - ותדע מהו טיול מאורגן באמת.

בוא ניסע

שאל את מי שכבר נסע.

קולנוע

במאים

מי היה רוסליני?

במאי־הקולנוע המפורסם רוברטו רוסליני נפטר ביום השישי האחרון ברומא, שבוע אחרי ששימש כיושב־ראש חבר־השופטים בפסטיבל־הסרטים בקאן. לא הכבוד הוא שמשך אותו לקאן, אלא הרצון לשוב לקשור קשרים עם עולם־הסרטים, שממנו ניתק בשנים האחרונות. ולא על־מנת לחדש בו קאריירה שהיתה פעם מפוארת אלא כדי לנסות ולברר עם יורשיו, לאן מופנים פני האמנות השביעית כיום.

רוסליני, שהיה פעם הכהן הגדול של הניאו־ריאליזם האיטלקי, האיש שפתח אופקים חדשים לפני הקולנוע ברומא עיר־פרזות ובפאיזה, הביע כבר לפני זמן רב את הסתייגותו ממה שמקובל לכנות „הקולנוע העלילתי". שאיפתו היתה להשתמש במדיום זה כאמצעי להרחבת הבנתו של האדם, ככלי־הוראה שדרכו ילמד האדם על עצמו ועל סביבתו. כל מה שחרג בקולנוע מתפקיד זה, נראה לו מייותר וחסר־טעם.

הגישה האתית החמורה של רוסליני לקולנוע היתה לשם־דבר עוד מן הימים שבהם הנהיג את הניאו־ריאליזם. היא התבטאה בסירובו לפנות אל האיסטינקטים של הצופה, בעקשנותו לשמור על נקודת־המבט של המשקיף מן הצד הן במרחק שבינו לבין גיבוריו הן בדרך התנעת המצלמה, ברצונו העז להיות עד נאמן למתרחש סביבו, עד המתבונן במציאות ללא כל דיעה קדומה.

„כל אידיאולוגיה מעוותת," אמר, פעמים רבות, לאלה שניסו לגייסו למיפלגה זו או אחרת. „צריך להכיר את בן־האדם כפי שהוא, ולא כפי שתורה כלשהי רוצה שיהיה. לכך יש רק אפשרות אחת: צריך להאמין בו."

מסע אל הנפש. רוסליני האמין באדם ולכן ניסה תמיד, בסרטיו, לחדור מבעד לכל השכבות החיצוניות אל הנפש שבפנים. בין אם דובר בפליטה צ'כית ודייג איטלקי מרוד בסטרומבולי, בבורגנים המחפשים את עצמם במסע באיטליה, או בגיבור המאוס של ג'נרל דה לה רוברה, שמת כגיבור, משום ש„כל אדם הלוחם מדי יום בקרב החיים, הוא גיבור," לדיברי רוסליני.

טורי־הרכילות לא סלחו לו במשך השנים את העובדה שגזל את אחת הכוכבות

במאי רוסליני
מהוגי־הדעות המעטים

הזוהרות ביותר של הוליווד, אינגריד ברגמן, והפך אותה לשחקנית מן השורה, תחת שיבנה עבורה סירטי־שירות מפוארים, כפי שנהג דויד סלזניק. הם הזכירו לו את העובדה שזנח את אנה מניאני, הם התערבו בחייו הפרטיים, ונקמו בו בכל פעם שהוציא לאור סרט חדש.

חיפוש המוסר. פני התרבות המודרנית, שבה ההתקדמות הטכנית דוהרת הרבה לפני ההתקדמות הנפשית של האדם, הדאיגה אותו יותר ויותר. הוא ביקש למצוא את הגשרים שבעדם יכול האדם לתפוס ולהשיג את הטכניקה. והוא עשה זאת בסרטים תיעודיים על התעשייה, בסרטים תיעודיים על הודו כחלק־עולם המסרב לקבל את המוסכמות התרבותיות של המערב, ובסרט ארוך על חיי ישו, שממנו מסתבר כי הגרעין הקאתולי שנשתל בו בילדותו, לא אבד מעולם.

בפסטיבל קאן, שבוע לפני מותו, ניסה רוסליני להוביל את עמיתיו לעבר חיפוש אמיתי של המוסר כפי שהוא צריך להתבטא בקולנוע: לא רק בבחירת נושאים, אלא גם בפרטים הקטנים ביותר של הסרטתם. „המוסר, לגבי, פירושו בראש־ובראשונה חופש. אדם המציית למוסר המוכתב לו מלמעלה, אינו מוסרי ואינו חופשי. לראייה, גרמניה הנאצית. מטרתי היא להביא את האדם למצב שבו יהיה מסוגל לבחור בעצמו את משמעות המוסר. לשם כך עליו להיות חופשי לחלוטין. חופשי לעשות טעויות, לשוב ולחפש ולהסתכן שוב ושוב בהרפתקה המרתקת ביותר, בעיני, המוצעת לנו."

עם מותו, איבד הקולנוע את אחד מהוגי־הדיעות האמיתיים המעטים שלו.

קלרה מפזרת אשליות

דודה קלרה (הוד, תל־אביב, ישראל) — קשה להאמין, אבל זהו אחד מאותם סרטים ישראליים בודדים שאין צורך להתבייש בהם. אין כאן מעשי־גבורה וטפיחות־שכם עצמיות, ואין כאן בדיחות מגעילות. זהו מבט פשוט, נוקב, רציני, מבט שבו ההומור והאהבה לדמויות אינם מטשטשים את הביקורת, מבט לעבר המישפחה היהודית האשכנזית כפי שכל מי שעלה ממיזרח־אירופה מכיר אותה.

יש בסרט שלוש אחיות, המחזיקות ביחד סלון לכלות בתל־אביב. לכל אחת מהן בעל, אבל רק לאחת מהן בת. חייהן מתמזגים יחד, כדרך הטבע, כשקלרה, אחת האחיות, היא שדואגת לכל, היא הנותנת הוראות לכל, הנוטלת על עצמה את האחריות לכל מצב, המנהלת את המישפחה לטוב ולרע.

האחיות רוטנות, אבל באות אליה בכל פעם שמתעוררת בעייה. הבעלים מתמרמרים, אבל נכנעים לה משום שכך נוח יותר.

הסרט הוא תיאור של מצב מישפחתי, יותר מאשר דראמה של ממש. בעייתה של הבת היחידה במישפחה, המתאהבת בבנו של אופה (איזה ייחוס זה למישפחה פולנית טובה!) והדרך שבה המישפחה כולה, עם קלרה בראש, פותרת את הבעייה, אינה באה אלא כדי להאיר את הצדדים השונים של המצב באור ברור יותר. הבמאי, אברהם הפנר, מתאמץ לכל אורך הסרט לשמור על האיזון העדין שבין תיאור מציאות לקריקטורה של מציאות, ובמרבית המיקרים אפילו מצליח, תוך גילוי חוש־מידה מופלג הן בשימוש במצלמה, הן בהדרכת השחקנים (עם חנה מרון בראש) והן בשמירת ההתפתחות המוצנעת של האירועים. והופעתם של שמואל בונים וליאו יונג (כשניים מן הבעלים) יכולה לשמש דוגמה ומופת למישחק קולנועי משובח המשתמש בתנועות הקטנות והמאופקות ביותר כדי להעביר את תחושות השחקן לקהל.

סגל, בונים, פלידל, מרון — איזה דודה!

ויש בסרט מרכיב שעבר כאילו בירושה מדניאל ואקס. זהו האח של שלוש האחיות, בעל עיסקי־טכסטיל באנגליה. הוא יושב שם, והן רואות בו את המשיח המסוגל לפתור את כל בעיות העולם. עד שהוא מופיע, בסוף הסרט, ומתגלה כסוחר יהודי קטן, טרוד ועייף, המתקשה לדאוג לעצמו, שלא לדבר על זולתו. פרידתו, בסוף הסרט, מן המישפחה, רומזת שהקו שהינחה את הפנר גם בסרט זה היה — פיזור האשליות. בעולם האפרורי שאותו הוא מיטיב להביא אל הבד, חשות דמויותיו צורך בגיבורים. והפנר, אולי באכזריות, דואג בסוף כל סרט שלו לפוצץ את המיתוס.

הטייקון המאכזב

הטייקון האחרון (פאר, ארצות־הברית): שמות גדולים של מחברים, שמות גדולים של מבצעים ופירסומת עצומה הבטיחה סרט, שמפיקיו תלו בו תיקוות שיהיה לפחות הסנדק שני. ואולי זו אף הסיבה שבחרו לצורך זה ברוברט דה־נירו. הכוונות היו טובות: ספר שסקוט פיצג'רלד כתב, אם־כי לא סיים, תסריט שעיבד הרולד פינטר, בימוי של אליה קאזאן. ובכל־זאת, היה זה כישלון מפואר. כי היחידי שהצליח במיבצע היה רוברט דה־נירו, ואם־כי מישחקו שובה־לב, אין בו די כדי להציל את הסרט כולו. מדוע?

ראשית, רוחו של פיצג'ראלד, שראה בהוליווד את בבואת אמריקה כולה, וגיבורו מונרו סטאהר עוצב לפי דגם המפיק איירווינג תאלברג (שהיה בין השאר בעלה של נורמה שירר) לא התיישבה היטב עם מאמציו של המחזאי פינטר. כבודו של זה במקומו מונח, אבל הקצב האיטי והמשמעות האבסורדית של ההפסקות בין שורה לזו הבאה אחריה, אותו דיאלוג פינטרי מופשט אינו מתאים לזרימה השוטפת של חייהם של הגיבורים הרומנטיים של פיצג'ראלד. דה־נירו מצליח להתגבר על הבעייה הפינטרית ועל הבימוי האיטי של אליה קאזאן, המנסה כמו להבליט את האובססיות של הגיבורים, משום שהוא מצליח להעביר דרך עיניו טיפוס רומנטי של ממש. אדם שאיבד את רעייתו כמו שמאבדים בקולנוע ומחפש את אהובתו, כמו שמחפשים בקולנוע: מיסתורית, יפה, נחשקת — יותר משהיא באמת.

וכאן נקבעת הצרה הראשית של הסרט: אינגריד בולטינג (בתו של המפיק האנגלי ג'ון בולטינג) ותגליתו של קאזאן — אינה ממלאת אף אחת מן המעלות הללו. היא מיסתורית בשורות שעליה לדקלם, אך לא למעשה. היא שטוחה ושקופה מדי, בוסרית במישחקה ואפרורית בהבעותיה, ובכך היא מהווה מיכשלה לאמון שרוחש הקהל לדה־נירו, המשחק את המפיק הקפריסי, שבעיותיו תאישיות מפריעות לו להסתדר עם הרעיונות המיקצועיים החדשים המנשבים בתעשיית־הקולנוע של שנות השפל הגדול באמריקה.

דה־נירו (במרכז) — כולם היו מפורסמים

שחקנים

שווארצנאגר רוקד בלט

רקדנית צנומה בשם מריאנה קלר מדגימה, מול המצלמה, תנועות־בלט מעודנות. שני תלמידים מתבוננים בה בתשומת־לב ומשתדלים לחקותה כמיטב יכולתם.

האחד הוא ארנולד שוורצנאגר. גובהו 1.88 מ', מישקלו יותר מ־100 קילוגרם המחולקים על גופו בניתחי־שרירים סימטריים להפליא. הוא נחשב כבעל הגוף המושלם ביותר בעולם. שבע פעמים רצופות זכה בתואר „מר אולימפיה" (תואר מר־עולם למיקצוענים), עד שהחליט לפרוש לפני שנה, בגיל 28.

התלמיד השני הוא פראנק קולומבו. רק 1.60 מ', אבל מישקלו יותר מ־80 קילו. בעבר היה אלוף איטליה באיגרוף ואלוף אירופה בהרמת מישקולות. היום מספרים עליו שהוא האיש החזק ביותר בעולם, והוא ראשון ה„גמדים" (נמוך מ־1.80 מ') שזכה להיות „מר אולימפיה". תואר שבו הוא מחזיק מאז פרישתו של ארנולד. הוא בן 35 כיום.

מה לשני בריונים אלה ולרקדנית־הבלט הקטנה? התשובה מובנת מאליה, לכל מי שמתמצא ברזי תחרויות החן הגברי. שני דברים קובעים שם את ההצלחה:

(המשך בעמוד 46)

ראיון מיוחד

(המשך מעמוד 13)
יביא אותם לידי כך שהם יסכימו להסדר, לפי אותו הקו. כלפי האנשים האלה, ש־ישלטו עכשיו, אני מניח שקארטר מבין שהוא יצטרך לדפוק באגרוף על השולחן.

● **בהומור, מעז ייצא מתוק?**

ייתכן, ייתכן. אינני בטוח בזה. כמובן. זה מישחק מסוכן, אבל ייתכן.

■ ■ ■

● **בתקופה של החצים, תוך כדי החצים, זה הרי לא יהיה ביום אחד, יקרה פה משהו...**

מה יקרה? שום דבר לא ישתנה.

● **חירויות, חופש־ביטוי.**

ייתכן. ייתכן שאנחנו ניאלץ לשמוע יום־יום את דבריה של גאולה כהן כשר־החינוך. נו טוב, אפשר לחיות עם זה. ייתכן שאנחנו נשמע סיגנון אחר בטלוויזיה או ברדיו. אפשר לחיות עם זה. ייתכן שייעשו ניס־יונות להטיל צנזורה פוליטית, מה שלא

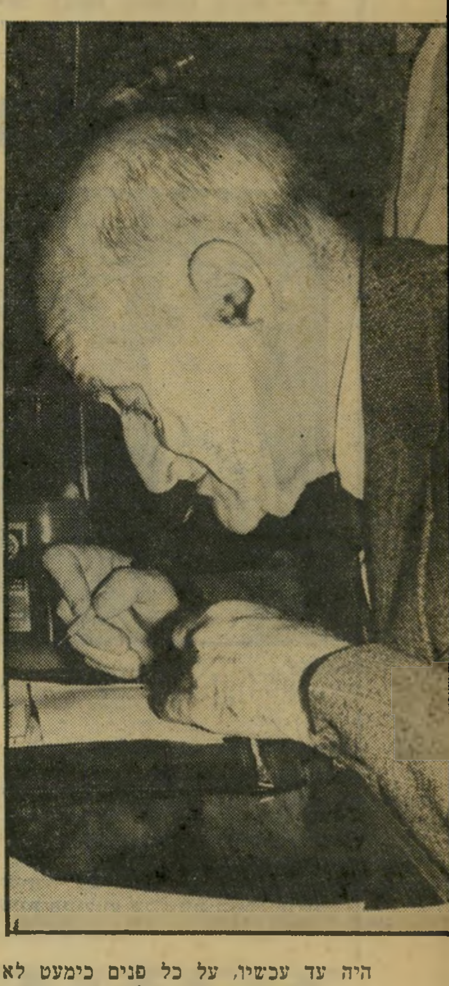

היה עד עכשיו, על כל פנים כימעט לא היה. אינני יודע אם יצליחו בזה.

זה דבר רציני. מפני שהביטוי העיקרי לדמוקרטיה אצלנו, בכל שלושים שנות מדינת־ישראל, לא היה המישטר הפרלמנ־טרי, שתמיד היה מזוייף, אלא העובדה ש־היתה אצלנו, ויש אצלנו עד היום, מידה רבה מאד של חופש־דיבור. חופש־דיבור ו־חופש־עיתונות. זוהי עובדה. וזו גם התשו־בה שאני נותן תמיד לאותם השמאלנים מחוץ־לארץ, הבאים אלי ומתחילים לדבר על המדינה הפאשיסטית הזאת, ואני תמיד עונה להם „השמעתם על מדינה פאשיסטית שיש בה חופש־דיבור וחופש־עיתונות?”

ייתכן שהם ינסו לצמצם את הדבר הזה, שלא ירשו עוד תעמולה אנטי־לאומית — ככה זה ייקרא — או משהו מעין זה. אבל אינני חושב שיהיה בכוחם לבצע את ה־דבר הזה.

יכול להיות שזה לא יהיה נעים. נו, טוב, נצטרך לעבור גם על הדבר הזה.

● **אם אמרנו שהמערך הוא אשר ירה בערבים ביום־האדמה, אז זה עניין קצת יותר רציני. מה יעשה הליכוד — המשך המדיניות?**

נו, מה יכולה ממשלת־הליכוד לעשות יותר מזה? ייתכן שאפילו תהיה זהירה יותר, גם זה ייתכן.

● **דווקא בגלל התדמית?**

בגלל התדמית. נכון מאד.

● **אז יכול להיות שכל זה מוביל לטוב?**

אינני יודע. אני בכלל אינני אופטימי לגבי מדינת־ישראל, לאו־דווקא מבחינת

„המיפלגות הדתיות יישארו בשילטון אפילו תבטל המדינה את השבת...”

עליית הליכוד לשילטון, אלא מבחינת העם — מה דמות העם במדינה, לא מה דמות המדינה.

ובכן, דמות העם במדינה נתגלתה לפני שבועות אחדים, כשבערך 200 אלף בני־אדם יצאו מכליהם, השביתו את העבודה, השתוללו ברחובות, משום שאחד־עשר חו־ליגנים משלנו הצליחו לבעוט בכדור יותר מאשר אחד־עשר ז׳וליקים מהצד שכנגד. זה מעיד על מהותו הרוחנית והנפשית של ה־עם במדינה הזאת.

לכן אני אינני אופטימי לגבי העתיד.

■ ■ ■

● **היום יש אפשרות שהמפד״ל ועוד מיפלגות דתיות יהיו בקואליציה, ויהיו חזקות.**

מה זה ישנה?

● **הם לא יבטלו את הכדורגל בשבת?**

לא, ודאי שלא. זה העם לא ירשה. ולכן גם לא ינסו לעשות את הדבר הזה. מפני שהם אינם מעוניינים בשבת, הם מעוניינים בשילטונם. הם ישלטו אפילו מדינת־ישראל באופן רישמי, תבטל את השבת.

● **אנשים המתנגדים לתהליך הזה, אנשים שלא זה בדיוק מה שהם היו רוצים — מה הם יכולים לעשות? פשוט לשבת ולחכות ש־הדברים יתרחשו?**

מה אפשר לעשות? למי שאיננו בשילטון אין כוחו — ועכשיו אני אשתמש בביטוי תלמודי — אין כוחו אלא בפה.

זאת אומרת הוא יכול להגיד את דברו, להשמיע את קולו, על מנת להשתדל לשכנע אנשים אחרים. מפני שבסופו של דבר כל ממשלה בעולם, שאינה משתמשת בשיטות סטאליניות או בשיטות היטלריות — וזה כמובן לא בא בחשבון במדינת־ישראל — אינה יכולה לשלוט, אלא־אם־כן העם מש־לים עם שילטונה.

ובכן, אם באמת תהיה דעת־ציבור חזקה, שלא תשלים עם סתימת־הפה על־ידי צנזו־רה, אי־אפשר יהיה לבצע את הדבר הזה. מפני שאצלנו אי־אפשר להוציא להורג, ואי־אפשר לכלוא אנשים בהמוניהם במח־נות־ריכוז, וגם בגין אינו מתכוון לעשות דברים כאלו. ולכן, אם תהיה דעת־קהל חזקה, שאיננה רוצה בסתימת־הפה על־ידי צנזורה, אז הדבר הזה לא יהיה ניתן לבי־צוע. ולא חשוב גם אם שישים־ואחד פו־חלצים בכנסת יצביעו בעד הדבר הזה.

■ ■ ■

● **וזה מביא אותי לשאלה קצת אישית. אתה כבר הרבה שנים אומר דברים חריפים. קראת לעזוב את השטחים ללא שלום ומייד, חזית דברים קשים למדינת־ישראל. והנה זה הולך ומתקרב. מה ש־אתה קורא לאנשים לעשות — הציבור, העם, עושה ההיפך. איך אתה, אישית, מרגיש עם זה?**

מה יש לי להרגיש? מה זאת אומרת מה אני מרגיש?

● **זה לא מביא אותך לתחושת־יאוש?**

מה זה יאוש? יאוש ממה?

● **מהראות את הדרך שלך מתמ־משת, או מתקרבת.**

אני אינני מצפה לביאת המשיח. לא היום ולא בשום עתיד. ולכן, מה יש להתייאש?

אני עד ושותף למאבקי העם היהודי בדור הזה. המאבק הזה הוא קשה מאד, ומרובים בו הכישלונות, יותר מאשר ה־הצלחות. טוב, זוהי עובדה.

אבל זהו עמי, ואין לי עם אחר.

קולנוע

(המשך מעמוד 45)
הכוח והתנועה. את הכוח מפתחים במכו־נים שבהם מרימים מאות קילוגרמים מדי יום, במשך שעות רצופות. בתנועה יש צורך כדי להציג את כל הכוח והשרירים הנרכשים בעמל כה רב, בדרך האפקטיבית ביותר — במשך שתי הדקות שמקדישים שופטי תחרויות־היופי הללו לכל אחד מן המתחרים. „תנועה מעודנת אצל גבר תמיר אינה מפתיעה איש. אולם כשאחד מאיתנו מתנועע בחן, זה פשוט עוצר־נשימה,” מסביר אחד המתחרים האימתניים, שהפך את תחרויות־השרירים לדרך־חיים.

גם אישיות. כל זה הוא חלק מן ה־מידע המוצע על־ידי סרט תיעודי — פחות או יותר — בשם לנפח שרירים (או, במקור, „לנפח ברזל”, לפי המינוח המיקצועי לתנועות של הרמת המישקולות, שבהן מפתחים את השרירים). הסרט הו־צג בפסטיבל־הסרטים בקאן במיסגרת בשם „ניחוח הזמן”, והנוכחים התבשמו לא רק למראה ערימות השרירים של הדמויות בסרט (ערימות הגובלות, בממדיהן, ב־סיפורי המדע־הבידיוני) אלא גם מאישיותו של ארנולד שוורצנאגר, „האחד והיחידי” כפי שמכנים אותו שוב ושוב בסרט.

מפתיעה אל תוך המצלמה.

„כשרקדנית מתבוננת במראה בשעת תירגול,” הוא אומר, „אין איש חושד שהיא מאוהבת בעצמה. אנחנו מתרגלים מול מראות מאותה סיבה עצמה. הגוף הוא הכלי שעימו אנו עובדים.” זאת ועוד. שוורצנאגר רואה עצמו כמעין פסל, ש־חומר־הגלם שלו הוא גופו.

אין להם סיכוי. שוורצנאגר הוא, ללא ספק, המוקד העיקרי בסרט. אבל לא ה־יחידי.

כך, למשל, ניק פריניו, מתנשא לגובה 1.95 מ׳, בן 24 בילבד. פועל־מתכת לשעבר, בנו של שוטר ניו־יורקי שעזב את העבודה כדי לאמן את בנו. בשל ליי־קווי־שמיעה, ניק הוא בחור מסוגר, מתוס־כל ומתוסבך. אביו אינו מרפה ממנו, בודק את ממדיו מדי־יום, ממציא אימונים חדשים מדי־שעה, מטיח בו מיקלחות סקו־טיות של גערות ושבחים. „אתה יפה יותר מפסל של מיכלאנג׳לו,” הוא אומר לבנו, אחרי שהעביר אותו שעות של אימונים מפרכים.

אבל לניק אין סיכוי, כפי שלאיש אין סיכוי כשהוא ניצב מול ארנולד. מאחר שתחרויות „מר עולם” למיניהן מבוססות

מנפח־שרירים ארנולד שוורצנאגר
„מי שאוכל זבל נראה כפח־זבל!”

שוורצנאגר, בנו של שוטר אוסטרי שהתאזרח באמריקה לפני שמונה שנים, היה האטרקציה העיקרית בסרט עצמו, הבנוי כולו סביב אישיותו הכאריזמתית. ובעיר קאן, שם השיב לשאלות העיתו־נאים בפיקחות שאין משייכים בדרך־כלל לבעלי־שרירים, והדגים את נכסיו המרשימים על שפת הים ועל מדרכות ה־עיר, להנאתם הגדולה של בני המינים האחרים. (לא רק נשים מתפעלות מכיי־שוריו של ארנולד היפה, אבל הן היחידות שמעניינות אותו. בכל פעם שהוא שומע קול־בס קורא לו בחיבה „ארני”, הוא מתחלחל.)

הסרט לנפח שרירים הוא תוצר־לוואי של ספר באותו שם, מאת צ׳ארלס גיינס („הסופר האהוב עלי,” אומר ארנולד הג־דול), ושל הצלם צ׳ארלס באטלר. הספר, שיצא לאור לפני שלוש שנים, הפך לרב־מכר, ואז פנה באטלר, יחד עם הצלם רוברט פיורה (שעבד בעבר על סרטים תיעודיים מפורסמים כמו תנו לי מחסה על להקת האבנים המתגלגלות) אל שוורצנא־גר, והציע להפוך את הספר לסרט. לשם כך ביקשו ממנו שישתתף בתחרות אחת נוספת של „מר אולימפיה”, שסביבה בנוי כל חלקו השני של הסרט, העוקב אחר מתחריו השונים של ארנולד, אחר אימו־ניהם הגופניים והפסיכולוגיים לקראת ה־תחרות הגדולה והקובעת, ומגיע — כמובן — לשיא בתחרות עצמה.

הגוף כחומר־גלם. במחצית הראשו־נה מציג הסרט את דמותו המוזרה של ספורט זה, שרבים מסרבים להכיר בו כ־ספורט. מה לא נאמר עוד על בוני־השרירים הללו? נארקיסיזם, הומוסכסואליות, הת־מכרות לסמים, אלה רק אחדות מן ההאש־מות שהועלו נגדם. שוורבנאגר דוחה את כולן על הסף, כשהוא מדבר בחופשיות

על קנה־מידה אסתטי בילבד, כשתגובת השופטים של צורתו ואישיותו של המתחרה היא הקובעת, ולא הישגים אבסולוטיים כלשהם, שוורצנאגר מקדים את כולם.

הטוב מכולם. — ארנולד הוא מומחה לתרגילי־פסיכולוגיה. כשמספרים לו שניק פריניו עלול לאיים על כיתרו, הוא משיב: „אם אכן תהיה סכנה כזו, די לי בערב אחד במחיצתו, כדי לשבור את כל ביט־חונו העצמי” („לא היה בכך שום צורך,” הסביר מאוחר יותר, „מאחר שאני הייתי ממילא הטוב מכולם”).

כיום, בעיקבות הצלחת לנפח שרירים וסרט נוסף, עלילתי, על אותו נושא, בשם הישאר רעב, נפתחים אופקי הוליווד לרווחה לפני שוורצנאגר. לא שהכסף דרוש לו במייוחד. הוא בוגר במינהל־עסקים, בעל עסק פרטי לייעוץ בפיתוח הגוף שב־קרוב יהפוך אותו למיליונר („עוד לא הגע־תי לאפס השישי,” הוא אומר), והוא מר־שה לעצמו להרפות ממישטר האימונים והדיאטה. אם כי מה שהוא אוכל, עדיין חשוב בעיניו מכל. „אמור לי מה אתה אוכל, ואומר לך איך אתה נראה,” זו תורה שאינה משה ממול עיניו של אר־נולד שוורצנאגר. „מי שאוכל זבל, מוכרח להיראות כמו פח־זבל.”

ומי האיש שיעז לומר שארנולד אינו צודק? ראשית, גופו משמש הוכחה חיה לכך. שנית, שריריו אינם מותירים מקום לוויכוח, אף שהכל יודעים שחיוכו מקסים ומיזגו נוח. „מי חזק יותר,” שאלו אותו בקאן, „אתה או מוחמד עלי? האם היית מוכן להתחרות עימו?”

השיב ארנולד: „אני מוכן, השאלה היא רק אם גם הוא מוכן.” ממוחמד עלי לא הגיעה תשובה עד היום. אולי השלים גם הוא עם העובדה שאינו עוד היפה היחידי בין בירייוני העולם.

מבצע תדיראן

יוני 77

כל הקונה במשך חודש יוני ש.ז. אחד מארבעת מוצרי תדיראן המופיעים להלן, יקבל לביתו יחד עם המוצר או עם תעודת האחריות שובר המזכה בהנחה של 50% ממחיר כרטיס טיסה ת"א-אילת-ת"א במטוסי "ארקיע". תוקפם של שוברי ההנחה עד 31.5.78
(בכפוף לתנאי חברת "ארקיע").

כל אחד זוכה

ארקיע

הגרלת 100 כרטיסי טיסה ת"א-אילת-ת"א תיערך בפיקוח: עו"ד, רואה חשבון, נציג חברת "ארקיע" ונציג חב' תדיראן-שיווק ושירותים בע"מ. אשר תתקיים בראשית אוגוסט ש.ז. תוצאותיה יפורסמו ב-15 לאוגוסט 77. תנאי לקבלת שובר ההנחה בשעור 50% ממחיר הכרטיס כאמור לעיל ולהשתתפות בהגרלת 100 כרטיסי הטיסה הוא, קבלת ההזמנה במשרדי תדיראן עד התאריך 15.7.77.

ובנוסף יוגרלו

100 טיסות חינם

ת"א-אילת-ת"א

מזגן תדיראן החסכן

מזגן היצוא. פרס היצוא 1976 מזגן המצטיין בפעולה שקטה ותפוקה מרובה ובעיצוב נאה

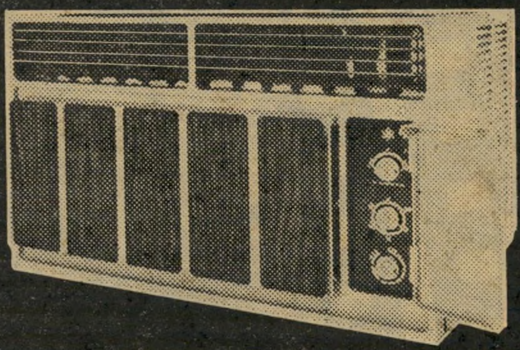

"מחסן-מזון" החוסך כסף וזמן, להשיג בגדלים 120-140 ליטר

סימנס- מכונת הכביסה המושלמת עם האחריות והשרות של תדיראן. סימנס+תדיראן זה מושלם

המקרר הנדרש בישראל, אידיאלי לתנאים המיוחדים של ארצנו, מוגן מפני חלודה, ניתן להשיג ב-5 צבעים.

להשיג בסניפי תדיראן ובחנויות המובחרות.

סיפור אהבה

"התחלתי איתה לפני שבוע"...

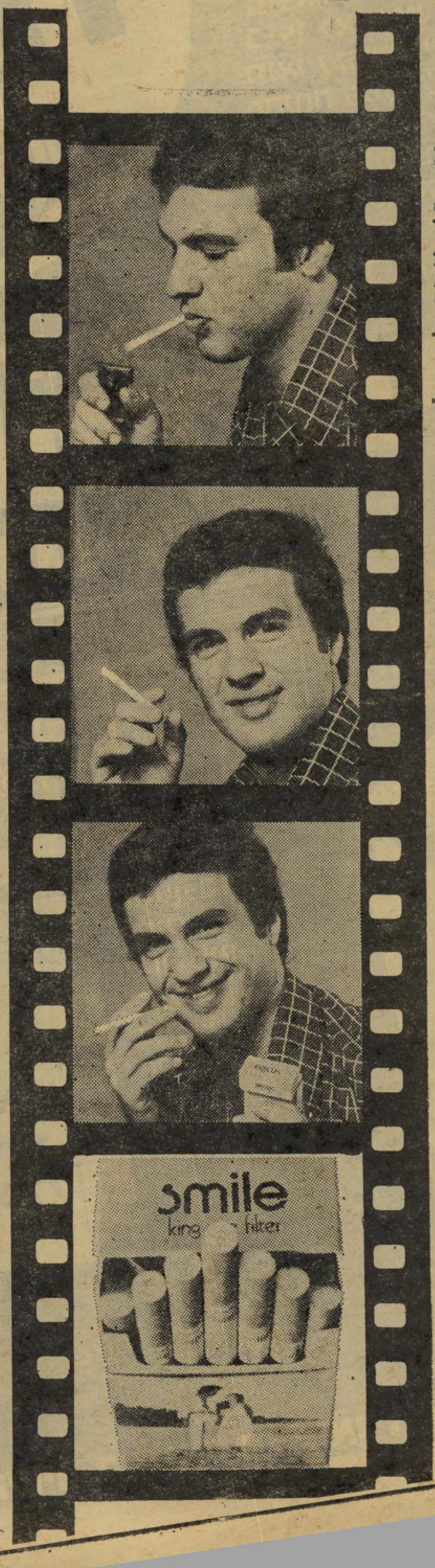

יום א':
"בעצם,
תמיד
חיפשתי
סיגריה
קלה...
מעניין
איך הטעם"...

יום ב':
"הממ...
טעם מעניין...
כבר מהרגע
הראשון"...

יום ג':
"בלי להרגיש
גמרתי חפיסה.
אני מתחיל ליהנות
ממנה.
smile, בבקשה!"

יום ד':
"היא משאירה
טעם טוב בפה
לא חזקה מדי
אך גם לא חלשה...
משהו באמצע"

יום ה':
"זהו זה - מצאתי
את הסיגריה
שחיפשתי
באמת, הנסיון
היה כדאי...
פעמיים
smile,
בבקשה!"

יום ו':
"קליק...
הטעם
תפס אותי
אני כבר
אוהב
אותה".

"התחלתי איתה
לפני שבוע - וזהו זה!
אני אוהב אותה. סוף סוף
מצאתי סיגריה קלה
שמאפשרת לי לוותר
על הניקוטין - וליהנות
יותר מן הטעם.
כן, זוהי הסיגריה הקלה
שחיפשתי. smile".

smile
בחות ניקוטין-
יותר טעם!

SM3/מוקד

במשך ארבע שנים פעל „בנק יסוד למשכנתאות" בלב תל־אביב כשבעצם לא היה אלא משרד למתן הלוואות מפוקפקות

המלווים שהתחזו לבנק

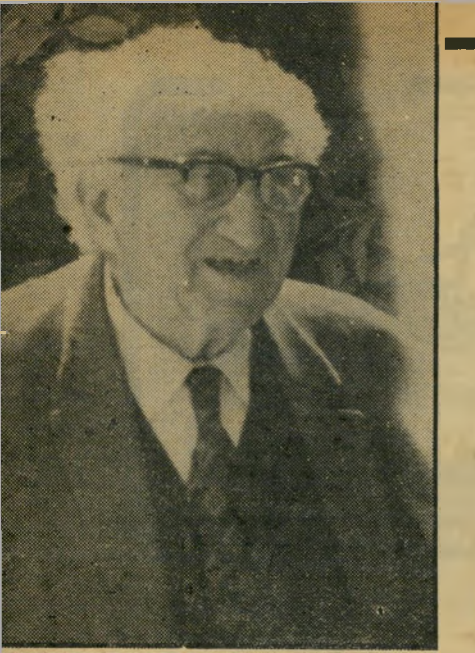

מנהל שאול מנדלמן
חשדות של מירמה ועושק

לפני שהעכביש מתחיל לטוות את קוריו הוא מחפש לו פינה שבה יוכל לארוב באין־מפריע לקורבנותיו התמימים. הוא בוחר לו מקום שבו גם תנועת הקורבנות שעליהם מחייתו — שוקקת במייוחד.

מקום אידיאלי כזה מצאה לה חברת יסוד למשכנתאות בע"מ, שהתחפשה לבנק וקבעה את מושבה בבית מיספר 2 בשדרות רוטשילד, באיזור שבו בנקים ומוסדות פיננסיים לרוב.

טיפולם של השילטונות ב„בנק" ובעסקיו החל אחרי שהמפקח־על־הבנקים במישרד־האוצר פנה במיכתב סודי, בתחילת חודש דצמבר 1975, אל ניצב־מישנה בנימין זיגל, ראש מחלקת חקירות־הונאה של המטה־הארצי של מישטרת־ישראל, וביקשו לפתוח בחקירה.

במידע שמסר המפקח־על־הבנקים באוצר נאמר, בין השאר, כי יסוד למשכנתאות ממשיך לנהל עסקים תחת השלט יסוד בנק למשכנתאות, למרות שעוד ב־1 בספטמבר 1972 נאסר על חברה זו להציג את עצמה כבנק. המפקח הדגיש, כי בהתחזותו לבנק מטעה מוסד זה את הציבור.

בסוף דצמבר 1975 פנתה דורית ביניש, סגן בכיר לפרקליט המדינה, אל ראש מחלקת־החקירות במטה־הארצי, והעלתה חשדות שלפיהם ביצע יסוד עבירות פליליות נוספות כגון מירמה, וניצול מצוקתם ותמימותם של האזרחים שפנו לקבל הלוואות ממוסד זה. כן הביעה את החשד שמנהלי ה„בנק" קיבלו פיקדון במטבע־חוץ בניגוד לחוק.

החקירה המישטרתית, שהתבשלה על אש קטנה מחוסר אמצעים וכוח־אדם, נכנסה רק השנה להילוך גבוה, כשיסוד נחשד בעבירות מירמה, סחיטה ועושק. היה זה אחרי שאחת מלקוחות ה„בנק" הגישה באפריל — באמצעות עורך־הדין אברהם אורן — תצהיר בנדון לבית־המישפט־המחוזי בתל־אביב.

הלקוחה שחשפה את הפרשה — אשר גיבורה הראשי הוא ישיש בן 86, שאול מנדלמן מחיפה, המנהל את ה„בנק" — היא ברוריה מתנה מרמת־גן.

תנאי למשכנתא — ביטוח!

רבקה (ברוריה) מתנה היא צעירה נאה בסוף שנות העשרים לחייה, גבוהת־קומה ובעלת עיניים שחורות. בתצהירה היא סיפרה, כי אחרי שהחליטה לרכוש דירה ברחוב הנביאים 13 ברמת־גן, החלה מחפשת מקורות להלוואה. היא נתקלה במודעה שהופיעה באחד העיתונים במדור „הלוואות", והתקשרה בטלפון כדי לקבל את כתובת המישרד. נאמר לה כי עליה לגשת לרחוב אלנבי 82א', ל„מרכז למימון ולהשקעות". ב„מרכז" האמור היא מצאה גבר, שהציג עצמו כעורך־הדין ראובן נגלר. כתנאי לקבלת הלוואה תבע ממנה האיש להוציא פוליסה של ביטוח־חיים עם פרמיה של 200 ל"י לחודש.

אחרי שסיים שלב זה של המשא־והמתן, הזמין נגלר את הצעירה לחדר אחר של ה„מרכז", שם ישב גבר בשם בודצקי. שני הגברים הציעו למתנה הלוואה בסך 30 אלף ל"י, למרות שהיא הודיעה מראש כי דרושה לה משכנתא בגובה 100,000 ל"י. בודצקי החתים את ברוריה על התחייבות לזכותו בגובה 2% מ־100 אלף ל"י — ההלוואה שהבטיח לסדר לה בבנק.

בודצקי ניגש עם ברוריה לשדרות רוטשילד 2 והפגיש אותה שם עם שאול מנדלמן הישיש, שאותו הציג לפניה כמנהל יסוד — בנק למשכנתאות. מנדלמן הבטיח לברוריה לסדר לה הלוואה של 100 אלף ל"י בריבית של 18%, לשלוש שנים. הוא ביקש מייד 1,000 ל"י לכיסוי הוצאות, כגון קניית שטרות. היא חתמה על 36 שטרות, על סך 3,651 ל"י כל אחד, המסתכמים ב־130 אלף ל"י.

במשך חודשיים התחננה ברוריה מתנה לפני מנדלמן שיזרז את מתן ההלוואה. ביום שבו היתה חייבת לשלם לבעל הדירה שרכשה 20 אלף ל"י, לפי החוזה, הודיע לה מנדלמן כי לא יוכל לסדר לה את ההלוואה מפני שהדירה אינה רשומה בטאבו, עובדה שנודעה לו כבר חודשיים קודם־לכן, מפיה של ברוריה עצמה.

בהמשך תצהירה סיפרה ברוריה, כי הודיעה למנדלמן שאמה העבירה את הזכויות על מיגרש שברשותה לקבלנים, לצורך בניית בית־מגורים על חשבונם, תמורת שתי דירות שיימסרו לה. האם תמכור אחר־כך אחת מהן, ותתן את תמורתה לבת. אחרי שמנהל יסוד שמע את סיפורה זה של ברוריה, הוא אילץ אותה, לדבריה, למשכן שליש ממיגרשה של האם אשר נמכר לקבלנים. אלה האחרונים אף התחייבו לפניו להעביר לזכות הבנק את שתי הדירות המגיעות לאמה של ברוריה, אחרי בנייתן.

כן התחייבו הקבלנים לשלם למנדלמן 10,000 ל"י שאמה של ברוריה היתה צריכה לקבל אחרי מכירת הנכס שלה.

לטענתה של ברוריה, בתצהירה, היא אף נאלצה להעביר למנדלמן מטבע־חוץ בדולרים בסך 7,500 ל"י, כפיקדון לשיחרור חלק מההלוואה. מנדלמן הסכים להעביר לה, במיסגרת ההלוואה, 20 אלף ל"י, אך לא לפני שהחתים אותה על שני המיסמכים הבאים:

- „לכבוד יסוד למשכנתאות בע"מ. היות שקיבלתי מכם הלוואה בסך 100,000 ל"י, הנני נותנת לכם בזאת הוראה בלתי־חוזרת לשלם מהסכום הנ"ל 10,000 ל"י דמי־עמלה חד־פעמיים עבור סידור ההלוואה הנ"ל לחברת שאול־בונה בע"מ (חברה בבעלותו של מנדלמן)."
- המיסמך השני היה אף הוא מייועד ליסוד למשכנתאות, ובו נאמר: „הנני לבקשכם לקנות עבורי 10,000 מניות רגילות של חברתכם בנות 1 ל"י כל אחת, ולשלם את הסך של 10,000 ל"י. על החתום: ברוריה מתנה (13.8.74)."

לדיברי ברוריה, היא לא קיבלה עד ליום הגשת התצהיר (חודש אפריל השנה), שום קבלות על שני סכומים אלה.

לאן נעלם ההפרש?

ביום רישום המשכנתא על הנכס של האם, היתה ברוריה צריכה לקבל את יתרת ההלוואה וגם את הדולרים שמסרה למנדלמן. כן חייב היה מנהל יסוד לבטל את התחייבויות הקבלנים בסך 10,000 ל"י. בתצהירה טוענת ברוריה כי מנדלמן סירב למסור לה את יתרת הסכום שהגיע לה כהלוואה.

הוא תבע ניכוי 7,230 ל"י עבור שני השטרות הראשונים, שזמן פרעונם טרם הגיע. וכך קיבלה ברוריה, לדבריה, 72,000 ל"י בילבד, בעוד שהתחייבה על פרעון הלוואה של 130,000 ל"י, באמצעות 36 השטרות שעליהם חתמה.

אלא שבכך לא תמו צרותיה של ברוריה מתנה ואף לא המתנות שיסוד החליטה להפיק ממנה. אחרי שביקשה ממנדלמן להעביר את המשכנתא מדירות האם אל הדירה שהיא עצמה קנתה ברמת־גן, הוא היתנה את ההעברה בתשלום של 20,000 ל"י על חשבון השטרות האחרונים, שזמן פרעונם טרם הגיע. ברוריה השיגה עבורו רק 10,000 ל"י, ממלווה פרטי אחר שלו שילמה ריבית של 30%, צמודה לדולר. על יתרת הסכום, עד 20 אלף ל"י, חייב מנדלמן את ברוריה בחתימה על 23 שטרות נוספים, על סך 345.20 ל"י כל אחד. זאת, נוסף ל־10,000 ל"י שלקח ממנה ותמורתם מסר לה שישה שטרות שזמן פרעונם עדיין לא הגיע.

וכך נוצר מצב שבו מדי־חודש נאלצה ברוריה לשלם 3,960.20 ל"י, במקום 3,615 ל"י. אולם, למרות שאולצה לשלם את השטרות לפני המועד, לא קיבלה את הריבית כפי שהתחייב מנדלמן כלפיה.

ברוריה סיימה את תצהירה, באומרה: „כל הפעולות שנאלצתי לעשות נגרמו לי כתוצאה ממעשה מירמה של מנדלמן, וכך גרם לי נזקים והוצאות בעשרות־אלפי לירות."

ברוריה מתנה פנתה גם לפרופסור אהרון ברק, היועץ־המישפטי־לממשלה, וביקשה את התערבותו. היא ציינה שיוסף בודצקי, שבאמצעותו פועל בנק יסוד, הציג את המוסד כבנק־למשכנתאות. דבר זה מתברר גם ממיסמך שעליו החתימה בודצקי לפני שהיפנה אותה לקבל את ההלוואה.

ברוריה ציינה גם, כי בכניסה לבניין שבו שוכנים משרדיו של מנדלמן מתנוסס לוח־שיש המכריז: יסוד — בנק למשכנתאות בע"מ. לוח זה הוסיף להתנוסס שם לפחות עד ה־18.11.75, כפי שעולה מן הצילום שצורף לפנייה ליועץ־המישפטי־לממשלה. ברוריה אף ציינה, כי כבר ברור לה שהמניות שיונפקו לה במיסגרת עיסקת ההלוואה שקיבלה ביסוד, אין להן כל ערך ממשי, משום שיסוד כלל אינו בנק.

בעיקבות תלונתה של ברוריה מתנה, ותלונות של עשרות אזרחים נוספים שרומו על־ידי יסוד למשכנתאות, נערכה חקירה מישטרתית והתיק הועבר לפרקליטות מחוז תל־אביב, שם מכינים כעת כתב־אישום נגד המנהל שאול מנדלמן, על עבירות של מירמה, סחיטה ועושק.

למה התפטרו המנהלים?

מי עומד מאחרי־הקלעים של מוסד זה, שהתחזה כבנק־למשכנתאות?

בדו"ח השנתי של החברה, בעלת הון־מניות, נרשמו הפרטים הבאים לגבי יסוד — בנק למשכנתאות בע"מ: הון החברה — 2,050,840 ל"י, מחולק ל־1,050,000 מניות רגילות בנות 1 ל"י כל אחת, 84 מניות יסוד × 10 ל"י ו־100,000 מניות מבוכרות א' × 10 ל"י כל אחת. היה זה רישום ל־12.1.1969.

בין בעלי־המניות בלט שמו של עורך־הדין דב מילמן, ח"כ לשעבר של חרות, שברשותו היו 25,000 מניות רגילות. כן

(המשך בעמוד 50)

ח"כ לשעבר מילמן
„קשה היה להוריד את השלט"

מתלוננת מתנה

(המשך מעמוד 49)

הופיעו ברשימת בעלי־המניות חליפקו — להלוואות והשקעות (75,000 ל״י); החברה הישראלית לקרדיט והשקעות (450,000 ל״י וכמחצית ממיספר מניות־היסוד של הבנק); הבנקאי הירושלמי יצחק קראוז; חיימי סקר — דרום־אפריקה; אליעזר בסיוק, סוחר מתל־אביב; אלכסנדר גורביץ, תעשיין תל־אביבי, ועוד.

בחודש מאי 1971 נתקבלה ההחלטה להגדלת הון החברה ל־7,050,840 ל״י. כמנהליה נתמנו שאול מנדלמן, עורך־הדין מילמן שהיה אז חבר־כנסת ואדם נוסף בשם בן־ציון דיקובסקי, שהוגדר כמנהל במיקצועו.

קדמה לכך התפטרותם של שמונה מתוך 12 מנהלי החברה לשעבר (מועצת־המנהלים) שאירעה ב־31.12.70. האם גילו המתפטרים שמשהו בלתי־כשר מתרחש ביסוד — בנק למשכנתאות?

בשבוע שעבר נשאל עורך־הדין דב מילמן בדבר חלקו בהקמת ה״בנק״, ועל הנזק שנגרם לציבור כתוצאה מפעילות מוסד זה, הנוגדת את החוק. הוא השיב: „נכון, הייתי ממקימי יסוד למשכנתאות, אך לא היה בנק בשם זה. זה לא שייך לי. אינני יודע מה עשה מנדלמן.״

כנגד דברים אלה, שנאמרו באפריל 1977, ראוי להביא את מסקנות נציג מחלקת הפיקוח־על־הבנקים מיום 30 באוקטובר, 1970: „בפגישה שהתקיימה ביום 10.9.70 אמרתי לח״כ דב מילמן ולמר מנדלמן, כי אין טעם לנסות להפעיל בנק משכנתאות ללא קבלת הסכמת האוצר לגיוס הון בסכומים ניכרים, וכי אני עומד על כך שההסכמה כזו תתקבל לפני העברת השליטה בבנק לקבוצת מר מנדלמן.״

האוצר ידע

בדו״ח הביקורת שערך ב־7.2.72 מבקר מחלקת הפיקוח של הבנקים ביסוד בנק למשכנתאות צויין, בין השאר: „שלושה שיקים בסך 120 אלף ל״י הופקדו בחשבונו האישי של מר מנדלמן בהלוואה וחיסכון חיפה. שיק אחד בסך 75 אלף ל״י נמשך במזומן על־ידי מזכירתו של מר מנדלמן.״

ויש הוכחה נוספת לכך שהאוצר ידע על המיבצעים הלא־כשרים. כתב מבקר מחלקת־הפיקוח של האוצר: „ב־8.5.72 קויים בירור עם מר מנדלמן. שלושה שיקים בסך 225,000 ל״י נמסרו חזרה למר מנדלמן, תמורת שיקים פרטיים שלו. התוצאה של הנ״ל — רישום פיקטיבי של הסך 225,000 ל״י.״ ועוד אמר המבקר: „תנאי מתן ההלוואות ללקוחות אינם נראים לנו מתאימים למוסד הנושא את השם ,בנק׳. המוסד מתנהל בצורה לקויה, תוך עירבוב־תחומים מוחלט בין עיסקי המוסד לעסקיו הפרטיים של מר מנדלמן. ב־9.8.72 משך מר מנדלמן מהבנק כ־200,000 ל״י.״

את ההחלטה הסופית לגבי צורת פעולתו של הבנק במשך שנות קיומו קיבל באוקטובר 1972, משה זנבר, מי שהיה נגיד בנק ישראל. הוא הריץ לרשם־החברות בירושלים את המיכתב הבא: „בתוקף סמכותי, לפי סעיף 4(6) לפקודת הבנקאות 1941 ולאחר שיסוד בנק למשכנתאות בע״מ לא מילא אחר הוראתי מיום 1 בספטמבר 1972, ולא בחר שם אחר עד ליום 15 בספטמבר 1972, כפי שקבעתי, הנני בוחר לו את השם יסוד למשכנתאות.״

עד שנגדשה הסאה...

אך שעיסקי שאול מנדלמן ושותפיו הוסיפו להתנהל כרגיל. כשלוש שנים מאז מסר נגיד בנק ישראל למנדלמן כי אין למוסד שלו זכות כלשהי להשתמש במונח „בנק״, ושבנק כזה הוא בלתי־חוקי ואינו קיים למעשה, חתם יסוד בנק למשכנתאות בע״מ על הסכם עם ברוריה מתנה, בדבר הענקת הלוואה למשכנתא בסך 91,085 ל״י. על הסכם זה, מיום 12 במאי 1975, נדפס במפורש: „יסוד בנק למשכנתאות״. רק אחרי שחתמה ברוריה מתנה על ההסכם נעשה, לטענתה, התיקון המרשיע: מעל למילה „הסכם״ הוסיפו אנשיו של מנדלמן שתי שורות: „הערה: בכל מקום שבו מופיעה המילה ,בנק׳, תופיע במקומה המילה ,יסוד׳.״

אולם הבנק של שאול מנדלמן וחבריו המשיך בדרכו, שנה אחר שנה, עד שנגדשה הסאה וניצב־מישנה זיגל, ראש מחלקת־ההונאה במטה־הארצי של המישטרה, שלח את חומר־החקירה שלו לפרקליטות.

עד לאותו זמן, וגם לאחריו, ידעו הכל — החל מן הנגיד משה זנבר ועד לממונה־על־הבנקים באוצר — שאדם בשם שאול מנדלמן מציג עצמו כמנהל בנק שאינו בנק, ומוליך שולל את האזרחים התמימים הפונים אליו. אלא שיסוד למשכנתאות ומנהלו לא הובאו לדין. קרה ההיפך הגמור: יסוד למשכנתאות ושלמה מנדלמן הגישו תביעה מישפטית בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב נגד ברוריה מתנה, על כך שלמרות שקיבלה הלוואה בסך 91,085, לא החזירה עד כה כל סכום שהוא ולכן היא חייבת, עד התחלת שנה זו ליסוד למשכנתאות, יותר מ־150 אלף ל״י.

ברוריה מתנה ביקשה מבית־המישפט שיעכב את ההליכים נגדה, בתביעת יסוד על אי־החזרת הלוואה, עד לסיום ההליכים הפליליים העומדים להיפתח נגד יסוד למשכנתאות.

מי אתה, מנדלמן?

שאול מנדלמן הוא טיפוס בוהמי, שלמרות גילו המופלג, 86, עודנו במלוא כושרו הרוחני. מנדלמן דומה לסופר יותר מאשר לבנקאי מצליח. הוא מגדל בלורית־שיער פרועה בסיגנון בן־גוריון, ולובש חליפה שהיתה חדשה לפני שנים רבות.

מנדלמן, תושב חיפה, נפגש עם כתב העולם הזה במישרדו ביסוד למשכנתאות. במישרד עובדות שתי פקידות שאינן מתאמצות במייוחד בעבודתן. למעשה, קשה להבין מה הן עושות במשך יום שלם במישרד הנראה כאילו הוא שרוי במצב של גסיסה איטית, ללא לקוחות וללא כל תנועה בו. פעם אחת צילצל הטלפון, ואחת הפקידות השיבה אוטומטית שאין אפשרות לקבל הלוואות.

„לארץ הגעתי בשנת 1924,״ סיפר מנדלמן, „והתחלתי בהקמת מיפעל לצינורות־בטון בעכו. הפסדתי את כל כספי, אך לא התאכזבתי. תמיד הצלחתי להחזיק מעמד. הייתי ידידו הטוב של אחמד שוקיירי. בשנת 1938 הצלחתי לקנות 5000 דונם קרקע מערבים בחניתה, במחיר של 5,000 ל״י, וכמה אלפי דונמים בנהריה, שהפכו לשטח היקר היפה ביותר בעיר. בשנת 1971 קניתי, תמורת 400,000 ל״י, את הבנק יסוד למשכנתאות מקבוצת רוויזיוניסטים (אנשי „חרות״) שבראשם עמד עורך־הדין וח״כ דב מילמן. מילמן נשאר בבנק וכיהן כמנהל לצידי.״

דולרים במגירה

מדוע נכשל מנדלמן? הוא מסביר: „הייתי צריך להזרים לבנק עוד כחמישה עד עשרה מיליון ל״י, כפי שביקש האוצר. אבל השותף המיועד שלי מבלגיה איכזב אותי. מילחמת יום־הכיפורים גרמה לי לבטל את העיסקה איתי.״

לגבי הטענה שהוליך שולל את לקוחות הבנק בכך שהוסיף להחזיק בכניסה לי מישרדו את השלט יסוד בנק למשכנתאות עוד שלוש שנים אחרי שרישיונו נשלל לנהל בנק ממנו, מסביר הישיש: „נכון, השלט נשאר, מפני שהיה לי קשה להוריד אותו. אני אדם מבוגר. אבל אמרתי לכל הלקוחות שאנחנו רק חברת יסוד למשכנתאות.״ מנדלמן מאשר שברוריה מתנה מסרה לו מטבע זר כפיקדון, אך טוען שהוא אמר לה שתשים את הדולרים במגירתו במו־ידיה, מיום שאינו רוצה לגעת בהם.

„ברוריה מתנה רימתה אותי,״ הוא טוען. „היא החזירה לי רק 21 אלף ל״י מההלוואה שקיבלה אצלי.״

על הידיעה שהמישטרה העבירה לפרקליטות את מימצאי חקירתה לגבי עבירות פליליות שבוצעו ביסוד למשכנתאות, הגיב מנדלמן בביטחון מוחלט: „סגן־ניצב פייס מהיחידה של מר בנימין זיגל אמר לי, שאין הוכחות נגדי אי נגד החברה. אין שום דבר בפרקליטות. התיק ייסגר.״

להשיג בחנויות המובחרות

אנחנו נחסל את הז'וקים!

כמה פעמים ניסית להפטר מהז'וקים ולא הצלחת? לאחר חיטוי שלנו, אנו מחסלים את הז'וקים והחרקים ואת מקבלת תעודת אחריות לשנה.

מודיעין 18 ר״ג, טל. 790114־6־5 ● אילת, טל. 059־3012.
היתר משרד הבריאות: 21. רש' עסק 181/75

איתן עמיחי הדברת מזיקים

מרכז צלילה נביעות

75 ק״מ דרומית לאילת על חוף ים סוף
מודיע על תאריכי פתיחה

קורסים לצלילה
19.6, 3.7, 17.7, 7.8.

ספארי צלילה לראס־אבו־גלום
10.7, 14.8, 11.9, 9.10

ספארי צלילה לראס־מוחמד
26.6, 24.7, 28.8, 25.9.

פרטים והזמנות: מרכז צלילה נביעות, דואר אילת
טלפון: 059-3667 — 059-6191.

מורלה
הטפטים המעוצבים ביצירת אומנות

רובקס
המתנה היפה ביותר

דוד לוי
נציג אמיתי של העובדים

תעודת זהות

שם משפחה: לוי

השם הפרטי: דוד

תאריך הלידה: 1937

מקום הלידה: מרוקו

הלאום: יהודי

הכתובת: בית שאן

המקצוע: פועל בנין, חבר כנסת

מצב משפחתי: נשוי, אב לעשרה ילדים.

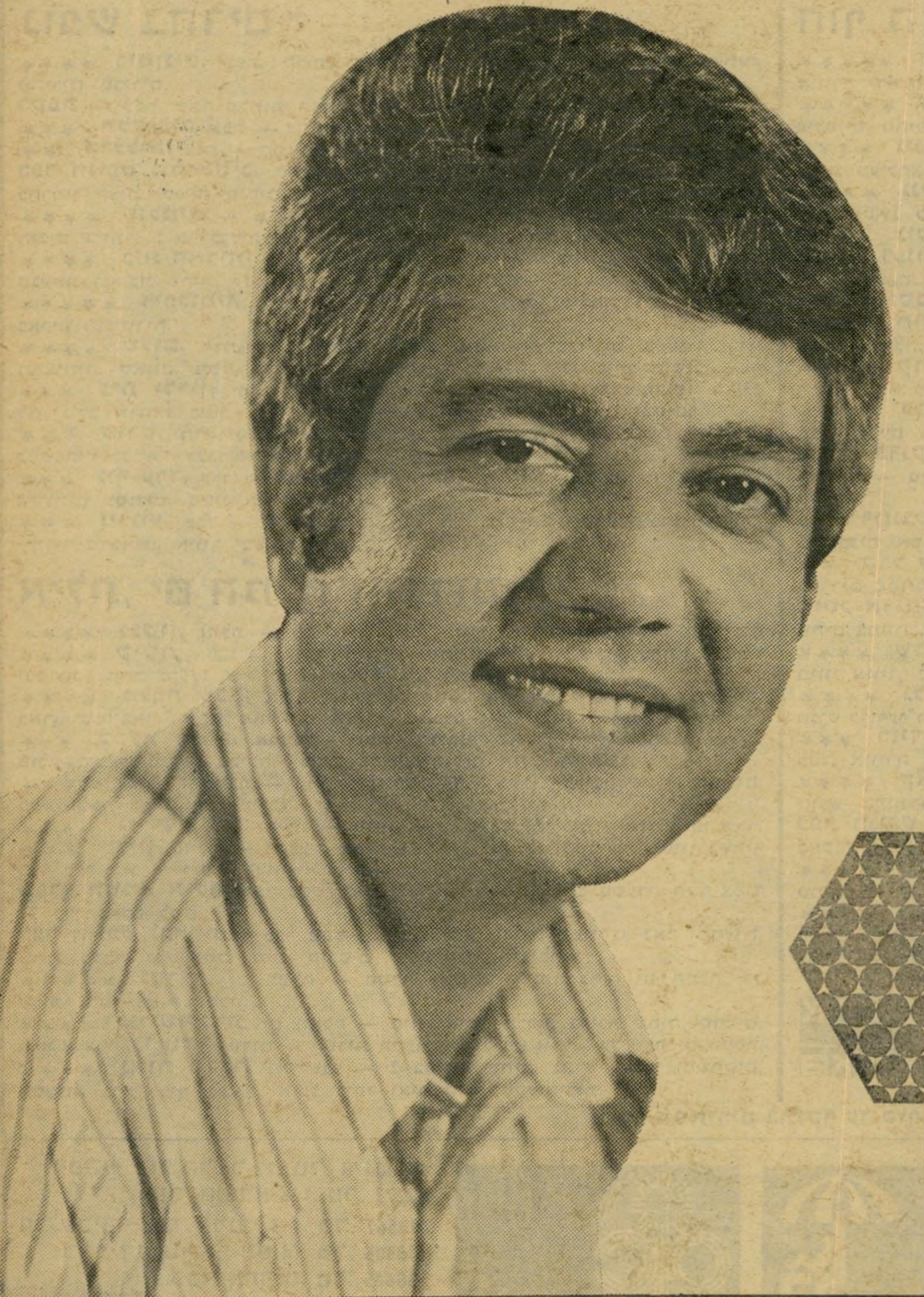

התפקיד: מועמד הליכוד למזכ"ל ההסתדרות

דוד לוי,

האיש אשר ישא באחריות מלאה לעתידך, יפעל למען הפועל ולטובת המדינה כולה, האיש שיהיה נציג אמיתי שלך בהסתדרות, מועמד הליכוד למזכ"ל ההסתדרות.

לא עוד עסקן המשתק את ההסתדרות. לא איש ש„המערך הבטיח לו"

דוד לוי — הנציג האמיתי של העובדים בישראל.

פועל ומזכ"ל הסתדרות הפועלים.

האיש שיתמודד עם האתגרים ויעלה את ערכם של העובדים.

להחליף את השלטון בהסתדרות!

מחל

כח 1 הליכוד

יש רק כח אחד בישראל ובכוחו להחליף את השלטון בהסתדרות

הקיץ-לאן?

החלטת לצאת לנופש?
בבקשה! עליך רק להכנס
לסניף הקרוב של אחת
החברות המתמחות בנושא:
"קל"-שרותי נופש בע"מ
ו"און"-אירוח ונופש בע"מ.
לבחור את מקום הנופש האידיאלי
בשבילך מתוך המבחר הגדול המוצע לך ו... לארוז את המזודות.
את כל השאר אנו נעשה עבורך: הזמנת מקום במלון, טיסה בארקיע,
השכרת רכב ועוד. וכל זאת ללא תוספת תשלום ובתוספת חיוך!
זהו רק חלק קטן מרשימה ארוכה של בתי מלון והבראה, כפרי נופש
ואפשרויות אחרות העומדות לרשותך.

הכנס לסניפי "און" ו"קל"-
משם הדרך לנופש קצרה!

נופש בהרים

★★★★ **רימונים,** צפת, קרית האמנים — היחיד בצפת עם בריכת שחיה, מחירים סבירים.
רקפת — צפת, פאר מלונות הגליל. מטבח מעולה וכשר. שרות אישי.
★★★ **תל־אביב,** צפת — גן מוצל, חורשת אורנים, מטבח מעולה.
★★ **הרצליה,** צפת — מרכז העיר, אווירה משפחתית מסורתית ומחירים נוחים.
כפר הנופש נוה־אטיב, החרמון — חופשה ובילוי באווירה שאין כמוה בארץ, בחרמון הצונן. טניס, סוסים, טיולים, רכבל ועוד. אוכל, יין ובידור כיד המלך.
★★★★ **שולמית** — ★★★★ **נוף,** חיפה — חודשי האביב על הכרמל הם היפים ביותר. בואו לבלות אותם במלון „נוף" או במלון „שולמית".
★★★ **בית הארחה בית אורן,** קיבוץ בית אורן — במרומי הכרמל חורשות טבעיות ובריכת שחיה. עד סוף יוני במחיר —.210 ל"י + מ.ע.מ.
★★★★ **דיפלומט,** ירושלים — מלון הפאר הגדול בבירה, בריכה, מסעדה, בארים וקפיטריה.
★★★★ **שלום,** ירושלים — 288 חדרים ממוזגים ומצוידים בטלפון, רדיו וטלוויזיה. סאונה, מסג', בריכת שחיה, מספרה ומועדון לילה אקסקלוסיבי.
★★★ **בית גדרון,** תלפיות, ירושלים — חדרים עם שרותים צמודים. —.230 ל"י כולל ארוחת בוקר; חצי פנסיון —.340 ל"י לזוג כולל כל המסים.
★★★ **שורש,** הרי ירושלים — בריכת שחיה, מסעדה ומגרש טניס, אידיאלי למשפחות ולבעלי רכב. אווירה כפרית רוגעת.
★★★ **נוף ערד,** ערד — אוויר צח, נוף הרים, ים המלח, בריכת שחיה נהדרת, שירותים צמודים, מיזוג אוויר.
★★★ **מרגוע,** ערד — בריכה ובאר. 107 חדרים בתוך גינה מטופחת. חימום וקירור מרכזיים. אוויר יבש וצח.

אילת, ים המלח והדרום

★★★★ **נפטון,** אילת — על שפת הים, אווירה ידידותית, מחירים סבירים.
★★★★ **קיסר,** אילת — המלון החדיש ביותר באילת, המחירים בהתאם לרמה ולשרות; החל מ־175 ל"י לאדם ללילה (לא כולל מ.ע.מ.).
★★★★ **מלכת שבא,** אילת — בריכת שחיה, חוף רחצה צמוד, מגרשי טניס, באר, וסנק־באר. תיהנו מארוחות יוצאות מהכלל. 10% הנחה בחודשים יוני־יולי.
★★★ **בקעת הירח,** אילת — חופשה שכולה הנאה; מסעדה חלבית, גריל, שתי בריכות, מועדון צלילה, ילדים בחדר ההורים חינם עד 15.7.
★★★★ **מוריה,** אילת — מחירים מוזלים עד 5 ביולי: בריכת שחיה, חוף ים, פיאנו באר, מיזוג אוויר מרכזי.
★★★★ **גני שולמית,** אילת — מיזוג אוויר מרכזי, בריכת שחיה, פיאנו באר.
★★★ **עציון,** אילת — מבצע „אילת 990": 3 ימי אירוח בחצי פנסיון במחיר 990 ל"י לזוג + מ.ע.מ. (להוציא חגים).
מפרץ השמש אילת, כפר נופש וחניון ביתנים ממוזגים, באר מסעדה וחוף צמוד 99 ל"י לאדם ליום.
כפר הנופש נביעות — כפר נופש ומרכז צלילה. חדרים ממוזגים, באר ומסעדה, סיורי מדבר, שיט וסקי מים, קורסים ו„סאפארי" לצלילה.
★★★★★ **מוריה,** ים המלח — המלון המפואר ביותר לחוף ים המלח, כל שרותי המרחצאות במלון.
★★★★ **גני שולמית,** ים המלח — מיזוג אוויר מרכזי, בריכת שחיה, סרטים.
★★★★ **גלי זוהר,** סדום — השרות המפורסם של גלי זוהר... על שפת ים המלח.
★★★★ **נאות מדבר,** באר־שבע — 2 בריכות שחיה, מגרשי טניס ומשחקים, מסעדה, גריל, פיאנו באר, אוכל ביתי ואווירה אקסקלוסיבית.

חוף הים

★★★★★ **השרון,** הרצליה — חוף הים, מלון נופש בעל מוניטין בינלאומיים, אווירה ידידותית, מחירים סבירים.
★★★★★ **גלי כנרת,** טבריה — מלון נופש על שפת הכנרת, בעל מוניטין עולמיים, מחירים סבירים.
★★★★ **גינתון,** טבריה — בלב האזור הירוק של טבריה: נוף, חדרים ממוזגים, שרות מעולה. המחיר 200 ל"י לפנסיון מלא.
★★★★ **גני חמת,** טבריה — לחוף הכנרת, חוף רחצה פרטי, מגרשי טניס. החל מ־190 ל"י ליחיד פנסיון מלא.
★★★★ **גולן,** טבריה — כל החדרים פונים לכנרת, נוף מקסים, מיזוג אוויר.
★★★ **דפנה,** טבריה — המחיר ליום 180 ל"י + מ.ע.מ., חצי פנסיון 140 ל"י + מ.ע.מ.
★★★ **אסטוריה,** טבריה, מיזוג אוויר, מטבח מעולה, אווירה ביתית.
★★★★ **חוף התמרים,** עכו — על שפת הים, חדרים ממוזגים, פיאנו באר, מטבח מעולה, שרות מסור.
★★★★ **קרלטון,** נהריה — 550 ל"י לזוג ליום (פנסיון מלא). מועדון לילה, בריכת שחיה, מטבח בינלאומי, מרפסת שיזוף, חדר טלוויזיה, מועדון ברידג', מגרשי טניס.
★★★★ **פלס־אתנה,** נהריה — המלון החדיש על שפת ימה של נהריה, חדרים ממוזגים עם שרותים צמודים, מטבח מעולה, אווירה ביתית.
★★★ **פרנק,** נהריה — חדרים ממוזגים, מרפסות הפונות לים, מטבח מעולה, ולקינוח — טיסה לפריז ופרסים יקרי ערך בהגרלה הגדולה. מחירים מיוחדים עד סוף יוני.
★★ **רוזנבלט,** נהריה — חדרים ממוזגים, גינה, באר, מטבח מעולה, כשר. מתקבלים אשורי האוצר באמצעות משרדי הנסיעות.
★★ **קרל לאופר,** נהריה — רח' המייסדים 31, מול הבריכה, גן עדן לנופשים בחדרים ממוזגים.
מוטל ארגמן — עכו. בצומת עכו — נהריה — צפת. אידיאלי למשפחות, מחירים נוחים במיוחד.
★★★★ **שלמה המלך,** נתניה — רח' המעפילים 18. כל החדרים פונים לים, מיזוג אוויר, בריכת שחיה, כשר.
★★★★ **גליל,** נתניה — חזית לים, בריכת שחיה, מיזוג אוויר, פיאנו באר, מגרש כדורעף וטניס שולחן.
★★★ **רזידנס,** נתניה — רח' גד מכנס 18. כל החדרים פונים לים, מיזוג אוויר, כשר, אווירה ביתית, צוות מסור.
★★★★ **קאונטרי קלאב,** הרצליה — מלון נופש אידיאלי למשפחות, שימוש חופשי במיתקני המועדון. החל מ־175 ל"י לאדם.
כפר הנופש הצרפתי, אשקלון — עולם בפני עצמו!!! חופש משוגע ומשגע במקור הנופש והבידור.
★★★★ **גני שולמית,** אשקלון — מיזוג אוויר מרכזי, בריכה, סאונה, מגרש טניס.
★★★★ **המלך שאול,** אשקלון — מיזוג אוויר מרכזי, בריכה אולימפית, סאונה, מרחבי דשא.

נהריה: „מבצע ירח דבש בכל גיל".
החל מ־1560 ל"י ל־5 ימים, פנסיון מלא.

ארקיע
ARKIA

„יום נופש על חשבון ארקיע":
תוכנית נופש מוזלת באילת, הכוללת:
טיסה הלוך וחזור, הסעה משדה התעופה למלון וחזרה, הפלגה לילית, לינה במלון 4 כוכבים.

★ **כל המחירים בתוקף עד סוף יוני**

און ארוח ונופש בע"מ

חיפה - רח' הרצל 22, טל. 645404/3
שד' הנשיא 126, טל. 82277
תל אביב - רח' אלנבי 113, טל. 612567
ככר דיזנגוף (ריינס 4), טל. 248306
ככר אתרים, טל. 288665
ירושלים - רח' שמאי 8, טל. 224624
נתניה - רח' הרצל 4, טל. 22947
באר שבע - רח' הרצל 31, טל. 73308

קל שרותי נופש

תל אביב - גורדון 28,
טל. 222042 (24 שעות ביממה)
אבן־גבירול 140, טל. 450359
בסניפי תל-אביב
פתוח מ-9⁰⁰ עד 7⁰⁰ ברציפות.
רמת־גן - ביאליק 56, טל. 731773
ירושלים - המלך ג'ורג' 23, טל. 02-228258

"זוהי גרמניה הנאצית השניה!"

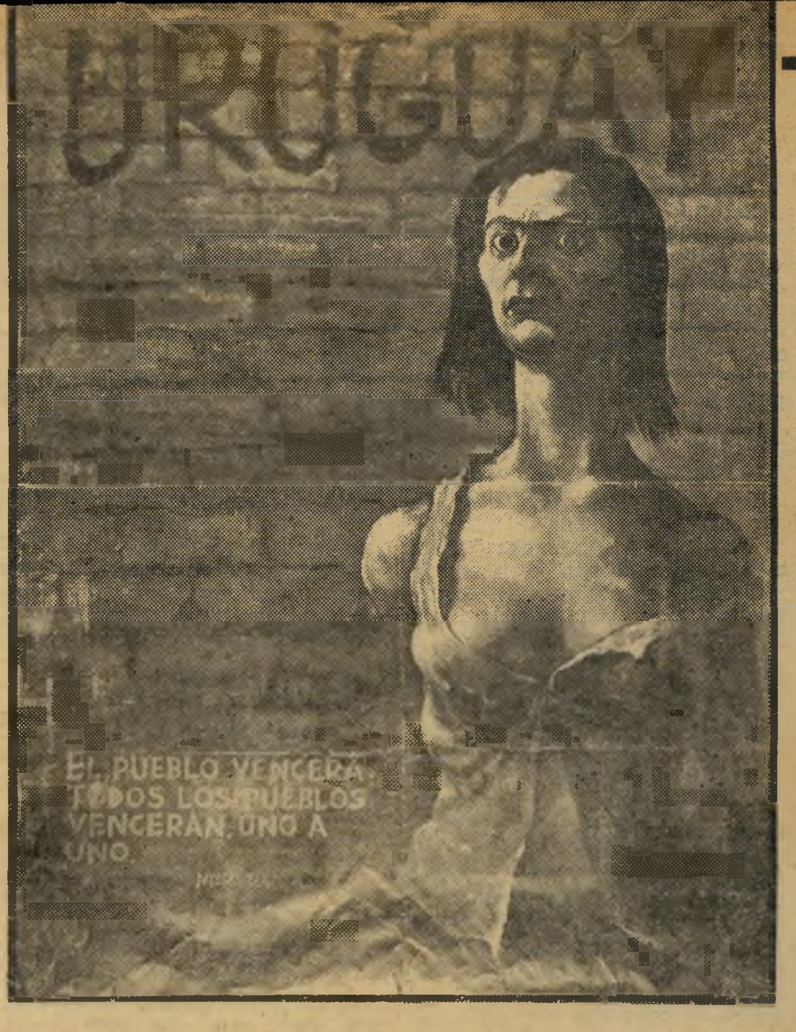

עינויים כרזה זו, הכתובה ספרדית, מופצת ברחבי העולם על־ידי ועדי הסולידאריות למען שיחרור אסירים פוליטיים באורוגוואי. הכרזה הציבעונית, המציגה נערה מעונה, קוראת לשלטונות אורוגוואי לחדול מעינויי נשים, הנהוגים בבתי־כלא צבאיים שם, שבהם עצורות ומעונות, על־פי עדויות של אסירים משוחררים, אלפי נשים שנעצרו באשמה של פעולות שונות נגד המישטר הצבאי הרודני.

סיפורו האישי של עולה יהודי לישראל שנעצר, עונה ונמלט מכלא צבאי במולדתו, אורוגוואי

חידת השוטרים, מלווה באנשי־צבא במדים, הקיפה בריצה מהירה את ה־חווילה הפרטית שבאתר הפרברי מונטוויי־דאו, בירתה של אורוגוואי. אחד השוטרים הלם בכוח על דלת הבית. „באנו לקחת את אדוארדו!" צעק. „הוציאו אותו אלינו, או שנוציא אותו בעצמנו!" מתוך הבית בקעו צעקות נשים. הדלת נפתחה כדי חריר צר, וראשו של אדם מבוגר הציץ החוצה. „אדוארדו איננו. הוא יצא בבוקר ועוד לא חזר," לחש האיש.

עשרה שוטרים פרצו אל הבית. החיפוש שערכו בתוכו גרם לתוהו־ובוהו. את אדו־ארדו הם לא מצאו. „כשיחזור, הודיעו לו שיבוא לתחנת־המישטרה," אמר אחד ה־שוטרים, כנראה מפקד הכוח, להוריו ה־נדהמים של אדוארדו, שהפך מבוקש על־ידי המישטרה האורוגוואית.

אדוארדו לא התייצב בתחנת המישטרה באותו יום, וגם לא למחרתו. כשחזר הביתה החליטו הוא ובני־מישפחתו, מישפחה יהו־דית ותיקה ומבוססת בעיר, לעזוב את אורוגוואי ולחפש לעצמם עתיד בטוח יותר במדינת־ישראל, או בארץ אחרת. מאחו־ריהם הותירו בני־המישפחה את מרבית רכושם. אדוארדו עצמו עזב את לימודיו במכינה אוניברסיטאית במונטווידאו. אביו ויתר על מעמד מכובד וקשרים עיסקיים, [...] עם בני־המישפחה האחרים הוא כיום [...]באירופה. אדוארדו עלה לישראל [...]שיבעה חודשים.

„כמו המישטר של היטלר!"

„מימי **לא ראיתי** את עצמי כ־יהודי," מתוודה הצעיר בן ה־20, שלשם־מישפחתו צליל יהודי, אך הוא ביקש שלא לפרסמו וכן פרטים נוספים על עצמו ועל בני־מישפחתו, מחשש שיבו־לע לאחדים מהם, המתגוררים עדיין ב־אורוגוואי. „בני מישפחתי הגיעו לאורוג־וואי עוד בתחילת המאה," הוא מספר. „במיסגרת הניסיון של הברון הירש ליישב יהודים בארגנטינה הסמוכה. מעולם לא קיבלתי חינוך יהודי, ובבית־הכנסת בי־קרתי רק פעמים ספורות."

מה שבכל־זאת הביא את אדוארדו, בעל תווי־הפנים הדרום־אמריקאיים הטיפוסיים, לישראל, היה המהפכה הצבאית שהתרחשה במדינה הדרום־אמריקאית הקטנה ב־27 ביוני 1973. המהפכה גרמה ליציאתם של כ־700,000 אלף תושבים אחרים מאורוג־וואי. אולם אחת הסיבות העיקריות שה־ניעו את אדוארדו לשים פניו דווקא ליש־ראל היתה העובדה שבאורוגוואי חחלה משתלטת האנטישמיות. „המישטר דמה יותר ויותר למישטר הנאצי של היטלר," הוא אומר.

את סיפורו האישי של אדוארדו על מעצריו, העינויים שעבר, והחיים באורוג־וואי של אחרי המהפכה הצבאית תרגמה אירנה לווינהוף (בלייר) (27), אחות בבית־החולים איכילוב בתל־אביב, ילידת אורוג־וואי אשר אביה, אדוארדו בלייר (49), יהודי וחבר הוועד המרכזי של המיפלגה הקומוניסטית באורוגוואי, נעלם בנובמבר 1975 (העולם הזה 2030). למרות פניותיה החוזרות־ונישנות של אירנה, באמצעות מישרד־החוץ הישראלי, לברר מה עלה בגורל אביה, התשובות המגיעות משגרי־רות ישראל באורוגוואי לאקוניות: „אדו־ארדו בלייר איננו עצור או אסור בשום מקום." למרות זאת יש בידי אירנה עדויות מפורטות על כך שאביה הושלך לכלא צבאי, שהוא מעונה עינויים נוראים, וכ־נראה איבד את שפיות־דעתו. אירנה, העו־מדת בראש הוועד הישראלי לסולידריות עם העצורים הפוליטיים באורוגוואי, הז־דעזעה לשמע סיפור תלאותיו של אדו־ארדו, הפליט מאורוגוואי, והחליטה לה־ביאו לפני קוראי העולם הזה.

סיפורו של אדוארדו:

„הגיהנום הפרטי שלי התחיל לפני כש־נתיים, זמן לא רב אחרי שהצבא תפס את השילטון באורוגוואי. היום, כשאני מנסה לשחזר למה בעצם היתה ההפיכה הצבאית, אני מבין שהתרחשה השתלטות איטית ומתוכננת בדקדקנות של הצבא על מוסדות השילטון. הכל התחיל מקבוצת הגרילה, הטופאמרוס, מין רובין־הודים מו־דרניים, שגנבו ונתנו לעניים. הממשלה הכריזה מישטר־חירום והצבא הצליח, בת־חילת 72', להשמיד את הטופאמרוס.

„אומנם, בעיית הטופאמרוס נפתרה, אבל הצבא לא ויתר על השילטון. הוקמו המוני בסיסים צבאיים סביב הערים הגדולות. אחרי הבחירות, בסוף 71', המצב הכלכלי היה חמור. החוב החיצוני של אורוגוואי היה יותר מ־7.5 מיליארד דולארים. היו מאות־אלפי מובטלים. רעב המוני.

„באורוגוואי היו קיימות שלוש מיפלגות עיקריות: הקלורודוס, המקבילים למערך בישראל; הבלנקוס, שהם מיפלגה הקרובה ברעיונותיה לליכוד בישראל, וחזית ה־שמאל, שהקבוצה העיקרית בה היו הקו־מוניסטים. בבחירות זכו הקולורדוס ברוב, ואז החלו קבוצות ימניות קיצוניות שונות להשליט טרור באורוגוואי. לזה יש להו־סיף את המצב הכלכלי הנואש, ואלה בעצם הסיבות הממשיות להשתלטות הצבא על המדינה.

„אורוגוואי, היום, היא דיקטטורה. זה קרוי הפיכה־עצמית, שכן מנהיגי הקולו־רדוס הזמינו, בעצם, את הצבא לקחת את השילטון לידיו. מאחרי הצבא עומדות כמה מישפחות עשירות, ששולטות על מרבית מיפעלי־התעשיה באורוגוואי. כוחם של האיגודים המיקצועיים באורוגוואי היה עצום עד 72', ובהשפעת אותן מישפחות הוחל בדיכוי של הפגנות, שביתות ושאר תוצרים טיבעיים של חברה דמוקרטית. הוטלה צנזורה על עיתונים. כיום אי־אפשר להשיג באורוגוואי נייר ללא עשרות רישיונות מיוחדים מטעם הצבא.

„גיגית מלאה שתן וצואה!"

„אחרי שגמרו **עם** אנשי הגרילה ותנועות הימין הקיצוניות פנה ה־צבא, יחד עם כוחות־המישטרה, נגד המיפ־לגה הקומוניסטית הגדולה, שכמובן לא היתה מרוצה מן המצב הפנימי במדינה. ואז התחילו הרדיפות האמיתיות, שלא פס־חו על שום בית, על שום מישפחה. ובו־מקביל, גילויי האנטישמיות שרבו והלכו.

„אני, וזאת הצהרה בשבועה, מעולם לא עסקתי בפוליטיקה. היו לי די דאגות אחרות. למדתי, עבדתי, עמדתי להתחיל את לימודי באוניברסיטת מונטווידאו. לא הייתי קומוניסט. אבל זאת, כנראה, לא היתה סיבה שלא לחקור אותי, לפחות זאת לא היתה סיבה מתקבלת בדיקטטורה האורוגוואית, שכנראה מנסה להתחרות עם המישטר הנאצי, או הרוסי.

„באפריל 74', בשעות הצהריים של אחד הימים, הגיעו כמה עשרות שוטרים ופשטו על הרובע שבו התגוררתי עם מישפחתי.

„הדיכוי אז עוד לא היה נפוץ, וכימעט לא ידוע. לכן זה היה הלם עבורי, כש־השליכו אותי על טנדר צבאי ולקחו אותי להלסינידרו, איצטדיון־הכדורסל הבינלאו־מי במונטווידאו. היו שם, כשהגעתי, עוד כ־100 אנשים, רובם סטודנטים. העמידו אותנו בשורה ארוכה־ארוכה. עד 4 אחרי חצות, כימעט 12 שעות רצופות. אילצו אותנו לעמוד עם הידיים מעל לראש, אוחזות בלבנה כבדה. כיסו לנו את הפנים בשק שחור, והנשימה היתה כבדה.

„זה היה עינוי מחריד. ללא אוכל, ללא מים. הרגשה איומה. אבל זה עוד היה כלום לעומת מה שעבר אחר־כך עלי, ועל עוד מאות ואלפים באורוגוואי. ביום המחרת, לאחר יממה ללא שינה וללא נשימה סדי־רה, התחילו ה,חקירות'. רצו שאודה שאני משתייך לקבוצה שמאלנית קומוניסטית, המנסה להפיל את הממשלה. קראו לנו ,פושעים', ,מורדים'. כשהתחלתי לשאול שאלות־תם, כי באמת לא הבנתי מה שלו־שת החיילים שעמדו סביב רצו ממני, לקחו אותי לאחת מפינות האיצטדיון.

„היתה שם גיגית ענקית, מלאה מים מעורבים בצואה ובשתן. ריח איום. קשרו את ידי ואחר השקיעו אותי כמה חיילים בגיגית. המים המסריחים חדרו לי לפה. לבסוף התעלפתי.

„התעוררתי אחרי שהרגשתי חבטה עזה בראש. מצאתי עצמי על משאית, כנראה. שמעתי צעקות ואנחות. היה סירחון נוראי. נזכרתי בסיפורים על הובלת יהודים למ־חנות־השמדה. אחרי נסיעה של כמה שעות הגענו לבסיס צבאי. מישהו צעק שאנחנו ב,בסיס החופש'. כבר אז, לפני יותר משנ־תיים, נפוצו שמועות על המעשים האיו־מים הנעשים באותו בסיס, שהיה בתוכו גם בית־כלא למרות שמו המבטיח. השמו־עות הילכו מאחד לשני.

„שיטות העינויים האורוגוואיות הן ממש מזעזעות. מישהו משך אותי בשערות וגרר אותי לתוך תא צר וקטן. כמעט יומיים לא ראיתי אור־שמש, הייתי צמא ורעב. בתא הצר לא יכולתי לזוז. כשרק ניסיתי להניע את גופי, נתקלתי בקיר.

„אני לא יודע כמה זמן ישבתי שם. אחרי כמה ימים גררו אותי מן התא. לא יכולתי

(המשך בעמוד 54)

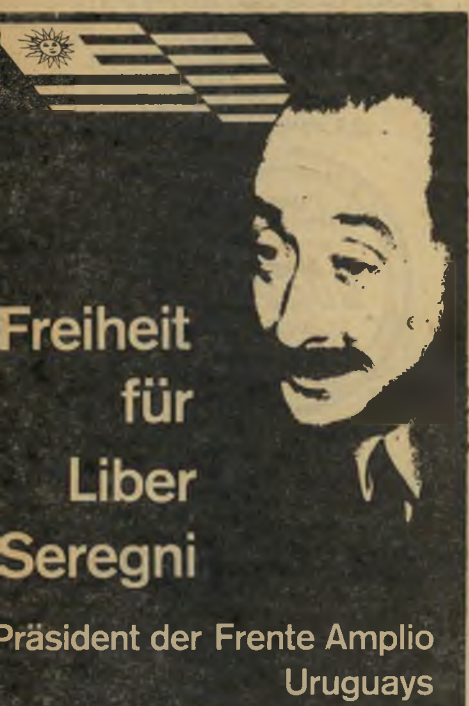

המנהיג כרזה זו קוראת ל־שיחרורו של ליבר סר־ני, מנהיג יהודי וחבר הוועד המרכזי של המיפלגה הקומוניסטית באורוגוואי, אשר נעצר אחרי שמיפלגתו הוצאה מחוץ לחוק ונעלם לפני שנה וחצי. למרות פניות חוזרות ונישנות של בני־מישפחתו בארץ למישרד־החוץ הישראלי, מגלה המישרד אדישות לידיעות על גילויי אנטישמיות ו־עינוי יהודים עצירים־פוליטיים באורוגוואי.

(המשך מעמוד 53)

לעמוד על הרגליים ונגררתי בשערות. כל הזמן מישהו אמר לי: ,ספר לנו משהו ואז תשוחרר,׳ דיברו על מרד, על כרוזים. העינויים הנוראים שהם מבצעים זה בעזרת חשמל. העמידו אותי על ריצפה קרה ורטובה ממים, עירום, והעבירו בי זרם חשמלי דרך האוזניים. הייתי בטוח שאני מת. אבל בכל פעם שפכו עלי מים, ורק ראו שאני זז חיברו אותי עוד פעם לחשמל.

„עבר הרבה זמן. כבר למדתי להתרגל לסיוט. אני לא זוכר מתי אכלתי או שתיתי, אבל אני לא מאמין שהחזקתי מעמד כל־כך הרבה זמן ללא אוכל.

„כשהייתי עירום, החיילים המענים גילו שאני יהודי. זה החמיר עוד יותר את מצבי. צעקו לי: ,יהודי קומוניסט! יהודי מסריח!׳ באמת הייתי מסריח. שוחררתי באותה מידת הפתעה כמו שנעצרתי. כשחזרתי הביתה, אמי היתה היסטרית. מול הראי נראיתי כאילו באמת חזרתי מן הגיהנום. הייתי חולה, הייתי מעונה. חוסר־הוודאות והשאלה הנצחית שהטרידה אותי: ,מה הם רוצים ממני?׳ לא נתנו לי מנוח.״

„היהודים משתלטים!״

אדוארדו נזקק לחודשים ארוכים כדי להתאושש מן השבועיים שבילה בכלא הצבאי. המידע שהביא עימו מתוך הכלא הפך אותו לאוייב המישטר הצבאי באורוגוואי. המחשבות הראשונות על בריחה מארץ־מולדתו עלו בו בימי מחלתו.

אולם דרך־ייסוריו עדיין לא תמה. עוד לא התאושש כראוי מן המעצר הראשון, פשטו חיילים ושוטרים על בית הוריו באישון־לילה, בספטמבר ׳75, הוציאוהו ממיטתו ולקחו אותו איתם. הפעם הוא הואשם בחלוקת כרוזים נגד השילטון הצבאי. לדבריו: „אם נרתעתי מפוליטיקה לפני המעצר הראשון, הרי אחרי המעצר התרחקתי אפילו ממגע מיקרי איתה.

„במעצר השני,״ הוא מספר, „היה ברור שהפעם נטפלו אלי רק בגלל יהדותי. העינויים שלהם השתכללו. הם קשרו אותי בשערות לתיקרה של תא קטן. הצליפו בי. היכו מכות־קאראטה. השתמשו בחשמל. לא יכולתי לחשוב על כלום. אפילו לא על האפשרות לברוח. אמרו שכל היהודים הם קומוניסטים ורוצים להשתלט על העולם. הפעם הייתי בקבוצה יחד עם נשים. החיילים התעללו בהן יותר מן הרגיל. היו נשים מבוגרות, גברים מבוגרים. כל הזמן רצו שאודה בקשירת קשר נגד המישטר.

„החזקתי את עצמי חזק. בלילות, כשעזבו אותי לבד לשעות אחדות, מעטות, כימעט שנשברתי. ידעתי שאם אודה יהרגו אותי. באורוגוואי ידוע לכל שהחיילים הורגים את מי שמודה. יצאתי משם אחרי כשבועיים, עם גב שבור. שלד־אדם. צל של עצמי. חבוט, מעונה, חולה.״

בפעם זו החליט אדוארדו לברוח מאורוגוואי. הוא תיכנן את צעדיו בקפידה, בלא לשתף בתוכניותיו אפילו את ידידיו הקרובים או את הוריו. אולם פשיטה חדשה של שוטרים, שביקשו לקחת אותו עימם פעם נוספת ל„חקירה שיגרתית״, שיכנעה אותו לגלות להוריו בדבר בריחתו המתוכננת.

למחרת אותה פשיטה עזב אדוארדו את מולדתו במחתרת. הוריו יצאו ימים אחדים אחריו, עם אחיו הצעירים. אדוארדו הגיע לישראל. בני מישפחתו עדיין לא מצאו לעצמם בית חדש.

„לכסות אדם באבנים!״

חד איתו הבריח מאורוגוואי מכתב של אישיות פוליטית בכירה במיפלגה הקומוניסטית, העצור מאז שנת ׳74 במחנה צבאי ליד מונטווידאו. למרות פניות חוזרות ונישנות מצד בני־מישפחתו של האיש בארצות־הברית, לברר מה גורלו, טרם הודו השילטונות הרישמיים בעצם דבר מעצרו. המיכתב מקוטע ותרגומו הועבר למערכת העולם הזה.

„החיים פה קשים,״ כותב המנהיג הקומוניסטי בין השאר. „אנו עומדים כל היום מול הקיר. האוכל: שלוש פעמים ביום מרק, ופרוסת־לחם אחת. העינויים אכזריים ואיומים. טיפלו בנו בקבוצות, כשכל אחד עונה בפני חבריו. אני חלש מאד. איבדתי 20 קילוגרם ממישקלי.

„אחד מחברי מת לפני יומיים. אינני יודע כמה זמן עוד נחזיק מעמד. תלו אותי כמה ימים עם כבלים, והיכו אותי בקצות־האצבעות. קיבלתי מכות בכל הגוף, במיוחד באבר־המין, וגם מכות־חשמל.

„יש כאן גם נשים ובחורות צעירות. אונסים אותן, מענים אותן, משפילים. ראיתי את אדוארדו בלייר*. גררו אותו לתעלה והכריחו את השאר לכסות אותו באדמה ובאבנים. אשה אחת השתגעה. גם בלייר כבר חצי מת. שמעתי ששלחו אותו לבית־חולים. לא ראית אותו כאן באחרונה.

„בהתחלה לא ידעתי אם לכתוב את כל זה, אבל אני רוצה שיידעו בעולם מה עושים לנו כאן!״

במקביל לבריחתו של אדוארדו ערק גם קצין בצבא אורוגוואי והגיע לארצות־הברית. סיפורו התפרסם בעיתונים רבים בעולם. „יש שיטת עינויים,״ סיפר לכתבים, „שנקראת ,הדגל׳. תולים אדם מול השמש הלוהטת, כשהטמפרטורה היא 33 מעלות. יש וואריאציות רבות לעינויים, ושמות מבחילים. ,הצוללת׳, היא דחיפת ראשו של העצור לתוך דלי־מים או שקית־ניילון. אני יודע, אישית, על מיקרי־מוות. אסירות עירומות, לאחר סידרה ארוכה של עינויים, נאלצות לעשות צרכיהן בעמידה.

„יש גם עינוי בשם ,המוט׳. קושרים אסיר עירום על מוט־ברזל חד, כשרגליו באוויר, למשך שעות ארוכות. משתמשים גם בחשמל. ראיתי במו־עיני עצירים עם נפיחות ודלקות מזועזעות באשכים. ,הטלפון׳, הוא חיבור כבלים חשמליים לשתי האוזניים. למעשה, כל העצירים עוברים טיפול ממושך, עד 10 ימים ברציפות, במכות ובעינויים, בלא הבדל גיל או מין.

„ראיתי במו־עיני את המעשים המגונים והמזעזעים שבוצעו על נשים בנוכחות אסירות אחרות. עשרות אסירים הובאו לבית־החולים הצבאי עם פצעים ושברים, והגענו לדרגה כזאת של סאדיזם, שהרופאים הצבאיים הם־עצמם המפקחים על העינויים.

„החיפושים בבתים מהווים חלק מהברבריות,״ המשיך הקצין הוותיק. „ראיתי איך חיילים שודדים כחיות־טרף, ושורפים מה שנותר. העינויים מתבצעים לעיתים בבתים פרטיים, שהוחרמו לצורך זה. בית כזה היה, למשל, ברחוב אוהיג׳ינס 5515 (מול הים) והשכנים יכולים להעיד, שלמרות המוסיקה הרועשת הרעשנית ניתן לשמוע את זעקות המעונים. כל מה שהיה יקר לי השתנה היום לנוכח זוועה זו, הגואה והמבחילה. לכן החלטתי לברוח.״

„למה לא מוחים?״

על־פי העדויות המגיעות מאורוגוואי מתברר, כי חלק מן המיספר המשוער של כ־7,000 עצירים פוליטיים „לצורכי חקירות שיגרתיות,״ כפי שהן מוגדרות על־ידי ראשי הצבא, שבידיהם סמכויות כימעט בלתי־מוגבלות, הם יהודים.

לפניותיה הבלתי־פוסקות של אירנה לווינהוף, בעלה עורך־הדין קרלוס (28), יליד אורוגוואי אף הוא ושאר אנשי ועד הסולידאריות למען עצירים פוליטיים באורוגוואי בבקשה אל משרד־החוץ הישראלי, שיברר את גורל היהודים המעונים באורוגוואי, אין מענה.

נפוצו שמועות כי עקב יחסי־הידידות המסורתיים הטובים בין ישראל לאורוגוואי, הכוללים גם יחסי־מיסחר הדוקים, נעשה הסכם חשאי בין מישרדי־החוץ של שתי המדינות, באמצעות השגרירויות. ש... לפיו לא תמחה ממשלת־ישראל על האנטישמיות באורוגוואי, תמורת ... אורוגוואית אוהדת באו״ם.

ואדוארדו, שנמלט מן העינויים ... צרים וגל האנטישמיות השוטף את אורוגוואי, שואל: „האם רק ליהודי רוסיה מגיע שממשלת־ישראל תילחם למענם? באורוגוואי חיים אלפי יהודים. חלקם לא יכול לעזוב את הארץ. חלקם רוצה לעלות לישראל. למה לא עוזרים להם? למה לא מוחים בעולם על מה שקורה באורוגוואי, שהיא כיום בת־דמותה של גרמניה הנאצית?!״

---

* אביה של אירנה.

מאת
מ. פורטוגלי

הפצה בלעדית
סטימצקי

מאת
משה שלו / מנחם פורטוגלי

הפצה בלעדית
סטימצקי

שי
למביא 10 מודעות של גבור,
מעתונים שונים מ־20.5.77
ובנוסף 10% הנחה
מדמי המנוי
במשרדנו רמת־גן
יוסף הגלילי 21.

התנעות
תיקונידרך
גרירה
גבור
שרותי רכב
טל. 719383/1

הרשמת מנויים
לכל
כלי רכב
ללא הגבלת דגם
ושנת ייצור

זה עתה הגיע
PENTHOUSE

APRIL 1977 ISSUE
הפצה בלעדית
סטימצקי

השבוע
הגרלת הפיס
סך הפרסים
4.8 מיליון ל״י
פרס ראשון
750.000 ל״י
מפעל הפיס

הדאגה הגדולה של אירופה

אבטלת צעירים

מאת אליהו סלפטר

הארץ 5.5.77

המוני צעירים מחוסרי־עבודה מדאיגים את אירופה.
אל תיתן ל"ליכוד" ולד"ש ליצור אבטלה גם בישראל.
רק הסתדרות עצמאית וחזקה, בהנהגת המערך,
היא ערובה לתעסוקה מלאה.
אנו נאבק כדי שלא תאבד את מקום־עבודתך.

אנחנו איתך - בוא איתנו!

אמת

להסתדרות עצמאית וחזקה

המערך/ מפלגת העבודה-מפ"ם

מטה הדור הצעיר

רובקס המתנה היפה ביותר	**מורלה** המפטים המעוצבים ביצירת אומנות	**לימונטה** טפט חדיש נגד כתמים	**ארומור** צפוי דלתות וקירות

תן טרמפ לחייל

תפוס שלווה וביטחון
בתוכנית החיסכון "עתיר ח"י אלפים"

כאשר אתה מצטרף לתוכנית החיסכון "עתיר ח"י אלפים" של בנק הדואר הבנק הבטוח, אתה נהנה מהטבות רבות:

* מענק מיידי עד 10%!
* הצמדה מלאה למדד!
* ריבית מצטברת!
* פטור ממס!

ניתנת לך גם אפשרות לחסוך במסלול חודשי לפי יכולתך.

תוכנית החיסכון "עתיר ח"י אלפים" של בנק הדואר תעניק לך רווחים נאים ביותר, והרגשה טובה וניגוחה.

הכנס עוד השבוע לסניף הדואר הקרוב אליך, שם ישמחו לפתוח לך בו במקום חשבון חיסכון "עתיר ח"י אלפים".

לפרטים נוספים מלא/י התלוש ושלח/י ללא בול אל:
בנק הדואר. מח' החסכונות רחוב הצבי 4,
רוממה, ירושלים.
נא לשלוח לי פרטים על תוכנית החיסכון
עתירת ההטבות "עתיר ח"י אלפים"
שמי ....
כתובתי ....

חסוך ב בנק הדואר
הבנק הבטוח.

זה לא כואב להיות יפה!

מכון להרחקת
שערות לצמיתות
בפנים ובכל חלקי הגוף

ללא מחט, ללא סימן או כאב
בשיטה האלקטרונית החדישה

DEPILAIRON

בהנהלת **מלכה אשר**
בעלת דיפלומה בינלאומית

„שרון"

אלנבי 93 תל־אביב, טל. 291492
פתוח בימים א'—ה' בשעות 9.00—19.00
יום ו' 8.30—15.00.
— מיזוג אוויר מלא —

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל

אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

לחופש! לנסיעה!

ולפני ההיתקרויות האפשריות של
„אחר־הבחירות"
קנה מצלמה, עדשה, פלש, מקרנה
עוד היום!
מבחר עשיר ומחירים נוחים
בחנות המקצועית

„פוטו־ברנר"

פיתוח צבעוני, אגפא אצל אגפא,
קודק אצל קודק!!
צלומי פספורט בן־רגע!!

פוטו־ברנר
חיפה, רחוב החלוץ 33

כריסטיאן רושפור: „האשה אינה מיעוט בתוך מילחמת־המעמדות, אלא מעמד... הילדים במעמד מורגלים לניצול... הם לומדים בבית־הספר לא בהתאם לצרכיהם אלא בהתאם לדרישות החברה..."

ילד כושי לבקן

כריסטיאן רושפור היא סופרת שהמחאה נגד מוסכמות־החברה, השקרים־המוסכמים והכזב העוטף את אורח־חייו של בן המאה־העשרים — עוברים כחוט־שני בכל יצירותיה. היא סופרת העוסקת באקולוגיה הנפשית, המצבית והחברתית של האדם, רגשותיו ואמיתותיו. סיפרה הראשון, „מנוחת הלוחם" *, מציג באמצעות כושר־תיאור קפדני, סארקאזם ויכולת־הבעה חריפה. זהו סיפור אנושי, על אשה המתאהבת באלכוהוליסט כרוני, ופורצת תוך כדי כך מן המיסגרת הבורגנית־הזעירה.

ספר אחר של כריסטיאן רושפור, „שירים לסופיה" משרטט את תפקיד האהבה בחיים כ„טינופת", בעזרתה מפענחת רושפור את התחושות שחשה סלין, אשה השׂנאת את בעלה, מתעבת את הוריו וסביבתה המיידית, תוך שהיא קובעת: „בפארים כבר אין אוויר מזמן. הם ממשיכים לקרוא לעשן־הארובות הזה אוויר מתוך מסורת." ימיה היפים של סלין במהלך חיי־הנישואין שלה — אלה הימים שבהם הבעל אינו נוכח. סלין חשה ומתבטאת כי האהבה עבור האשה בחברה הבורגנית, פירושה: הקרבתה המוחלטת על מיזבח משק־הבית, בתוספת כל שירותי־הלילה. סלין חושבת שצריך לאהוב את האלוהים — כי אם אוהבים את הזכר — לאן מגיעים? ולכן ה„אהבה ההילונית היא טינופת."

בספרה האחרון של כריסטיאן רושפור, שפורסם באחרונה, „עדיין מאושר בהתקרב הקיץ," היא מתארת מסע־צלב של ילדי־זמננו, הנמלטים מהחברה האורבנית המחניקה אל הטבע. סיפורה מושתת על מסע־צלב־הילדים שנערך בשנת 1212, שבמהלכו נטבחו כ־30,000 ילדים, שיצאו לעבר ירושלים, בידי המוסלמים, או נימכרו לעבדות **. סיפורה זה של רושפור, המתרחש בתקופתנו, נסב על קבוצת ילדים בני 14, החפצים לגאול את קיברו של ישוע, אלא שהמוסלמים המתייצבים מולם הם מוריהם והוריהם. הספר מתאר את תהליך ניתוקו של דור צעיר מתוך איתה מערכת מקיפה של מסורות כפויות, תוך הכרזת עצמאות בכל הנוגע לנושאי בית־הספר והמישפחה, כפי שאלה נוצקו בידי הסדר הקיים של החברה הבורגנית והקפיטליסטית מסביב. ב„עדיין מאושר בהתקרב הקיץ" מוצג עולם ששיטט את הרגל, ונותר בלא ערכים. עולם שבלתי־ניתן עוד לחיות בו. עולם שבו הנחלים והנהרות מבאישים, ואין סנוניות באוויר. זהו סיפור השיבה אל הטבע והאמת. לצלבנים הצעירים נדמה כי הם יגיעו לירושלים כאשר הקיץ יבוא אל חופו של הים, והם ירחצו בו עירומים לאחר שיתנו אהבים לחופיו. זה ספר מאניפסטי נאיבי, המטיף לחזרה אל חיי־הטבע, לעבר תרבות חדשה, והעוסק בעוצמתה של הילדות מעצם תמימותה.

מכלול ספריה של כריסטיאן רושפור דנים בהרס עולם של מוסכמות, על דרך השלילה. היא החלה את דרכה כשמאלנית, ואחר הפכה פמיניסטית, והמשיכה במאבקים בשטחי־האקולוגיה, וכיום היא מתמסרת בכתיבתה בנושאים של ילדים, חינוך ולידה. היא פועלת רבות לשינוי החלוקה הקלאסית של המעמדות (מנצלים ומנוצלים) ומטיפה לכך, שישנם מעמדות רבים, שהחברה — כולל השמאלנים שבה — אינם מודים כלל בקיומם.

כריסטיאן רושפור הרכיבה טבלה בינלאומית של מעמדות־מדוכאים, מתוכה מסתבר כי המעמד המדוכא ביותר בעולם, הינו ילד לבקן ובלתי־חוקי, שנולד לכושי עני בדרום ארצות־הברית. בספריה האחרונים דנה רושפור באותו עולם של מעמדות־מדוכאים, לרוב נשים וילדים, תוך התמקדות במרכיבי איכות־החיים, והמעצורים המכוונים המונעים איכות־חיים טבעית. היא מתעלמת ממסלול הערכים המוסכמים של הפוליטיקה המסורתית של מילחמת־המעמדות כפי שהובנה עד כה, תוך שיצירותיה מהוות חיפוש־דרך עקשני וחדשני, למישורים מעמיקים יותר.

* מנוחת הלוחם הוצאת כתר, מצרפתית: זאב זמירי, 204 עמודים.
** על נושא זה כתב גם ברטולד ברכט את „מסע הצלב של הילדים" שלו, שראה־אור בעברית בהוצאת תרשיש.

כריסטיאן רושפור

מונולוג

לשונה הסיפרותית של רושפור עמוסה במילים ובמישפטים של איכות שנייה *, תוך מגמה להריסת שכבות־הלשון הדומיננטיות בשפה הצרפתית, מבלי להתחשב כלל בדיקדוק, בפיסוק ובכללי התחביר. את הדברים הבאים אמרה כריסטיאן רושפור בתשובה לשאלות „העולם הזה":

הנישואין כמערכת מעוררת גיחוך

● אני עוסקת למעשה בכתיבה שלי בפרולטריון־החדש, שאינו גזור כלל במתכונות המוכרות והמסורתיות של הפרולטריון. אני חשה שחיי עוברים בלב חברה שהמיסגרות הבורגניות והזעיר־בורגניות שלה יוצרות את אותו פרולטריון חדש של מנוצלי תקופתנו. לכן, בסיגנון־הכתיבה שלי, אני הולכת ברחוב בעיקבות האינפורמציות הג'ויות, הבאות לידי ביטויין האמיתי. למעשה אני חשה שם את דופק־החיים, את המועקה, וזאת למרות שקשה לי לפענח לעצמי, מה, היכן ולמה. אני צוברת כך את המרכיבים השונים של החיים, את מטבעות־הלשון, המשמעויות — ומערבבת את הכל, כך שכאשר אני כותבת, הרי שהכתיבה באה מבלי להבין או לאבחן את משמעויות הדברים. כל מה שקלטתי ברחוב — מוצא את דרכו לכתיבתי. על כל פנים, איני כותבת עם מטרות מוצהרות לנגד עיני, ולמעשה, גם לא איכפת לי אם מתקבלות מטרות מוצהרות כולשהן מכתיבתי, או לא, למרות שלעיתים מתקבלות.

* כתיבה מתחלקת מעצם טיבעה לכתיבה בשתי רמות. ישנה כתיבה ליניארית, מתוכה משתמע אך ורק מה שלכתוב, וישנו סיגנון־כתיבה אחר, הבולט באיכות השנייה שבכתיבה, בדרגה שהיא מעל לאיכות הליניארית. למעשה סיפרות־מודרנית ערכית בולטת ביכולת האיכות השנייה בטכסטים שלה.

● בכתיבתי אני שוללת את מערכת־החינוך, את שיטת בתי־הספר, מגמות המיון החינוכי. לכן אני מתעניינת במיוחד באותם יוצאי־דופן, בנידחים למיניהם, בני השכבות הנחשלות הנידחים מהמערכת ומהחברה. אותם הבורחים מבתי־הספר. אני חווה בעצמי חלק מהדברים שבכתיבתי. למשל, הייתי פעם נשואה — איזה שלוש או ארבע שנים. לפני כן חשבתי כי מוסד הנישואין שייך כולו לעבר, כך שכל מערכת־היחסים בין שני־המינים נראתה בעיני כמושתתת על עולם־האתמול — ושהנישואין הינם טינופת. אבל בנישואי למדתי כי עולם כמינהגו, ושהמערכת המטונפת הזאת עודנה קיימת, ובצורה המעוררת גיחוך וסלידה. לכן כתבתי את שירים לסופי, שם החלטתי לחשוף ולהקריב את עצמי, להעלות בכתב את חוויותי האישיות. כך שלפחות בספר זה היתה לי מטרה מוגדרת.

אדם שורף עצמו מנגד לבית־הלבן

● איני משתייכת למיפלגה פוליטית כלשהי כבר שנים רבות. בתקופה שבה הייתי עדיין יצור פוליטי, הבחנתי עד מהרה כי במיפלגות שולטים מנהיגים, והם נותנים פקודות והוראות, ומהווים, למרות דיעותיהם המתקדמות לעיתים — רדיפת־שררה. איני יכולה לשאת רדיפת־שררה, ובעיקר בחוגים המתקראים „מהפכניים".

● אבל כתבתי גם על פוליטיקה. בספרי ורד למוריסון, ניסיתי ללבן כמה מהשקפותי הפוליטיות. מיהו מוריסון? מוריסון היה קווייאר אמריקאי, ששרף את עצמו בחזית הפנטאגון, בוושינגטון. למעשה, הוא היה האדם הלבן הראשון ששרף את עצמו במחאה *. הדבר התרחש בעת מילחמת ויאט־נאם. במעשהו אני רואה פעולה מהפכנית, ולכן מעשהו הלם בי. למיקרא הדבר התיישבתי, וכתבתי ספר בעל סיגנון ממש סוריאליסטי. חיברתי את הספר ב„כתיבה אוטומאטית" ** תוך כדי הבעת הניתוח, וההשקפה הפוליטית שלי לאותו זמן.

● התקופה אז היתה '64 או '65. זמן פסימי לחלוטין. הגוליזם בצרפת היה בשיא כוחו. המערכת הכלכלית של העולם הקפיטאליסטי התנהלה כשורה, ונראתה בלתי־מנוצחת וניצחית. השפע, או מה שמוצג כשפע — הקיף את הכל. לא ראיתי בהגיוני סיבה כלשהי לשינוי המצב. למעשה הייתי פסימיטית לחלוטין למראה כל המתרחש סביב. כך שהתחלתי לכתוב ספר מייאש בטכניקה של „כתיבה אוטומאטית" עם מעט השראה, ובסיגנון קריר. רק בסופו של הספר הסתבר לי, כי העתיד מצוי למעשה בידי הדור־הצעיר. מאוחר יותר הסתבר שהקדמתי בשנתיים שלוש את אירועי מאי '67 בצרפת ***. בסופו של הספר משתפים סטודנטים ופועלים צעירים פעולה לשינוי העולם. וכך גיליתי את האפשרות, שלמעשה קיימת לה מילחמת־מעמדות בין גילים. כנראה שבעת כתיבת הספר פעלו בי כוחות תת־הכרתיים.

כלובי־נשימה

● אני שונאת אדריכלים מכל העולם. הם הורסים אותו. הם משועבדים לשיטה, ומשעבדים בעזרת המיבנים שלהם את כלל האנשים לשיטה. פעם נשלחתי להתגורר באחד מאותם שיכוני־ענק המקיפים את פאריס. בלתי־ניתן היה להתגורר שם — לכל היותר להחזיק את הסטודיו

* אחריו שרף את עצמו למוות הסטודנט הצ'כי יאן פאלך ב־'68 עם כיבוש צ'כוסלובקיה, ועוד רבים.
** „כתיבה אוטומאטית", כתיבה בלתי־מבוקרת, שקיסר הסוריאליסטים, אנדרה בראטון, הטיף לה.
*** באחד משלבי „המהפיכה הצרפתית — '67" נכרתה ברית בין הסטודנטים לבין הפועלים הצעירים, נגד הבורגנות.

(המשך מעמוד 57)

שלי. אבל שם ראיתי את הכל. ראיתי את החזות העומדת לבוא לעולם. כלובי־אדריכלות המונעים את האנשים מלחשוב ומלחיות, והמעצבים עבורם את עקרונות אורח־חייהם ותרבותם הקהילתית. אלה גושי בטון נטולי־נשמה. התקופה שהייתי שם הביאה אותי להבין שהשיכונים הללו הינם תכסיס מורכב ומשוכלל לשעבד את האנשים, והמביא את האדריכלים לפעול כמכשירי־שליטה בידי אילי־הון בינלאומיים וסינדיקטים כלכליים. השיכונים הללו מהווים למעשה, קשר נגד האנושות, תוך היותם התגלמות האפרוריות. אלה מרחבי־מחייה שבהם אתה מורשה לרכוש אך ורק את המוצרים שהחברה־היצרנית, המקיפה אותך, מציעה לך — שם האנשים חיים בכלובים שבהם מאפשרים לאנשים לנשום ותו לא. זו מערכת וסיגנון־חיים, שבהם חברו היצרנים ודרישות־השוק על־מנת ללכוד ולסנוור את האנשים, שהינם המנוצלים והצרכנים. ובנושא זה כתבתי את ספרי השני ילדי המאה, שכותרתו נטולה מוידויו של ילד המאה מאת אלפרד דה־מיסה *, שהוא יצירה קלאסית אך רומאנטית.

אוטופיה של ילדים

● משך שנים רבות חיברתי לסירוגין ספר של די־מויים, ולא עלה בידי להשלים אותו. רק ב־1970 הצלחתי להביאו לידי גמר, והדבר קרה רק כאשר העולם המערבי הגיע עד משבר. השלמת הספר עלתה בידי כאשר הסתבר לי שבארצות־הברית מתפתחת מגמה של ריאקציה לשלווה, שהכסף והמכשירים הקיפו את בני־האדם — ושאנשים צעירים החלו להימלט מתוך המיסגרות האורבניות של הערים שסגרו עליהם, והחלו לחיות בקומונות. ראיתי בנטייה זו אתגר של ממש ותיקווה — מול הכוחות והאינטרסים המנהלים את העולם. מרידה כנגד המגמות־הריכוזיות. שאיפה של פרטים להתאחד במיסגרות־חיים, שאינן מושתתות במיסגרת המדינה — אלא בקבוצות קטנות ועצמאיות.

● שירטטתי בספר הזה עולם אוטופי, בזמן לא־קיים. לא יכולתי להרשות לעצמי להשתמש בזמן־הווה, או עבר — מאחר וישנם כל־כך הרבה דברים, מוסכמות ומיבנים־לשוניים, התובעים הריסה עד היסוד, והדבר כימעט בלתי־ניתן להיעשות, למרות שבתקופה־המודרנית — הכל תובע הרס. אם הדבר היה בכוחי הייתי מחסלת את הכל, את מיבני־הענק, את שרשראות־השיכונים החונקים על החיים, שלא ניתן לחוש בקרבם. הרי אין בכוחנו לשאת את כבלי־הכיעור האלה. גם לא את אימת הכורים־הגרעיניים והחשש היומיומי שהם מביאים. האנשים חיים כיום בבתי־כלא של דימיון, ולכן כתבתי את הספר האוטופי הזה בזמן בלתי־קיים. העלילה מתרחשת במדינה פטריאכלית, בה משתלטים הילדים על מוקדי־השילטון, מפרקים אותם, ומנהיגים אותה למיסגרת בעלת צורות־שליטה מנופצות, תוך חיים באנארכיה מוחלטת.

לשון ההקשרים המזוהמים

● ניתן לקבוע כי רק בעזרת התחושות של האנשים ניתן לייצר את השפה שלהם, תהיה השפה אשר תהיה. אך תקיפת צורות־הלשון אינה מטרה מוצהרת בעיני — כי אם צורך טבעי. השפה הצרפתית היתה שפה של מעמד שליט, שפה שנועדה אך ורק לצרכי השליטה של אותו מעמד * וזו שפה, שלא נגזרה לשימוש הממשי שלנו. אולי כאן המקום לציין, שאחד ממורי־הדרך של המחשבה שלי — ואלה מועטים — היה פראנץ פאנון ** ממנו למדתי את עניין „לשון־האוייב”, לשון אותו מעמד־שליט, לשון שהיא מזוהמת. זו הסיבה, כנראה, שבאופן לא־מודע, אך פעיל, אני עוסקת בספרי הרבה מאד בשבירת התחביר המקביל. עוסקת בכפילויות ובאבסורדים־לשוניים. למשל, מעולם איני משתמשת בספרי במילה „אהבה” במשמעותה המקובלת שלה — אלא ב„הקשרים מזוהמים” בלבד. אני נוהגת לשנות משמעויות של מילים בהתאם לתחושות־

„מסע־צלב הילדים”
הילדים הם מעמד מדוכא

האישיות שלי — ולא בהתאם לערכן המילולי. לעיתים אני מורידה מילים עד לגיחוך, כך שבמיסגרת הלשונית המגוחכת מתקבלת משמעות אחרת לחלוטין. למעשה זה מעין הרס־עצמי בסיגנון של שפה.

● שנים רבות היו הקוראים מתרגשים מה„אפי־אנד” בספרים שלי. למשל, בספרי השני, העתקתי קטעים מתוך שבועוני־נשים זולים כקונפידנס, והצגתי בעזרת שינויים קלים את הגיחוך שלהם עד לאבסורד. שם, לקראת הסיום, הנערה מתחתנת, והפליא לראות את הקוראים מקבלים זאת כ„האפי־אנד”. רק בשנים האחרונות החלו מבקרי־הסיפרות והקוראים לראות את ההיפך — ולחוש בעניין הזה של הגיחוך.

הסינים אינם צהובים

● אל רעיון סיווג־המעמדות־החדש הגעתי כאשר הבנתי, בזמנו, שהנשים אינן מין, אלא מעמד־מדוכא. השמאלנים, הטוענים תמיד כי במציאות חיים הפרולטריון שהוא מעמד מקיף ומנוצל, ושהנשים מהוות חלק מהפרולטריון — טועים. מנהיגי השמאל — לא השמאל כולו, אלא רק זה הממוסד — מתעלמים מעצם מאבקה של האשה, ומכך שהאשה אינה נמנית על מיעוט המשתייך למילחמת־המעמדות, אלא מהווה מעמד בפני עצמו, על־פי סימני ומגדירי הניצול המעמדי. הנשים מנוצלות, הן אינן מקבלות שכר על עבודתן בבית, משועבדות להבאת ולדות בלא כל תמורה — וכבר באלה מצויים כמה מהמאפיינים העיקריים של הניצול, ההופך אותן למעמד.

● בדומה לנשים, הרי שגם ילדים מהווים מעמד־מדוכא. הם עובדים בבתי־הספר בלא תמורה כספית. הלימוד אינו נעשה בהתאם לצרכי־הילדים, אלא על־פי דרישותיה הכלכליות והריכוזיות של החברה. בולט גם כי שיטת־הלימוד, ובחירת נושאי־הלמידה בבתי־הספר, מותאמים במתכוון על־מנת לספק את מה שהם קוראים „צורכי־המשק” — ומאחר והילדים אינם לומדים בעבור עצמם וצרכיהם, אלא למען החברה המתוכננת והריכוזית, הרי שהם מנוצלים מדי יום לפחות שש שעות לימוד והכנת־שיעורים בלא תמורה כלשהי. כמו־כן, בהתאם לנורמות החברתיות, הרי שעל הילדים להתגורר במקום אחד וקבוע, מבלי שתהיה להם הזכות להחליף את מקום מגוריהם וכו' וכו'. פעצם כל מה שיש לעשות, ואני עשיתי, זה להריק את שיטת־הניתוח המרכסיסטית על קבוצות שונות. השוני הקיים הוא בכך שלכל קבוצה יש את דרכי ואמצעי המאבק והאיסטרטגיה המיוחדים לה.

● על פי שיטה זו ניתן לקבוע את האופן והטכניקה, שבעזרתם מדכא גזע אחד את מישנהו. כן ניתן גם לסווג את שיטת־הדיכוי שבעזרתה מדכאים חולי־רוח *, שיכורים, מסוממים וכל שאר קורבנות החברה למיניהם, וכל אלה שאינם נוחים מסיבה זו או אחרת למעמדות השליטים. בעצם למה שהם קוראים „גזע”, אני מכנה „תרבות”, בעצם, מהו ההבדל בין הגזעים? האם זה הבדל שבצבע העיניים? הרי צבע הינו חסר משמעות כלשהי, ומשמש רק ככותרת מגדירה לראיית ההבדל הדכאני. חוץ מזה, הרי האינדיאנים אינם אדומים, והסינים אינם צהובים, והקבוצות הדכאניות, בגבהי סולם־הדיכוי, נעזרות רק בתכונות טבע חיצוניות, לשם יצירת סולם הדכאנות שלהם.

---

* אלפרד דה־מיסה (1810—1857) משורר ומחזאי צרפתי. ספריו וידויו של ילדי המאה (1836); **סיפורי ספרד ואיטליה: על מה נערות חולמות** (1832); **הקאפריזות של מאריאן** (1833).

* בדומה לאנגלית־האוכספורדית, המשמשת בעיקר לצרכים מעמדיים של בני המעמד השליט.

** פרנץ פאנון הכושי נולד ב־1925 במארטיניק, למד רפואה בצרפת. שימש כרופא באלג'יר במהלך מילחמת־השיחרור האלג'ירית, והביאוהו להזדהות עם לוחמי־החופש שם, שם הפך לאחד מדובריהם העיקריים. ב־1961 לקה בלוקמיה, ומת. ספריו: The Wretched of the Earth, Black Skin White Masks. הטיף לתורת האלימות.

* בנושא זה עסק רבות הפסיכיאטר רנדי לאינג, שניסה לטעון כי בעלי „פיצול־אישיות” מהווים מעמד בעל ערכים, ועולם ערכים משל עצמם.

תולעי תרבות

סנונית המבשרת את המבול

עם היוודע תוצאות הבחירות, ברור היה שהסיפרות העיברית, שמעודה לא התברכה ביוצרים בעלי חזון לאומני מופרז, או גוון פאשיסטי מלא־הדר, תתחיל במירוץ של תזזית על־מנת להתרפק על ברכי הימין הישראלי המייוחם, למעט תרבות שתכסה את ערוותו.

ברור היה כי מירוץ זה בין כתבלבי־שירה לבין שאר גמישות־התרבות, יהיה מירוץ לחיים ולמוות, עבור כל ציפורי הטרף המסובסדות, שהחלו בחצות ליל־הבחירות לפעור את מקוריהן אל עבר מזיניהם החדשים.

איש מכל קריית־הספר לא ציפה לראות את ילד־הפלא־לשעבר של השירה העיברית, מנחם בן, (שכינויו בפי חבריו הוא „הילד בראון” על פי שמו הקודם) מוליך כבר בראשית הסיבוב הראשון בראש משתתפי המירוץ.

במאמרו, שאותו פירסם הינוקא־לאומן (ידיעות אחרונות 30.5) בכותרת **„למנות את דיין, לסלוח לעצמנו”**, הוא נזקק לאקרובטיקה לשונית מעוותת, על־מנת לעבור את המינימום־האולימפי של יכולתו האינטלקטואלית, תוך נסיון להוכיח לאדוניו החדשים את התרומה והמעשר שבכוחו להעניק להם. ועל תגובת מישפחות שכולות ולוחמי מילחמת יום־הכיפורים למינויו של משה דיין כשר־החוץ, הוא כתב: **„שהרי אין אדם נזקק ליותר מדי יושר אינטלקטואלי, כדי להודות, כי הברק והעוצמה של דיין כשר־חוץ עולים לאין שיעור על אלה של מועמדים אחרים...”** ומקביעה סיפרותית זו, טוען איש הרוח הימנית בהגיונו השפוי: **„להתייצבותו החד־משמעית, התקיפה והבהירה של בגין מאחוריו — משמעות מחלימה ומרחיקת־לכת לשבר המנטאלי, שניבעה בתודעת העם מאז אוקטובר 73”.** וברוב לקלקנותו, ממשיך מוצץ זרע־המרורים האצ"גי: **„מכמא דיין בעיני רבים את אשמת כל הכישלונות במילחמת 73, אשמת כל החללים, אשמת כל הפצועים. ובזה כל העניין: האשמת דיין, האשמת איש מסויים אחד באחריות למחדל, איננה רק עוול ליכולת ההתנערות הפנימית האמיתית שלנו מן הכישלון...”**

לשיא הגיונו, העומד מן הסתם לסמל את יכולות ההגיון הסיפרותי החדש, קובע משורר־החצר־החדשה כי: **„מינוי של דיין כשר בממשלה לא ישכיח את המחדל. ההיפך: היא יעזור לזכור ולא לשכוח מה שאירע...”** ועל־מנת שהקורא יבחין בציניות הסכריגית של מנחם ד'אנונציו הישראלי, זה מסיים את רשימתו רק כך:

„בשעתו התפרסם דיין כמי שהזיז, בהיותו רמטכ"ל, את חביות־החסימה, שהושמו על כביש שנסע בו. זהו אמנם דיין. את מעשיהם המוגבלים ואת כתרותיהם המישניות של בני־אדם („חבר מיפלגת־העבודה”, „חבר הליכוד”) שנועדו לצרכים מגבלים ומישניים, מותר לחצות בקו ישר, כדי להגיע למטרה. החביות על הכביש חשובות, אבל נסיעת הרמטכ"ל חשובה מהן. לכן הן מוזזות. הפעם הזיז מנחם בגין את החביות למען דיין. מרוע העלה מישהו על דעתו כי דיין לא יסע?...”

ולאחר שהוזזו כל החביות, המסלול פתוח, והנמושות מדדות, כשהן מתנשפות אל עבר היד שתעניק את המענקים, כפי שהיהודי הגלותי היה נושק לידי ולרגלי הפריץ הפולני.

בן עבד כעורך עמודי־הפנים בעיתונו הכושל של דיין, היום הזה ז"ל, ואחרי שהזדלז"ל העיתון התקשה למצוא עבודה דומה בעיתון כלשהו. הוא חזר לעיסוקו הקודם — ביקורת שירה — ונראה שעכשיו מצא את יעודו. ידיעות אחרונות הזיז למענו את החביות, והעניק לו לראשונה מעמד של פרשן מדיני — מסתגלים מהר למצב החדש.

מנחם בן הוא סנונית המבשרת את המבול התרבותי. הוא מוביל בסיבובים הראשונים. אבל הרצים המנוסים דולקים בעיקבותיו, יסיטוהו מדרכם, כהסט הרמטכ"ל את החביות, ירמסוהו, ויגיעו ראשונים אל קו המענקים החדש, הממתין מיוחס לתרבותם.

מנחם בן
לחיי מזיזי החביות

למכבד יצרני קוקה-קולה
ת.ד. 555 בני-ברק
עבור מבצע חולצות טריקו קוקה-קולה.

סמן ב-X את הרצוי לך:
נא לשלוח לי
גופיה ☐ חולצה ☐
בגודל
S 36 ☐
M 38 ☐
L 40 ☐
XL 42 ☐

רצ"ב המחאת דואר/שיק ע"ס 20 ל"י. החברה אינה אחראית עבור משלוח כסף מזומן.

שם

כתובת

המבצע ימשך עד לסיום המלאי

מבצע חולצות טריקו קוקה-קולה

שלח 8 פקקים מסומנים במילה "מבצע" ו־20 ל"י

שמונה פקקים של קוקה-קולה
שלח אבל בזמן/
עשרים לירות ישראליות
אך לא במזומן/
מלא בתלוש את הפרטים
ואחרי כמה ימים/
תלבש חולצת טריקו
של קוקה-קולה כמובן.

כ"ב סיון תשל"ז, 8.6.77 שנה 41 60 עמודים המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2075

העולם הזה

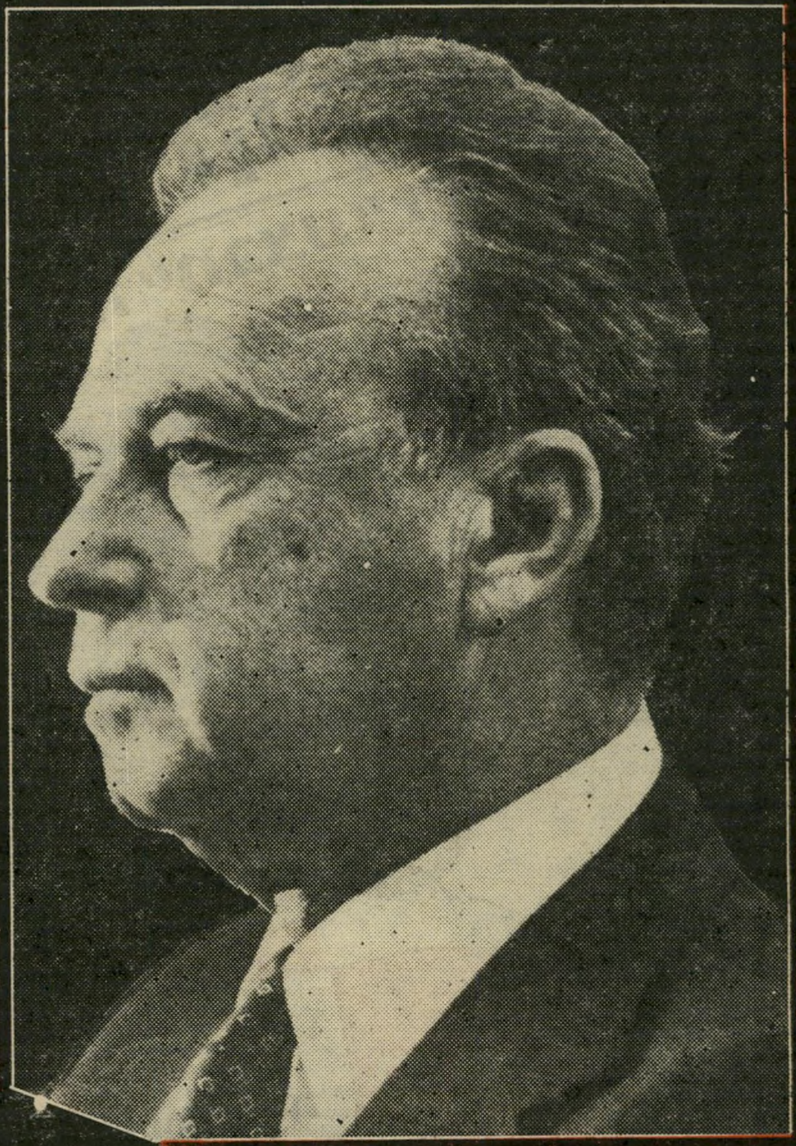

שמועות הכזב על גירושין במישפחת רבין